

ચ. તુર સુંદર

ગુર્જર

ગરબાવળી.

જાપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા.

હરગોવનદાસ હરજીવનદાસ યુક્તસેલર

૩૦૩૫, પાનગર નાકા-અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૧ થી

પ્રત ૧૦૦૦

અમદાવાદ-શાહપુર, વનમાળી વાંકાની પોળમાં પ્રોફેસર હરજીવન

દલપતરામે જોતાના "અન્વેષણ" પ્રેક્ષમાં જાપા.

સંવત ૧૯૮૧

સને ૧૯૨૪

ક્રીમ્મત રૂ. ૦-૧૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

‘ગુજરાતી કૌપીયરિટ વિદ્યાલય’

અનુક્રમાંક: ૨૧૧૮૭૩ પાંચક.

પુસ્તકાલં નામ - ૧૧૭૨-૧૭૬૨

વિષય ૭ - : ૧૨.

ચતુરસુંદર ગુર્જર ગરબાવળી.

(ધણાજ સુધારા વધારા સાથે)

સંપાદક.

નાનાલાલ દલપતરામ પટેલ.

શાહપુર—અમદાવાદ.

૭૭૭૦૦૦૬૬૬

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

હરગોવિનદાસ હરજીવનદાસ બુકસેલર.

૩૦૩૫, પાનકોર નાકા—અમદાવાદ.

૭૭૭૬૬૬૬૬

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૨૦૦૦

સંવત ૧૯૮૧

સને ૧૯૨૪

૭૭૭૭-૪-૭૭૭૭

ક્રીમત રૂ. ૦-૧૨-૦

પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સર્વ હક્ક પોતાને સ્વાધિન રાખ્યા છે.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૧૬-૪૩

અમદાવાદ.-સાહુપુર વનમાળી વાંકાની પોળમાં હરિભાઈ
દલપતરામે પોતાના “અન્યોદય” ગ્રંથમાં છાપી.

બે બાલ.

૨૨૨૨૨૨૨૨

આજકાલ ગુજરાતી સાહિત્યમાં કાવ્યનો શોખ વધી પડ્યો છે. તેની સાથે કાવ્ય લખનારાઓ પણ વધી પડ્યા છે. મારી મચડીને ગમે તેમ શબ્દોનો ભંડોળ એકઠો કરીને પાંચ પચીસ લીટીઓની કવિતા ઉભી કરે છે; પછી ભલે તેમાં ભાવ હોય કે ન હોય, જોડણી શુદ્ધ હોય કે અશુદ્ધ તેની પરવા કરતાજ નથી.

જુના કવિઓનાં કાવ્યો વાંચતાં જો રસ ઝરે છે અને તેની ઝડઝમકથી જો રમઝટ જામે છે તેવી હાલની કૃત્રિમ કૃતિઓમાં આવી શકતીજ નથી કેટલાંક જુનાં કાવ્યો પણ દિવસે દિવસે શુદ્ધ થવાને બદલે એટલાં બધાં અશુદ્ધ થઇ ગયાં છે કે કેટલીક વાર તે વાંચતાં તેનો ભાવ પણ સમજી શકતો નથી; અને અસલ કવિતાઓની ભાવનાઓ ધૂળ મળી જાય છે.

ગુજરાતી સ્ત્રી સાહિત્યમાં ધણી જાતની ગરબાવણી તેમજ ગરબા સંગ્રહ બહાર પડ્યાં છે; તેમાં પણ દુક્ત આંગળીના ટેરવે ધણી શકાય તે સિવાયનાં ધણાંખરાં અશુદ્ધ થઇ ગયેલાં છે. તે પ્રમાણે ચતુર સુંદર સ્ત્રી વિલાસ નામનો નાનકડો સ્ત્રી ગરબા સંગ્રહ ધણું વરસોથી બહાર પડ્યો કરે છે પણ તેની અશુદ્ધ ભાષા જોઈને મને તેમાં કંઈક

ભાષા શુદ્ધી અને રહી ગયેલી ટુંકા મેળતી ને છપાવવાનું મન થયું. મારી શક્તિ અનુસાર મેં તેમાં જેમ અને તેમ મૂળ લેખકનો ભાવ શુદ્ધ જળવાઈ રહે તે પ્રમાણે કંઈક કંઈક સુધારો કર્યો છે અને અને તેટલાં કર્યા છે. કેટલાક જુના તેમજ નવા કવિઓનાં સ્ત્રી ઉપયોગી કાવ્યો ઉમેરવામાં પણ આવ્યાં છે.

નવરાત્રીના દિવસોમાં સાંભળેલા ગરબાઓ ઉતારીને પ્રસિદ્ધ કર્યા છે. લક્ષ્મીગીતો પણ જેમ અને તેમ સુધારવામાં આવ્યાં છે અને તેમાંનો ધણોખરો ભાગ તો નાગર સ્ત્રી સમાજ કે અન્ય સુધરેલા સ્ત્રી સમાજમાં ગવાતોજ છે. આ સંગ્રહ વાંચતાં બાકી રહેલા કંઈ બીજા ગરબા, લક્ષ્મીગીત વગેરે વાંચક વર્ગના જાણવામાં હોય અને અપ્રસિદ્ધ હોય, તો તે પ્રસિદ્ધ કરવાને લખી મોકલવા વિનંતી છે, જેથી બીજા આવૃત્તિમાં તે દાખલ કરવામાં આવશે.

છેવટે મારા પરમ સ્નેહી મુરબ્બી સાક્ષર શ્રી મણિલાલ છપ્પારામ ભટ્ટે આ સંગ્રહને શુદ્ધ કરવાને તેમજ નવા ગરબા અને લક્ષ્મીગીતો એકઠાં કરી આપવામાં જે મદદ અને શ્રમ લીધો છે તેને માટે હું તેમનો આભારી છું. અન્ય લેખકોની જે જે કૃતિઓ આમાં લીધી છે તેમનો પણ આભાર માનવામાં આવે છે.

બહાર પડી ચૂક્યું છે.

શુક મુખામૃત

ભાગવત ભાષાંતર.

ઘણાજ મુધારા વધારા સાથેનું

તેમજ

મુંદર આકર્ષક ચિત્રો સહિત

શ્રી નાથજીની

છબીવાળું

દેશી મજબુત અને ટકાઉ કાગળ ઉપર

છાપેલું મનહર બાઇન્ડીંગવાળું

પુસ્તક

કીંમત રૂ. ૬-૦-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

સોલ એજન્ટ.

હરગોવિનદાસ હરજીવનદાસ બુકસેલર.

૩૦૪૫ પાનકેર નાકા-અમદાવાદ.

કર્મ-બંધન

યાને

વિધવાની કર્મકથા.

આ પુસ્તકમાં વિધવા ભગિનીઓ માટે વૈધવ્ય વ્રત-બ્રહ્મચર્ય સાધના અને ધાર્મિક વિષયો સાથે નારી જીવનનું અતુલનીય રહસ્ય દર્શાવવામાં આવેલું છે. ઉપરાંત, કર્મફળ, પુનર્જન્મ, આલોક તેમજ પરલોકનાં મનન કરવા યોગ તત્વોનો કર્ણાજનક ચિતાર આલેખી પુનર્જન્મના કર્મ-બંધનથી વિમુક્ત નહિ થતાં મનુષ્યને પોતાનાં સારાં નરસાં કર્મોથી આ જન્મમાં શું શું સહન કરવું પડે છે. સ્વામી સેવામાંથી વંચિત થનાર સ્ત્રીની કેવી અધોગતિ થાય છે, આધુનિક શિક્ષા પ્રાપ્ત કરી માત્ર આ લોકમાંજ મનુષ્ય જીવનની પૂર્ણાહુતિ થાય છે, એમ માનનાર કાન્તિલાલ જેવા નવ યુવકની કેવી શોચનીય સ્થિતિ થાય છે, હિન્દુ સંસારમાં એક અનાથ વિધવાને કેટલું કેટલું કष्ट પડે છે—સાત્વિક પ્રેમ મનુષ્યના હૃદયને એક ખીજ પ્રત્યે કેવી રીતે આકર્ષે છે—ઇત્યાદિ અનેક વિષયોનો કર્ણાજનક ચિતાર પત્યર જેવા હૃદયને પણ પિગળાવી નાંખ્યા સિવાય રહેશે નહિ. વિધવા કિશોરીની હૃદયભેદક કર્મકથા અને સાત્વિક વિષયોનું અવલોકન કરતાં કરતાં તમે એમજ બોલી ઉઠશો કે, અઘાપિ પર્યંત આવી નવલકથા અમે બિલકુલ વાંચીજ નથી! કીંમત માત્ર રૂ. ૧-૮-૦

સોલ એજન્ટ.

હરગોવિન્દલાલ હરજીવનલાલ બુકસેલર.

૩૦૩૫, પાનકાર નાકા—અમદાવાદ.

અનુક્રમશ્ચિઠા.

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
	વાર.	

૧	સાત વાર	૧
૨	આઠ વાર	૨
૩	શિખામણના વાર	૨

તિથિઓ.

૧	પડવાની પતિ પ્રીત	૪
૨	હરિ હઠ મેલને રાધે	૫
૩	પડવે પ્રીતમ વ્રજ તણ	૬
૪	સખી પડવે તે પંથે ચાલ્યા રે	૮
૫	પુનમે અમને પુરણુ દરશન	૯
૬	પડવે પાતળિયા ગીરધારી	૧૧
૭	કૃષ્ણ ગુણગાન	૧૨
૮	રણક્રોડણની તિથિઓ	૧૩

મહિના.

૧	ગોપી વિરહના મહિના	૧૫
૨	ગોપીઓની સ્તુતિના મહિના	૧૬
૩	અંબાજીના મહિના	૧૭
૪	ભાભજીના મહિના	૧૮
૫	સીતાજીના મહિના	૨૧
૬	ચોલજીદાસના મહિના	૨૩

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૭	બહુચરાજીના મહિના	૨૪
૮	રાધિકાના મહિના	૨૬
૯	કૃષ્ણના મહિના	૨૭
૧૦	નંદલાલના મહિના	૨૮
૧૧	પતિને પરદેશ ન જવા દેવા વિષે	૨૯
૧૨	બાર મહિનાની ગરબી	૩૧
૧૩	રસિયાજીના મહિના	૩૨
૧૪	જીવણુ પ્રાણુના મહિના	૩૯
૧૫	શ્રી નાથજીના મહિના	૪૧

ગરબા.

૧	શ્રી કૃષ્ણના દશ અવતાર	૪૩
૨	પ્રભુજી વનમાં ચારે ઘેન	૪૫
૩	અખોલકા ભંગાવોજી રે.	૪૬
૪	સિદ્ધરાજ અને જશભા ઓઝણુ	૪૭
૫	બાલા વાત કરો ને રહો વેગળા રે	૫૧
૬	હો રંગ રસીયા ક્યાં રમી આવ્યા રાતજો	૫૧
૭	લવિંગ કેરી લાકડીએ	૫૨
૮	લાંબી લાંબી પરસાળે	૫૨
૯	સાવિત્રીનો ગરબો	૫૩
૧૦	બાર બાર વરસે નાવણી ખોદાવી	૬૩
૧૧	સીતાની કાંચળોનો ગરબો	૬૪
૧૨	મોર ભોલે ને ઢેલડીઓ જાંપે	૬૬
૧૩	અંબાજીનો ગરબો	૬૭
૧૪	આભમાં ઝીણી ઝબુકે વીજળી રે	૬૯

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧૫	કાળીકાનો ગરબો	૬૯
૧૬	મહાકાળીનો ગરબો	૭૨
૧૭	મેંદી મેંદી શું કરો	૭૩
૧૮	હાં હાં રે કે ચોરા છોળનિયા	૭૩
૧૯	અચકા અચકા કારેલી	૭૪
૨૦	બહુચરાજીનો ગરબો	૭૪
૨૧	ગિરધારી રે વાલમ વાત વિચારો	૭૫
૨૨	કહેવા દેને કાન	૭૬
૨૩	કાન માગ્યો દો	૭૬
૨૪	લીધું રે લટકે માઈ મન	૭૭
૨૫	મહી ઢળશે માઈ	૭૭
૨૬	ગોરમાનો ગરબો	૭૭
૨૭	રેલવે ગાડીનો ગરબો	૮૦
૨૮	ગૌરીવત વિષે	૮૧
૨૯	મારા મન ગમતા મહારાજ	૮૨
૩૦	મને કૃષ્ણ જોયાના કોડ	૮૩
૩૧	કાનો ક્યાં ગયો રે	૮૬
૩૨	વનમાં બૂલી પડી રે	૮૪
૩૩	ગિરધર લાલજી રે	૮૫
૩૪	વડોદરાનો ગરબો	૮૬
૩૫	મુંબાઈ સુરતનો ગરબો	૮૯
૩૬	રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતાં	૯૦
૩૭	પછી સીતાજી જોશ્યા	૯૨
૩૮	રામચંદ્રનો સીતાજીને કામળ	૯૪

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૩૯	સીતાજીનો કામળ	૯૭
૪૦	બજરંગી હનુમાનનો ગરબો	૯૯
૪૧	મલ્હારાવનો રાસડો	૧૦૫
૪૨	ઓધવજીનો સદેશો	૧૦૬
૪૩	ઓધવજી માધવ રે મ્હેલી કેમ ગયા	૧૦૭
૪૪	ઓધવજી અમ સાથે રસિયો રૂપણે	૧૦૯
૪૫	ગુજરી	૧૧૧
૪૬	બાળકીઓનાં નિત્યકર્મની ગરબી	૧૧૭
૪૭	છોડીઓને બાણુવા વિષે	૧૧૮
૪૮	નિશાળે આવના વિષે	૧૧૯
૪૯	સંસારમાં સુખ માગવાની ગરબી	૧૨૦
૫૦	મુંદરબાઈને શિખામણની ગરબી	૧૨૨
૫૧	ધેલી મુસાફરીની ગરબી	૧૨૩
૫૨	અભિમન્યુનો ચક્રાવે	૧૨૪
૫૩	વળામણાં	૧૩૦
૫૪	ઓ વાંસલડી, વેરણુ અર્ધ લાગી રે	૧૩૩
૫૫	ઓ વ્રજનારી, શ્વા માટે તું	૧૩૩
૫૬	આસો માસે શરદ પૂનમની રાત જો	૧૩૪
૫૭	અવળી ગંગા સવળાં નીર	૧૩૫
૫૮	ગીતામાહાત્મ્ય	૧૩૭
૫૯	દાણુલીલા	૧૩૯
૬૦	તમે અન્નપૂજા અમે જાણીએ રે	૧૪૦
૬૧	અત્યા કાનજી તું ક્યારનો થેલો થયો જો	૧૪૨
૬૨	હિંમી ને અલબેથડી	૧૪૬

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૩૩	સીતાજીની કાંચળી	૧૪૯
૬૪	ધુતારી ધુમટાવાળી રે	૧૫૬
૬૫	આજની ઘડી રે રળીયામણી	૧૫૭
૬૬	હારે દાણુ માગે રે દાણુ માગે	૧૫૮
૬૭	ગોવાળીયાનાં હારિયાં	૧૫૮
૬૮	જાઓ નંદના ગોવળીયા	૧૫૯
૬૯	ઉભી રહે આહરડી	૧૬૦
૭૦	એરો આવરે આહીરડા	૧૬૦
૭૧	છત્રીલા નંદના રે	૧૬૧
૭૨	બ્રહ્મજ્ઞાન કેરી ખેટી	૧૬૧
૭૩	ગર્વ વિષે	૧૬૨
૭૪	હિતશિક્ષા	૧૬૨
૭૫	આવેને અલખેલા મારે આંગણે	૧૬૫
૭૬	ઉદ્ધવજી માધવને કહેજો એટલું	૧૬૬
૭૭	ચાંદનિયા ચાલીશ માં અતિ ઉતાવળો	૧૬૭
૭૮	શિખ સાસુજી દે છે રે	૧૬૮
૭૯	એવાં વચન સુણીને રે	૧૬૯
૮૦	હોયો હોયો શરદપૂનમનો ચંદ્ર જો	૧૭૦
૮૧	નીચી પડીને નમરકાર કહે છું	૧૭૧
૮૨	વનમાં હિંચોળા બધાવો	૧૭૧
૮૩	સોના રૂપાની મારી દવારકાં રે	૧૭૨
૮૪	મીસરી	૧૭૩
૮૫	સાસુએ ફેડી ઢાંકણી	૧૭૪
૮૬	ચુંદડીઓની ગરબીઓ	૧૭૫

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૮૭	કાન કાળા રે મારી ચુંદડીના ચોર	૧૭૭
૮૮	કૃષ્ણ બોલ્યા રે નિકળ જળથી તું બહાર	૧૭૮
૮૯	નંદજીનો ગરબો	૧૭૮
૯૦	નયણે નીર ને નંદજી બોલીયા રે	૧૭૯
૯૧	જસોદા પુછે પિઉને પ્રેમશું રે	૧૭૯
૯૨	મજામાં મજા વનિતા વાતો કરે રે	૧૮૦
૯૩	મારું સોનાનું છે બેડું રે	૧૮૦
૯૪	ચંદ્રાવળીની ગરબી	૧૮૧
૯૫	હિંદર વિષે	૧૮૨
૯૬	વાંસલડી વાળે, સાંજે આજ	૧૮૩
૯૭	માણીગર આવો, મારે મોહોલે	૧૮૩
૯૮	વીંછી વિષે ગરબી	૧૮૪
૯૯	મીંકણીની ગરબી	૧૮૫
૧૦૦	પુવડની ફજેતી	૧૮૬
૧૦૧	સાખીઓ અને સમસ્યાઓ	૧૮૮
૧૦૨	મોહોલે પધારો મારા રાજ	૧૮૨
૧૦૪	રાસલીલાની સાખીઓ	૧૮૩

વૈવાહિક મંગળગીત.

૧	જીરે આજ મેં તો બહા પર્વણ નોંતર્યા રે	૧૯૬
૨	સુરજ હિંગો રે કેવડિયાની ફણસે	૧૯૬
૩	ભમરા ! પહેલો વધાવો મારે આવિયો	૧૯૭
૪	આળા લીલુડા વાંસ વઢાવો	૧૯૮
૫	હિંગી હિંગી મેડી મારાં થર રે વિવાતાં	૧૯૮
૬	મધ પીઓ મધ પીઓ તેજલડી રે	૨૦૦

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૭	રાણી મજરાવહુ લખી કાગળ મોકલે	૨૦૦
૮	ઉમંગી ધર રાણી કહે રે સાહેબા	૨૦૦
૯	કાણે મારા આંગણાં સમારિયાં	૨૦૧
૧૦	પહેલો કાગળ, પહેલો કાગળ	૨૦૧
૧૧	સ્વસ્તિ શ્રી સ્થાન સોરઠપુર સાર	૨૦૨
૧૨	નિવાતી ધર રાણી મેઢીએ આવી	૨૦૩
૧૩	ગૃહિણી કહે વહાલા વાત ખરી છે	૨૦૩
૧૪	સાતસેં સાંઢણિયો શણગારોરે	૨૦૪
૧૫	જીરે કંકુ છાંટીને લખી કંકાતરી રે	૨૦૫
૧૬	ઉંચા પહેળા માંડપ રખાવો	૨૦૬
૧૭	મારો માંડવો મોગરે જાયો	૨૦૬
૧૮	આવો માલજી ! બેસો બેસજી રે	૨૦૭
૧૯	ઉકરડી નોંતરતાં વનમાળી રે	૨૦૭
૨૦	જીરે સરસ્વતી માતને વીનવું રે	૨૦૭
૨૧	ગુજરાતની માલજી આવી રે	૨૦૮
૨૨	માલજી ગુંથી લાવ ગુણીએલ મજરો	૨૦૮
૨૩	મોતીડે જાયો રે માંડવો	૨૦૯
૨૪	શુડલો કાયલડીને વીનવે રે	૨૧૦
૨૫	મણેશ પાટ બેસાડિયા	૨૧૦
૨૬	વીરા ચાંદલીઓ ઉગ્યો ને હસ્યો આશી રે	૨૧૧
૨૭	મહાંતિ વેળાએ ગોરી રીસાજ બેઠાં	૨૧૧
૨૮	આજ માઈ વાજાંત કરે રે ઝંઝાર	૨૧૧
૨૯	તાંબાકુંડી તે નગર સોહામણી	૨૧૨
૩૦	હારે માણેક લંબ રોપિયા રે	૨૧૩

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૩૧	મારે આજનો દિવસ અતિ હિજો	૨૧૭
૩૨	હવન કર્યો થણા હેતથી રે	૨૧૭
૩૩	સરખી સમાણી સાહેલીઓ રે	૨૧૪
૩૪	આજે આનંદ ઓચિત્ર મારે આંગણે રે	૨૧૪
૩૫	એક લીલી પીળી પાંખનો પોપટા રે	૨૧૫
૩૬	જીરે પીડીમાં ફસર કરતુરી	૨૧૫
૩૭	ફકિમણી હરણ	૨૧૬
૩૮	લીલી ઘોડી ને પીળા ચાખખો	૨૧૭
૩૯	કુંવર હેલો દષ ઘોડે ચઢિયા	૨૧૮
૪૦	એક લીલી તે લીલી લીલડી	૨૧૮
૪૧	વર તો બહુ રે હોંસીલો	૨૧૮
૪૨	શેરી શેડી ધૂધરડા વાગે છે	૨૧૯
૪૩	હળવે હળવે પુંખરે મોટા ત્રાપા	૨૧૯
૪૪	સુરત શહેર વસ એક સોની રે	૨૨૦
૪૫	લાડકડી ચઢી રે કમાડ	૨૨૦
૪૬	આજ આનંદે ઓચિત્ર આદર્યો	૨૨૦
૪૭	માજે છે નાણે મેકુલો રે	૨૨૧
૪૮	વર કન્યા કંસાર જમે	૨૨૨
૪૯	વર કન્યા કંસાર જમે	૨૨૨
૫૦	તળીઆં લીમાંનાં ઘેખર	૨૨૨
૫૧	શિવ વિવાહ	૨૨૩
૫૨	હમયંતી સ્વયંવર	૨૨૫
૫૩	સીતા સ્વયંવર	૨૩૦
૫૪	દોલ હમયંતારે	૨૩૩

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૫૫	સજની સમપદીનો સાર સાંભળો	૨૩૩
૫૬	અમારૂં રે જીં ને તમારી વરિયાળી	૨૩૪
૫૭	મોજડી વિના શું આભ્યા રે	૨૩૪
૫૮	નહિ પરણાવું ઉમિયા સિવને	૨૩૫
૫૯	સવામણુ સોનાની દિવી રે	૨૩૫
૬૦	આણી તેડે ગંગા	૨૩૫
૬૧	રૂડું છે રાયગદા રૂપ તમારૂં	૨૩૬
૬૨	લાડી તારૂં તપ પૂરું ફળિયું રે	૨૩૭
૬૩	નાની શી નથ મારા નાકમાં સમાય	૨૩૭
૬૪	અમે ઇડરિયોગદ જીત્યાં રે	૨૩૮
૬૫	દાદાના ખોળા ખેતે	૨૩૯
૬૬	આજે ઇશ્વર અમને ત્રુઠ્યા રે	૨૩૯
૬૭	તારે દોરડીએ દસ માંઠ	૨૩૯
૬૮	કંકુ છાંટી કંકાતરી મોઢલી	૨૪૦
૬૯	મને આપો રે માતાજી ! કાદાળી	૨૪૦
૭૦	પાને ફૂલે ભરાવી છે જાળ	૨૪૦
૭૧	કુંગર ઉપર ઉમિયા વાંસ	૨૪૦
૭૨	મારે રે આંગણુ ફૂધ ખણાવો	૨૪૧
૭૩	પહેલો રે પોડી કંકુએ ભરિયો	૨૪૧
૭૪	સમીરે સાંજે નિસર્યા દેવી	૨૪૧
૭૫	હિગતા સુરજની રજ ખરી રે	૨૪૨
૭૬	હિંડો કુવો ને જળે ભર્યો રે	૨૪૨
૭૭	પાંચવાનીનો લાડવો વનમાળા રે	૨૪૨
૭૮	કાચી ઢેરીનાં શીયાં રે ગોરીએ રૂપણ્યાં	૨૪૩

ગીત.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૭૯	હું તમને પૂછું મારાં ગુણીમલ વહુ ગોરાં રે	૨૪૩
૮૦	મારું મોસાણું મલપતું આવે	૨૪૩
૮૧	ધેણુને મહીએરથી મામેરું મોકલ્યું	૨૪૪
૮૨	લાખ્યાં નણુદી ઘડાવીને બાટ	૨૪૫
૮૩	પીડી ચોળા રે પિતરાણી	૨૪૫
૮૪	જનોઠ રામકૃષ્ણની	૨૪૬
૮૫	કુંવર ચાલો ઘેર મામી મનાવે	૨૪૭
૮૬	જનોઠ પેરોને નંદના નાનાડિયા	૨૪૭
૮૭	લીલી ટોપી રે બલચાર બરત બરી રે	૨૪૭
૮૮	રૂડો બાજક છે બહુ મૂલનો	૨૪૮
૮૯	મામી લાવે રે છાબડી	૨૪૮

ચતુર સુંદર ગુર્જર ગરખાવળી.

સાત વાર.

૧

રવિવારે આનંદ સૈયર કહું છું,
મારે ગિરિધરશુ ધરવાસ વ્રજમાં રહું છું.
ઓમે પામ્યાં સુખ શિવજી કૃણાઆરે,
આ નંદગોપનો લાલ મુજને મળીઆરે.
ભોમવારે મુજને હેત દનિશુ લાગ્યું,
આ નયનકમળનું આજી દૈયે વાગ્યું.
આ સુખ આગ્યો ગઝ શુદ્ધ જોવા ગમ્યારે,
ખેસી ફૂંજે કરીએ ગુંજ વહાલાં રમ્યારે.
સખિ દેવગુરુને વાર, સુખ છે સહુતેરે,
મને અતિ ધણો આનંદ રાધા વહુતેરે.
શુકરના સૈયર બોલ સડેને ગમતારે,
આ લેતાં તાળી હાથ રજની રમતારે.
સખિ શનિશ્વરે સદેશ હરિને કહાગ્યો,
રૂડી શરદપુત્રમની રાત રમવા આવોરે.
આ સાત વાર જે ગાય, નર ને નારીરે,
તેનો વૈકુંઠ થાય જસ દેવ મોરારીરે.

આઠ વાર.

૨

આદિત્યે અકળ કળા તારી, જાડેરે હું તો વદનકમળ વારી;
 દાસી હું તો ત્રિકમળ તારી, આવોને ઘેર જસોમતીના જવા;
 મને તારી લાગી છે માયા. આવોને. ટેક. ૧

સોમે તમે શોભો સોહાગી, મને તારી મોહન દહે લાગી;
 કટારી કાળજડે વાગી. આવોને. ૨

મંગળે મદન પીડે મરીએ, ધીરજ અમે કપી પેરે ધરીએ;
 એકલાડાં રોષ રોષને મરીએ. આવોને. ૩

બુધે પ્રભુ બુદ્ધિથી વિચારો, દુષ્પકું અમ દીક્ષ વિષે ધારો;
 હરિ હઠ આવો નહિ સારો. આવોને. ૪

ગુરુવારે ગાઉં ગુણો તારા, અવગુણ મન લેતા ન અમારા;
 આંખે જો છે આંસુની ધારા. આવોને. ૫

શુક્રે કહે શું કરીએ હેલી, નમેરા નાથ ગયા મેલી;
 હવે થાય કાણુ કહો ખેલી. આવોને. ૬

શનિવારે શ્રામળાંચો આવ્યા, ભરી ચાગ મોતીડે વધાવ્યા;
 ગોપીના સુખસાગર કહાવ્યા. આવોને. ૭

સાતે વાર સમજ જે જાણે, તેનાં દુષ્પ દગદર સૌ જાણે;
 સંતો કહે સુખ સંપત યાણે. આવોને. ૮

શિખામણના વાર.

૩

(રઘુપતી રામ હંમેશાં રહેજે)

સખી સાત વારનાં નામ લીજેરે નીતિ સુધરે તેવું બેનિ કાજે,
 સખી સાત વાસનાં નામ લીજેરે—ટેક.

રવિવાર સૌ રૂડો ગણે છે, બધાં રતવન પ્રજ્ઞનાં બણે છે,
 પ્રજ્ઞ રીઝે તો પાપ બણે છે; સખી૦ ૧
 સોમવારે તો સમજાયુ લખ્યોરે, બહું બચતર બચવાને જખ્યોરે,
 વાંચી અર્થ વિચારી લખ્યો; સખી૦ ૨
 વાર મંગળ મંગળકારીરે, બણે નહિ તે નાનકડી નકારીરે,
 બહુ ઠંડેમમાં બૂડે બિચારી; સખી૦ ૩
 બુધવારે તો બુદ્ધિ મળે છેરે, બચવાથી તો બમણા ટળે છેરે,
 બુદ્ધિ વમરનાં દેખી બળે છે; સખી૦ ૪
 ગુરવારે ગુરુ જ્ઞાન આપેરે, સર્વે મનતણા સંશય કાપેરે,
 જ્ઞાન પામીએ ગુરુને પ્રતાપે; સખી૦ ૫
 શુક્રવારે શીખો સત્ય વાણીરે, જુહું કદીએ ન બોલીએ જાણીરે,
 જુહું બોલે તે તો પાપી પ્રાણી; સખી૦ ૬
 શનિવારે શરીર શોભાવોરે, શીખી સદ્ગુણ લાયકી લાવોરે.
 રૂડો અવસર આપ્યો છે આવો; સખી૦ ૭
 સુાતે વાર કહ્યા છે તે સારારે, નથી તેમાં કાષ્ટ નકારારે,
 જશે નરકે નિંદા કરનારા; સખી૦ ૮
 શિખામણુ દીધી સમજીને કામેરે, સ્થિર થઇને સુણો શુભ કામેરે,
 દીધી દિક્ષ થકી દક્ષપતરામે; સખી૦ ૯

તિથિયા.

૧

પક્ષાની પતિ પ્રીત ગતિમતિ ભુલીરે,	
મારા હરિ ત્રિલોક એક વાત, સરવે સુનીરે.	૧
જોયે તે બાળે વેષ રહી છું બાળીરે,	
આ ધરમાં ક્યમ રહેવાય, વાગે તાળીરે.	૨
ત્રીજે ત્રિભુવનરાય કંઈક વિચારેરે,	
હરિ આવીમે આપણે ઘેર, હેત વધારેરે.	૩
જોયે તે ચંચળ નાર ચમકતી આલેરે,	
વેળા ટુંદાવનનો વૈદ, દુખડાં ટાળેરે.	૪
પાંચળનાં પડેપોસ હરિ શું સખ્યા રે,	
પ્રભુ હવે ન વિસર્વા જાય, રતિરસ આખ્યારે.	૫
છટ્ટીના લખીયા લેખ તે કેમ ટળશેરે,	
મારી પેલા ભવની પ્રીત, આવી મળશેરે.	૬
સાતમના સંતાપ હરિ શું અમનેરે,	
ક્યાં જમને કહીએ વાત, લાજ ન તમનેરે.	૭
આઠમે આઠછવ ત્રાય આનંદની હેલીરે,	
અમે આમળિયાશુ રાસ રમવા ઘેલીરે.	૮
નોમે નમેરા નાથ નગણા ન મધયેરે,	
મુકી ગોકુળિયું ના નાથ, મધુસૂં જઈએરે.	૯
આ દશમે દિનરાત હેલીરે સહેરે ,	
ઘેર નાવલિયો રીસાય, આની તમ કાળેરે.	૧૦
આ એકાદશીનાં વ્રત છતાં થઇ કરવાંરે,	
જાનાં છોમાળાનાં ખ્યાન, હૃદયે ધરવરિ.	૧૧

આ બારસે જલચીર કલ્પત દેવોરે,	
મને જામળિયા બમવાન, સંમુખ રહેજોરે	૧૨
તેરસના તો તંત અચારા પદ્યારે,	
આ હરિ હરિ કરતાં જોઈ, અમારા સુધ્યારે.	૧૩
ચઉદશે શું આખખ્યોર ક્રમએ વહ્યારે,	
ધેર રાધા સરખી નાર, શું રીસાચારે.	૧૪
પુનમે પંદર તિથિ પુરી થઈ કહાવેરે,	
મુને સેજડીએ ના શાંત નિદ્રા આવેરે.	૧૫

૨

હરી હડ મેલને રાધે, મોરી સાંઘ બેલને રાધે;	
અબેલ્યા તોલને રાધે, ધુંધટડા બેલને રાધે;	
કહ્યા મેરા માનને રાધે.	૨૬.
પડવે મોરી સાહેલડી, પિહિ વાડીએ જય;	
પિહિજી લાવે દાડમ, ગોરી છેલેને પિહિજી ખાય.	હરિ. ૧
ત્રીજે મોરી સાહેલડી, જાળોજી ઉઝ્યો ચંદ;	
દાડમ જેવે દંતડે, ગોરી આ શો માંડ્યો ફંદ.	હરિ. ૨
ત્રીજે મોરી સાહેલડી, તરીઆજ વારોવાર;	
આશું ભુલી સુદરી ભુલી કંકુ ને કાજળ સાર.	હરિ. ૩
ચોથે થમકતી મેં સુણી, જોખન બાબેવેશ;	
ભરજોખનમાં એકલી, કાનો પિહિ ગયો પરદેશ.	હરિ. ૪
પાંચમે મોરી સાહેલડી, પંચ પશંઝ કંચ દુર;	
ભરજોખનમાં એકલી, માંડ જોખન જાય ભરપુર.	હરિ. ૫
છઠે મોરી સાહેલડી, છઠીજ વારોવાર;	
પરદેશી રાજ પધારશે, આપણે બેસીશું હારોહાર.	હરિ. ૬
સાતમે મોરી સાહેલડી, સાથેજ કાંધે રોહ;	

- મોઝાસાની રત ચીકણી, બીજા ઝરમર વરસે મેહ. હરિ. ૭
 આઠમે મોરી સાહેલડી, આઠજ નોડનોડ;
 પરદેશી રાજ પધારશે, આપણે બેસીશું મોડામોડ. હરિ. ૮
 નોમે મોરો સાહેલડી, નવલાંજ પહેરે ચીર;
 દીપક લેખ મેડે ચડું, મારે નયણે વહુટ્યાં નીર. હરિ. ૯
 દશમે મોરી સાહેલડી, દશરા પૂજવા જાય;
 પૂજ્યા તે સૌ પામિયાં, રૂડા રાયજનક બરધાર. હરિ. ૧૦
 અગિયારસ મોરી સાહેલડી, મેં કાઢી બલીબાત;
 પોદીએ હડી પારણાં કરે, મને કૃષ્ણ જોયાની ધણી ખાત. હરિ. ૧૧
 બારસે મોરી સાહેલડી, બારજ બાંધ્યા બંધ;
 કસનારા નર કસી ગયા, એ તો કદીએ ન છુટે બંધ. હરિ. ૧૨
 તેરસે મોરી સાહેલડી, વાદળ વાપ્યો રંગ;
 ઓસડની મુળી એક છે, મને ડસિયો કૃષ્ણ મોરંગ. હરિ. ૧૩
 ચૌદશે મોરી સાહેલડી, પાસા લીધા હાથ;
 મેં જાણ્યું પડશે પાધરા, પણ પડિયા તે બારેવાટ. હરિ. ૧૪
 પૂનમે મોરી સાહેલડી, પુરીજ કરજો આશ;
 મેં જાણ્યું હરિ આવશે, હવે પણ હું ઘર્ષ છું નિરાશ. હરિ. ૧૫

૩

(સખિ પડવે આવી પકડો મારી બાંધે, છોગાળા)

- પડવે પ્રીતમ વજ તજ કેમ આત્મારે, ગીરધારી,
 માનિતી કુચળને મોહોડે માહાત્મારે, હો ગીરધારી. ૧
 બીજે બંસીવટમાં વાદડી જોદારે, ગીરધારી,
 કાષ મળે તો મથુરાં વાટ પુઝી લેતીરે, હો ગીરધારી. ૨
 ત્રીજે ત્રીકમ તન મારાં પરજળતારે, ગીરધારી,
 ગોકુળીઆમાં ઘેલાં ઘેલાં ફરતારે, હો ગીરધારી. ૩

- ચોથે ચતુર્થજ કારણે રાખોરે, ગીરધારી, ૪
 હરિ મુખ દુખ કેરી વાત અમથુ જાખોરે, હો ગીરધારી.
 પાંચમે પુરુષોત્તમ કેમ વિસારીરે, ગીરધારી, ૫
 પ્રીત કરી કેમ મુકી વ્રજની નારીરે, હો ગીરધારી.
 છઠીને દિન છોગાળો ને આવેરે, ગીરધારી, ૬
 વાંસવડીના શબ્દે વન મોઢાવેરે, હો ગીરધારી.
 સાતમે શામળીઆ વિષ્ણુ નથી ગમતુંરે, ગીરધારી,
 રહે મનડું માઈ ગિરિધર પાછળ ગમતુંરે, હો ગીરધારી. ૭
 આઠમે અશ્વમેધા અંતરંગમીરે, ગીરધારી,
 દ્યો દાસીને સંઘાય ગરૂડગામીરે, હો ગીરધારી. ૮
 નેમે નાતમ ખેલ કરે વ્રજવાસીરે, ગીરધારી,
 નવ ગોઠે ગોવિંદ વિષ્ણુ રહું કેદાસીરે, હો ગીરધારી. ૯
 દશરને દિન સરવ સજે શશુગારરે, ગીરધારી,
 બપુ હરિ વિષ્ણુ ઘાગે આગ તથા અંગારરે, હો ગીરધારી. ૧૦
 એકાદશીનો એચ્છવ તે નવ ગમતોરે, ગીરધારી;
 મને વિરહામી રહે છે દમતોરે, હો ગીરધારી. ૧૧
 બારસે બહુ વિધથી ખેલે આજારે, ગીરધારી,
 શ્રા કારણે મુકી ગયા મને ગોવાળારે, હો ગીરધારી. ૧૨
 તેરસે આ મનડું ફટકી જાયરે, ગીરધારી,
 મોહન વિના તો મંદિર ખાવા ધાયરે, હો ગીરધારી. ૧૩
 ઔદી ચિતમાં ગણ હું ચુકારે, ગીરધારી,
 માત પિતાની સ્તુતિ મેં તો મુકારે, હો ગીરધારી. ૧૪
 પુનમે દિન પુરુષ પ્રગટે મંદરે, ગીરધારી,
 પશુ શામળિયા વિષ્ણુ કઈ અતિ આકંદરે, હો ગીરધારી. ૧૫

આ પંદર તિથિ હરિ વિયોગ દુઃખની આશેરે, ગીરધારી;
ગોવરધનનો સ્વામી પરસન આશેરે, હો ગીરધારી.

૧૬

રામ વનગમન.

૪

સખી પડવે તે પથે આત્મારે, મહાવન કરા આરમ આશ્વારે;
સાથે સીતા ને લક્ષ્મણ આગા, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧
સખી ખીજે મઠીમાં બિરાજેરે, એવાં નદીઓ તણાં તીર બાજેરે;
રામ મેલી ગયા રૂડું રાજે, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૨
સખી ત્રીજે તે વન ફેરી ઝાડીરે, દશ ફળ મંગાવે છે દહાડીરે;
સારી શોભે સીતાજીની વાડી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૩
સખી ચોથે કેવડિયો મહેકરે, ફાલ્યો પુલ્યો તે મોગરો લહેકરે;
એવી લીલી લતાઓ લહેકે, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૪
સખી પાંચમે પોપટ પાલ્યોરે, પાંખ લીલી ને કાંઠેના કાજોરે;
મુખે રામ બહુતો બાલ્યો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૫
સખી છઠ્ઠે છેતરવાને આવ્યોરે, કુડો કપડી રાવણ સાથે લાગ્યોરે;
બે મુખનો મરગ બનાવ્યો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૬
સખી સાતમે શ્રીહરિ સમર્પારે, વાડી બેગી છાડાયા છે ભમરારે;
દુઃખ સહીને ઉઝેર્યા છે ભમરા, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૭
સખી આઠમે એને નિહાળ્યોરે, ધનુષ ધારીને મરમલે આયોરે;
મૃત મરતી વખતે પોકાર્યો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૮
સખી નોમે તે તપ્પણ તીરે, જઈ ગયો છે મરગ ઝાડીરે;
ધાળે ધાળે હો લક્ષ્મણ વીર, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૯
સખી દશમે ફાંદે લક્ષ્મણનેરે, બેલો વીરો બોલાવે છે લચનેરે;

- આઠી આણુ દીપી છે અમને, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૦
 સખી એકાદશી ઉપવાસીરે, સંપટ લેવાને આમ તપાસીરે;
 રાવણુ સીતાને લઇ ગયે નાસી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૧
 સખી ખારસે હનુમાન બળિયેરે, થેડી સમુદ પાર ઉતરિયેરે;
 જાન જોગમાયાને મળિયો, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૨
 સખી તેરસે ત્રંગાળુ ગાજેરે, હાક હનુમાન કેરી વાગેરે;
 દ્વાય લાંકા ને મદમાં સામે, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૩
 મખો ચૌદશે ચિત્ત વિચારીરે, દોજ વાંદરાની રચી સારીરે;
 ગમે રાવણુ નાંખ્યો મારી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૪
 સખી પુનમે પ્રભુજી આવ્યારે, જાગ જારી મોતીડે વધાવ્યારે;
 માતા કૌશલ્યાને મન બાપ્યા, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૫
 સખી પંદર નેચિ થઇ પુરીરે, એમાં એકે નથી અધુરીરે;
 આત્મારામની વાણી મધુરી, રઘુપતિ રામ રૂઢેમાં રહેજેરે. ૧૬

૫

- પુનમે અમને પુરણુ દરશન દેજેરે, ઊગાળા,
 દયા કરી મારી દેહડીનાં દુખ લેજેરે. મોરલીવાળા. ૧
 પડવે આવી પકડો મારી બાંધેરે, ઊગાળા,
 કાંઇ સદગુણી રાખે શીતળ જાંચરે. મોરલીવાળા. ૨
 બીજે મારી બાગક બુદ્ધિ કાપોરે, ઊગાળા,
 દયા કરીને શીતળ સુખડાં આપોરે. મોરલીવાળા. ૩
 ત્રીજે હું તો તત્પર થઈને બેડીરે, ઊગાળા,
 શ્રીમુખ વાણી મુજને લાભે ઝીડીરે. મોરલીવાળા. ૪
 ચોથે ચતુરાને ગયા થું ચુરીરે, ઊગાળા,
 કાંઇ લેહ લાગ્યે મેં લાજ સરવની મુકીરે. મોરલીવાળા. ૫

પાંચમે પુરણાવરતી કહેવાયરે, છોગાળા, મુજથી હરિ વિના બહીએ ના રહેવાયરે.	મોરલીવાળા. ૬
છઠીના અખિયા લેખ તે કેમ ટળશેરે, છોગાળા, મુજ પતિવ્રતાનાં કાગળ કરવાં પડશેરે.	મોરલીવાળા. ૭
સાતમે ફૂં ગુણ તમારા માતીરે, છોગાળા, આ મોરલીને જાણે, હિંકું છું માતીરે.	મોરલીવાળા. ૮
આઠમે અવતરિયા અંતરજામીરે, છોગાળા, જાદવકુળમાં જન્મ્યા બહુ નામીરે.	મોરલીવાળા. ૯
નોમે કરવા નરપતિનાં કામરે, છોગાળા, મુજ મંગળકારી મયા મથુરાં ગામરે.	મોરલીવાળા. ૧૦
દશમે દાવાનજ ખુબ કાપ્યોરે, છોગાળા, મામો કંસ મારીને રણુચંબ રાખ્યોરે.	મોરલીવાળા. ૧૧
એકાદશીના પડસ આવી ખોલોરે, છોગાળા, પ્રભુ અંતરજામી આપ અમથુ ખોલોરે.	મોરલીવાળા. ૧૨
બારસે વૃંદાવન રસ્તો ઝાલોરે, છોગાળા, મુજ તલસંતો આ જીવ મેલો શું વિલોરે.	મોરલીવાળા. ૧૩
તેરસે ચરણકમળમાં ચિત લાગ્યુરે, છોગાળા, કંઈ જન્મોજન્મની ભક્તિ તમારી માગ્યુરે.	મોરલીવાળા. ૧૪
ચૌદશે ચરણકમળની દાસીરે, છોગાળા, તજી અડધી રાતે મયા મથુરાં નાસીરે.	મોરલીવાળા. ૧૫
અમાસે પ્રભુ ધરણીધર કહેવાયરે, છોગાળા, કાંઈ નરસીમેહેતો ગુણ તમારા માયરે.	મોરલીવાળા. ૧૬

કૃષ્ણ વિભેમ.

૬

પડવે પાતળિયા ગીરધારી, મારે ઘેર આવજોરે લોલ.
 ખીજો બાળક બેઠું બાહાર કે, મેં સમજાવિયુંરે લોલ.
 ત્રીજો ત્રણ બુવનનો નાથ, મોતીડે વધાવીએરે લોલ.
 ચોથે ચંચળ મનની નાર, મથુરાની વાટમારે લોલ.
 પાંચમે પગલાં ભરજો પ્રાણુ કે, મારે ઘેર આવજોરે લોલ.
 છઠ્ઠે છોમાળા ભગવાન કે ભક્તને તારજોરે લોલ.
 સાતમે સાદ કરે સૌ નાર કે, ગોકુળ મામનીરે લોલ.
 આઠમે અવનરિયા ભગવાન કે, નિરખું નાથનેરે લોલ.
 નામે નગણ્યા શાવ ન નાથ, ચઢાવી પ્રેમનેરે લોલ.
 દશમે મારી મામો કંસ કે, વ્રજમાં આવજોરે લોલ.
 એકાદશી પરણી લાવ્યા નાર કે, સતમામા ખરીરે લોલ.
 • બારસે બહુ બળિયા ભગવાન કે, દશોદિશ વ્યાપિયારે લોલ.
 તેરસે ધન ધોધ જોતી વાટ કે, બહાલા આપનીરે લોલ.
 ત્રાદશે બંસીવટને ચોક કે, રાસ રમાડજોરે લોલ.
 પુનમે પંદર તિથિ થઈ પૂર્ણ કે, ગુણ ગાઈ રહીરે લોલ.

કૃષ્ણ ગુણગાન.

૭

“ સખી પડવેના પડીઆ પંથ, નાથજી નાબ્યારે.—એ રામ. ”
 સખી પડવે તે પહેલો દિન, અંતરે આણેરે;
 બધું ઇશ્વરને આધીન, જગત આ જાણેરે
 સખી ખીજો ખીજી વાત, સાંભળો આણીરે; ૧

જો આ ઉપજવી જીવ જીવ, પ્રભુએ પ્રાણીરે.	
સખી ત્રીજે તું કરજે તોલ, તેનો તપાસીરે,	
કેવો બળિયો તે સાચું બોલ, એ અવિનાશીરે ?	૩
સખી ચોથે ચિત્ત વિચાર, તું કર તેનારે,	
કેવો મહિમા અપરંપાર, અકળિત એનારે ?	૪
સખી પાંચમે પ્રભુનો પાડ, માનજે મનમાંરે,	
જેણે આજાં બનાવ્યાં કાડ, નિધવિધ વનમાંરે.	૫
સખી છઠ્ઠે છોકરવાદ, છેકલ છાંડારે,	
પ્રભુના કુળ આણી યાદ, મનમાં માંડારે.	૬
સખી સાતમે સાચો રવેલ, પ્રભુમદ રાખોરે,	
જેણે દીધો અમુલ્ય દેહ, લલપણ ભાખોરે.	૭
સખી આઠમે કહું છું આમ, સાંભળો સાચુરે,	
ધન, માલ, ધરા ને ધામ, કામ છે કાચુરે.	૮
સખી નોમે થવાનું નાશ, જગત આ જાણોરે,	
એકે ઇશ્વરનો વિશ્વાસ, અંતરે આણોરે.	૯
સખી દશમે દેશ વિદેશ, જન સૌ જે છે રે,	
સગાં સર્વે સંબંધી વિશેષ, આપણાં એ છે રે.	૧૦
સખી અગિયારસે તો એમ, સમજને સંપોરે,	
કાંઈનો દ્વેષ કરીએ કેમ ? ઉપજે અગંપોરે.	૧૧
સખી બારસે જે જે બોલ, બોલીએ બાહરે,	
તેનો પ્રથમ તપાસીએ તોલ, તેમાં ભલાઈ રે.	૧૨
સખી તેરસે તેનો તપાસ, કેમ ન કરીએરે ?	
આપ્યો ઇશ્વરે ક્ષુદ્ધિ ઉજ્જ્વલ, સાર સંધરીએરે.	૧૩
સખી ચૌદશે ચતુરા ચિત્ત, ચેતી વિચારજોરે,	
જેમાં હોય તમાઈ ક્ષિત્ત, કામ તે કરજોરે.	૧૪

સખી પુનમે પુષ્પ ને જાપ, મઠિ મજ્જાશેરે,
 ઉર એમ સમજાવે આપ, તો સુખ થાશેરે.
 આવે અંધાગિમાં અમાસ, મ્હાસતે અંતેરે,
 કવિ દક્ષપત પ્રભુનો દાસ, ચિનવે જતેરે.

૧૫

૧૬

રણછોડજીની તિથિઓ.

૮

સખી પડવે પુરજી બ્રહ્મ, જે કોઈ જાણેરે;
 રૂડો રણછોડજીનો ધર્મ વેદ વખાણેરે.
 સખી બીજે બેઠાણોજી બોલ કહે છે એબેરે;
 રાખશો તો રહેશે તોય, હિપજે એબેરે.
 સખી ત્રીજે તુલસીનાં વન, પ્રભુને પ્યારારે;
 હાથમાં વાવે હરિના જન, શેખે સારારે.
 સખી ચોથે આઠ્યા જન્ય વસખી વાટેરે;
 રૂઢીયામાં રણછોડરાય મગવા માટેરે.
 સખી પાંચમે પળીયા પંથ તડકા તનમારે;
 સેવા કરે હરિના જન મારા મનમારે.
 સખી છઠે છાપાં અંગ ધણીનાં ધરીયારે;
 રાખે રૂઢીયા સાથે રંગ જગત બધું તરીયારે.
 સખી સાતમે સુંદર શ્યામ મોહન મળીઆરે;
 હુંતો આવીશ તમારે ગામ ફેરા ફળીઆરે.
 સખી આઠમે જોડી વહેલ બળવંત બેઠારે;
 પુરવ દેશમાં કરી મહેર પંથમાં પેઠારે.
 સખી નોમે નવમા જોડ આણી રાખેરે;
 મેવક સુતા સાંગીમાંય હરિ રથ હાંકેરે.

સખી દશમે આઆ ડાકર, રસીયારે;
 તે ઠેકાણે ડાકર વહાલો મારો રસીયારે.
 સખી એકાદશીના દન ગુમગીધેરારે;
 મધરાતે આઆ મહારાજ હેરણ હેરારે.
 સખી બારસે બાંખ્યા છે માલ સેવકથી જાનારે;
 સોનું તો સવા વાલ પુંજમાં પામ્યારે.
 સખી તેરસે ગુમગી ધેર પાછા ફરીઆરે;
 મધરાતે આઆ મહારાજ કારજ સરીયારે.
 સખી ચૌદશે ચરણામૃત પ્રેમથી પીધારે;
 હરી કંઠે ચયા નંદલાલ સંદેશા તે કીધારે.
 સખી પુનમે પુજ થાય સોભા સારીરે;
 દરશન કરવાને જય નર નારીરે.
 સખી પંદર તિથિ સાતવાર જે કાષ્ઠ ગાશે,
 તેને મળશે દવારકાંતો નાથ વૈકુંઠ જાશે.

મહિના.

ગોપી વિરહના મહિના.

૧

કારતક આવ્યો યો સખી, સજીએ સોળ શયુગાર;
 ઓઢવાને નવરંગ ચુંદડી, કંઠે એકાવળ હાર.
 કહો હરિ કેમ રહું એકલો, મારો શો અપરાધ;
 હવે તો ધરમાં નથી ગોઠતું, જાણે કંઈ વૈરાગ. ટેક.
 માગશરે મુકી મને ગયા, મનમાં ન આશી મેર;
 રીસ કરી મથુરાં ગયા, કુમળશુ કીધી લહેર. કહો.
 પોસ મહિનાની પુનમે, સમણાં લાગ્યાં સાર;
 સોળે શયુગાર પ્રભુ મેં ધર્યાં, પણ નાળ્યા દીનદયાળ. કહો.
 માહા મહિનાની સેજમાં, લાંબી વેરણ રાત,
 પ્રભુ વસં જો વેગળા, રમણું કાની સંગાય. કહો.
 ફાગણ કુદ્યો કુલડે, વન કેસડે લાલ,
 કરતુરીનાં છાંટણાં હોડે છે અખીલ ગુલાલ. કહો.
 ચૈત્ર અંપો મોરિયો, મોખાં તે દાડમ દ્રાખ,
 કાયલડી ટોકા કરે, ને ભમર કરે ગુંગર. કહો.
 વૈશાખે સુરજ કાપિયો તે તપે રાધાનું તંન,
 રાધા અખોલા લેછ રજાં, નથી ખોદ્યાનું મંન. કહો.
 જ્યેષ્ઠ મહિને જદુરાયજી, રાધા સાધે છે જોગ,
 અન્નજળ મુખથી ત્યાગિયાં, છોડ્યા છપ્પન જોગ. કહો.
 અસાડ આવી ઉલટયો, મેહુલે કીધી મ્હેર,
 ગોરી બીંજાય ધર અગિણે પીઢી બીંજાય પરદેશ. કહો.
 શ્રાવણ વરસ્યો સરવડે, નદીએ અદિયાં છે નીર,

સ્વપને સેજે દેખીઆ, હરિ હજીધરના વીર. કહો.
 બાદરવો બલે ગાજીઓ, બંલો વરસ્યો છે મેધ.
 વિજલડી ચમકાસ કરે, જળની આવી છે રેત. કહો.
 આસો માસે નવરાતડી નવ ઠહાડા નવ રાત,
 સૌ ગોપીઓ ટોળે મળા માંડવડે મંગળ ગાય. કહો.

ગોપીઓની સ્તુતિના મહિના.

૨

(કારતકે કાજલને તજિયું એ રાગ.)

કારતકે કોટી કલ્પના કરીએ ગોકુળીઆમાં ઘેસાં ઘણ ફરીએ,
 સુખ દુઃખ સર્વે સહી રહીએ, ઓધવ મારી સ્તુતિ કહેજો,
 દુઃખરે માંડે દીક્ષ મધ્યે લેજો. ઓધવ ૦ ૧
 આમશરે મેણાં લીધાં માથે, જીવજીવ્યે વચન આપ્યાં હાથે,
 કે રજની રમીશું તમારી સાથે, ઓધવ મારી સ્તુતિ કહેજો. ૨
 પોણે તો ધીરજ કેમ ધરીએ, કહોતો વ્હાલા વિખડાં પી મરીએ,
 જીવજીવિ વિના જીતે સું કરીએ, ઓધવ મારી સ્તુતિ કહેજો. ૩
 માહે તો મૈત્રિ તોડી મારી, વ્હાલે મારે કૃપણ કરી નારી,
 આ શું કીધું મોહન મોસારી, ઓધવ મારી. ૪
 ફાગળ શીકર કંઈ મનમાં, દીવસ રાત તપું તનમાં,
 વિખુટી જેમ હરણી ફરે વનમાં. ઓધવ મારી ૦ ૫
 અક્ષરે ચિત્ત કરે આળા, મૂઠી આત્મા મોરલીઓવાળા.
 દરશન તમે દોને નંદલાલા. ઓધવ મારી ૦ ૬
 વૈશાખે વનમાં કોયલ બોલે, ચઢે મારાં ચિતડાં અગડાળે;
 જોખન માંડે જાય છે આક્રમણે. ઓધવ મારી ૦ ૭

જોડે તો જળ ભરીઆં નયણે, વંદન મારાં સરિવરને ચરણે;
 ખટકે બહાલો લોકતણે મેણે. ઓધવ મારી૦ ૮
 અસાડે તો ઈશ્વરે વરસે, પિહિ વિના મન મારું તરસે;
 મોહનવર મેહર હવે કરશે. ઓધવ મારી૦ ૯
 શ્રાવણે સાંભળ સાહેલી, નમેરા તો નાથ ગયા મેશી;
 ગોકુળિયામાં ચમને ફરે ઘેલી. ઓધવ મારી૦ ૧૦
 ભાદરવે બેટો બૂધર અમને, ઝાઝું હવે શું કહીએ તમને;
 નકામા શીદ દહો તનને. ઓધવ મારી૦ ૧૧
 આસો માસે આવી દિવાળી, સખિ ! ઘેર આવ્યા વનમાળી;
 જમાડું સેવિએ સુવાળી. ઓધવ મારી૦ ૧૨
 પારે માસ કાવ્યામૃતે ભરીયા, રણછોડના રવાંખી પછી મળીયા;
 તેથી અમ જનમમરણ્ય ટળીયાં. ઓધવ મારી૦ ૧૩

અંબાજીના મહિના.

૩

કારતક માસે કરજ્યા કરો મુજ માતરે,	મા અંબાજી
અક્ષમેલી અંબા સાંભળ મારી વાતરે.	મા અંબાજી ૧
સેવક જાણી કરજો મુજને સાથરે,	મા અંબાજી
તારાં દરશનની મા મુજને મોટી ચાથરે.	મા અંબાજી ૨
માગશર માસે મન મળવા અકળાયરે,	મા અંબાજી
તારી ઇચ્છા કરતાં આનંદે દિન જાયરે.	મા અંબાજી ૩
દિન વહી જાય ને આશા મુજને મોટીરે,	મા અંબાજી
તારા રંગમંડપમાં હું નવ આવી લોટીરે.	મા અંબાજી ૪
પોષ માસે જોશો નહિ મુજ દોષરે,	મા અંબાજી
મુજ રાંક ઉપર શો ધરતો માજી રોષરે.	મા અંબાજી ૫

રોષ ન ધરીએ તમે દેરી છે દયાળરે,	મા અંબાજી
જેનું નામ ધરાવે સેવકજન પ્રતિપાળરે.	મા અંબાજી ૬
માહા મહિને કાંઈ વસ્ત આદર્યા તમારાંરે,	મા અંબાજી
મા શું જીઓ છે કુડાં કરમ અમારાંરે.	મા અંબાજી ૭
કુડાં કર્મની કરજી છે મધ્યાનરે,	મા અંબાજી
તારાં દરશનનું મને મોટું અંબા ધ્યાનરે.	મા અંબાજી ૮
ફાગણ માસે ફરી ફરી ઉલટે અંગરે,	મા અંબાજી
રંગ લ્યાં મનડાં નવ કરશે ભંગરે.	મા અંબાજી ૯
ભંગ ન કરશે તનડું અમારું તલસેરે,	મા અંબાજી
ચિત્ત અમારું ચરણે તારે અટકેરે.	મા અંબાજી ૧૦
ચૈતર મહિને ચિંતા મુજને ઝાઝીરે,	મા અંબાજી
જનમ ધરી નવ નિરખ્યાં અંબામાજીરે.	મા અંબાજી ૧૧
નવ નિરખ્યાં મેં અંબા અકળ સ્વરૂપરે,	મા અંબાજી
મા વળતાં ક્યાંથી દેખીશ તારાં રૂપરે.	મા અંબાજી ૧૨
વૈશાખ મહિને વરસ જીવ દેહ નાડીરે,	મા અંબાજી
મા હવે વળતી વેળા રહી છે માડીરે.	મા અંબાજી ૧૩
વેળા માડી માથે મોટું દુઃખરે,	મા અંબાજી
વળતી ક્યાંથી દેખીશ માનાં મુખરે.	મા અંબાજી ૧૪
જેઠ માસે મુજને તેડો ઠંડરે,	મા અંબાજી
નહીં તેડો તો છવન જાશે વેંડરે.	મા અંબાજી ૧૫
વેંડ જાશે ને મિથ્યા યાશે જનમરે,	મા અંબાજી
ભાગ્ય નથી ને કુડાં મારાં કરમરે.	મા અંબાજી ૧૬
અસાડ માસે અટક ન ધરીયે માતરે,	મા અંબાજી
તારાં દરશન માટે તલસે મારું તનરે.	મા અંબાજી ૧૭

તન તલસે ને દયા ન આવે મારીરે,
 મા દયાળુ દીવથી શું મુક્ત વિસારીરે,
 આવણુ માસે સંધ બરામ બહુ બારેરે,
 મા ઇચ્છા હોય તે આવે તમારે પારેરે,
 મા સંધ બરામ ને સહિને ઇચ્છા થાયરે,
 મા પાપી હોય તે નિશ્ચે પાવન થાયરે.
 બાદરનામાં શીદને મન બમાવોરે,
 તારાં દુર્લાબ દરશન આપી તાપ શમાવોરે.
 તાપ શમાવી શીતળ કરજો છાંયરે,
 શીશ્વ નમાવતાં પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રણે થાયરે.
 આસો માસે અરજ સાંભળો વેહેલીરે,
 મા આરાસુરમાં કરો આનંદની હેલીરે.
 હેલી કરીને પુરો મનની આશરે,
 સેવકજનને તેડો તમારી પાસરે.
 માસ બારે પુરણ કીધા માતરે,
 આશાપુરી પુરજો મારી આશરે.
 તેરમો મહિનો પુરષોત્તમ કહેવાયરે,
 દર્શન તારું કરવા દિલકું આથરે.
 આરાસુરમાં નિત્ય આનંદ થાયરે,
 કરજોડીને બાપુ સેવક ગાયરે.

મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૧૮
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૧૯
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૦
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૧
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૨
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૩
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૪
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૫
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૬
 મા અંબાજી
 મા અંબાજી ૨૭

લાલજીના મહિના.

૪

લાલજી કારતક મહિને ૨થ જાદવરાયે જોતર્યા,

જો લાલ વહેલા આવજો, હો લાલ. ૧

- લાલજી ભાગજીર મહિને મેત્રો અયુર્સમાં ગયા,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૨
- લાલજી પોષ મહિને પોપટ બેઠો પાંજરે,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૩
- લાલજી માહા મહિનાની સેજલડી સુતી પડી,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૪
- લાલજી ફાગણ મહિને ફાગ રમે નર નારીઓ,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૫
- લાલજી ચૈત્ર મહિને ચતુર્ભુજ આલ્યા ચાકરી,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૬
- લાલજી વૈશાખ મહિને વાયે હિંડોળા બુલંગા,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૭
- લાલજી જ્યેષ્ઠ મહિને જુગલવન ઘેર આવિયા,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૮
- લાલજી અમાસ મહિને અખળાને સુખ આપજો,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૯
- લાલજી શ્રાવણ મહિનો સરવડેથી વરસીઓ,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૦
- લાલજી ભાદરવો તો ભયો પુરો આ માજીઓ,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૧
- લાલજી આસો માસે આવી દિવળી દુકંડી,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૨
- લાલજી કુતવાડીમાં રંગી લાલમ ભક્તડાં,
ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૩

લાલજી તેનીરે ધડાવું નવરંગ પાવડી,

ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૪

લાલજી પાવડીઓ પહેરીને મહેલે આજ્ઞો,

ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૫

લાલજી પાવડીઓથી રડ્યાખડ્યા તો ભલે પડ્યા,

ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૬

લાલજી બળતી ઝળતી બોલું છું પણ ઘણી ખમા;

ઓ લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૭

સીતાજીના મહિના.

સાખીઓ.

૫

મારા શ્યામ સુંદર શ્રીરામરે, કેને આશ્વરે રહીએ;

મારા પળપળ માની પ્રણામરે, લલના સંગ લાઇએ;

બહાર અલગ ધનશ્યામરે, મારા સમ નવ જાઇએ.

૮૬

કારતક કેમ કરી કાઢીએ, જુગ જેવી પળ જાય;

વિરહી ઝુરં એકલી, મળવાને મન અકળાયરે.

મા. ૧

જોમન દરીઓ કુત્રવે, પિઉ દેશાવર દર;

પરીત્થક વસે પરદેશમાં, મારું જોમન જાય ભરપૂર.

મા. ૨

માગશ્વરે ઘેર વિજોગણી, પિઉ પરદેશ પ્રયાણ;

ખવાયે અળખું જોગિયું, જેના પરવશ પડ્યા પ્રાણરે.

મા. ૩

જળથી જુદી માછલી, રાખી રહે નહિ છેક;

વિરહે મારા વાલમા, પડશે પ્રાણ પળ એકરે.

મા. ૪

પોષે તોડી પ્રીતડી, વિરહના વાયુ વાય;

એ બાલકનો અંત નહી, એનું તન તરફડિયાં ખાયરે.

મા. ૫

- ખાવું પીવું ખેલવું, ઓઢણુ પેહેરણુ અંગ;
 બોલવું ચાલવું ખેસવું, એને પોઢવું ન ગમે પક્ષંગરે. મા. ૬
- માથે મન તલસે ધણું, ધુરે વિજેગણુ નાર;
 લક્ષ વિંછીની વેદના, ઉપજે ચિત્તમાં અતેક વિચારરે. મા. ૭
- ફાગણુ હોળી ફાલતી, ફાગ રમે સઉ કાચ;
 એક હોળી મારે આંગણુ, બીજી હૈયે હોળી મારે હોયરે. મા. ૮
- બીતરમાં ભડકા બળે, જન દેખે નહી ઝાળ;
 વલખાં મારે વિધવિધે, જેને ડસીઓ વિરહ વ્યાધિ વ્યાલરે. મા. ૯
- ચૈતર ચક્રારી ચિંતતી, દૂર વસે છે સ્થામ;
 ભરજોખનમાં એકલી, એ તો દાઝયા ઉપર જેમ ડામરે. મા. ૧૦
- સુભાગીઆં જે સાસરે, સજેડ સ્નેહ સહીન;
 ક્યમ કરી વસીએ એકલાં, રાણીગયા જનમની એ રીતરે. મા. ૧૧
- વા વાયા વૈશ્ણવના, આંખે આની સાખ;
 મોગી ભમે વિદેશમાં, થાય હૃદય બળી ખાખરે. મા. ૧૨
- મુગાને સ્વપ્નું થયું, મનમાં રહી મુંઝાય;
 પ્રીતિનું તો પારખું, જે જીમે કહ્યું નહો જામરે. મા. ૧૩
- જેઠ તણા તડકા પડે, લાય જેવી લૂ વાય,
 સુનાં મંદિર માળીયાં, સુની સેજડી ખાવા ધાયરે. મા. ૧૪
- જાય ન રજની દિન જતાં, રાત ગયે દિન નવ જાય;
 વિરહ દુખ મહા વેદના, એ તે નજરે જેઠ કેમ જાયરે. મા. ૧૫
- અસાડ ઝગકે દામની, ધન ગરજે નહ માંચ,
 બપૈયા પિઉ પિઉ કરે, સુણી વિરહણી વ્યાકુળ થાયરે. મા. ૧૬
- દેવ દાનવ પશુ પક્ષી, માનવ તો કાણુ માત્ર;
 જીવતાં પ્રેમ વિજેગીયું ગાળે વિરહ વિરહીજન માત્રરે. મા. ૧૭
- આવણુ વરસે સરવડે નદીએ આવે નીર;
 લીલી ભૂમિ જાસે બલી, ગાજે તરવર ઘોર ગંભીરરે. મા. ૧૮

- ભાદરવો ગાળે ભલો, રાજવી સહ વૈભોગ;
 રંગમાં રૌ રૌ રાગ એ, જેને વાલાનો થાય વિજેગરે. મા. ૨૦
- અંપા અંપેલી મોગરા, નવપક્ષવ વન સોદાય,
 વિરહણી જાત જવાસીઓ, તે તો શોષે મુકાઇ જાયરે. મા. ૨૧
- આસો આઝ્યાં નોરતાં, રમે જમે નરનાર;
 દિવસ દિવાળી દોહ્યા, તેતો જાણે જગ કીરતાર. મા. ૨૨
- દંપતી અંગ ઉમંગમાં, ગાનતાન ગીત રંગ;
 અંગરાગ અદ્ભુત થયા, જયજયકાર જણાવે અનંગરે. મા. ૨૩
- મનમોહન અધીક માસથી, થાય પ્રભુ પરસંન;
 સંગ સીના જેમ રાખ્યાં, તેમ ટળે વિરહ વ્યાધી દંનરે. મા. ૨૪

થોભણહાસના મહિના.

૬

- કારતક કોડામણીરે શીળો પુનમ ફેરો અંદ વાલા;
 રાધા કરે હરિની વિનતીરે, ચરણે રાખો ગોવિંદ વાલા. ૧
- માગશરે મેલી મુજતેરે, પિઉ ગયા પરદેશ વાલા;
 ભરજેઅનમાં ભામનીરે, અખળા ખાળેવેશ વાલા. ૨
- પોષ માસે પુછામણીરે, સાંભળ સૈયર વાત વાલા;
 શ્રીકૃષ્ણ ચાલ્યા દ્વારકારે, સોળસે ગોપીઓતો નાચ વાલા. ૩
- માહા મહિને મન માહરં, આકુળબ્યાકુળ થાય વાલા;
 શમણ્યાં લાઝ્યાં શ્રીરામનારે, દીકા જાદવરાય વાલા. ૪
- ફાગણ માસે ફરકીયારે, વાગે છે તાલ મૃદંગ વાલા;
 મધુરીશી વગાડે વાલો વાંસળારે, હોળી ખેલે ગોવિંદ વાલા. ૫

- ચૈતરે ચિંતામણીરે, નાભી નવલો હાર વાલા;
 કાષ લાવે પિંડી વધામણીરે, અપુ એકાવળ હાર વાલા. ૬
 વૈશાખે વન વેડીયારે વેડી છે દાઝમ દ્રાક્ષ વાલા;
 કાચણી ટઉકા દરેરે, સરવો લાગે એનો સાદ વાલા. ૭
 જેઠ મહિનાનાં રણુ તપેરે, જેવા ઉનાળાના તાપ વાલા;
 લંકામાં જરાળા પરજળેરે, હિમા રહો રધુનાથ વાલા. ૮
 અસાડ માસ ભલે હિલટયોરે, થાય વિજળીઓના વેગ વાલા;
 ભલીરે હિલટી કાળી વાદળીરે, વરશ્યા ખારે મેઘ વાલા. ૯
 શ્રાવણ વરસે સરવડીએરે, નદીએ નિર્મળ નીર વાલા;
 ભીંજે તે રાણી પદમણીરે, ભીંજય દક્ષણી ચીર વાલા. ૧૦
 ભાદરવો ભલે માણ્યોરે શીતળ થયાં શરીર વાલા;
 ગોરાંદે ભીંજયાં ઘર આંગણેરે પિંડો ભીંજય પરદેશ વાલા. ૧૧
 આસો માસે દિવાલડીરે, સુંદરી સજે શણગાર વાલા;
 લલાટે દીલડી સોહામણીરે, કંઠે એકાવળ હાર વાલા. ૧૨
 ખારે માસ પુરા થયારે, આવે અંધીક માસ વાલા,
 ગાય શીખે ને સાંભળેરે, વિનવે થોભગુદાસ વાલા. ૧૩

ખહુચરાળના મહિના.

૭

- ચૈતરે ચિત ધણું ખાંધું, નમી નમી ખહુચર આરાધું;
 માંડે મન ગોખે જઈ લાગ્યું, સેવોને સંખવપુર રાણી. ૧
 વૈશાખે વાવલિયા વાયા, માણના મદ નીચે આબ્યા;
 અંખાળની મોટી છે માયા. સેવોને ૨
 જેઠે તો જુમની છે સારી, હરિહર ખલા થઈ વારી;
 જાઉં એખ ઉપર ખલીહારી. સેવોને ૩

- અસાહે મેધ ધણે ગાજે, છત્ર શીર ખુલ્લુ મરને જાજે;
ચોધડીયાં તો અદ્ભુત ત્યાં વાજે. સેવોને. ૪
- શ્રાવણ માસ સરવડીએ વરસ્યો, માજીને બજશો તો તરશો;
નીકર તમે અથડાતા મરશો સેવોને. ૫
- ભાદરવો લાલીપેરે ગાજ્યો, સેવકને સનધુએ થાજ્યો;
બુડંતાં જાવણડી સહાજ્યો. સેવોને. ૬
- આસો માસે આવી દિવાળી, આવ્યાં છે અંખા ને કાળી;
ગરબે રમે મોટાં મહાકાળી. સેવોને. ૭
- કારતકે સેવક ગુણ જોલે, નાવે મારાં માજીને તોલે;
તે જોતાં ત્રિભોવન ડોલે. સેવોને. ૮
- માગશ્વરે માનસમર નાહો, ચાચર આતી મરખા તો ગાયે;
સેવકની મા ચ્હડજો તમે વારે. સેવોને. ૯
- પોષે પ્રીત ધણી મારી, પાંડવ પાંચે લીધા ઉમારી;
કૌરવ કુડા સરવે ગયા હારી. સેવોને. ૧૦
- માહે તો મુજને નથી ગમતું, સદાયે દિલકુ રહે ભમતું;
મારું મન માજીમાં રમતું. સેવોને. ૧૧
- ફાગણુ ફર ફરતી હોળી, પહેર્યાં માએ ચરણાં ને ચોળી;
કેસર ખહુ જાટયાં છે ઘોળી. સેવોને. ૧૨
- જ્યારે માસ પુરણુ તો કીધા, દૈત્યોને દંડ બલા દીધા;
દેવો સહુ ઉમારી લીધા. સેવોને. ૧૩
- આસો સુદ જીજને બુધવારે, જ્યારે માસ થયા નિરધારે;
વલ્લભની ચ્હડજો મા વારે. સેવોને. ૧૪

સાધિકાના મહિના.

૮

- કહોને સખી કારતક કયમ જાશે, કે વનમાં મોરલી કાણુ વાશે;
 કે મહીનો દાણી કાણુ થાશે, કે જુમનાં જવા દો પાણી. ૧
- કે માગશરે મન માઈ મળીયું, કે વિષયના ભાવ થકી ટળીયું;
 કે જેમ લુણુ પાણીમાં ભળીયું, કે જુમનાં. ૨
- કે પોષે શોષ પડ્યા અમને, વહાલા મારા શું કહીએ તમને,
 કે દિલાસા દીધા છે અમને, કે જુમનાં. ૩
- કે માહે મકર તણે માને, કે ઝુલડીયાં વેરંતી ખાંતે;
 કે વાલાજી મારા મથુરાંની વાટે, કે જુમનાં. ૪
- કે ફાગણે ફેર ફેરે હોળી, કે આછાં ચરણાં ને ચોળી;
 કે ચુંદડી કેસરમાં રોળી, કે જુમનાં. ૫
- કે ચૈતરે ચતુરા ચિત ધરતી, વહાલાજીના ગુણુ ગાતી ફરતી;
 તોયે મારે વહાલે કાધી નરતી, કે જુમનાં. ૬
- કે વૈશાખે વાયા વાવણિયા, કે ઘેર પધારો નાવલીયા;
 કે દુષ્કંટે ધોઈ તમ પાવલીયા, કે જુમનાં. ૭
- જેઠે જગજીવન આવ્યાં, કે સહિ લોક વધામણી લાવ્યા;
 સંદેશા બહાલાએ ન કહાવ્યા, કે જુમનાં. ૮
- અસાડે અળખા થઈ ઝાંખી, વહાલે મારે ભરજોખન રાખી;
 વિચારો હવે વાત થશે વાંકી, કે જુમનાં. ૯
- શ્રાવણુ સરસીએ વરસે, કે નદીએ નીર ધણાં ચઢશે;
 કે કાચલડી ટહુકલીઆ કરશે, કે જુમનાં. ૧૦
- ભાદરવો ભલીપેરે ગાજે, સૈયર ઘેર વલોણું વાજે;
 તેતો મારા રૂઢીયામાં દાઝે, કે જુમનાં. ૧૧

આસોની રજની અજવાળી, કે સેવ વણું હું સુંવાળી;
 કે વહાલા વિના આ શી દિવાળી, કે ભુમનાં. ૧૨
 કે રાધા હાથે સોનાની ચુડી, રમંતાં દીસે છે રૂડી;
 દુઃખો મારાં સરવે ગયાં છુડી, કે ભુમનાં. ૧૩

કૃષ્ણના મહિના.

૯

કારતકે કૃષ્ણ ગયા મેલી, મારે ઘેર આવો વનમાળી,
 કુખળ દાસી કેમ ગમે કાળી ? આવો હરિ રાસ રમો વહાલા. ૧
 માગશ્વરે મારગડે રમતાં, બેળાં ખેસી બોજનીયાં જમતાં;
 હવે હરિ કેમ નથી ગમતાં ? આવો હરિ. ૨
 પોષે તો શોષ પડ્યા અમને, ત્રિકમળ શું કહીએ તમને;
 દિલાસા ખોટા દીધા અમને. આવો હરિ. ૩
 માથે લાંબી વેરણ રાતલડી, કુલડાંએ ઝિછાતી સેજલડી;
 અધીરી જોઉં વાટલડી. આવો હરિ. ૪
 ફાગણે ફેર ફરે હોળી, પહેરણ ચીર ચરણાં ને ચોળી;
 સુંદડી મારી કેમરમાં રોળી. આવો હરિ. ૫
 ચૈતરે ચિત્ત કરે ચાળા, મધુવન મોરલીઓવાળા;
 દરશન દો ડાકાર તિરથવાળા. આવો હરિ. ૬
 વૈશાખે વાટલડી જોતી, અગાસી ઉભી રહી રોતી;
 પાલવડે આંસુડાં દહોતી. આવો હરિ. ૭
 જોઈ જગજગનજી આવે, વધામણી સહુ લોકા લાવે;
 વહાલો મારો કયુંએ નવ કાલાવે. આવો હરિ. ૮
 અસાડે અખળા ચઢ ઝાંખી, વહાલો મારે ભરજોખન રાખી;
 વિચારો વાત થશે વાંકી. આવો હરિ. ૯

શ્રાવણુ તો સરઝોએ વરસે, નદીએ નીર અઢળક તેમ ચઢશે;
 વહાલો મારો શી રીતે ઊતરશે. આવો હરિ૦ ૧૦
 બાદરવો ભલીપેરે ગાળે, વાહાલા થઈ વિહવળ તમ કાળે;
 વહાલો મારો જરીએ ના કાળે. આવો હરિ૦ ૧૧
 આસો માસે આવી દિવાળી, સેવો વણુ હું તો સુવાળી;
 વહાલા વિના આ શી દિવાળી. આવો હરિ૦ ૧૨

નંદલાલના મહિના.

૧૦

આવોને નંદલાલ, રમગ આવોનેરે,
 નિરમે થયા છો નાથ, રમવા આવોનેરે.
 કારતક તો તે કષ્ટેરે કાઢાડ્યો, ભર દરીએ જેમ જહાજ,
 ડોલે દિલકું માહરું, રમવા આવોનેરે. ૧
 માગશર મહિને મારગડે મેલી, હવે અમારું દ્રાણુ છે ખેત્રી,
 ગીરધર વિના થઈ ધેલી, રમવા આવોનેરે. ૨
 પોષ માસે જીવન પ્રાણુ તળું છું, લોકડીઆંત્રી લાખ લોપુંછું,
 સંસાર ત્યાગ કરું છું, રમવા આવોનેરે. ૩
 માઘ મહિને મંદિરીયારે સુનાં, હરિ વિના આસનીયાં સુનાં,
 વાહાલા વિના જાય છે જોયનીયાં, રમવા આવોનેરે. ૪
 ફાગણે ફગફગતીરે હોળી, અખીલ ગુલાલે ભરાવુંરે ઝોળી,
 જહાલા વિના ખેલે કાણુ હોળી, રમવા આવોનેરે. ૫
 ચૈતરે મને ચિંતારે લાગી, સુત્રી સેજલડીમાં ઝમકીને જાગી,
 વાહાલાની લેહે મને લાગી, રમવા આવોનેરે. ૬
 વૈશાખે વાવલીયારે વાયા, આંખ ઉઘાડી તો જાલવ જોયા,
 આંધુડાં પાલવડે લોભા, રમવા આવોનેરે. ૭

- જેઠ માસે જગજીવન આવે, વૈષ્ણવ સરવે વધામણી લાવે,
વહાલો મારો કાંઇ ન કહાવે, રમવા આવોનેરે. ૮
- અસાડે હું અખગારે નારી, જોખન ફરીઓ કુખવે છે ભારી,
દીધેલાં વચનને વિસારી, રમવા આવોનેરે. ૯
- શ્રાવણ તો સરવડીએ વરસે, નદીએ નીર બહોરાંરે ચઢશે,
વહાલો મારો શી રીતે ઉતરશે, રમવા આવોનેરે. ૧૦
- ભાદરવો ભર ફરીએરે ગાળે, નીલાં વન નવપક્ષવ છાળે,
વહાલો મારો કાંઇ ન લાળે, રમવા આવોનેરે. ૧૧
- આસો માસે આવી દિવાળી, લોક વણે સહુ સેવ સુવાળી,
વહાલા વિના તે જમે ડાણ વાની, રમવા આવોનેરે. ૧૨

પતિને પરદેશ ન જવા દેવા વિધેના મહિતા.

૧૨

- “આધવજી સંદેશો કહેજો શ્યામને.” એ રાગ.
કારતક મહિને અખગા કહે છે કંચને,
હવે શિયાળો આવ્યો સ્વામીનાથ જો;
હિમળય વા વાગારે હવડી ટાઢી,
શીદ ગોધો પરદેશ જવાનો સાથ જો,
એ મહિને નવ જમ્યે પિઉ પરદેશમાં. ટેક. ૧
- માગશર મહિને હોંશ ધગી મન માહરે,
રસિયા સંગે રમવાની મહાજમ રાતજો;
હસીએ ને વસીએ રે હૈડે હેતથી,
પિઉ મેલો પરદેશ જવાની વાતજો. એ મહિને ૨

- યોષે જે પરશુને પિઠે પરહરી,
 તે પ્રેમદાનાં પુરણ મળ્યાં પાપ જો;
 સાસરીએ રહીને તે થું સુખ ભોગવે,
 મૈયરમાં નવ ગોઠે મા ને બાપ જો. એ મહિને. ૩
 માહા મહિને નવ કરીએ નાથ મુસાફરી,
 બઉં સાટે જમ લાવો ખોરી જર જો;
 જે મળશે તે જમથું મારા વાલમાં,
 જરૂર નહીં જવા દઉં ધરથી બહારજો. એ મહિને. ૪
 કાગળુ તો કુલ્યો રે કાલ્યાં કુલડાં,
 હસે રમે ને ગોરી હોરી ગાય જો;
 જે નારીતો નાવલીઓ નાસી ગયો,
 કહો તેણે કેમ નજરે જોયું જાય જો. એ મહિને. ૫
 ચૈતરમાં ચતુરે પંથ નવ ચાલવું,
 જો ઘેર નારી સારી ચતુરસુગળુ જો;
 બ્હાલપને વચનેરે પિઠને વશ કરે,
 નિરધાર્યું તે પડયું રહું પરીઆણુ જો. એ મહિને. ૬
 વાવલીઆ વાયા રે પિયુ વૈશાખના,
 રજ હોં ને માણક મેલું થાય જો;
 નથનીનું મોતીરે હીરો હારનો,
 કહો પર હાથે કેમ ધીરો એ જાય જો. એ મહિને. ૭
 જોઠે તો પરદેશે જાવું દોલલું,
 તાપ તપે ને લ્હાય જેવી લૂ વાય જો;
 કોમળ છે કાયા રે મારા કંથની,
 વણુ સીંચ્યાં જેમ કુલડીઆં કરમાય જો. એ મહિને. ૮
 અંબર ધન હાયોરે માસ અસાડમાં,

મોર બોલે મેહ વરસે મુસળધાર જો;
 કચરો ને કાઠવ રે મચી આ મેદની,
 પંખી માળા ધાલે ઠારો ઠાર જો. એ મહિને. ૯
 શ્રાવણનાં વરસેરે સારાં સરવડાં,
 ભર્યાં સરોવર નદીએ નીર ન માય જો;
 ચકવા ને ચકની પણુ જોયાં જોડલે,
 સારસ પણુ નિજજોડ તણુ નવ જાયજો. એ મહિને. ૧૦
 ભાદરવો ભરજોનનો ફરી નહી મળે,
 વહી જશે જેમ નદીએ કેરાં નીર જો;
 એવારે દિવસ એજો નવ કાઠીએ,
 વાત વિચારી જુઓ નાણુંદના વીરજો. એ મહિને. ૧૧
 આસોના દિવસ તો અતિ રળીઆમણા,
 ખાવું પીવું કરવા નવજા ખેલ જો;
 ભેગાં બેમી જમીએ રમીએ સોગઠે,
 રંગે રમતાં ઉપજે રસની રેલ જો. એ મહિને. ૧૨
 માસ અધિકમાં અધિકપણે શું કીજીએ,
 રહો જોડીને નેણુ સંગાથે નેણુ જો;
 જેમ ન છુટે કૂટયો કાચ બિલોરનેદ,
 દક્ષપતના સ્વામી છો, જાણુ પ્રવીણુ જો. એ મહિને. ૧૩

બાર મહિનાની ગરબી.

૧૨

“ તજો તમે કફ કરમ કરવું. ”—એ રાગ.
 બોલો બાર મામ હવે બાઇ,
 ગણો ગુણુ ઇશ્વરના ગાઇ. બોલો—ટેક.

કારતકે વરમ નવું કહીએ,	
રાજ રાજ અંતરમાં રહીએ,	
ચિત્તે સારું સર્વ તણું ચહીએ.	બોલો ૧
માગશ્વરે મનમાં તમે કાચો,	
શિયાળાનો આસ બીજો સાચો;	
કાયા ધુળવામાં નથી કાચો.	બોલો ૨
પેપે પ્રભુને જાળે પ્રીત,	
વળી ચતુરાધ ધરો ચિત્તે;	
રહો સુખી સર્વે રૂડી રીતે.	બોલો ૩
આથે શીખ માની લેજો મનમાં,	
જરૂર તમે જશ પામશો જનમાં;	
તથા સુખ ઉપજશે તનમાં.	બોલો ૪
કાચળમાં ફુલ ફુટ્યાં લાળો,	
આવ્યો હવે આજથી ઉન્હાળો;	
તપે તાપ છત્રી વડે ટાળો.	બોલો ૫
ચેતરે ચેતો તમે ચિત્તે,	
નમો પરમેશ્વરને નિત્યે,	
કરો પરમારથ પણ પ્રીતે.	બોલો ૬
વૈજાએ વાવલિયા વાશે,	
વળી ઝાઝી ફેરીએ વેડાશે,	
વટાળિયા વનમાં દેખાશે.	બોલો ૭
જેઠે તો જાંબુડીએ પાકી,	
દાડમ ને દ્રાખમાં શી બાકી;	
તેને લોકો લે છે તાકી તાકી.	બોલો ૮
અમ્મડે તો ચોમાસું આવ્યું,	

મકુડાટે બહાંડ ગરજવ્યું;	
ખીજાનું લીલું ભોંય ખીજાવ્યું.	બોલો• ૯
આવણુ તો સૃષ્ટિ શોભાવે,	
મેળામાં મન જવા લલચાવે;	
ધણા લોકો ગાડીઓ દોડાવે.	બોલો• ૧૦
ભાદરવો બલી પેરે ગાળે,	
છતે નવા છોડ ધણા છાળે;	
કર્મા પ્રભુએ આપણે કાળે.	બોલો• ૧૧
આસોમાં દશરા દિવાળી,	
બલી બલી સૌ કહે છે ભાળી;	
ગાઓ રૂડાં ગીત પાડો તાળી.	બોલો• ૧૨
બારે માસે વર્ષ થયું પુરું,	
એમાં નથી કાંઈએ અધુરું;	
ભાસે સુખ દુઃખથી બહું બુરું.	બોલો• ૧૩
ત્રીજે વર્ષ માસ અધિક આવે,	
શાણા તેનું કારણ સમજાવે;	
ભક્તિ બલી દલપતને ભાવે.	બોલો• ૧૪

રસિયાજીના મહિના.

૧૩

શ્રી ગુરૂદેવ વક્ષબને ચરણે લાગુરે, રસિયાજી,	
તેર માસ હરિ ગુણ ગાવા મતિ માગું હો રંગ રસિયાજી.	૧
કારતક માસે કેમ ગયા છો મુકીરે રસિયાજી,	
પ્રાણજીવન પ્રભુ શી વાતે હું ચુકી હો રંગ રસિયાજી.	૨

- ચુકી તોપણ દાસી રોષ સમાવોરે રસિયાજી,
મારા સમ જો મનમાં કાંઈએ લાવો હો રંગ રસિયાજી. ૩
- અમળા જન અમો અવગુણ ફેરી ખાણુરે રસિયાજી,
તોપણ નાથ નિભાવો ઝાલો પાણુ હો રંગ રસિયાજી. ૪
- જેવી તેવી કિંકરી કહાવું તમારીરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ દ્યો શુધ્ધ મારી હો રંગ રસિયાજી. ૫
- માગશ્ચર માસે મળવા મન અકળાયરે રસિયાજી,
પ્રીત તણી પીડા કાંઈએ ન કહેવાય હો રંગ રસિયાજી. ૬
- બીડયું સીડયું પણુ અંતર ભડકે લાગેરે રસિયાજી,
કાળજીનું છેદી કંદ્રપનાં શર જીગે હો રંગ રસિયાજી. ૭
- વિરહ વિકળ થઈ કંગ ન પડે નિશ્ચિનરે રસિયાજી,
તાલાવેલી લાગી મ્હારે તન હો રંગ રસિયાજી. ૮
- દુઃખ દાવાનળ પ્રગટ્યો કેમ મહેવાયરે રસિયાજી,
ધીરજ રાખું પણુ ક્યાં લગી રહેવાય હો રંગ રસિયાજી. ૯
- નિશ્ચય પ્રાણુ જશે તલપી હવે મારોરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ પ્રાણુ બચાવો હો રંગ રસિયાજી. ૧૦
- પોષ માસે રોષ રૂદેથી મુક્યારે રસિયાજી,
અમળાના આવાર અવસર ચુક્યા હો રંગ રસિયાજી. ૧૧
- ધણું પ્રગટ થું કહીએ સમજી લેજોરે રસિયાજી,
વિજોગ પાપે અવર દંડ કાંઈ દેજો હો રંગ રસિયાજી. ૧૨
- અને દુઃખ નહિ પાતિ જો શ્વે મારેરે રસિયાજી,
* તેથી કષ્ટ ધણું તે મન ઉતારે હો રંગ રસિયાજી. ૧૩
- એથી અદકું હવે તે શું કહીયેરે રસિયાજી,
ચતુર શિરોમણી ચતુરાનું દુઃખ લહીએ હો રંગ રસિયાજી. ૧૪
- આ જોખનમાં આવી મુખને માણોરે રસિયાજી,

- દાસ દયાના પ્રીતમજી તકે ગચ્છી હો રંગ રસિયાજી. ૧૫
- માહા માસે સો માસ સમ થેર આપેરે રસિયાજી,
આ રતમાં દંપતી લે સુખ દહાવો હો રંગ રસિયાજી. ૧૬
- પ્રથમ અમે એમાં કાંઈએ નવ લહેતારે રસિયાજી,
શીખવી સમજવી શું એક્યાં બહેતા હો રંગ રસિયાજી. ૧૭
- બહાલા થઈને વેર શું વાળ્યું આવુંરે રસિયાજી,
આવડું શીદ કર્યું બ્યારે હવું બવું હો રંગ રસિયાજી. ૧૮
- પ્રેમ પંથમાં કટિ કપટી ન સારેરે રસિયાજી,
પ્રથમ થકો પોષી હવે શું મારો હો રંગ રસિયાજી. ૧૯
- વિરહ વન્દિમાં ધીખુંજી નિશ દહાડોરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમજી મુને કહાડો હો રંગ રસિયાજી. ૨૦
- ફાગણુ કેસુ પુલ્યાં હું કરમાણીરે રસિયાજી,
આ વનમાળી પિંડિ સિંચું ન પુરં પાણી હો રંગ રસિયાજી. ૨૧
- વસંત ઝડતુ તો સહુને બહાલી લાગેરે રસિયાજી,
તમ પાખે મને આણુ ફેરમાં વાગે હો રંગ રસિયાજી. ૨૨
- અખીલ ગુલાલ ને કેસરના રંગ ઘોળીરે રસિયાજી,
વિલાસ સુખ નવ લીધું મુજ ઉર હોળી હો રંગ રસિયાજી. ૨૩
- સુખની ઝડતુ શોક્યની સંગે સોહીએરે રસિયાજી,
ધુસકલડે રોવું તો અમારે જોષએ હો રંગ રસિયાજી. ૨૪
- પ્રથમ થકી પ્રભુ શે નવ નાખ્યાં મારીરે રસિયાજી,
દાસ દયાના પ્રીતમ આ ગતિ ધારી હો રંગ રસિયાજી. ૨૫
- ચૈત્ર ચંદ્ર કીરણ સહુને સુખકારીરે રસિયાજી,
બેકલડીને લાગે તેહ કટારી હો રંગ રસિયાજી. ૨૬
- સુખકારી હતા તે સહુ દુઃખ દેહેરે રસિયાજી,
જોષ જોષ સંભારી સુખ આંસુ વહે છે હો રંગ રસિયાજી. ૨૭

- કરે કોય શું કરમ તણે એ દોષરે રસિયાજી,
 વક વદન નિજ ત્માં શો દર્પણ દોષ હો રંગ રસિયાજી. ૨૮
- આ દહાડા ક્યાં મુક્યા હતા સંતાડીરે રસિયાજી,
 જોખન અવસર આવો આપ્યો કહાડી હો રંગ રસિયાજી. ૨૯
- તમે કહેતા તે અમે માનતાં સાચુરે રસીયાજી,
 દાસ દયાના પ્રીતમ કીધું કાચું હો રંગ રસિયાજી. ૩૦
- ત્રૈશાખે વૃજ સુનું સવળું દીસેરે રસીયાજી,
 જન ઝાઝા પથુ કોને મન જાહ દીસે હો રંગ રસીયાજી. ૩૧
- સરવે સરોવર સુકાં આતક લેખેરે રસિયાજી,
 ચંદ્ર વિના જેમ ચક્રાર ઉજ્જડ દેખે હો રંગ રસિયાજી. ૩૨
- વીત્યું હોય તે એ સાચું પરમાણેરે રસિયાજી,
 પીડ પ્રસૂતાની શું વંઝા જાણે હો રંગ રસિયાજી. ૩૩
- વિરહ વેદના ઘણી કંઠણ બહુ દુઃખથીરે રસિયાજી,
 વેડે તે જાણે ન કહેવાય અમુકથી હો રંગ રસિયાજી. ૩૪
- રનેહ તણો ધા મલમ થકી ન રૂઝાયરે રસિયાજી,
 દાસ દયાના પ્રીતમથી સુખ થાય હો રંગ રસિયાજી. ૩૫
- જેઠ માસે તો સહુ સરોવર સુકાં રહે છેરે રસિયાજી,
 મુજ દોચન ધારા નવ સુધી વહે છે હો રંગ રસિયાજી. ૩૬
- ગ્રીષ્મઋતુને તાપે તન અકળાયરે રસિયાજી,
 પવન કુશારાથી તે સઘ સમાય હો રંગ રસિયાજી. ૩૭
- ગ્રીષ્મતાપને દીપ વાયુથી વામેરે રસિયાજી,
 વિરહ વન્હી આ પવને વૃદ્ધિ પામે હો રંગ રસિયાજી. ૩૮
- ખમ ઉભરાયું તે છાટે નીર સમાયરે રસિયાજી,
 તાતુ તેહ મળે જળ બડકો થાય હો રંગ રસિયાજી. ૩૯
- પ્રેમ પાવકની પીડ સહુ દુઃખથી અજગીરે રસિયાજી,
 દાસ દયાના પ્રીતમ તમને વશગી હો રંગ રસિયાજી. ૪૦

- અસાડ માસે અતિ ઉકું દુઃખ સાહેરે રસિયાજી, ૪૧
 પંખીડાં પશુ મળીને માળા ધાલે હો રંગ રસિયાજી.
- કોને કહીયે ને કહે અદેખાં ઠરીએરે રસિયાજી, ૪૨
 અંતર આગે ઢાંક્યાં ધીખી મરીએ હો રંગ રસિયાજી.
- કીડો કાઠ જ્યમ ખોખું કરે ખાધ ખાધું રે રસિયાજી, ૪૩
 તેમ વિરહ કીડે કાળજ કરડી ખાધું હો રંગ રસિયાજી.
- ઉપરથી તન સાઈ સહુ કાઠ દેખેરે રસિયાજી, ૪૪
 બીતર ભડકો પ્રાણ પોતાનો પેખે હો રંગ રસિયાજી.
- જે જણે તે મુરખ કહે એ વાતરે રસિયાજી, ૪૫
 દાસ દયાના પ્રીતમ દુઃખ બહુ ભાત હો રંગ રસિયાજી.
- શ્રાવણ માસ સરવડે વરસ્યો મંદરે રસિયાજી, ૪૬
 વર્ષાઋતુ શોભા થઈ વૃંદાવન હો રંગ રસિયાજી.
- શ્રેષ્ઠ વળગી વેલ છુટે નવ છોડીરે રસિયાજી, ૪૭
 દૈવે મારી ખેત્ર તો નાંખી તોડી હો રંગ રસિયાજી.
- એક દિવસ આપણ ત્યાં વાતે વળગ્યારે રસિયાજી, ૪૮
 બન વરસ્યો ભીંજ્યાં પશુ ન થયાં અળખાં હો રંગ રસિયાજી.
- મેં પણ શીત સહેવાઈ નહીં બાણું કાંપીરે રસિયાજી, ૪૯
 ત્યારે તમે મુજને લઈ કૈંદ્યશુ ચાંપી હો રંગ રસિયાજી.
- સંભારી તે સુખ કાળજકું ફાટેરે રસિયાજી, ૫૦
 દાસ દયાના પ્રીતમ વિસારી શ્વામાટે હો રંગ રસિયાજી.
- પુરૂષોત્તમ માસે આશ્વા તમારીરે રસિયાજી, ૫૧
 પુરશે પુણ્ય થશે જીવો મન વિચારી હો રંગ રસિયાજી.
- આતુર જન સતોખો કરી મન માનરે રસિયાજી, ૫૨
 અધરામૃત પાઈ આપો જીવતદાન હો રંગ રસિયાજી.
- આ એક માસ તો પુણ્યદાનનો ઢાઢોરે રસિયાજી, ૫૩
 પ્રભુ પધરાવી સેવી કરૂં કર દાઢો હો રંગ રસિયાજી.

અવર દેવ સેવ્યાની મહા હો નહીં રસિયાણ,	
પુરુષોત્તમ પરશુમિ અવર છો નહીં હો રંગ રસિયાણ.	૫૪
પ્રાણુ જશે તોયે તથા વિના નહીં બજાવેરે રસિયાણ,	
દાસ દયાના સ્વામી એમ સમજાવે હો રંગ રસિયાણ.	૫૫
બાદરવે બહુ વરસો ચપળા ચમકેરે રસિયાણ,	
એક સમે હું આવી વિજલડી ચમકે હો રંગ રસિયાણ.	૫૬
હું ખીની સુણી ધન વરસ્યો આકાશેરે રસિયાણ,	
પીતાંબર આઢાડી લીધી પાસે હો રંગ રસિયાણ.	૫૭
સધળું સુખ કાંઈ પ્રગટ નથી કહેવાતુંરે રસિયાણ,	
વિકળ પશુ કાંઈ કહું છું નથી રહેવાતું હો રંગ રસિયાણ.	૫૮
પાલવ પાથરી કાલાવાલા કરીતરે રસિયાણ,	
પાયે લાગી કહું છું ફરી ફરીને હો રંગ રસિયાણ.	૫૯
વિરહ દુઃખ નથી સહેવાતું હવે આવોરે રસિયાણ,	
દાસ દયાના પ્રીતમ થું તલસાવો હો રંગ રસિયાણ.	૬૦
આશ્વિન આબો સદા માસ સુખકારીરે રસિયાણ,	
વામ આંખડલી ફરકે છે કાંઈ મહારી હો રંગ રસિયાણ.	૬૧
રાસ રમણની ઝલતુ આવી તમે જાણોરે રસિયાણ,	
લાલખિહારી લીલાનાં સુખ માણો હો રંગ રસિયાણ.	૬૨
શરદ પુનમની નિશે પુરણુ જશી પ્રગટયોરે રસિયાણ,	
તમથી રમતાં સુખદુઃખ મહારાં મટશે હો રંગ રસિયાણ.	૬૩
કરણુનિધિ છે મટે કરણુ કરણોરે રસિયાણ,	
ઘાલાની વિનતી હૃદયમાં ધરણો હો રંગ રસિયાણ.	૬૪
આનંદ ઉપખે ઉરમાં વાલમ વસીયારે રસિયાણ,	
દયાના પ્રીતમજી મને મળીયા હો રંગ રસિયાણ.	૬૫

જીવણ પ્રાણના મહિના.

૧૪

રથ આવ્યા અકરના, છુટ્યા તંદ દરબાર,
આંસુ ભરે છે સુંદરી, વળી જીએ છે વાટ.
રથ જોડીને જાલવ ચાલ્યા રે, મયુગાંના તે મારગ આશ્વારે,
બહાલો ડોકવાળી જીએરે, નેણુ ભરીને રાધિકા રૂએરે.
મારા બાળા તે પણના બેલીરે, શું જાએ છે માયા બેલીરે,
જીવનપ્રાણુ છે આત્મારામ છે.

કારતક મહિને કંથ સિધાબ્યા, રહી ન શકે નારી;
અંતરજામી નથી અજાણ્યા, હંસે છંક્યા રહી હારી;
મેં તો શંકુજીની સેવા ન કીધીરે, મેલી ચાપણુ ઝાળવી લીધીરે;
જીવણુ પ્રાણુ છે, આત્મારામ છે.

૧

માગશર મહિને મેલી ગયા, જમ બેઠા જમદીશ;
કાષ્ટ સદૈશ લાવે શ્યામનો, તેને ચરણુ નમાવું શીશ;
તેને ચરણુ નમાવું શીશરે, કાષ્ટ દેખાડો જમદીશરે;
હું બનાવું રસોષ બત્રીસરે, જીવણુ પ્રાણુ છે, આત્મારામ છે. ૨

પોષ મહિનાની પ્રીતડી, જોખનની જાંજળ;
જમણ હતાં તે જમી ગયા, કાલા મેલ્યા થાળ,
હરિએ કાલા મેલ્યા થાળરે, એવી જોખન તણી જાંજળ રે;
બાષ્પો સુખે ભજે શ્રીગોપાળરે, જીવણુ પ્રાણુ છે, આત્મારામ છે ૩

માહા મહિનાની ટાઢણી, અતિ રાતે અંધકાર;
આત્મનબોધન વહી મયાં, હરિને ભજતાં આંસુની ધાર.
મહા શ્રેહતી તે વેદના ચાપરે, હુમી એકલડી ન રહેવાયરે;
મારી ચરચર કંપે કામરે, જીવણુ પ્રાણુ છે, આત્મારામ છે. ૪
કામણુ કુલ્યો કુલડે રમતા જાલવચાર;

આ શુ કુશી સુંદરી, હરિ તજી ગયા જમણી ખાલ;
 વહાલે સોળસેં ગોપીયો માંયરે, કાનુડાને કાંધ ન કહેવાયરે;
 વહાલો મુકી ગયા વનમાંયરે, જીવન પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૫
 ચૈતર ચપો મોરીયો, પીપળ આબ્યાં પાન;
 નાચ્યો નાગર નાવલો, મને તેનું લાગ્યું છે તાન,
 મને તેનું લાગ્યું છે તાનરે, મને હરિ બળ્યાની હામરે;
 કાંધ દેખાડો પુગ્લુ કામરે, જીવન પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૬
 વૈશ્યાએ વાયા વાવલા, મુખનું ઉડ્યું નુર;
 તાપ તપે તનકું તપે, હરિ મેલી ગયા છે દુર;
 એવો આવ્યો છે માથે ઉન્હાળોરે, એવો કપટી કાનુડો કાળોરે;
 મને મુકી ગયો મોરલીવાળોરે, જીવન પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૭
 જોઈ જાણ્યું આવશે, વેગે વિઠ્ઠલરાય;
 ચંદન ઘોળું વાડે વિંઝણે ઢોળું વાય;
 હરિને વિંઝણે ઢોળું વાયરે, મારી ધડી પલક જુગ જાયરે;
 મારા કાળજમાં કાંધ કાંધ થાયરે, જીવન પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૮
 અસાડ ચમદે વિજળી, ધન ગરજે ધનધોર;
 આંસુડે ભીંજાય મારી ચુંદડી, મીઠડા બોલે મોર;
 એવા મીઠડા બોલે મોરરે, કરે અપૈયા કલોલરે;
 માંડે જાએ જોખનનું જોરરે, જીવન પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૯
 આવણુ વરસે સરવડે, ન્હાવું નિરમળ નીર;
 પહેર્યાં પીતાંબર પાતળાં ઓઢણુ આછાં ચીર;
 હરિ ઓઢણુ આછાં ચીરરે, આપણુ ન્હાતાં જમનાં તીરરે;
 એવી રીતે ઢળ્યાં શરીરરે, જીવણુ પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૧૦
 આદરવો બન્નો ગાજીઓ, પણુ નાભા બળતીર;
 ચીર હતાં તે હરી ગયા, માંડે શાને ઢાંકું શરીર,

મહારી પહોંચે નજર નહી નાંખીરે, બહાલે ભરવાડની ગત રાખીરે;
 સ્થામજીએ ન જોયું ઝંખીરે, જીવણુ પ્રાણુ છો આત્મારામ છો. ૧૧
 આસો માસ બલો આવીયો, સૌની પુરી આશ;
 તોરણુ બાંધ્યાં ટોડલે, એમ ગાય હરિજન દાસ;
 ઘેર ઘેર મંગળ ગાયરે, ત્યાં થેઇ થેઇકાર થાયરે;
 શ્રોતા વક્તાનાં સંકટ જાયરે, જીવણુ પ્રાણુ છો, આત્મારામ છો. ૧૨

શ્રીનાથજીના મહિના.

૧૫

કારતક માસેરે કહાનજી, મુકી ગયા પરદેશ;
 હું છું નારીરે નાનડી, જોખન બાળેરે વેશ,
 જોકુળ આવો શ્રીનાથજી. ગો. ૧
 માગશ્ચર માસેરે માવજી, વસીયા સામીરે તેડ;
 પિંજર લાગ્યાં ઝુરવા, આંખે આંસુડાંની રેલ. ગો. ૨
 પોષે શોષેરે દેહડી, તોયં સ્નેહ ન વિસરાય;
 આડો હિમાળો ઉલટયો, તેથી કંપેરે કાય. ગો. ૩
 માહા માસેરે સેજડી, બીજી વેરણુ રાંત;
 પિઉજી મારારે ઘેર નહિ, કેમ જાય દિવસ મહારાજ. ગો. ૪
 ફાગણુ કુલ્યોરે પુલડે, પુલ્યાં કેસર કેરાં ઝાડ;
 તેનાં છંટાવું છાંટણું, ઉડે અખીલ ગુલાલ. ગો. ૫
 ચૈતર ચંપોરે મોરીઓ, મોરી અઢારે ભાર;
 માલણુ લાવેરે મોગરા, કાચી કળીઓનો હાર. ગો. ૬
 વૈશાખેરે વન વેડીયાં, વેડી આંબલિયાની સાખ;
 રસ ઘોળાવુંરે વાટકી, જમીએ કોની સંગાથ. ગો. ૭

બેઠે ભણ્યુંદે આવશે, ના આઆ શ્યામ સરીર;	ગો. ૮
પપીયારે પિહિ પિહિ કરે, મારે દેયે તવ રહે ધીર.	
અસાડેરે ધન હિલદયો, માથે ચડયો મતવોર;	ગો. ૯
વિજલડીરે ચમકારા કરે, જોલે મધુરા શા મોર.	
આવણુ વરસ્યોરે સરવડે, તદીએ નીર અપાર;	
ક્રમલડીરે ટહિકા કરે, ખેસી આંખલિયાની ડળ.	ગો. ૧૦
ભાદરવોરે ભલે ગાળ્યો, વરસે મુસળધાર;	
પિહિજી મારા મધુપુરમાં સાલે શોકલડી અપાર.	ગો. ૧૧
આસો માસે દિવાલડી, આઆ શ્યામ સરીર;	
ચાળ ભરૂંરે મોતીડે, વધાવું સુમદ્રાના વીર.	ગો. ૧૨
બારે માસ પુરા થયા કહે છે કવિરે કરજોડ;	
ગાય તેના પ્રભુ પુરજો, કાડ શ્રી રણુડોડ.	ગો. ૧૩

ગરબા.

શ્રીકૃષ્ણના હશ અવતારનો ગરબો.

૧

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ કૃષ્ણ તે કંકે ફરેં સુમણેરે લોલ;

હરિ હૈયા ફેરો હાર મારા વાહારે કૃષ્ણ વગાડે રૂપી .

વાંસળીરે લોલ ટેક.

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ, પહેલે રૂપે કાનજીરે લોલ;

ધર્યો મચ્છ તણો અવતાર મારા વાહારે, મચ્છે સમુદ્ર ખોળિયારે લોલ;

માર્યો શંખા તે સુર દૈત્ય મારા વાહારે.

કૃષ્ણજી.

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ બીજે તે રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો કચ્છતણો અવતાર મારા વાહારે;

કચ્છે સમુદ્ર મથન કર્યોરે લોલ, મેરનો રવૈયો મારા વાહારે.

સમુદ્રની ગોળી કરીરે લોલ છુમે ગોપીઓનો નાથ મારા વાહારે;

શેષનામનાં નેતરાં કર્યોરે લોલ કહાડ્યાં તે ચૌદ રતન મારા.

વાહારે. કૃષ્ણજી. ૨

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ, ત્રીજેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો વારાહતણો અવતાર મારા વાહારે;

પૃથ્વી લઇ દાદ ઉપર ધરીરે લોલ, પેઠો તે પાંચ પાતાળ, મારા

વાહારે કૃષ્ણજી. ૩

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ ચોથેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો નૃસિંહ તણો અવતાર મારા વાહારે;

સ્થંભ ફેડીને પ્રગટ થયારે લોલ, માર્યો હિરણ્યકશ્યપ

દૈત્ય મારા વાહારે, ઉગાર્યો પ્રલ્હાદ ભક્તનેરે લોલ;

એવા ભક્તવત્સલ છો નાથ મારા વાહારે.

કૃષ્ણજી. ૪

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ, પાંચમેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો વામનતણો અવતાર મારા વાહારે;

ત્રણ ડગલાં પૃથ્વી ભરીરે લોલ, બળી ચાંપ્યો પાતાળ, મારા

વાહા. કૃષ્ણજી. ૫

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ છટ્ટેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો પરશુરામનો અવતાર મારા વાહારે, ફરસી તે લીની

હાથમાંરે લોલ, છેલ્લાં ક્ષત્રિયોનાં શીષ, મારા વાહારે,

જનનીને હાથે હણીરે લોલ, વાળ્યાં પિતાનાં વેર, મારા વાહારે.

કૃષ્ણજી. ૬

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ સાતમેને રૂપે કાનજીરે લોલ;

ધર્યો રામચંદ્રનો અવતાર, મારા વાહારે, સીતા લઇ વન

નીસર્ગરે લોલ, સેતુ બાંધ્યો છે પાપાણુ, મારા વાહારે,

રણમાં તે રાવણુ રાણીયારે લોલ, આપ્યાં વિભીષણુને રાજ, મારા

વાહારે કૃષ્ણજી. ૭

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ આઠમેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો કૃષ્ણ તણો અવતાર મારા વાહારે,

મથુરામાં હરિ પ્રગટીયારે લોલ, ગોકુળ કીધો છે વાસ, મારા વાહારે;

માર્યો તે મામા કંસનેરે લોલ, ગોપી લગાવ્યાં લાડ, મારા વાહારે,

માતા પિતા છોડાવીયારે લોલ, આપ્યાં ઉગ્રસેનને રાજ;

મારા વાહારે કૃષ્ણજી. ૮

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ, નવમેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્યો સુદ્ધ તણો અવતાર મારા વાહારે,

જપ માળા કરમાં ધરીરે લોલ, લીધું છે મુનિવન, મારા વાહારે.

કૃષ્ણજી. ૯

મારા કૃષ્ણજીરે લોલ દશમેને રૂપે કાનજીરે લોલ,

ધર્મો કલંકી અવતાર મારા વાહારે, તણુ પખલે ઘોડા હીડરે લોલ;
 પૃથ્વી તો રસાતાળ, મારા વાહારે. કૃષ્ણુજી. ૧૦
 મારા કૃષ્ણુજીરે લોલ, ગાય શીખે ને સાંભળેરે લોલ,
 તે વૈકુંઠ વાસ, મારા વાહારે મેહેતો નરસિંહ વિનવેરે લોલ;
 રાખો ચરણુ કમળની પાસ, મારા વાહારે. કૃષ્ણુજી. ૧૧

૨

પ્રભુજી વનમાં ચારે ઘેન, વગાડે રૂડી વાંસળારે લોલ,
 રાધા ગોરી ભાતડીઆં લખ જાય, ચણાણાં ચોળ્યાં ચુરમારે લોલ.
 પ્રભુજી ક્યાં ઉતારે ભાત કે ક્યાં ખેસી આરોગશોરે લોલ,
 રાધા ગોરી આસોપાલવનાં ઝાડ કે શીતળ છાંયડીરે લોલ.
 રાધા ગોરી ત્યાં ઉતારે ભાત કે ત્યાં ખેસી જમથુરે લોલ,
 રાધા ગોરી આલે કઠિ ઘેન કે ઘેન પાછી વાળજેરે લોલ.
 પ્રભુજી તમારી ચારેલ ઘેન કે અમ થકી નહિ વળેરે લોલ,
 પ્રભુજીને ચટકે ચઢીયલ રીસ કે જમતાં ઉડીયારે લોલ.
 મારી મારી અવળાસવળી થોટ કે ડાબા પગની મોજડીરે લોલ,
 રાધા ગોરીને ચટકે ચઢીયલ રીસ કે ભોગળ ભીડીયારે લોલ.
 ઝીણા ઝરમર વરસે મેલ કે પ્રભુ ભિંજાય આરણેરે લોલ,
 રાધા ગોરી ઉધાગે જોડ કમાડ કે પ્રભુ ભિંજાય આરણેરે લોલ.
 જાવ જાવ માનીતીને મહેલ કે અહીં શીદ આવીયારે લોલ,
 જાથું જાથું માનીતીને મહેલ કે પછી થારો આરતારે લોલ.
 પ્રભુજીને આંગણે ઉડી દૂધ કે કંકર નાંખીયારે લોલ,
 ધબકે ઉત્રડયાં જોડ કમાડ કે પ્રભુની ગોતે નીસચારે લોલ.

મોઢ દેખાડે દીનાબાઈ કે તેને આપું વધામણીરે લોલ,
કે આપું આપું હેડા ફેરો હાર કે માથા ફેરી રાખડીરે લોલ.

૩

અખોલડા બંગાવોળરે, બાર બાર વર્ષના અખોલડારે.
ચોરે તે ખેઠા ઓ સસરાળ. અખોલડા૦
શેર સવા શેરની ખીચડીરે રાંધજે,
અચ્છેર નાંખજે મીઠું, ત્યારે નાવલીઓ ખોલશેરે.
સવારે ઉઠીને ખીચડી રાંધી,
અચ્છેર નાખ્ધું મીઠું, તોયે નાવલીઓ ખાધ મયોરે.
સાંગામાંથી ખેઠાં ઓ સાસુળ. અખોલડા૦
સવારે ઉઠીને વહુ વાસીદુરે વાળજે,
ટીલડી ચોદશે નહિ, ત્યારે નાવલીઓ ખોલશેરે.
સવારે ઉઠીને વાસીદરિ વાળ્યાં,
ટીલડી ચોદી નહિ, તોયે નાવલીઓ ના ખોલ્યોરે.
ધોડીલા ખેલાવતા ઓ દિયેરળરે. અખોલડા૦
સવારે ઉઠીને વહુ પુંજરે વાળજે,
કાપડું પહેરશે નહિ, ત્યારે નાવલીઓ ખોલશેરે.
સવારે ઉઠીને પુંજરે વાળ્યા,
કાપડું પહેર્યું નહિ, તોયે નાવલીઓ ના ખોલ્યોરે.
બાળુડાં ધવરાવતાં ઓ ભાભીળ. અખોલડા૦
ખરે ખપોરે વહુ પાણીડારિ ભરજે,
મોજડી પહેરશે નહિ, ત્યારે નાવલીઓ ખોલશેરે.
ખરે ખપોરે પાણીડારિ ભર્યાં,

મોજડી પહેરી નહિ, ત્યારે નાવલીઓ મોલીઓરે.
ગારી મારી મોજડી પહેરતાં જાઓ, નહિ તો રે તમે દાઝશોરે.

સિદ્ધરાજ અને જશમા ઓડણ.

(રાગ પુનમ ચાંદનીનો.)

૪

ગાજે પાટણપુરમાં ગરવી ગુર્જરનો ધણી રે,
સાચો સખજો પેલો સોલંકી સિદ્ધરાજ,
જેની કીર્તિ વ્યાપી રહી છે આ જગમાં ધણી રે.
તેણે લોકો કાજે વાવ કૂવા બંધાવીઆ રે,
મોટાં માન સરોવર દેવળ-ધર્મ વિશાળ,
પોથી સર્વ પ્રજાને શત્રુ સર્વ નમાવીઆ રે.
તેણે પાટણ પાસે એક સરોવર આદ્યું રે,
જોદે ખાડા ત્યાં તો માળવી ઓડ અનેક,
નાંખે ઓડણો મટાડાં માથે લલ્લ પળું રે,
પાળે વડની ડાળે બુલે બાળક પારણે રે,
માટી લેતાં જશમા બુલાવે નિજ બાળ,
વળતાં મુખકું પેખી જાય કુંવરને વારણે રે.
સાદે વેષે ફરતાં રાજાએ દેખી પરી રે,
જાતે રૂપાળી રંગીલી પરમ અતુર,
પાસે જાતે રાજા કહે છે સુણ તું સુંદરી રે.
“ માટી વહેવાને આ કામળ કાયા કરી નથી રે,
“ પાળે ખેસીને તું રીઝવ તારું બાળ,
“ બીજી ઓડણો છે કામ કરે તારી વતીરે. ”

જશ્વમા કહે છે " રાજા કામ કરી ખાવું ગમે રે,
 " મુજને ખેસી રહેતાં વાધે અંગે રોગ,
 " મારા નવરા દહાડા ખેડે નવ નીડે કદી રે. "
 " જશ્વમા જંગલમાં વસવાને તું સરજી નથી રે,
 " મારા નગર તણો તું આવીને જો નોક,
 " પાટણપુરની શોભા તુજને હું શું કહું કથી રે, "
 " નગરે અંધારી શેરી, ને ઉંચી મેડીઓ રે,
 " તેમાં માણસ આડે ચાલ્યાનો નહિ માગ,
 " જાણે હિનાળે ઉભરાતી દેખું કીડીઓ રે. "
 " જશ્વમા માણસ બહુ દેખીને શું ધેલી બને રે,
 " તારા હલકા મનમાં ઉઠે હલકા ધાટ,
 " ન કળે ખાખરની ખીસ્કાલી સાકર સ્વાદને રે."
 " રાજા મેલાં મન માણસનાં મેલાં શહેરનાં રે,
 " મેલી ગલીઓમાં બહુ મારે છે દુર્ગંધ,
 " મેલાં ઝેર તણા જીવે તે જીવે ઝેરમાં રે."
 " જશ્વમા રાજાના દરબારો તેં દીધા નથી રે,
 " તેમાં બાગ બગીચા ખીલે ફુલ ગુલાબ,
 " મોટા હોજા ફુવારા ઉઠે આવે જોસથી રે."
 " રાજા જંગલ આગળ બાગ બગીચા ધૂળ છે રે,
 " જોવો સૂરજ આગળ તારાનો ચળકાટ,
 " મારા જંગલની મોજો તો મેધિ મૂલ છે રે."
 " જશ્વમા જંગલની વાતો તું આજ વિસારજો રે,
 " મીઠાં નરધાં ને સારંગી કેરા સૂર,
 " ગાયન સુણવાને કાળે તું મહેલ પધારજો રે."
 " રાજા નવ રીઝું સારંગી કેરા સૂરથી રે,

- “ મેના, મોર, બપૈયા ટેવ્યા છે મુજ કાન,
 “ વાતો કમલના ટોકાની તો કહેતી નથી રે. ”
 “ ઓડણુ આવો તો ઉતાઈ મેડી માળીએ રે,
 “ રહેજો મિત્ર સહોદર સર્વ સંબંધી સાથ,
 “ તમને પ્રિયજનો માનીને નિશ્ચિન્ન પાળશું રે. ”
 “ મારે ઓડણુને ઉતરવા જોઇએ અંપડી રે,
 “ મેડી માળે મડતાં મુજને આવે ફેર,
 “ પડતાં પમ ભાગે ને કાયા થઇ જાય કુમડી રે. ”
 “ ઓડણુ આવો તો પીરસાવું મેવા ચુરમાં રે,
 “ જુલે હાથી ઘોડા ગુર્જરપતિને દાર,
 “ તેને દેખીને હરખાશો ઓડણુ ઉરમાં રે. ”
 “ મારે ઓડણુને તો વાળુ જોઇએ ઘેંસનાં રે,
 “ રાજ શું છે મારે હય હાથીનું કામ,
 “ દહીં ને દૂધ મજેનાં મારે ભૂરી ભેંસનાં રે. ”
 “ ઓડણુ માગી લ્યોને આછા સાળુ ઓઢણું રે,
 “ હીરા માણેક મોતી સોનાના શૃંગાર,
 “ આવી કંચન વરણી કાયા પર શોભે ધણું રે. ”
 “ છાયલ ટકશે આછા સાળુ તો ફાટી જશે રે,
 “ નાંખું ધાસ ચણાડી ગંડી કંઠે હાર,
 “ પહેરું ફૂલ તણી માળા તો પરણ્યો રીઝશે રે. ”
 “ જશ્નમા કહે તું મુજને કેવો છે તારો પતિ રે,
 “ તારા જેવી સમજુ નારી જોને ઘેર,
 “ એના જેવો સુખીઓ આ જગમાં ખીજે નથી રે. ”
 “ પેલો કેડ કસીને કામ કરે મારો પતિ રે,
 “ જેના મોળીઆમાં બહેકે છે બહુ ફૂલ,

- “ જોની કોદાળીના ધાથી ધરતી ધ્રુજતી રે. ”
 “ જોને કામ કરતાં એ ન્યાળે તારા બણી રે,
 “ એના મનમાં તારો પૂરો નહિ વિશ્વાસ,
 “ તારી બુઝ ન જાણે જશમા એ તારો ધણી રે. ”
 “ રાજ સાચાને ભય લેજી નથી સંસારમાં રે,
 “ મારા પતિને મારો સંપૂરણ વિશ્વાસ,
 “ હું તો અન્ન જોતોને બાઈ મણી રહું બારમાં રે. ”
 “ જશમા ! રાણા ને રાજને હું તાળે કરું રે,
 “ મોટા મહારથિ પણ ન આપે સામો બોલ,
 “ તારા આગળ હું નવ અમલ ચલાવવા આદરું રે,
 “ રાજ કાયા ને માયા પર જગ નૃપનું વસ્તું રે,
 “ પ્રભુએ જીવ ધર્યો છે જુદો કાયા માંબ,
 “ બારે બૂપ તણું પણ તે પર નવ ચાલે કશું રે. ”
 “ જશમા ! દહતા તારી દેખી વિસ્મય થાય છે રે,
 “ આવાં દંપતીને પણ આખર હોય વિયોગ,
 “ મિથ્યા આ જમના સુખ માટે મન મુઝાય છે રે. ”
 “ રાજ કોઈ ન જાણે કાલે મારું શું થશે રે,
 “ એવી અલપ જાનગી માણે આ સૌ લોક,
 “ રૂઢી રહેણી સુખ પરલોકે પૂરણ આપશે રે. ”
 “ જશમા પહેલું કે આ બીજું પશ્ચિત તાણું રે ?
 “ જોડણુ દેવો તારો સ્વામી પ્રત્યે પ્રેમ !
 “ મારા મ્હેલ તણું સુખ ઝુંપડીએ આવી ઠર્યું રે. ”
 “ રાજ, આલોકે, પરલોકે, મારે એ પતિ રે,
 “ પ્રીતે પરણ્યા માટે છોડું મારા પ્રાણ,
 “ એના શત્રુનું હું મુખ કદી જોતી નથી રે. ”

એવું કહીને જશમા ટોપલી લઈ પાછી ફરી રે,
 રાયે લીધો વળતી પાટણુ ફેરો પંચ,
 થઈ છે જશમાના પતિવ્રતની જેને ખાતરી રે.

૫

જહાલા વાત કરો ને રહો વેગળારે, મારાં રાંધણીમાં અભડાયરે,
 ઘેલું શું બોલે ગાવાળીઆરે.
 જહાલા રહો તો ઉતારા ઓરડારે, જહાલા ચાલો તો મેડીના,
 મહોલરે—ઘેલું.
 જહાલા રહો તો દાનજુ દાડમીરે, જહાલા ચાલો તો કાણેરી,
 કામરે—ઘેલું.
 જહાલા રહો તો નાવજુ કુંડીકરે, જહાલા ચાલો તો નદીઓનાં,
 નીરરે—ઘેલું.
 જહાલા રહો તો ભોજન લાપશીરે, જહાલા ચાલો તો ઘેમરીઓ,
 કંસારે—ઘેલું.
 જહાલા રહો તો મુખવાસ એકચીરે, જહાલા ચાલો તો પાન;
 પચાસરે—ઘેલું.
 જહાલા રહો તો પોટણુ ઢોલીઆરે, જહાલા ચાલો તો હિડોળા;
 ખાટરે—ઘેલું.

૬

હો રંગરસીયા ક્યાં રમી આવ્યા રાત ને,
 આંખલડી રાતી ને ઉગમરો બંહુ થયે;
 આજ ગયાંતા સુચારીને હાટળે,
 આજઠય વસાવતાં રે જહાણુલાં વહી ગયાં—હો રંમ.

આજ ગયાંતાં મધુખીને હાટ ને,
 ધરયોળાં વસાવતાં રે બહાણુલાં વહી ગયાં—હો રંગ
 આજ ગયાંતાં મધુખીને હાટ ને,
 નેડલડા વસાવતાં રે બહાણુલાં વહી ગયાં—હો રંગ
 આજ ગયાંતાં સોનીડાને હાટ ને,
 ગુમણુલાં વસાવતાં રે બહાણુલાં વહી ગયાં—હો રંગ
 આજ ગયાંતાં કદોધડાને હાટ ને,
 સુખડીઈ વસાવતાં રે બહાણુલાં વહી ગયાં—હો રંગ

૭

લવિંચ ફેરી લાકડીએ રામે સીતા માર્યાં ને,
 ફૂલ ફેરે દડુલીએ સીતાએ વેર વાળ્યાં ને.
 રામ તમારે બોલડીએ હું પરધેર બેસવા જમણ ને,
 તમે જશો ને પરધેર બેસવા હું વાતુડો ચમણ ને—લવિંચ
 રામ તમારે બોલડીએ હું પરધેર દળવા જમણ ને,
 તમે જશો ને પરધેર દળવા હું ઝોરણીઓ ચમણ ને—લવિંચ
 રામ તમારે બોલડીએ હું બળાને દગલી ચમણ ને,
 તમે જશો ને બળાને દગલી હું બહુલીઓ ચમણ ને—લવિંચ

૮

લાંબી લાંબી પરસાળે, કંઈ ધરેલાં વેરાય ને;
 રામ તમારે બોલડીએ, હું પરધેર દળવા જમણ ને;
 તમે તે જશો પરધેર દળવા, હું ધંદુડી ચમણ ને—લાંબી
 રામ તમારે બોલડીએ હું પરધેર ખાંડવા જમણ ને,
 તમે તે જશો પરધેર ખાંડવા, હું સંખિયું ચમણ ને—લાંબી

રામ તમારે બોલકીએ હું જળમાં માણવી માગજી ને,
તમે તે થાશે જળમાં માણવી, હું માણીએ થવુંજ ને—લાંબી.
રામ તમારે બોલકીએ હું આપ્તાશ વીજળી થવુંજ ને,
તમે તે થાશે આપ્તાશ વીજળી, હું મેવલીએ થવુંજ ને—લાંબી.

સાવિત્રીનો અરબો.

૯

(પુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અડીરે—એ ર.ગ.)

રૂડા અશ્વપતિ રાખતી પ્રહી દીકરીરે,
જેનું સતી શિરોમણી સાવિત્રી છે નામ;
જેણે સ્વામિને હોડાવ્યો યમના પ્રાશ્નથીરે,
જેણે સકળ જગતમાં અમર કોટું નામ;
તેના હિતમ ગુણુની ગરબી માયો સુંદરીરે. ૧
રાજા એક હતો ધરડો ને આંખે આંધળોરે,
તેનું શત્રુએ લાઠ લીધું રાજ્યાસન;
તેથી જંગલમાં જઈ પાંખું તેણે બુંદરે.
તેને સત્યવાન નામે લાડકોડો વન;
કરતો માતપિતાની સેવા પ્રસા પ્રેમથીરે. ૨
જેની કંચન વરણી કાયા વાણી મીઠીરે,
મીઠા મહેરામણના જેવો ગુણુ ગંભીર;
ધરડાં અંધ પિતામાતાની જાણે લાડીરે,
રેતો માતપિતાની આગાને આંખીન;
તેની પ્રાણે વરવા સાવિત્રીએ આંધળેરે. ૩
ત્યારે નાજી સજ્જનને આળા મેલકીરે,

તેની સાથે વરતાં ચારો ઝોટી હાથ;
 એનો આવરદા તો એક વરસ બાકી રહ્યોરે,
 માટે ના કરતી તું વગર વિચાર્યું કામ;
 બીજા રાજકુંવર રૂપાળાની સાથે વરોરે. ૪

ત્યારે સાવિત્રી બોલી નારદજી સાંભળોરે,
 લખિયા લેખ બહાટે મિથ્યા નહિ ચાનાર;
 મહેં તો મનથી માન્યો તે પરમેશ્વર માહ્યોરે,
 મારો નિશ્ચય કોટી કદ્યે નહિ ફરનાર,
 માટે એ વરની સાથે સગપણુ માફ કરોરે. ૫

જેમ અઝગપણું પુત્રીનું રાજ્યએ પછીરે,
 દીધું સત્યવાનની સાથે કન્યાદાન;
 રૂઝ રાજ્યમહેસની વસનારી વગડે વસીરે.
 ત્યાંથી અંતર જીનાં રજા કર્યા પરિધાન;
 રનેહે સ્વામી સસરા સાસુની સેવા સજીરે. ૬

જેણે કંઠજી ભૂમિ પર પામ કદી દીધો નથીરે,
 જેના પડતા બોલ છિપાડે દાસી દાસ;
 જેની કોમળ કાયા કુલ કૈયાપર લોટતીરે,
 તેણે પર્ણકુટીમાં પ્રેમે કીધો વાસ,
 મનથી માન્યું મારા વૈભવમાં બાકી નથીરે. ૭

ત્યાં તો જળના રેલા સમ દિવસો જતા હતારે,
 બાળા નારદજીનાં વચનો કરતી યાદ;
 મનમાં ભય ધરતી નવ કરતી કાને વારતારે,
 મનથી ગોઠવતી શું કરવું તેના પાદ;
 રજની દિવસ વિચારો એના એ મનમાં ચિંતારે. ૮

હાંડ ચાર રજા આવરદાની અવધીતણીરે,

સતીયે તે સમયે ત્યાં અનન્ય કીધું ત્યાગ;
 જોડ્યું ચિત્ત પ્રભુમાં ધારીને શુભ ધારણારે,
 સોડ્યું શ્રીહરિના ચરણે પોતાનું બાળ્ય;
 મારી બહારે ચઢ્યો હે દીનમધુ શામળારે ! ૯
 જાણ્યું સાસુ સસરે વહુઅર સંકટ વેકતીરે,
 જ્ઞાને માટે કરતી અન્ન ઉઠકનો ત્યાગ;
 શાણી શા માટે તું કારણ કેં કહેતી નથીરે ?
 કષ્ટે કરમાશે કામળ આ તહારી કાચ;
 વહુઅર આ વયમાં વ્રત કરવાં યોગ્ય તને નથીરે. ૧૦
 દુખમાં દાંડા ચાર વિતાવ્યા વ્રત વિધિએ કરીરે,
 આબ્યો સ્વામિ સ્વર્ગ સિધાવાકેરો દન;
 આજે ના થાઉં અળગી હું મારા નાથથીરે,
 એવો નિશ્ચય કીધો સાવિત્રીએ મન;
 સ્વામી સંજે રે'વા તૈયારી છાની કરીરે. ૧૧
 ત્યાંતો સત્યવાન માળાપતણે ચરણે નમેરે,
 કરમાં લે કાવાડો કાષ્ટ કાપવા જામ;
 ત્યારે સાવિત્રી સ્વામિને છાની વીક્ષવેરે,
 આજે વન જોત્રાની મુજને ઇચ્છા જામ;
 માટે સંજાથે લે જાઓ સ્વામી મુજનેરે. ૧૨
 થેલી નારી તહારી છે કામળ કાયા ધણીરે,
 તહારી કનકલતા સરખી કાન્તિ વિલામ;
 બહાલી વંચકમાં ઝાઝા કંટક ને કાંકરાંરે,
 તહારી પંકજ સરખી પગ પાની છુંદામ,
 માટે હઠ મેલી અલખેલી ધરમાંહી રહોરે. ૧૩
 સ્વામિ તથા સંજાથે જંગલ જંગલ ભાગતુરે,

ધરમાં તમ વિણ મુજને ધરતી ખાવા ક્ષાય;
હું તો પમલે પમલે પથે તમ પૂઠે રહુંરે,
મુજથી આપ વિના એકલડી નહિ રહેવાય;
માટે સંગાથે હૈ જગ્ગો સ્વામિ મુજનેરે. ૧૪

નારી જે મુજ સંગે આઝ્માની ઇચ્છા કરોરે,
આઝા માગો જૈને માતપિતાની પાસ;
આઝા આપે તો ચતુરા ચાલો મુજ સંગમારે,
બહાલી વડિલ જનોની આઝા નવ લોપાય;
લખિયું શ્રાવ્ય પુરાણે જાણો છો સરવે તમેરે. ૧૫

આઝા ભાગીને ચાલ્યાં આનંદે હંપનીરે,
પથે કરતાં શ્રેમે વિશ્વવિશ્વ વાત વિચાર;
મુખ મલકાવે પણ સાવિત્રીને ચિન્તા અતિરે,
રાખે પળ પળ પોતે સ્વામિની સંભાળ;
મનમાં કીરજને ધારે સંભારે શ્રીહરિરે. ૧૬

આઝ્યાં ગાઢા વનમાં નરનારી જે સાથમારે,
વીર્યાં કૃદ્ધ અને કૃદ્ધ ઇચ્છાની અનુસાર;
વળતી કોવાડા લીધો પોતાના હાથમારે,
લાગ્યો કાષ્ટ કાપવા સત્યચન તે વાર;
તેનો આવરદા તો તે સમયે પૂરો થયોરે. ૧૭

લાગ્યો ચાક ધણો ને અંગો લાગ્યાં મુજવારે,
આઝ્યા તમ્મર ને રંધાયા તેના પ્રાણ;
મુકી કાષ્ટ કાપવાં આઝ્યા સાવિત્રી કનેરે,
બહાલી એચિન્તી આવે છે જનમાં લાણ;
આણી નહિ સમજવું કુખ ધણું થાવું મનેરે. ૧૮

આઝા આઝ તમારું સંકટ હરજો શ્રીહરિરે,

તહમને કુળદેવી વનદેવીની રક્ષાય;
 ધરડાં ભત્રિતાની સેવાના ધુણે કરીરે,
 બહારે આવીને વિશ્વેશ્વર કરશે સહાય;
 એવું કહીને બેડી મસ્તકે ખોળામાં ધરીરે. ૧૯

ત્યાં તો યમરાજ આવી સામા હિમા રહ્યારે,
 જોનાં વચ્ચતણા દિસે છે શતો રંગ;
 જોને માથે છે મુગટને કુંડળ કાનમાંરે,
 દેખી સાવિત્રીની કાયે લિપળ્યો કંપ;
 તોપણ ધીરજને ધારી બોલી તે સુંદરીરે. ૨૦

કે' છે સાવિત્રી છો કોણ તમે સાચું કહોરે,
 નક્કી લાગો મુજને દેવ તણા અવતાર;
 આવ્યા શા માટે ને, શું કરવા મનમાં ચઢોરે ?
 મારા મનમાં થાયે શંકા અપરમપાર,
 એવું બોલી થીર નમાવી સાવિત્રી રહીરે. ૨૧

હું તો છું યમરાજ સાંભળ ઓ શાણી સતીરે,
 આવ્યો છું તારા સ્વામિને લેવા કાળ;
 એના આવરદાની અવધ હવે પૂરી થતીરે,
 તારા સ્વામિ પરનો સ્નેહ હવે વિસાર;
 નાંખી પાશ્વ પકડીઓ સૂક્ષ્મ દેહ એવું કહીરે ? ૨૨

દેખી બંધાએલો સ્વામિ કેરા દેહનેરે,
 સતીએ તે સમથે કરતા માંડયું કદપાંત;
 બાંધીને ક્યાં હૈ જાઓ છે મારા નાથનેરે,
 એવું કહીને દેખો યમરાજને સાહ;
 ચાલી પડજાયની પેઠે પાછળ સુંદરીરે. ૨૩

બોલ્યા ત્યાં ચમરાળ સાંભળ હે શાણી સતીરે,
 જા તું પાછી તારા આશ્રમમાં આવાર;
 તહારા સ્વામિની કર અંતક્રિયા બિધિએ કરીરે,
 જેથી થાયે એના જીવ તણો ઉદાર;
 નારી નાહકે શ્રમ કરવાથી ફળ કશુંએ નથીરે. ૨૪

બોલ્યા સાવિત્રી સુણો ચમરાળ વિનતીરે,
 મારા નાથ વિના હું નહિ પાછી ફરનાર;
 જ્યાં હૈ જશો ત્યાં આવું પણ સમ તજું નહિરે,
 સ્વામિ વિના છે મુનો સઘળો સંસાર;
 જાતાં એકલડી ધર જીવ્યાથી મરવું બહુરે. ૨૫

પ્રધું ચમરાળ હું ઉત્તર આપો મુજનેરે,
 જગમાં નરનારીનો સત્ય સંબંધ મનાય;
 પણ જો બાંધીને હૈ જશો મારા નાથનેરે,
 મારો પતિવ્રતાનો ધર્મ કેમ સચવાય;
 તેનો ઉત્તર આપીને વળતી ડગલું બરોરે. ૨૬

શાણી અમૃત સરખી વાણી તારી સાંભળારે,
 મારા અંતર માંડી ઉપજે છે અનુરાગ;
 તારી ઇચ્છામાં આવે એવું ઓ સુંદરીરે,
 તારા સ્વામિના જીવિત ત્રિષુ બીજું મામ;
 તારી ઇચ્છા પૂરણ કરવા હું ઉભો અહોરે. ૨૮

મારા સસરા છે ધરડા ને આંખે આંધળારે,
 તેની રત્ન સખી જે આંખો સારી થાય;
 આવે તેજ સૂરજના સરખું બન્ને આંખમાંરે,
 અંજે વૃદ્ધપણું કુઃખ કહી નવ થાય;
 એવું બોલીને સાવિત્રી કરજેડી રહીરે. ૨૮

તારા સસરાની આંખે નારી સારી ચરેરે,
 વધશે સરજના સરખું આંખેનું દર;
 તેની વૃદ્ધપણની પીડા સધળી વામણેરે,
 માટે જ પાછી પુત્રી આવી બહુ દૂર;
 ઝાઝું આત્માથી એ જાણી શ્રમ તુજને થશેરે. ૨૯

બોલી સાવિત્રી કરજેડી ચમરાળ સુણેરે,
 મારે વસતું જોઈએ સદાય સ્વામિ પાસ;
 મુજને શ્રમ નવ લાગે સ્વામિ સંગે આવતાંરે,
 સ્વામિથી દૂર વસતાં તનમાં પ્રકટે ત્રાસ;
 જગમાં નાથ વિના નારીનું જીવું ચિદ્ર છેરે. ૩૦

તમને જોતાં ચમરાળ શ્રદ્ધા મુજને થતીરે,
 મહારા મનમાં ઇચ્છા પ્રભ ક્યાંની થાય;
 જાણ્યોએ કે'છે કરવી સન્નની સંગતિરે,
 તે તો પૂર્વ જન્મનાં પુણ્યેથી બંધાય;
 સન્નજનની સંગતનું ફળ મિથ્યા જાતું નથીરે. ૩૧

પુત્રી વાણી તારી અમૃત સરખી લાગતીરે,
 મારા અંતરમાં ઉપજાવે છે અનુરાગ;
 તારા સ્વામિના જીવિત વિના ખીભું ફરીરે,
 મારી પાસેથી પુત્રી મનગમતું માગ;
 તારી ઇચ્છા પૂરણ કરવા હું ઉભો બહીરે. ૩૨

મારા સસરાજીનું રાજ્ય દબાવ્યું દુશ્મનેરે,
 તેથી કીધો છે વનમાંહે આવી વાસ;
 તેનું રાજ્ય મએહું સરવે પાહું સાંપડેરે,
 નિત્યે ધર્મ રહે અંતરમાં પૂરી વાસ;
 એવું બોલીને સાવિત્રી કરજેડી રહીરે. ૩૩

પુત્રી સસરા તારા રાજ્ય ગયેલું પામશેરે,
મળશે મનગમતા વૈભવ ઓ શાણી નાર;
તેની ધર્મ વિષે દહ ગ્રહાની કૃદ્ધિ થશેરે,
પાછી વિચર હવે પુત્રી નવ કરતી વાર;
તારી દેહે દુઃખ થશે ઓ કુળવંતી સતીરે. ૩૪

મારા દુઃખ વિષે બાકી શી? ચમરાળ કહેરે,
મારી નજરે બધાયેલા દેખું તાથ;
મારે શું સુખ બોમવવાને જાતું અબમેરે,
સુખમાં દુઃખમાં પશુ રે'વું સ્વામિની સાથ;
મારે સ્વર્ગ તથા સુખ શું કરવાં સ્વામિ વિનારે. ૩૫

રાખો ભક્ત જગતને નિયમ મદિં નિત્યે તમેરે,
આપો કર્મ તથા કૃપા સર્વેને તત્કાળ;
રાજ રકે શત્રુ ને મિત્ર મળ્યા સરખા તમેરે,
નેથી નામ તમારું ધર્મરાય કહેવાય;
શરણે આવેલાનું સંરક્ષણ કરતા તમેરે. ૩૬

શાણી વચનો તારા અંતર માં ઠારતાંરે,
જેવી તરસ્યાને પાણીથી તૃપ્તિ થાય;
પુત્રી ના શરમાતી મારી પામે માગતાંરે,
બીજું તારા સ્વામિના અર્પિત સિવાય;
તારી છંદ્ધ પૂરણ કરવા હું હિમે બકીરે. ૩૭

મારા તાત તાણું મર પુત્ર વિતા સતું દિસેરે,
તેને આપો સુશ્લિષ્ઠ સો પુત્રો ચમરામ;
તેના વંશ તણી આ વિશ્વવિષે ભોલિં વધેરે,
મારાં માતાપિતાનાં સંકટ સરવે જાણ;
એવું બેલીને સાવિત્રી કરણેલી રહીરે. ૩૮

તારા તાત-તણે ઘેર મુણિપદ સો પુત્રો જશે,
 મારો દશે દિક્ષામાં વંદ્ય તણે વિસ્તાર;
 તારાં માતપિતાનાં સંકટ સર્વ ટળી જશે,
 તુજને આપ્યું તારી ઇચ્છાની અનુસાર,
 આવી દૂર ધણે પુત્રી જ તું પાડી હવેર. ૩૯

મારા સ્વામિની સંગે હું તો ક્યાં દૂર છુંરે,
 મારું મન દોડે છે એથી પણ બહુ દૂર;
 સ્વામિ સંગે રે'વું એ મૂપણ સતીઓતણરે,
 ત્યાગી કાયાને જાયા ક્યાં જએ દૂર;
 સ્વામિના વિરહે સતીઓતું જીવ્યું દેશહુરે. ૪૦

રાખે પૂર્ણ ભરોસો સજ્જનનો જગના જનોરે,
 વિનતિ કરતા સજ્જનનો રાખી વિશ્વાસ;
 શત્રુ મિત્ર સદા સરખા માને છે સજ્જનોરે,
 આવે નહિ સૂરજમાં અંધારાનો ભાસ,
 સજ્જનની સજ્જનતા કદિયે પલટાતી નથીરે. ૪૧

તારાં વચનો શાણી અમૃતથી પણ મીઠડરે,
 મુજને તે સાંભળતાં આવે પ્રેમ અધાત;
 મારી પાસેથી વરદાનો તારા દિતનારે,
 તારા સ્વામિના જીવિત વિશ્વ ખીળ' માગ;
 તારી ઇચ્છાને આધીન બની હોમો અહીરે. ૪૨

મુજને આપો તો ચમરાજ માયું એટલુરે,
 મારા સ્વામિથી સો પુત્રો મુજને થાય;
 મારા કુળનું આ જબમાંહી માન વધે ધણુરે,
 મહારી વડિલ જનોના ચરણે પ્રીતિ થાય;
 એવું બોલીને સાવિત્રી કરે જોડી રહીરે. ૪૩

તુજને તેજસ્વી સો પુત્રો જો બાળા થશે,
તારા કુળનું ઝાઝું વધશે જગમાં નામ;
તારી વડિલ જનોના ચરણે પ્રીતિ વાધશે,
માટે જ પાછી ઘેર તું ચાશે હેરાન,
એવું બોલીને ચમરાજ લાગ્યા ચાલવારે.

૪૪

બોલી સાવિત્રી સુણો ચમરાજ વિનતિરે,
આપો ઉત્તર મારા પ્રશ્ન તણે આવાર;
મોટા માણસનાં વચનો મિથ્યા જતાં નથીરે,
બોલ્યું અણબોલ્યું મોટા જનનું નવ થાય;
જાયે પ્રાણ પરંતુ વચન થકી ફરતા નથીરે.

૪૫

ચાલા સો પુત્રો વરદાન તમે આપ્યું મનેરે,
તે તો કેમ કરીને સત્ય થશે મહારાજ;
બાંધીને લે જવા ધારો છો મુજ નાથનેરે,
પળશે કેમ કરીને વચન તમારું આજ,
એવું બોલીને સાવિત્રી કરજોડી રહીરે.

૪૬

પુત્રી ધન્ય તને સાચો છે નિશ્ચય તાહરેરે,
બાળા તેં મુજને વચને બાંધ્યો આવાર;
આજે નિશ્ચયના બળથી તેં વશ મુજને કર્યોરે,
લે આ છોકુ છું પુત્રી તારો ભરથાર;
પામ્યો વરસ ચારસોનું આયુષ્ય તારો પતિરે.

૪૭

મારાં સૌ વરદાનો ફળશે તુજને હે સતીરે,
જગમાં ધરધર નરનારી ગુણ તારા ગાય;
પામી સુખ જગતમાં અંતે ચાશે સદ્ગતિરે,
એવું કહીને અંતર્ધાન થયા ચમરાજ;
વાગ્યાં દેવ દુંદુભિ પુણ્ય તણી રૂષ્ટ થઈરે.

૪૮

વળતી આબ્યાં આશ્રમમાં સંગાયે દંપતીરે,
 સતીના અંતરમાં આનંદ અતિ ઉભરાય;
 સહુને વીતકની વાતો વિસ્તારી કહીરે,
 પ્રેમે લાગ્યાં બન્ને વડિલ જનોને પાય;
 આપે અંતરની આશિષો સૌ નરનારનેરે.

૪૯

સરવે વરદાનો મમરાજનાં સાચાં ચંપારે,
 મળિયા વૈભવ સન્નગા પાગ્યાં સુખ તમામ;
 અંતે શ્રીહરિને શરણે વસીને સુખિયાં ચંપારે,
 બોલો જય જય કહે છે વિપ્ર બુદ્ધાખીરામ;
 ગાતાં શીખનાં સરવે સદ્વર્તનજ્ઞાણી ચંપારે.

૫૦

૧૦

બાર બાર વરસે નાવણી બોલાવી, નાવણીયાં નીર ના આબ્યાં હરે.
 તેડાવો જાણતલ તેડાવો જોશીઓ, જોશીય જોશ જોવરાવો હરે.
 જાણતલ જોશીએ એમ કહી દીધું દીકરો ને વહુ પધરાવો હરે,
 ઘોડલા બેલવતા વિશ્રામ કુંવર હો દાદોજી બોલાવે હરે;
 શુંરે પૂછો મારી સમરથ માતા, દાદો શા માટે બોલાવે હરે,
 જાણતલ જોશીએ એમ કહી દીધું દીકરો ને વહુ પધરાવો હરે.
 પારકી જણીને જાણને પૂછો બેટલડો પધરાવે હરે,
 શુંરે કહો મારી સમરથ સાસુ, શા માટે બોલાવો હરે;
 જાણતલ જોશીએ એમ કહી દીધું દીકરો ને વહુ પધરાવો હરે.
 એમાં તે શું મારી સમરથ સાસુ મોળીયું ને ચુંદડી મંગાવો હરે,
 દૂવાને કાંઠે ખાટલો ઢળાવો દોલડીયા પધરાવો હરે;

પહેલે પગથીએ જઈ પગ દીધો ચાતાળ પાણી ઝળાયાં હરે,
બીજે પગથીએ જઈ પગ દીધો ઘુંટણ સમાં નીર આબ્યાં હરે.
ત્રીજે પગથીએ જઈ પગ દીધો ફડ સમાં નીર આબ્યાં હરે.
ચોથે પગથીએ જઈ પગ દીધો પેઢા સમાં નીર આબ્યાં હરે,
પાંચમે પગથીએ જઈ પગ દીધો બતી સમાં નીર આબ્યાં હરે;
છઠ્ઠે પગથીએ જઈ પગ દીધો માથા સમાં નીર આબ્યાં હરે.

સીતાની કાંચગીનો ગરબો.

૧૧

(પરમેશ્વરીને પાએ પડી હો બહુચરી, કહું કમીજુગનાં કર્મ. એ રામ)
કહે કોથમાં બોલીયાં હો બહુચરી, રામવદ્મથુ વન જાય. ૧
પંચવટીમાં રામ વસીયા હો બહુચરી, સીતાએ રોપ્યાં વૃક્ષ;
અમરો ને ડમરો રોપીએ હો બહુચરી, રોપ્યાં છે હાડમ દ્રાક્ષ. ૨
રાજા રાવણનો મૃગજો હો બહુચરી, વનફળ ચરી ચરી જાય,
ચરતાં સીતાએ બાળીયા હો બહુચરી, કાંચત્રા સીરાડાય. ૩
સાવ સોનાનો કાંચો હો બહુચરી, ચામડામાં શો સાર,
નહીં કાકાના કુટુંબમાં હો બહુચરી, નહીં મામને મોસાળ. ૪
નહી મહીવરમાં બંધવો હો બહુચરી, કેને ચડાવું પહાક;
સીતા મહીવરનાં પાનળાં હો બહુચરી, કેણુ લગાવે લાલ. ૫
સીતાના બોલ રામ સાંભળ્યાં હો બહુચરી, ધનુષ્ય લીધું હાથ;
પહેલું તે બાણ રામે ફેંટીયું હો બહુચરી, જઈ પડ્યું હરીયા સાથ. ૬
બીજે તે બાણે સુચ માશીયો હો બહુચરી, બાળે હો લક્ષ્મણુ વીર;
સીતા કહે જાએ દીવર હો બહુચરી, હરયા તમાસ વીર. ૭

વેલી સીતા વેશું ન બોલીયે હો બહુચરી, રામ હસ્થ કેમ જાય;
 આણુ આપી છે શ્રી રામની હો બહુચરી, લક્ષ્મણ વાંસે ધાય. ૮
 રાવણુ આવ્યો જોગી વેશયી હો બહુચરી, મિલ્યા હો સીતામાય;
 આણો આપી છે શ્રીરામની હો બહુચરી, મિલ્યા આપી નવ જાય. ૯
 એક પગ મુકો આણુમાં હો બહુચરી, બીજો તે આણો બહાર;
 બાંધે મુકીને રાવણુ ચાલીયો હો બહુચરી, હરી છે સીતા નાર. ૧૦
 મૃગ મારીને રામ લાવીયા હો બહુચરી, નાંખ્યો મઠીની બહાર;
 સુનાં દીસે મંદિર માળિયાં હો બહુચરી, ક્યાં ગઈ સીતા નાર. ૧૧
 રામ રૂવે લક્ષ્મણ રીઝવે હો બહુચરી, વેત્તા ન રોશે રામ;
 સીતા સરોબી પરજાવણું હો બહુચરી, સીતાં ધરતીયું નામ. ૧૨
 જળજળ કમળ ના નિપજે હો બહુચરી, વનવન અગર ના હોય;
 ઘેરઘેર સીતા ના નિપજે હો બહુચરી, નંધવ વીચારી જોય. ૧૩
 રામે તે પાનખીડાં ફેરવ્યાં હો બહુચરી, કાઈ છે બળીયો જોય;
 બીડું જીને હનુવેજતિ હો બહુચરી, લાવું સીતાની શોખ. ૧૪
 ઠામ થેનીને ઉપકર્યો હો બહુચરી, ગયો લંકા મોઝાર;
 જોયાં ચોરાશી ચાદકાં હો બહુચરી, જોઈ જોઈ તે આવન બજાર. ૧૫
 જોયાં મંદિર જોયાં માળિયાં હો બહુચરી, જોયું રાવણુનું રાજ;
 ક્યાંયે સીતાજી દીકાં નહીં હો બહુચરી, ગમે પાણીયારીને ધાટ. ૧૬
 બાળ પાણીયારી તને વીનવું હો બહુચરી, ક્યાં છે સીતા માય;
 અશોકવાડીનાં ઝુડમાં હો બહુચરી, લાગીશ જો ત્યાં જાય. ૧૭
 ત્યાં થકી હનુમંત થેકીયો હો બહુચરી, આપોપાત્રવને ડાગ;
 નાંખી મુદ્રિકા ત્યાં થકી હો બહુચરી, સીતાના જોગ્યા મોઝાર. ૧૮
 આરે મુદ્રિકા માથા રામની હો બહુચરી, ક્યાંયે લાગ્યો હનુમાન;
 કાણે તને જોવા મોકલ્યો હો બહુચરી, કાણે આખાં એવાણુ. ૧૯

- સમે તે જોવા મોકલ્યો હો અહુયરી, લક્ષ્મણે આખાં એધાણ; ૨૦
 ભાળ લેવા હું આવીયો હો અહુયરી, પંચવટીથી પ્રમાણ.
 તરશ્યો તે હઠશ ભાષ સાવળ હો અહુયરી, કંડાં તે નીર પીળ; ૨૧
 જુખ્યો તે હઠશ ભાષ સાવળ હો અહુયરી, પડ્યાંજ વનદળ ખા.
 ઝીંઝોટે ને ઝપાટે હો અહુયરી, ખંખેરે ને વીણી ખામ;
 માળી તે આળ્યો માયું સુંધતો હો અહુયરી, રાવણ પાસે જાય. ૨૨
 રાવણ બળથી બેલીયો હો અહુયરી, મારો બળીને બાણ;
 મારજો લેહા ને લાકડે હો અહુયરી, મારજો એરણને ધાણ. ૨૩
 કુંભરણે ભાથા બીડીયા હો અહુયરી, માર્યો બળીને બાણ;
 ધંદળજે ભાથા બીડીયા હો અહુયરી, વાળવાને કચ્ચર ધાણ. ૨૪
 નહી મરું લોટે કે લાકડે હો અહુયરી, નહી મરું એરણને ધાણ;
 સાયું તે બેલ ભાષ સાવળ હો અહુયરી, શાયો તજે તું પ્રાણ. ૨૫
 બધી લંકાનાં ગોટડાં હો અહુયરી, સહસ્ર ધાણીનું તેલ;
 મારે તે પુંછડે બાંધજો હો અહુયરી, અગતી તે તેમાં મેલ. ૨૬
 મોત વાંદરનું તે થકી હો અહુયરી, ચેતજો મનમાં જડ;
 ત્યાં થકી ઉપડયો ચેકડે હો અહુયરી, જમ બેઠો લંકાગઢ. ૨૭
 બાળ્યાં ચોરાશી ચોટડાં હો અહુયરી, બાળ્યાં તે આવન બજર;
 રાખ્યાં વિભિષણ બોલડાં હો અહુયરી, આસોપાત્રવ એક ડાળ. ૨૮
 લંકા બળે સુવર્ણની હો અહુયરી, હનુમાનને હસવું ન માય;
 જુના તે મઢને માંદરે હો અહુયરી, નાગર નરસંધો ગાય. ૨૯

માર બેલે ને દેલડીઓ જાપે,
 તને શેના રક્ષા છે કાડ, એકદમ બોલોને દેલડી જોરદિ;
 મારા પગ પ્રમાણે સોનાં સાંકળાં,

મારી કાંબીએ રત્ન જડાવ, એકદમ૦ મોર૦ તને૦
 મારા હાથ પ્રમાણે લાવ ચુકીલા,
 મારી કંકણીએ રત્ન જડાવ, એકદમ૦ મોર૦ તને૦
 મારા કેટ પ્રમાણે લાવ તુથીઓ,
 મારી હાંસડીએ રત્ન જડાવ, એકદમ૦ મોર૦ તને૦

અંબાજીનો ગરબો.

૧૩

(ગોરમાના ગરબાનો રાગ.)

શ્રી ગણપતિને લાગી પાય કે, ગાઈ ગરબો અંબા તણોરે લોલ,
 આરાસુરમાં બેડી માત કે મહિમા અતિ ધણોરે લોલ. ૧
 માને પારે આવે લોક કે દૂર બહુ દેશથીરે લોલ;
 આવે બાળ જોખન ને વૃદ્ધ કે અતિ ધણા હેતથીરે લોલ. ૨
 માણ દિવસમાં ત્રણ રૂપ કે ધરે અતિ શોભતાંરે લોલ;
 જોખન બાળ અને વળી વૃદ્ધ કે આયુષ આપતાંરે લોલ. ૩
 માને જન સોનાનું જાળે કે રત્નની બૂધ જોરે લોલ;
 ફરતી હીરાની છે કેર કે જન અમૂલ્યજોરે લોલ. ૪
 કેસરી ઉપર બેડી માત કે સહુ આયુષ ધરીરે લોલ;
 કેટલી સુરજ અંબા થાય કે, લલાટે આડ કરીરે લોલ. ૫
 માને શોભીતા શણગાર કે, શોભા શી કહુરે લોલ;
 માનો શેષ ન પામે પાર કે, હું તે શું લહુરે લોલ. ૬
 માને કંઈ એકાવળ હાર કે, શોભે અતિ ધણોરે લોલ;
 માને બાહે બાળબાળ કે ચુડા સોના તણોરે લોલ. ૭

- હીરા રત્નતણી કંકણીઓ કે યુગ્મીઓ અબકે બધીરે લોલ; સાચા મોતીના ગળુખંધ કે મખે છે મણીરે લોલ. ૮
- માને કાને કલોફૂલ કે નાકે વાળી શાભતીરે લોલ; માને સેંઘે પુર્યો સિંદુરે કે દામણી આપતીરે લોલ. ૯
- માને દશે આંગળાએ વેઠ કે હાથે પોંચી જળહળેરે લોલ; પગે કડલાં કાંખી ને તોડા કે ઝાંઝર ઝમઝમેરે લોલ. ૧૦
- માને મણીઓ યોળી ને ચીર કે ઓઢી ચુંદડીરે લોલ; માના ચોક વચ્ચે સહુ નાર કે ફરે રૂડી કુંદડીરે લોલ. ૧૧
- માને લીની બળે છે જોત કે જોષ રવિ થોભીયોરે લોલ; માનું તેજ જોષ મનમાંહે કે હું તો લોભીયોરે લોલ. ૧૨
- માના દરજનથી દુખ ખવ કે પાપ સહુ પંજરે લોલ; શું કહું મંડપની શોભાય કે જોષ મનકું અળેરે લોલ. ૧૩
- માને માનસરોવર સાર કે માંહી અમૃત ભર્યુંરે લોલ; તેમાં જે કોષ જધને નાલ કે તેનું કામ સર્પુરે લોલ. ૧૪
- શું કહું સ્થાનકની શોભાય કે કામ મીના તાર્યુંરે લોલ; માનો પુનમે સંલ ભગાય કે શું વરણુન કરેરે લોલ. ૧૫
- ફરતી બંગલા ને બેઠકા કે અતિ ધરૂં આપતીરે લોલ; માને સનમુખ છે એક વાવ કે સુંદર શોભતીરે લોલ. ૧૬
- ત્યાંથી આત્મા ઉત્તર માંહા કે રમણીય બાગ છેરે લોલ; શું કહું આશસુરની શોભાય કે રચના અથાગ છેરે લોલ. ૧૭
- માને સુરનર મુનિજન સેવે કે બક્ષા ખ્યાન ધરેરે લોલ; માને નિશ્ચિન સનમુખ ભક્ત કે ઉમા સુનિ કરેરે લોલ. ૧૮
- માનો ગરબો જે કા ગમ કે નીત્ય પાઠ કરેરે લોલ; કોટી ભરનાં પાપો ગમ કે જીવસાગર તરેરે લોલ. ૧૯

માણ સેવક જાણી તારો કે કરણ કીજીએને લોલ; ૨૦
 માણ દીન સેવકની બિનતી કે ઉરમાં કીજીએને લોલ.
 માણ ગુણ ગાવા નિશ્ચયિત કે મુદિ આપજેને લોલ;
 સુખી રણુઓડાસની યાણી કે શરણે રાખજેને લોલ. ૨૧

૧૪

આલમાં ઝીણી ઝણુકે વીજળીરે, ઝીણા ઝરમર વરસે મેલ,
 ગુલાબી કેમ કરી જશે ચાકરી રે,
 તમને બહાલી સરકારની ચાકરી રે, અમને બહાલો તમારો જીવ,
 ગુલાબી નહિ જવા દઉં ચાકરી રે,
 લિંબય ઘોડી ને લિંબય ઘોડાસરે, લિંબય ઘોડાનો ખેસતલ સુખો,
 ગુલાબી નહિ જવા દઉં ચાકરીરે. આલમાં
 લિંબય હાથી ને લિંબય હાથણીરે, લિંબય હાથીનો ખેસતલ સુખો,
 ગુલાબી નહિ જવા દઉં ચાકરીરે. આલમાં

કાળીકાનો ગરબો.

૧૫

જુગદેવી જશ ગાઉં છું, માહાકાળીરે,	
જીજીએ વસજે માત, પાવાવાળીરે.	પાવા. ૧
સેવક જાણી તારો મા, શીર ઉપર થરજે હાથ.	પાવા. ૨
હોંશ હૈયામાં અમ છે મા, મુણ ગાવાતું છે મન.	પાવા. ૩
દયા કરો તમ હાસને મા, તેથી ઉપજે મુદિ ખાવન.	પાવા. ૪
મુણ મંજીર છે તારો મા, કહેતાં નવ અમને પાર.	પાવા. ૫

ખાળક શુદ્ધિ શું કરે મા, જે હોય તારે આધાર.	પાવા. ૬
નવતેરી નગરી વિશે મા, ચંપાવતી ચતુરસુખ્ય.	પાવા. ૭
રામ સરીખું રાજ છે મા, માંહી વસે અદારે વર્ણ.	પાવા. ૮
ત્યાં ચતુર નારીઓ અતિ બધી મા, નિર્મળ છે જેનું મન.	પાવા. ૯
ગરબો ખેલે ચોકમાં મા, નવરાત્રી ફેરે દન.	પાવા. ૧૦
શુભ્યાર સરવે શોભતા મા, નારીનાં નવલાં ચીર.	પાવા. ૧૧
ચુલ્લવંતી ગરબે ગઈ મા, રાખીને મનશું ધીર.	પાવા. ૧૨
તાળીની ઝડીઓ પડે મા, ત્યાં શોભા નોતમ થાય.	પાવા. ૧૩
કોઝીલ શબ્દ સોહામણ મા, નવરંગી નારી ગાય.	પાવા. ૧૪
તે પળે માતા આવીયાં મા, વિજળીના સરખું રૂપ.	પાવા. ૧૫
સુરજ સરખાં શોભતાં મા, માએ રૂપ ધર્યું અદ્ભુત.	પાવા. ૧૬
રાણીઓ સૌ ઝાંખી પડી મા, ભાળી તેજતણો અંધાર.	પાવા. ૧૭
સરવે મનમાં ચિંતતી મા, આ કોણુ નવેલી નારી.	પાવા. ૧૮
રૂપ સ્વરૂપે આગળી મા, જેની કંચન વરણી કાય.	પાવા. ૧૯
મખરાત્રે રાણીઓ પરવરી મા, જઈ વિનવીયો રાય.	પાવા. ૨૦
રાણીઓ રાય આગળ કહે મા, તમે સુણજે પાણીયાર.	પાવા. ૨૧
એક રામા સુંદર આવતી મા, જ્યાં આવનયું બળાર.	પાવા. ૨૨
બત્રીસ લક્ષણ આગળી મા, તેતો પદ્મિણીનો અવતાર.	પાવા. ૨૩
તેને જોઈ ત્રિભોવન મોહી રહે મા, તે આગળ નહિ કે નાર.	પાવા. ૨૪
રાજને નારી ગમી મા, વળી સુરજ થયો પ્રકાશ.	પાવા. ૨૫
તે દિવસ ગયો અતિ દોલદો મા, મનડામાં મોટી હામ.	પાવા. ૨૬
વળી રાત પડી દિન આથમ્યો મા, ચોખ્ખીયાં વાગે બહાર.	પાવા. ૨૭
ધેર ધેરથી સહિ કે નીસર્ગ મા, ગરબે ગાવા સહિ નાર.	પાવા. ૨૮
રંગ મચ્યો સાહેલહી મા, એવામાં આખ્યાં માત.	પાવા. ૨૯
ત્યાં સુણીએ દાસી મોઝલી મા, રાય આગળ કહી જ વાત.	પાવા. ૩૦

- ત્યાંથી ખતાઇ રાવળ હોયો મા, જોવાને નવલી નાર. પાવા. ૩૧
- આવી નિરખી નમણો ભરી મા, વિરહ બાપો આપે અંગ. પાવા. ૩૨
- નખ શીખ સુધી નીરખીયાં મા, મુરછામાં પડીઓ રામ. પાવા. ૩૩
- રાજા રંગે મોહી રહ્યો મા, નારીશું લાગ્યો નેહ. પાવા. ૩૪
- રમવા રજની વહી મધ મા, સહિ વળ્યાં પોતાને ઘેર. પાવા. ૩૫
- ત્યારે માતા ચાલ્યાં એકલાં મા, પતઇએ જાણી પેર. પાવા. ૩૬
- પાપી પુઠે પરવર્યો મા, માતાને ઝાલ્યો હાથ. પાવા. ૩૭
- માગ માગ મુખથી કહ્યું મા, એવું મુખથી બોલ્યાં માત. પાવા. ૩૮
- તારૂં રૂપ વરયું હૈયા વિશે મા, હું રાખીશ મારે ઘેર. પાવા. ૩૯
- ત્યાં મેહેલ ચણાવું માણેકના મા, તેની કોઇ ન જાણે પેર. પાવા. ૪૦
- મારે મોહોલે રાણીઓ અતિ ધણી મા, તેમાં પટરાણી આપ. પાવા. ૪૧
- ખજો પીઓ ખુશી રહો મા, રૂડી રાજ સરીખી રીત. પાવા. ૪૨
- ત્યારે કોપ કરીને બોલીયાં મા, તારૂં પ્રગટયું રાજ પાપ. પાવા. ૪૩
- તારૂં રાજ્ય જશે જડમૂળથી મા, આવી મળશે તારો કાળ. પાવા. ૪૪
- ચેત ચેત તું અભાગીયા મા, ત્યાં રોપ્યો છે રણમથાન. પાવા. ૪૫
- પોઠ ચલાવી પાધરી મા, બુઢીયો દરવાજો બંધ. પાવા. ૪૬
- પોળીએ જઇને પૂછીયું મા, શું ભર્યું છે માંહી રક્ષાળ. પાવા. ૪૭
- ત્યારે દરવાને છુરી મારીને મા, નિઘળ્યા મોગલ સૌ બહાર. પાવા. ૪૮
- નાસીને સેવક સંચર્યો મા, જઇ પતઇને કહી પેર. પાવા. ૪૯
- જુધ મચ્યું મહા જોરથી મા, ત્યાં થઇ રહ્યો ઊપાત. પાવા. ૫૦
- ત્યારે એવું દળ સધળું રહ્યું મા, તે જુદા થયું છે વરસ બાર. પાવા. ૫૧
- લેઇ લશ્કર આગળ ગયો મા, પછી ભોળનીઓ ચડાળ. પાવા. ૫૨
- લોહી તણી નદીઓ વહી મા, ત્યાં વરત્યો હાહાકાર. પાવા. ૫૩
- ત્યારે પતાઇ રાવળનું પત ચયું મા, ત્યાં જાણી જુગમાં વાત. પાવા. ૫૪
- ત્યારે પતઇ મનમાં સમજાવ્યો મા, મુજ ઉપર કોણે માત. પાવા. ૫૫

કચ્છરતો રાજ મનો મા, કરનેહી શામો પામ. પાવા. ૫૬
 મુજ ઉપર માત્ર મેલેર કરો મા, હળ સખળું પાછું જામ. પાવા. ૫૭
 મહાકાળી મનમાં એમ ધરે મા, મુખને આપું મુખ. પાવા. ૫૮
 મા તું અનામી રાજ્યો મા, પતકનું ટાળ્યું દુખ. પાવા. ૫૯
 જો ગાય શીખે ને સાંભળે મા, લેતી માતા પુરે આશ. પાવા. ૬૦
 મા તું મુચ્છવંતી કાળિકા મા, ગુચ્છ ગાય છે ચોકળદાસ. પાવા. ૬૧

મહાકાળીનો ગરબો.

૧૬

મા તું પાવાની પટરાણી કે, મળી કાળિકારે લોભ.
 મા તારે કુંઝરડે ચડ્યું કે, અતિ ધણું દોષધુરે લોભ.
 મા તારી પ્રદક્ષણ કરવી કે, વરચુન શું કરે લોભ,
 વિશ્વાસે તપ દરવઝ ખેડા કે, કેવળ મુનિ થયારે લોભ.
 આપું રૂકું ચોટું ચાંપાનેર કે, ચૌદાં ચૌદ હતારે લોભ,
 ત્યાં કાંઈ ગાતાતં મર્યા કે, માજી આવીયારે લોભ.
 રામજીએ છેડેલો સાલો હાથ કે, માજી પ્રસન્ન થયારે લોભ,
 મમ માગ થે ડાની થેડાર કે, હાથી જૂલતારે લોભ.
 મામ માગ કુટુંબ કુશળજીમ કે, જાંજળ અતિ ધણીરે લોભ;
 માગ માગ દક્ષિણ સરખો દેશ કે, દિક્ષા અતિ ધણીરે લોભ.
 મામ મામ ગુજરાત સરખી માઠી કે, બહર ખેતજીરે લોભ;
 મામ મામ નવખંડનાં રાજ્ય કે, ચાંદો સુરખ તપેરે લોભ.
 માણું માણું એટલું કું વચાન કે, મારે મોહોએ પ્રભારીએરે લોભ;
 ફટ ફટ પાવાનાં રાજન કે, એ શું માગીયુરે લોભ.

આજથી છઠ્ઠે છ ને માસે કે, મૂળ તણ્ જરોરે લોલ;
 એમ કહી માતા ચર્ચા અલોપ કે, પાવો હાથ ધરી રહોરે લોલ.
 મુગલે ચઢાવી છે ફાજ કે, પાત્રાગદ ઘેરિયોરે લોલ;
 દરવાજે હિલા દરવાજ કે, કોઈને પૂછીયુંરે લોલ.
 રાગજીએ જોનાવીયું તળાવ કે, પાણી નવ નિસર્યુંરે લોલ;
 મુગલે જોદાવીયું તળાવ કે, જળ દુધે ભર્યુંરે લોલ.
 માજીનો આવો છે મહિમાય કે, કવિ નવ કહી શકેરે લોલ.

મેંદી મેંદી થું ફરોને મેંદી મોટાં ઝાડ,
 એક ડાળું હલવીએ તો ડાળાં હાલે ચાર. સહીયર મેંદી બેસારે.
 મારી સાસુએ એમ કહ્યું ને વસીદાં વાળી મલ;
 મેં બોળીએ એમ સાંભળ્યું ને કચરો બેરી મેલ. સહીયર.
 મારી સાસુએ એમ કહ્યું ને પાણીડાં ભરી મેલ;
 મેં બોળીએ એમ સાંભળ્યું ને ખેડાં ફેડી મેલ. સહીયર.
 મારી સાસુએ એમ કહ્યું ને, રાંધણાં રાંધી મેલ;
 મેં બોળીએ એમ સાંભળ્યું ને કલેકાં ફેડી મેલ. સહીયર.

હાંદારે કે ચોરા છોળનિયા, હાંદારે કે બેકક મોટાની;
 હાંદારે ક્યા બાઇ બેકા છે, હાંદારે જીવજીવક બેકા છે,
 હાંદારે મોડાતી પાન આપે, હાંદારે કે આપતાં વાર લાગી;
 હાંદારે કે સોટીએ સાત મારી, હાંદારે કે ટપલા તણુ મારી,
 હાંદારે કે ઢીકા નવ માર્યા, હાંદારે કે સાહેબા શા મારે.

હાંહારે કે વાંક નથી મારે, હાંહારે કે વાંક છે નજીનીનો;
હાંહારે કે તેણે મને મરાવી.

૧૯

અચકો મચકો કારેલી,
તમને સુમન વહુ ગોરાં ગમશે લાલ, અચકો મચકો કારેલી.
અમને સુમન વહુ ગોરાં ગમશે રાજ. અચકો.
એ ઠીંગણીને શું કરશે રાજ. અચકો.
એ ઠીંગણી કામણુગારી રાજ. અચકો.
એને ઉંચી મેડીએ બેસારશું રાજ. અચકો.
એને ટાપલો ધરાણું ધાણશું રાજ. અચકો.

બહુચરાળનો ગરબો.

૨૦

બરદાળી બહુચર માત, જોવાને જમએ. ૮૬
જોવા જમએ સુખિયાં ઘમચે, આરાસુરમાં રહીયે રે;
આપ આપણા મનની વિનતી, જમ બહુચરને કહીએ. જોવાને. ૧
આરાસુરમાં અંબા બિરાજે, પાવાગઢ મહાકાળીરે;
દક્ષિણમાં તુલજા ભરાની, ચુંવાળ બહુચર બાળી. જોવાને. ૨
માને પારે હવન ચાપ ને, ચીર ચુંદડી હોમાયરે;
બાદાણુ મેકા વેદ ભણે છે, માનિની મંગળ ગાય. જોવાને. ૩
માને પારે જે કોઈ આવે, તેની પુરે આશરે;
કરનેડી જન વણજ કહે મા, હું હું તારો દાસ. જોવાને. ૪

ગિરધારીરે વાલમ વાત વિચારે, મનમોહન આંખ ન મારે;
 મનમોહનરે મૂકા મારમ માંવા, કેમ રોકો જુમનાં જવા. ટેક.
 રસિયાજીરે પ્રીત તમારી જણી, મારી ભાગશે દહીની દોણી;
 કહું વિકૃતરે રહેજે અમથી અજગો, શીદ રસ્તે જતાં વળગો.
 નવ પાલવડો મુજ તાણોરે, જુગતીની રીત ન જાણોરે;
 હું જાણું જદુવીર શાણોરે, કહું કેશવરે મુકો કાવાદાવા.
 કેમ રોકો જુમનાં જવા. ૧

નહી આપું હાથ દંધીનું આજે, નથી લાવી તમારે કાજે;
 મૂકા પાલવ ફાટે ચુંદડી મારી, હું સમજી વાતો તારી.

જુલ.

મૂકા મહી મારાં ઢોળાશેરે, મારી ચીર ચુંદડી બીજીશેરે;
 હરિ હાથ હસતાં ચાશેરે, પ્રભુ અમથુંરે ફંદ કરો કેમ આવા.
 કેમ રોકો જુમનાં જવા. ૨

હરિ જમ છેરે સાથ સૈયરનો મારો મેં જાણ્યો તુને ધુતારો;
 નહી સરશેરે અરથ હરિવર અમથું કહું છું મોહન સાચું તમથું;

જુલ.

નવ કરો નયનનો ચાળોરે, અમો દમથું જદુવીર આળોરે;
 લજવાશો કામથુગારારે, શામળીઆરે શીખ કહું સમજાવા;
 કેમ રોકો જુમનાં જવા. ૩

નવ અડીઅમને અલખેલા, કહું વચન તે પડશે વીલા;
 મુખ પલકેરે ચુંબન કરવા કાજે, એવી વાત જવા લો આજે.

કુલ.

સુકા હાર હૈયેથી કુટેરે, મારી ચોખીલી કસ વધુટેરે;
વળી મહીનું ગોરસ કુટેરે, ગોરધનનારે સ્વામી ખતો કેમ આવા,
કેમ રોકો જીમનાં જવા. ૪

૨૨

કહેવા દેને કાન, તારી માને કહેવા દેને કાન,
વાહાજીનો વહવાક વટે છે, રવિ ઉગમતે લાણુ. તા. ૧
બહોરરાવો તે બીજી નારી, ખરું લોહું આરસપહાણુ. તા. ૨
વૃદ્ધવનની કુંજગલીમાં, હલકું પીપળીયાનું પાન, તા. ૩
બાપ મિરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર, વાળ્યાં અમારાં વાન. તા. ૪

૨૩

કાન માગ્યો દો, જસોદાજી કાન માગ્યો દો; ૭૬.
આજની રજની રંગબેર રમતાં;
પ્રભાતે પાછો લો. જસોદાજી. ૧
કહ્યાં કાંબી ને અણુવટ વિંધુવા,
હાર હૈયાનો લો. જસોદાજી ૨
હસ્તિ ઘોડા ને માસ અજના;
વહેલી સજીતી લો. જસોદાજી. ૩
મિરાંબાપ કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર,
ચરણ કમળ ચિત્ત લો. જસોદાજી. ૪

લીધું રે લટકે, માંડે મન લીધું રે લટકે,	૨૬.
વૃદ્ધાવનમાં વેણુ રમાડે,	
વાંસ તણે કટકે, માંડે મન લીધું રે લટકે.	માંડે. ૧
આતર ભંગ કર્યાં ગીરધારી;	
અમને માર્યાં છે ઝટકે.	માંડે. ૨
પાટ પીતાંબર હરિએ પહેર્યાં;	
મોહી હુંતો પીળુડે પટકે.	માંડે. ૩
મિરાંઆષ કહે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ;	
ચરણ કમળ ચિત્ત અટકે.	માંડે. ૪

મહી હળશે માંડે, મોહનલાલ મહી હળશે માંડે;	મો. ૧
લાખ એ લાખનું માટ નંદાણે, શોભિતું સાંડે,	મો. ૨
તમે વનમાળી ન કરો આળી, અમે વહુચર.	મો. ૩
કુલ પંડ તેની ચોખર શુભે, લોક બોલે માંડે.	મો. ૪
મિરાંઆષ કહે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, ચરણ કમળ વાંડે.	મો. ૫

ગોરમાનો ગરબો.

ગોરમા વજ્રપત લાગું પાપ કે વિપ્લવાને વીનવું રે લોલ;
 ગોરમા ધરડોત્રે હરજાર કે, આપ્યો શું મને રે લોલ.
 ગોરમા ધીક પડ્યો અવતાર કે, શું કહું તને રે લોલ;
 ગોરમા ઝલસંધી મુજ તાવ કે, મા આરી આપણી રે લોલ.

ગોરમા સંસાર કીધો ઝેર કે, સેજે થઇ સાપણીરે લોલ;
 ગોરમા હું ખું નાનું બાળ કે, પીઠે મારો જુદીયોરે લોલ.
 ગોરમા દીઠે પડે છે ફાગ કે, મુરખ એ જુદીઓરે લોલ;
 ગોરમા હું થઇ જોખનવંતી કે પીઠે ધરડો થયોરે લોલ.
 ગોરમા હું કરું કાઝીલ શબ્દ કે પીઠે તો મુઠ રજારે લોલ;
 ગોરમા મને થયાં વરસ સોળ કે પીઠેને એંસી થયારે લોલ.
 ગોરમા દીઠે બાણું જલ કે ખુબ સધળી ગઢરે લોલ.
 ગોરમા શિયાળાની રાત કે, ઠંડી અતિ ધણીરે લોલ;
 ગોરમા વૃદ્ધ પીયુની જાત કે, દીસે ગિહામણીરે લોલ,
 ગોરમા રજની રમવા ધમ્મિયું કે આંજી આંખડીરે લોલ;
 ગોરમા એન કરતો બોલે કે, કર મહી લાકડીરે લોલ,
 ગોરમા રજની વીતી એક કે, ઉજાગરે આંખડીરે લોલ,
 ગોરમા પીઠેની ધરડી જાત કે, અરથ ક્યાંથી સરેરે લોલ,
 ગોરમા નવરાત્રીના દિન કે, શરદ સોહામણીયે લોલ;
 ગોરમા દુર્ગળ મારો કંથ કે, દિન જાય દોહાલારે લોલ,
 ગોરમા વિજ્યાદશમી દિન કે, સહુ શણગાર સજેરે લોલ;
 ગોરમા મારે ધરડો કંથ કે, ધીક અવતારનેરે લોલ,
 ગોરમા સહુને મન દિવાળી કે, મારે મન કુતાસણીરે લોલ;
 ગોરમા મારા કરમના ભોગ કે હું નિસાસણીરે લોલ;
 ગોરમા રાત દિવસ ન દેખું કે, બાણું દવ બજેરે લોલ,
 ગોરમા મુજ સરખો પુરૂષ દેખું કે, મન માઈ બજેરે લોલ;
 ગોરમા મારા કાળા કેશ કે, એના ઘોળા થયારે લોલ,
 ગોરમા હું થઇ જોખન વેશ કે તન માઈ બજેરે લોલ;
 ગોરમા મોઢે આવે કાળ કે, નેત્રે નીર ઝરેરે લોલ,
 ગોરમા હું નવરંગી નાર કે તન માઈ ફરેરે લોલ;
 ગોરમા સેજ ગિહાવું પુષ્પ કે, તે દેખી ડરેરે લોલ,

ગોરમા શ્વાસ ઉધરસને પીડ કે, પીઢિ રાગે બયોરે લોલ;
 ગોરમા ભૂષણ પહેરે અંગ કે, વસ્ત્ર બહુ ભાતનારે લોલ,
 ગોરમા મિથ્યા ગયો અવતાર કે નારી જાતનારે લોલ;
 ગોરમા શું આપ્યો અવતાર કે, નાગરી નાતનારે લોલ,
 ગોરમા સુખ ન પામી એક કે, દુઃખ બહુ ભાતનારે લોલ;
 ગોરમા જેને જોખન કંથ કે, પુણ્ય કીધાં હશેરે લોલ;
 ગોરમા મેં કીધાં બહુ પાપ કે, હું વૃદ્ધની વહુરે લોલ,
 ગોરમા પુરુષ ન દીઠો એક કે, પુરી પ્રીતનારે લોલ,
 ગોરમા શિવજી પુજી સદાય કે, પામું જોખન ધણીરે લોલ.
 ગોરમા મન મારું વ્યાકુળ કે, એનું કેમ ગળ્યુંરે લોલ;
 ગોરમા કામી દેજો કંથ કે, બચ બાગે સહુરે લોલ,
 ગોરમા નહોતી સાસુ નણંદ કે, તો જીવતી દહુરે લોલ;
 ગોરમા પીઢિજી આવે ઘેર કે, હું ભમતી ફરેરે લોલ,
 ગોરમા લાવ્યા એકજ વસ્ત્ર કે, હું તો શું કરેરે લોલ;
 ગોરમા દુઃખનાં ઉઝ્યાં ઝાડ કે, મુકયાં પાળવારે લોલ,
 ગોરમા લોક સાથે કરે હોંશ કે, મા મારી વારતીરે લોલ,
 ગોરમા જીજ્ઞાસા દેતી ફાંસી કે, વીખ દેહ મારતીરે લોલ.
 ગોરમા પીઢિજી પોહોડયા બહાર કે, જાણું થઈ સતીરે લોલ.
 ગોરમા હવે મરું હું સત્ય કે જે કરમની ગતીરે લોલ.
 ગોરમા વિનતી કરું છું એક કે, જે કરમ તણી ગતીરે લોલ,
 ગોરમા કરજોડી લાગું પાય કે, સમરથ દેજો પતીરે લોલ.
 ગોરમા વિનતી કરું છું એક કે, આજ મુખી આંખોનારે લોલ,
 ગોરમા સહિને દેજો જોડ કે, માતા કરેણા કરીરે લોલ,
 ગોરમા કામી દેજો કંથ કે, વલ્લભ કહે કરમરીરે લોલ.

રેલવે ગાડીનો ગરબો.

૨૭

ગાડી આવી મુંબઈ, અમનકેરી ગાડીરે આવી;
 ગાડી આવી હિંદુસ્તાન, અમન કેરી ગાડીરે આવી.
 પાણી છોટે કામો કામ, છાંટતાં તો ચાળા કરે છે,
 દીવા જળે સારી રસ, સીપાઇઓ તો ચોકી કરે છે.
 સાખી.

સરસ્વતી સ્વામીને બિનબું, ગણપત લાગું પાય,
 ટોળીવાળા તારા રાજમાં, તારું કાંકરીયું ફરી અંધાય.

અમનકેરી ગાડીરે આવી. ૨

ગાડી તારાં ખેડણાં, ઇંદ્ર તણાં વજ્રમાન,
 આંકડે આંકડો મેળાઓ, તારો બડનારો ચતુરસુખણ.

અમનકેરી ગાડીરે આવી. ૩

ગાડી આવી ઘંટ વાગીયો, ટીકીટ કરાવ્યા ગય,
 બકી એકનો ત્રિકાંબ પડે, તોતો ટીકીટ વિના અથડાય.

અમનકેરી ગાડીરે આવી. ૪

સ્ટેશન આત્રે ધણાં, વારણી પેંડા વેચાય,
 મોટાં ધરની શેઠાણીઓ, તે તો ગાડીમાં ખેસી ખાય.

અમનકેરી ગાડીરે આવી. ૫

સ્ટેશન ઉંચાં ધણાં, દુર થકી દેખાય,
 બાગ વચ્ચે એક બંગ્લો, તેની શોખાનો નહી પાર,

અમનકેરી ગાડીરે આવી. ૬

અમલવાદની દીકરી, મુંબઈ તેનું મોસાળ,
 સુરત તેનું સાસરું, તેનો સાંજે સંદેશો જાય.

અમનકેરી ગાડીરે આવી. ૭

ગોશિવત વિષે.

૨૮

(લાવ લાવ સમિતિ ! એક કાગળ લખીએ હરિનેરે—જે રાગ.)

અમદાવાદ નામે આજ, શહેર છે સારું;	
રાજા કુંપની કેરું રાજ, મળતે પ્યારું.	૧
મોટા વચ્ચે મજબૂતોયેક, શોભા છે સારીરે;	
વસે લક્ષ્મીપતિ બહુ લોક, વડા વેપારીરે.	૨
નદી સાયરમતી વહે નીર, શહેર સમીપેરે;	
દેવનાઓનાં તેને તીર, દેવળ રૂઠાં દોપેરે.	૩
એવી જુગતીઓ જોતાં અનેક, મને લાગે મીઠુરે;	
પણ અચસ્ત મોટું એક, દષ્ટિએ દીઠુરે.	૪
તિથિ તેરસ પહેલે પક્ષ, અંસાડી આવેરે;	
ત્યારે ગોર પૂજનું લક્ષ, કુમ્ભરિકા લાવેરે.	૫
દિન પાંચ લગી એક અન્ન, મોળું જમે છેરે;	
મોટો હર્ષ ધરીને મન, તે રોજ રમે છેરે.	૬
પૂજે વાવી જવારા ઘેર, ગોર રીઝાવારે;	
જાંએ પ્રોતે મળી બહુ પેર, નદીએ નહાવારે.	૭
અન્યોઅન્ય કરે ઉદમાત, ભૂંડું બકે છેરે;	
ગઈ ગોરપૂજની વાત, છાંકી છકે છેરે.	૮
જેવી હોય હોળીની ઘેર, એથી અતિશેરે;	
બોલે બડવાની પુત્રીઓ પેર, ફુટતા દીસેરે.	૯
તેનાં માત પિતા ને માત, પુરાં હશે પાછરે;	
જ્યારે સાંજગતાં હશે વાત, ચતાં હશે સજરે.	૧૦
કાંઈ સન્નજન એવી માત, દેખે એ સીતરે;	
તેની માત પિતાની જાન, પુછે છે પ્રીતરે.	૧૧

ત્યારે કેવી વધે છે જાજ, પ્રભે આપાશીરે;	
એવો નિરલજ લોકો આજ, હહેરના વાસીરે.	૧૨
હું વિનિતિ સમાચાર પત્ર, તે ગ્રવણે પરજોરે;	
તેનાં નામ લખી સર્વત્ર, જાહેર કરજોરે.	૧૩
પણી નિંદાનાં લખજો શ્લોક, દેખાડજો નીતિરે;	
જેથી જાજ પામે તે શોક, તજે એ રીતિરે.	૧૪
હવે કહું છું જોડીને હાથ, વિવેકાને ગમવારે;	
એવી નિર્લજ છોડીઓ સાથ, ન જીવું રમવારે.	૧૫
લઘુ ગોર પૂજનું નામ, કામ એ કરવુંરે;	
મોટું પાપ હરે એ કામ, દિલમાં ડરવુંરે.	૧૬
ધરી મોટો હરખ મનમાંહી, વ્રત દિન જે દીરે;	
પણ કુટ્યા રોવાતું કાંઈ, ન કરવું તે દીરે.	૧૭
છોટાપણમાં પડે જે ટેવ, ટળે નહી ટાળીરે;	
માટે નીતિ જીઓ તતજેવ, બોલો સંજાળીરે.	૧૮
કહી પુરીએ નહી કાંઈ કામ, સાહેદી જુડીરે;	
લઘુએ પરમેશ્વરનું નામ, પ્રભાતે ઉડીરે.	૧૯
પતિ માત પિતાની સેવ, કોડે કરી કીજોરે;	
જેથી દલપતરામનો દેવ, દીલમાંહી રીજોરે.	૨૦

મારા મન ગમતા મહારાજ, મારે ધેર આવોને;	
કુનો તલસું તમારે કાજ, હસીને બોલાવોરે.	ટક.
વિલંબ ન કરશો વિલંબારે, આવો અમ ધેર આજ;	
પેરપેરનાં પકવાન પડાવું, ત્રિકમ તમારે કાજ.	મારે. ૧

મનમાં હતું જે આવજીરે, મુખથી કેમ કહેવાય;
આવી શકે તો આવજીરે, માઈ જોતામાં જોયન જાય. મારે. ૨
આવીને જો આંખથીએ કિલા, રંગીલા રણુછોડ;
રાજેના સ્વામી પ્રભુ અંતરજમી, પુરો મારા મનના કોડ. મારે. ૩

૩૦

મને કૃષ્ણ જોવાના કોડ, સૈયર આલોરે;
ઉમિયાજીને લાગું પાય, હરિવર આલોરે;
દેરે દેરે દીવા કરેરે, પૂજું શંકર દેવ;
જામળીયો વર પામવારે, હું તો કરું શંભુજીની સેવ. સૈ.
ગોકુળની ગોવાલણીરે, હાંડે મલપતી ચાલ;
એના ઉપર મોહન મોહી રહારે, એનું મુખકું તે લાલ મુલાલ. સૈ.
સાસુ મારી જસોમતિરે, સંસરો શ્રી નંદલાલ;
કંથ કોડોલો મારો કાનજીરે, માઈ સાસઈ ગોકુળ ગામ. સૈ.
• કાલિંદીને કાંઠડેરે, નહાતાં નિર્મળ નીર;
વસ્ત્ર તે વિકલો હરી ગયોરે, હું તો જ્ઞાનેરે હાંકું જરીર. સૈ.
ગાય શીખે ને સાંભળેરે, રાણી રાધાજીનો સસ;
નરનારી વૈકુંઠ પામશેરે, ગુણુ ગાય નરસૈયો દાસ. સૈ.

૩૧

કનો ક્યાં ગયોરે, અહિંયાં કાણુ અમાઈ જોલી. કનો. ૦ ટેક.
ખીક ધણેરી લાગે મુજને, નિદ્રા નાવે જાગું;
મિરીવરધારી કુંજ વિહારી, ચરણે એને લાગું. કનો. ૧
શ્રી નારાયણુ શ્રી પુરુષોત્તમ, વારે મારી ધાળે;
જ્યા વનમાં અધારી રાતે, સાહાય આવીને ધાળે. કનો. ૨

રૂઢન કરતાં રવિ કંઈકેયેની, જાગી તાલપેથી;
 ઘેર જતાં જરનાં સો પૂછે, મહંતી ક્યાં આવી. કાનો ૩
 લાલ કમુએ રંગે સારી, સાડી ખરેખરે મોજે;
 મળ્યાંની લિખામળે આવી, મહિ રંગમાં રાજા. કાનો ૪
 ઉત્તર શો આપીશ તે વારે, એક દિશા નવ મુજે;
 કાની આગળ કંઈ વારતા, શરીર ચરચર મુજે. કાનો ૫
 એવામાં એક નારી દીકી, મહી વેચવાને જાતી;
 ઉભી રહે બાહ મુજ સમ તુજને, હીડે શું મદમાતી. કાનો ૬
 કરનેડી તુજને પૂછું છું, ખગર હોય તો તહેને;
 નંદરાયના કુંવરની મુને, બાળ બતાવી દેને. કાનો ૭
 હા બાઈ મેં હમણાં દીકાતો, કદમ ખડીની પાસે;
 મયારામનો પ્રિતમ તુજને, જલદી મેળો થાશે. કાનો ૮

૩૨

(રાધિકાજી શ્રીકૃષ્ણને કીધે છે સંસારીલાનું બુધ સંભારે છે,
 ને છેવટે સદા કૃષ્ણને સમાગમ થાય છે.)

વનમાં બૂલી પડીર, પેલો ક્યાં ગયો કુંતુડો. વનમાં. ૧૬.
 અરમર અરમર મેંહુલો વરસે, પુરુષ કરી છે હેલી;
 અધાર વનમાં મુજને મેલી, ત્યાં કાણ અમાઈ બેલી. વન. ૧.
 ગોકુળ ગામની ગોવાલણી, સહુ મહી વેચવાને ચાલી;
 મારગ મળીયા માવજી, ત્યાં રેલી રાધે પારી. વન. ૨
 મારગ મળીયા માવજી, મને રોતા સરખો કાળી;
 માથા ઉપરની મહીમદુડી, હુલાવોને લીધી. વન. ૩
 જસોદાજી લાલ સંભારો, બાપા બવળી બાલો;
 સોજ સહમ ગીધીમાં કાનો, મન માટે ત્યાં માલો. વન. ૪

- આગળ પાછળ મહેલ તમારા, તમારા જાણી મેદી;
અગાસીમાં અલભેલે રમતાં, સાન કરી શીઠ તેડી. વન. ૫
- મેર મુગટને કાને કુંડળ, હરખે વાગે તાળી;
આગળ પાછળ એવી નાચે, વચ્ચે વર વનમોળી. વન. ૬
- ભમરી ખાતાં મુદરજીએ, એવી માયા કીધી;
હરિવર અંતર્ધાન થયા, એક સંખી સંગ્રામે લીધી. વન. ૭
- પુરુષોત્તમને પગલે પગલે, ભેટી ભેટી મળે;
નારાયણના દરશન વિષ્ણુ હું, આકુળ વ્યાકુળ થાઉં. વન. ૮
- જેતામાં એક અમળા દીડી, તેને પૂછી શાત;
રાધા કહે અભિમાન આવ્યું, ત્યારે તબક્કે અમ સાથ. વન. ૯
- ઝાડે ઝાડે જોતી ચાલું, જઈને ઝાલું હાથ;
તમાલ જાણી ત્રિકમજીએ, પ્રેમે ભીડી આથ. વન. ૧૦
- વૃંદાવનની કુંજ ગદીમાં, મળીમાં રાધે ધ્યાસી;
મયારામના પ્રિતમ મળતાં, પેળ અમારી વાળી. વન. ૧૧

૩૩

- ગિરધર લાલજીએ, મારી માવમ્મી સંભાળો. મિર. ટેક.
- સાંજ પડે સંભાળી લાવો, આડે રહી દોરરાવો;
દૂધ ભાતમાં સાકર બેળું, વાળુ કરવા આવો. મિર. ૧
- બાહ્યુને પોહાર વહેલા ઉડી, શેર વલોહું સાત્રા;
લી તાવણીમાં લોટ સેકાવું, ખાંડ ભેગીતે ખાવા. મિર. ૨
- ધરમાં નથી કાષ્ઠ જાનું મેહું, કાષ્ઠી બીજ જ વધીએ;
એક રાતવાસો આમિં તો, બોલાવાણી કરીએ. મિર. ૩
- ગાવાળીયાને મર્દ કહે જો, જ્યાં લેડે ત્યાં જઈએ;
નરસીયાનો સ્વામી મળે તો, સો વાતે કુળીયાં મળીએ. મિર. ૪

વડોદરાનો ઇરખો.

૩૪

- ધન ધનરે વડોદરં ચહેર રૂપે રંગીલું. ૨૬
- રૂપે રંગે છેલ જખીલું, અલખેલું અપારરે;
વડોદરાનું વર્ણન કરતાં, સુચુએ નર ને નાર. રૂપે. ૧
- બહારપરાંતી વસ્તી ભારી, શોભાનો નકીં પારરે;
વિનવતામાં વરસજ વીતે, પરાં ખાર બજર. રૂપે. ૨
- આકુતપર અડાણિયું, ને કાળુપરમાં ગોખાનુંરે;
ફેમડીયા સહિ રૂતેપરામાં દેવાળીયાનું ઠેકાણું. રૂપે. ૩
- સરસીયાની પાળજ ઉપર, જેડીનો અખાડરે;
અષ્ટમૂળ અલખેલી ઉભાં, પાછળ ગોસાંધવાડો. રૂપે. ૪
- સરસનાથ છે સામી પોળે, વામડા વાડી ત્યાંયરે;
અજબ તળાવની પાળે ચપ્પને, આત્મા અગડમાં જાય. રૂપે. ૫
- લાલ દરવાજે બંખાખાનું, વાંદરીયો બુરજરે;
મીયાં મહમદની વાડી જણે, ઝળકી રલો સુરજ. રૂપે. ૬
- હાથીયાખાણુને દરવાજે, કાંધ હડીલો હનુમાનરે;
સમતળાવની પાળ ઉપર, રામેશ્વર ભગવાન. રૂપે. ૭
- ધોધ્યા દરવાજે ચપ્પને, સીધવાએ જવાયરે;
અજરાજના દરવાજા સામી, ચોખંડી કહેવાય. રૂપે. ૮
- મરદા ખારીએ ચપ્પને આત્મા, કરવા રૂડું કાજરે;
લકડખીડું મદનનો ઝાંપો, ગોસાંધજી મહારાજ. રૂપે. ૯
- સીધનાથનાં દરજન કીધાં, આવી ઊંચી પોળરે;
ચોરને ભેડા મરદન મારે, બેસાણા ભાગોળ. રૂપે. ૧૦
- બહુ પડે છે ખાલાજનું, ડાંડીયું બજરરે;
સકરકુષ્ઠને ઝાંપે રૂઠો, લાલ નાથ સરદાર. રૂપે. ૧૧

- આનંદપરામાં આવીયાં ને, રાવપરાને ઝાંપેરે;
 દાન દક્ષણા રૂડી થાએ, ગણપતરાવ ત્યાં આપે. ૩પે. ૧૨
- ઉભી બળરની શોભા સારી, આવી ખારીવાવરે;
 સન્મારૂપ છે રંગે રૂકું, સુરસાગર તળાવ. ૩પે. ૧૩
- વડી વાડી ઘીને કટિ, નાગરવાડો વિખ્યાતરે;
 આદિતવારે દરશન કીજે, ખેડી બહુચર માત. ૩પે. ૧૪
- ઉભે ચોકે લીમડી બળરે, રૂડી શોભા થાયરે;
 મૃદંગ વાગે નારી નાચે, ઝીણે કંઠે ગાય. ૩પે. ૧૫
- નિળમપડું ભૂતડીને ઝાંપે, રોકડીયા હનુમાનરે;
 સુરસાગર ગૌખાટને દરવાજે, ત્રણજ છે કમાન. ૩પે. ૧૬
- શહેરની સરવે રચના દીડી, શોભાનો નહી પારરે;
 હાથી ઘોડા પાલખીઓને, વાંકડીયા અસ્વાર. ૩પે. ૧૭
- ચારે દિશાનાં ચારે ચૌટાં, વચ્ચે માંડવી ચોકરે;
 ઉંચા મેહેલ મેડીને અટારી, છળ ઝરૂખાં ને ગોખ. ૩પે. ૧૮
- માંડવીને કમાન ચોપાસે, ચતુર કરે વેપારરે;
 કાછીઆ દુકાનો માંડે, ઉભી હાથી લાર. ૩પે. ૧૯
- ચોપટ જોવા ચારે 'રસ્તા, સરખા સરખી ઓળરે;
 પાણીને દરવાજે ખેડા, વાઘ કરે કહ્લોલ. ૩પે. ૨૦
- રાજે તળાવની સુંદર શોભા, જોતામાં મન મોહરે;
 નારી સહજ જળ ભરવા જાએ, નૌતમ રચના હોય. ૩પે. ૨૧
- રામચરણ દરવાજે કહીએ, દેશ છે સનમુખરે;
 પરમેશ્વરનાં દરશન કરતાં, જય જનમનાં દુઃખ. ૩પે. ૨૨
- લેહેરીપુરાની લેહેર સહીધી, શોભા છે ભરપુરરે;
 સુરસાગર રત્નનાગર જોવું, વાગે બહુ રણપુર. ૩પે. ૨૩

- ચોથો દરવાજો ચાંપાનેરી, સરસીયાની વાદરે;
વિસ્તારીતે વર્ણવે દીધું, ચોપોળાને કાદ. રૂપે. ૨૪
- નગર નિરખ્યાં ભલે હરખયું, અણુ અણુ મસનનદે;
નરસીંહજીની પોળામાં, તરફરિનાં કામ દરજન. રૂપે. ૨૫
- રાજ રાણે રજીઓડજીને, મહાધક્ષી મુજ માતરે;
ગોરધનનાથ તે બળદેવજી, ચાલો મુંડરીકનાથ. રૂપે. ૨૬
- બલબતખાતું બલતખાતું, દીવાનખાતું પાસરે;
ધરમતણી તો ખરજી દે છે, હુઆ મેહેલ અવાસ. રૂપે. ૨૭
- કારીયરી ક્યેરીમાં, જલત જલતના રંગરે;
નોતખ નારી નાચ કરે છે, કામગી લેનાં અંસ. રૂપે. ૨૮
- તરફવારનું દોકારખાતું, ગોલીદરાવના મેહેલરે;
ગાયકવાડના રાજ આગળ, સોખા સમગી રહેલ. રૂપે. ૨૯
- દાદાસાહેબ તે નાનાસાહેબ, આપાસાહેબ મહારાજરે;
ગણપતરાવ બહું જીવજોતે, અખંડ રહેા આ રાજ. રૂપે. ૩૦
- લાડ મોડ થીગોડ નાગર, દયા વીચા વણીકરે;
સોની સાળવી સુતાર ફીમા, દરજી દીકાઠીક. રૂપે. ૩૧
- પુત્ર સતારા મુંગાં જોયું, પૂર્વ પશ્ચિમ દેશરે;
ઉત્તરમાં ઉદેપુર જોયું, પૃથ્વીના નરજ. રૂપે. ૩૨
- જુદીત્રાદ દીકું દીક્ષી તે, મદ ગીરના ગીરનારકે;
સુરત તે અમદાવાદ જોયું, કઠણ કિલ્લો ખાર. રૂપે. ૩૩
- બલિહારી કું વડોદરાને ધન મન તર તે નાકરે;
વીરજેત્ર જોયું જોયું નહીં, તેને એળે મળે અવતાર. રૂપે. ૩૪
- વાંકી નહીં જોડરાની, મહારાજને શંકરે;
મુખનેણી તે નરજીની, વળાણે આપે અંક. રૂપે. ૩૫

સાહુકારેલી દુકાનો બારે, મરમ તણે આવતાંને;
 ખુશાબંદ ને શાખા બેહેર, લલુભાસ સાહુકારે. રૂપે. ૩૬
 રતલકા કાનકાસ કહીએ, પાંચી મુરમતી પાળે;
 હરિભક્તિને સહિયા એટો, પીતલ ભાલિયેરાસ. રૂપે. ૩૭
 રંગીલો જે મરમો ગણે, રંગીલાં નર તારે;
 રંગીલા તો બાહાણીએ લાવે, રંગરેર શોભા થાય. રૂપે. ૩૮
 સંવત એમણીસ પાંચમાં ને સત્તરમે સીતેરે;
 નવરાત્રીમાં વરણુન કીધું, વરોદ્ધન જે શહેર. રૂપે. ૩૯
 સહુ કવિને કહે વિનતિ, કાષ્ઠ માં દેશા ખોડે;
 વડોદરાની રક્ષા કરમે, રેવા ને રણછોડ. રૂપે. ૪૦
 ભગવત વાણી સાચી જાણી, મનમાં આણી બાવરે;
 વડોદરાનો ગરબો ગાતાં, સહુ જન સુખીયા થાય. રૂપે. ૪૧
 મિજબાની મન ગમતી કરવા, જય શોખી જનરે;
 મરતુઆગનો ખંગલો, જાણે ઇંદ્રનું ઇંદ્રાસન. રૂપે. ૪૨

મુંબાઈ સુરતનો ગરબો.

૩૫

સાઈ સાઈ સુરત શહેર મુંબાઈ અલખેલી,
 માંહી બાલાજની મેહેર, મુંબાઈ અલખેલી. ટક,
 સાત માળતી મેડી ચણાવી, માંહી બેઠાં શેઠાણીરે;
 આકર મહેતા મજરે ચાલે, વાણીઆની બેચર રાણી. મું. ૧
 મુંબાઈ રાણી સહુ ઠકરાણો, ભરે ન બેડે પાણીરે;
 કાવડિયા તો પાણી ચાણે, પીયે પાણી શેઠાણી. મું. ૨
 મુંબાઈમાં તો કલાં સાંકળાં, કાંડલીને નહિ પારે;
 મુંબાઈ શહેરવા સાહુકારોને. દેવાળાની શી વાર. મું. ૩

સુરતની તો છાડીયોને ઉપર કસખી કારરે;
 મુંબઈ શહેરમાં કાપડીયાને, કાપ માં દેશો ખોડ. મું. ૪
 મુંબઈ શહેરમાં બજી ગાડીઓ, બગીચોનો નહિ પારરે;
 સાંજ સવારે સહિ ફરવા નીકળે, વાડી છાડી લઈ બહાર. મું. ૫
 મુંબાઈની મારકીટમાં, મુંબડીયો વેચાવરે;
 તેથી દીવનો હલવો સારો, સહિ લેવા મન ચહાય. મું. ૬
 મુંબઈમાં તો સરવે મુખ, પણ ત્રણ પાંતીનું દુઃખરે;
 ભાડું મોઢું બળતણ મોઢું, બંદર જતું મુખ્ય. મું. ૭
 મુંબાઈનાં તો પાનખીડાંમાં સોપારીનો કટકારે;
 સાઠ વરસની ધરડી ગાડર, તોય ન મૂકે લટકા. મું. ૮
 અંમદાવાદી હરામજદી, ખંભાતી ગોઝારીરે;
 વડોદરાની વાંકી નારી, સુરતની બજિહારી. મું. ૯

રામ તથા લક્ષ્મણ વનમાં જતાં સીતાને રામે કહેલું.

૩૬

રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતાં, સતી સીતાને આવતાં સાથ;
 કહે રઘુનાથ, પધારો પીયર બહુી.
 નહી તો અહીં રહો સમ્રાના રાજ્યમાં, હેને હળીમળી સાસુ સંગાય;
 નહીં તો જોડી હાથ, પધારો. ૧
 અમે વસ્તીમાં નહીં વસીએ વનિતા, અમે કરશું જઈ વનવાસ;
 તમે પામે ત્રાસ, પધારો.
 સાથે રથ કે ઘેડું નહીં રાખીએ, નહીં રાખીએ દાસી કે દાસ;
 કાપ અમ પાસ, પધારો. ૨
 તમે કાશ્મીરો પંથ કીધો નથી, અરણ્ય આલવાથી પામે આક;
 લીટી ખેંચો નાક, પધારો.

અમે વનફળ ખાઈ રહેશું ખુશીમાં, કોઈ દિવસે તો કેવળ શોક;
વિના લુણુ પાક, પધારો. ૩

વનમાં નથી મંદિર નથી માળિયાં, નથી પોઢવા કાજ પલંગ;
રંગિત નવ રંગ, પધારો.

કરશું ધાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સાધરો તે ખુએ અંગ;
એમાં શો ઉમંગ, પધારો. ૪

વનમાં હીરનાં ચીર તો નહીં મળે, વનમાં નહીં મળે ફરતાં ફૂલેલ;
કે તેલ ધુપેલ, પધારો.

વનમાં નહીં મળે શાણી સાહેલીઓ, કરશે કો સંગે ખાંતથી ખેલ;
ઉમંગ બરેલ, પધારો. ૫

ઉષ્ણુકાળે વાશે ઉના વાયરા, એવું દેખીને થાશે ઉદાસ;
ન્યારે જેઠ માસ, પધારો.

વરસે મેઘ ને ઝળકશે વીજળી, તેવે ટાણે તો તર તળે વાસ;
નહીં છત્ર પાસ, પધારો. ૬

વનમાં ધાતકી રહે છે રાક્ષસ ધણા, ચારે તરફ ફરે બહુ ચોર;
જેનું ધણું જોર, પધારો.

વનમાં વાઘ વર ને વાંદર જેવાં, ઘણાં વિચરે જનાવર ચોર;
બચે નહીં ઢોર, પધારો. ૭

મોટા પર્વત દેખીને માનની, તમે નજરે જોયા નહિ જમ;
દીઠે ખાવા ધામ, પધારો.

તમે રાજકન્યા કાયા કામળી, વનવાસનાં દુઃખ ન વેઠામ;
કાયા કરમાય, પધારો. ૮

ધરમાં અંધારું દેખીં ડરે ધણું, નથી નિસર્ચાં કદી ધરચાર;
છો નાબુક નાર, પધારો.

તમે હોડી ઉઠ્યર વર્ષ સોજનાં; નથી શંકે કોઈમાં અજાર;
તમે કાઠ વાર, પધારો. ૯
પરણી આવીને પીયર મળ્યાં નથી, તમને મળવાને ઇચ્છે છે મમ્ય;
ચોપે ચિત્ત ચાપ, પધારો.
રાગ જનકજી તમને ઝંખે ધણું, કેના સહિષ્ણુ આને સદાય;
તેડાં પાછાં જાય, પધારો. ૧૦
ભાત ભાતનાં જોજીવ જારતાં, હમને મોકલશે મહીપાળ;
પુરાવીને થાળ પધારો.
અમે અરધે ફરી જમાવે આવશું, લેશું સ્નેહે ૧૫મી સાંભાળ;
ત્યારે તનકાળ, પધારો. ૧૧
ફડી મિથિલાપુરી મતમાતલી, તેમાં પામશે પરમ ત્રિસમ;
છે બાપનું ગામ, પધારો.
ગોરી તમને ગમે તેમ હું કરું, એમ દલપતરામનો સ્વામ;
કહે રામરામ, પધારો. ૧૨

પાછી સીતાજી બોલ્યાં.

રાગ ઉપર મુજબ.

એવું સાંભળીને સીતાજી કહે, સુણો મુંદર સ્નામ સુખજી;
પ્યારા મારા પ્રાણુ, સાથે રાખો સ્નેહથી;
જુદાં પડવાની વાત વાલા કહે, તે ભો મોઢા બામે તીખા બાણુ;
રધુકુળ બાણુ, સાથે. ૧
સ્વામી જ્યાં જામે, ત્યાં મર મારફતે, મરમરી વેસ મર તે મરદેશ;
હું જાણુ હમેશ, સાથે.

તમે જોગીનો વેશ જો બાંધ્યો, તો હું જોગીનો ધરં વેશ;
જટા કરં કેશ, સાથે. ૨

સ્વામી તમારે સુમે સુમી હું મલ, સમિ દુઃખમાં તો દુઃખ મરિ દેહ;
એમાં શો સંદેહ, સાથે.

જે કાષ્ટ પરિણામ પડી રહે પીપરમાં, અવસરિ બોલ્યો ધિક એક;
મુઆ જોવી તેહ, સાથે. ૩

સ્વામી નમ વિના મંદિર ને માગિયાં, બાપે પવંત મોટા સંમાન;
વસ્તી તો વેરાન, સાથે.

મહા વનમાં બરી વસ્તી બાંસશે, જ્યારે પાંખીશ દરશન દાન;
કૃપાના નિધાન, સાથે. ૪

સાસુ સસરા ને માતપિતા મહુ, બને જોડો કરો રૂડાં રાજ;
મને મહારાજ, સાથે.

સ્વામી શું કરં બાપ બોલખમે, સ્વામી શું કરં સૈયર સમાજ;
કેનું નથી કાજ, સાથે. ૫

સાન્યું સંઘપણ જગમાં સ્વામીતણું, બીજો સ્વારથી સવળો મંસાર;
કુદુખ પરિવાર, સાથે.

મારાં બાંક પાત્રણું તમે કાવજી, જીજ્ઞે તથી આંસુનો લોનાર,
કે એકે આધાર, સાથે. ૬

કાયા પ્રાણયકી જે જુદી રહે, તો પડું તમથી જુદી પડી છેક;
જીવું તજી ટેક, સાથે.

જે કાષ્ટ જળથી જુદી પાડી માલ્લી, રાખે દૂધમાં કરીને વિવેક;
જીવે પળ એક, સાથે. ૭

તમે સુખના સાગર રહો વેગળા, પાંખી શું કરં રાજ ને પાટ;
હવેલીના ઠાઠ, સાથે.

મને હીરનાં ચીર ગમે નહીં, મને ન ગમે ધરણીના ધાટ;
 મટાડો ઉચાટ, સાથે ૮
 કુંતો તમને દોઢે ચાલે દેખતી, અણુદોઢે તો આંધળી ભીંત;
 જનમની એ રીત, સાથે.
 મેંતો રનેહ તોડ્યો સર્વ લોકથી, બાધી તમ સંગે પૂરણ પ્રીત;
 ચોરાયું છે ચિત્ત, સાથે. ૯
 જમવું જીવન તમથી જીવ્યાં પડી, હોય વિધવિધનાં પકવાન;
 તે વિખનાં નિજાન, સાથે.
 કરીએ ભોજન તમ સંગે બાવથી, હોય કેવળ શાક કે પાન;
 તે મેવા સમાન, સાથે. ૧૦
 પડશે તડકા ને તાપ વૈશાખના, તેતો જણીશ ચંદ્ર પ્રકાશ;
 રહી તમ પાસ, સાથે.
 મુજને મેલી બે પંથે પધારશો, આવી મળવાની ધરશો ન આશ;
 નિશ્ચે પામું નાશ, સાથે. ૧૧
 કરતી વાત હળી પડી ધરણીએ, નારી જનકી થૈને નિરાશ;
 કહે લેતી આસ, સાથે.
 દયા કરી દેવ દલપતરામને, સતી સીતાને દેખી ઉદાસ;
 જતાં વનવાસ, સાથે રાખ્યાં રનેહથી. ૧૨

રામચંદ્રને સીતાજીનો કામળ.

૩૮

(“ મામેરૂં મોંધા મૂલનું ” એ રાગ.)

સ્વતિ શ્રી પુરી લંકા સોહામણી,
 બ્યાં રાંજે છે જનક કુમારી; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

રહે અખંડ એવાતન તમતાણું, એવી આશીશ વાંચો અમારી.	પ્રીતમ. ૧
ગોરી દૈવના જોગે ભુદાં પડ્યાં, પણ પ્રાણ મારા તુજ પાસ.	પ્રીતમ.
એમું બાગ બગીચે કે બંગલે, રહું તમ વિના અધિક હિંદાસ.	પ્રીતમ. ૨
તારો સ્નેહ ધડીએ ધડી સાંભરે, તારો ભાવ બૂલ્યો નવ જાય.	પ્રીતમ.
તારા હેતથી હૈડું ભરાય છે, તે તો લેખણથી ન લખાય.	પ્રીતમ. ૩
મારે અરથે તમે બાળાપણુ મકી, તજ્યો સધળો પીયર પરિવાર.	પ્રીતમ.
મારાં લેશ વચન નથી લોપીઆં, નથી કોપીઆં કદીમે લગાર.	પ્રીતમ. ૪
તારી નમ્રતા અમૃતથી ગળી, વળી શોભિતો શાંત સ્વભાવ.	પ્રીતમ.
જેથી મનની હિંદાસી તરત મટે, તારા બોલનો એવો બનાવ.	પ્રીતમ. ૫
ગોરાદે તારા યુષ્ક કેમ વીસરે, કેમ વીસરે વહાલ ભર્યાં વેણુ.	પ્રીતમ.
હેતે હસતું વહન તારું વનિતા, મારાં નિરખવા તલસે છે નેણુ.	પ્રીતમ. ૬
હિવસે તુજ વિના દીવમાં મોઢે નહીં, પીવું પાણી કે જમવું અનાજ.	પ્રીતમ.

રાતે રાઇ રાઇ આંખો સતી અંધ,
લોક પૂછે તો આંખે છે આજ.

પ્રીતમ. ૭

ગારી મનમાં ધીરજ ધરી રાખી,
કાલે બાગશે ભવના વિનિગ.

પ્રીતમ.

જેથી રીઝે આપણને જગતપતિ,
એવો અહોનિકા કરવો ઉલોમ.

પ્રીતમ. ૮

જે જે વૃદ્ધ પાડેસીયો શુદ્ધ છે,
તેને પ્રીતથી કહેજો પ્રણામ.

પ્રીતમ.

વિભીષણ મારા મિત્ર પવિત્રને,
કહેજો જરૂરનું હોય જો કામ.

પ્રીતમ. ૯

જોઈતી વસ્તુ જરૂર મેળવજો,
કશી વાતે મુઝાશો ન મન.

પ્રીતમ.

કાલે દેખીશું દિવસ આનંદના,
જાશે વિસરી આ દુઃખ ભર્યા દંન.

પ્રીતમ. ૧૦

જે જે પ્યારી તમારી સાહેલીયો,
તેને પણ મારા કહેજો બુદ્ધાર.

પ્રીતમ.

સાસુ સસરાની આંખો મુંઝરી,
મળશું બામની ને ભરવાર.

પ્રીતમ. ૧૧

વધે સ્નેહ ને સંધ મુજને સાથે,
તેની તનમન રાખજો દેવ.

પ્રીતમ.

અમે થોડી અવધે હવે આવશું,
એમ દલપતરાજની દેવ, કહાવે તતખેવ.

પ્રીતમ. ૧૨

સીતાજીનો કાગળ.

૩૯

(રામ હિષર પ્રમાણે.)

સ્વતિ શ્રી શુભ સ્થાન સોહામણું, ન્યાંહાં રાજે સદા રહુનાથ, કાગળ લખે કામની. લખે લંકા થકી સીતા સુંદરી, હેતે વંદી જોડી જોડ હાથ.	કાગળ. ૧
પત્ર આવ્યો તમારો પ્રીતિ ભર્યો, વાલા વાંચી થયો વિશ્વરામ.	કાગળ.
પણુ જીવન તમથી જૂદાં પડે, ધણુ દિવસ થયા ધનશ્યામ.	કાગળ. ૨
માટે મળવાને મન અકળાય છે, ધડી એક તે ભુગ જેવી જાય.	કાગળ.
મારાં નેણુનાં નીરથી નાથજી, સુતાં રજનીમાં સેજ બીંજાય.	કાગળ. ૩
ઘેર આલો હવે તો ધણી થઈ, નહીં તો જીવડો જાશે જરૂર.	કાગળ.
દેવે પાંખો આપી હોત પિંડમાં, હિડી આવત દેશાવર દૂર.	કાગળ. ૪
વાહાલા નિત્ય નવી વાતો વાંચીએ, જેથી પામીએ પૂરો પ્રમોદ.	કાગળ.
ચતુરાઈના ચોક હું ચાળવું, આવો વિદ્યાના કરીએ વિનોદ.	કાગળ. ૫
મારા વાલા તમારા વિજેગથી, દિશ દાઝે દિવસ ને રાત.	કાગળ.

હું તો મનમાં ને મનમાં મુઠાઈ છું,
કહું ક્યાં જઈ કરમની વાત.

કાગળ. ૧

વાતો ટાઢીમીડી ચાલ વાલમાં,
પ્રીતે બેસીને કરીએજી પાસ.

કાગળ.

એવો દિવસ તે ક્યારે દેખાશે,
ક્યારે અંતરની પૂરશે આશ.

કાગળ. ૭

સ્વામી તમ વિના પીયર ને સાસરું,
સુતો લાગે છે સધળો સંસાર.

કાગળ.

મારા માયાથી મોંઘા પ્રભુ તમે,
મારા આતમના છો આધાર.

કાગળ. ૮

આવે પરવના દિન, સુખ સર્વને,
હું તો શોકે ઉઘાસી સદાય.

કાગળ.

ગાજે મેઘ ને દમક જો દામની,
આખી જામની જંપ ન થાય.

કાગળ. ૯

હું તો સુની દેખું સુખ સેજડી,
ખાલી મંદિર ખાવાને ધાય.

કાગળ.

બરી વસ્તી ઉજડ જેવી લાસે છે,
એક તમ વિના ત્રિભુવન રાય.

કાગળ. ૧૦

વાહાલા હું તમને કેમ વિસરી,
કેમ વિસર્યું દાદાનું વતન.

કાગળ.

પત્ર વાંચીને વહેલા પંચારંગે,
સ્વામી જાતનાં કરજો જાતનં.

કાગળ. ૧૧

કાઠને કુખીયાં દેખીને કુખ પામતા,
એવી નાથ તમારી છે ટેવ.

કાગળ.

આવે અવસરે જમ હાથે થયા,
તમે હલપતરામના દેવ.

શ્રાવણ. ૧૨

બજરંગી હનુમાનનો મરખો.

૪૦

અંજનીનો જયો હનુમાનરે, સમરૂં બજરંગી.
એને ચઢે છે તેલ સોદુરરે, સમરૂં બજરંગી;
મારા રામ તણા રખવાજરે, સમરૂં બજરંગી.

સાખી.

શનિવારે કઈ તમારી સ્થાપના, ને બોમે રચું ભોવન;
કપુરે ઉતાઈ તમારી આરતીરે, એવા સકળ સ્વરૂપ હનુમાનરે. સં ૦
માત્રાજનાં વચન સાંભળીને, બાપના પાળવા બોલ;
અયોધ્યા નગરીનાં રાજ છોડીયારે, રામે ભોગવીયો વનવાસરે. સં ૨
રામે રથડા બેડીઆ ને, સીતાને લીધાં સાથ;
વનનાં વનકુળ પહેરીયારે, સાથે ચાલ્યા છે લક્ષ્મણ વીરરે. સં ૩
વનમાં જઈ મઢી કરી ને, ત્યાં કીધો છે વાસ;
ત્રાડી વાતી આંગણે, માંહી રોપ્યાં છે હાડમ દ્રાક્ષરે. સં ૪
રામ ખોદે તળાવડી, લક્ષ્મણ બાંધે પાળ;
સોના કેરૂં બહુલેરૂં, સીતા ડમરો ને મરવો પાયરે. સં ૫
સીતાની વાડીમાં ડમરો ઉઘો ને, મૃગલો ચરી ચરી જાય;
કાલે મસાવું પેલા મૃગનેરે, મારાં કાચાં તે વનકુળ ખાયરે. સં ૬
મૃગલો મારી કારમો ને, તેની પંડવું ખાલ;
તેનો સીધાવું કંચવોરે, હુતો હોડું ચમકતી ચાલરે. સં ૭

મારિય મૃગ થઇને આવીયો ને, રાણીને લાગી રહ;
 હો મારા રામજીરે, મને કંચલકી સીવડવોરે. સં ૮
 રેશમ ભરેલો કંચવોરે, ચામડાની શી રહ;
 આપણા સ્વારથને કારણેરે, પેલા પશુના શીઠ લેવા પ્રાણુરે. સં ૯
 સીતા કહે નહીં પીથેરમાં ને, નહિ મામા મોસાળ;
 નથી માહારે કંચ કલાગરા ને, મારા મનની તેડાણુ પુરે આશરે. સં ૧૦
 ભાથામાંથી બાણુ કાઢીયાંને, રામજીએ લીધાં હાથ;
 મૃગ મારવા રામ સંચર્યારે, મુકી સીતા ને લક્ષ્મણુ સાથરે. સં ૧૧
 પેહેલું બાણુ રામે સાંધીયું ને, વાર્યું મૃગ શરીર;
 મૃગ મરતાં પોકારીઓરે, ધાળે ધાળે હો લક્ષ્મણુ વીરરે. સં ૧૨
 સીતા કહે તમે સાંભળો ને, બોલાવે છે તમ વીર;
 લક્ષ્મણુ કહે જુદો જીવંદ છેરે, કંઈ કપટ જેવી વાતરે. સં ૧૩
 કપટ છે તમ દીલડા વિષે ને, હું સમજી આ વાર;
 બીડ પડી બંધવને વન ત્યારે, તમે બેડા ઠરો વિચારરે. સં ૧૪
 કુદ્રષ્ટિ મુજપર તમ તણી, તેમાં કંઈ ન મળે સંદેહ;
 જાણ્યા તમને લક્ષ્મણુ દીવરીઆરે, જાણ્યાં પાપ તમારાં આજરે. સં ૧૫
 સીતાનાં વચન વાંચ્યાં રૂદે વિષે ને, ચઢી લક્ષ્મણુને રીસ;
 મઢીને ફરતી આણુ દબને ચાલ્યા ત્યાંથી તેનો દીસરે. સં ૧૬
 ધપ પડે ધરતી તપે ને, જોગી હોમો બહાર;
 સત્ય પાળવાને કારણેરે, ભિક્ષા આપો હો રામકેરી નારરે. સં ૧૭
 આપવી હોય તો આપો મને કે, નીકર મુખે કડો નાય;
 વાર થાય મને બણીરે, મારો સંગ કેદારનો જાયરે. સં ૧૮
 ભૂમી મેડી આકાશમાં ને, નીચા સરોવર ધાટ;
 સીતાને રાવણુ હરી ગયોરે, પછી મઢીમાં હો છે કાગરે. સં ૧૯

- રાવણુને જોઈ સીતા સંતીરે, કરતાં ધણો વિલાપ;
 ન કહેવાનાં વચન લક્ષ્મણુને કહ્યારે, લીધું પાપ માથે અમાપરે. સં ૨૦
- સતવચની સત ખંધવો ને, સત્ય પંથ પળનાર;
 આગળ શુદ્ધિ મારી પોંચી નહીરે, મેતો ધણા ક્યાં તિરસ્કારરે. સં ૨૧
- નીચ જાતિ સ્ત્રી જાતનીને, નહીં મનમાં કાંઈ વિચાર;
 પોતાના સ્વાર્થને કારણેરે, એતો કરે પુરૂષને ખુવારરે. સં ૨૨
- મૃગ મારી રામ આવીઆ ને, આડો ઉતરિયો સાપ;
 એરે મારા ખંધવારે, આજે વિપરીત દીસે છે કાજરે. સં ૨૩
- ધનુષ મેલ્યા હુંકડાં ને, બાણજ મેલ્યા બહાર;
 એ મારા મણુણ ખંધવારે, ક્યાં ગઈ સીતા સતી નારરે. સં ૨૪
- મેં જાણ્યું લક્ષ્મણુ સુલક્ષણો, ને સારાં કરશે કામ;
 ના માર્યો વનમાં મૃગલોરે, નવ રાખી સીતા સતી નારરે. સં ૨૫
- કુવા ઢાંકણુ ઢાંકણું ને, ખેતર ઢાંકણુ વાડ;
 બાપજું ઢાંકણુ ખેટડોરે, ધરનું તે ઢાંકણુ નારરે. સં ૨૬
- રામ રૂવે લક્ષ્મણુ રીઝવે ને, ના રોશો મારા વીર;
 ખીજી પરણાવીશું સુંદરીરે, તેનું નામ ધરાવીશું સીતા નારરે. સં ૨૭
- જળ જળ કમળ ના નીપજે, વન વન ચંદન ના હોય;
 સતી સીતા તે' એક છે રે, એવી ઘેર ઘેર સીતા ના હોયરે. સં ૨૮
- રામ રૂવે લક્ષ્મણુ રૂવે ના, રૂવે પંખા તમામ;
 ના રૂવે હનુમાન એકલારે, એમને સીતા લાવ્યાની હામરે. સં ૨૯
- રામ ખીડાં આપીઆ ને, હનુમાને લીધાં હાથ;
 આજ્ઞા હોય તો ઉડીયેરે, તેડો લઈ આવું સીતા માતરે. સં ૩૦
- ત્યાંથી હનુમાન ઉડીયા ને, જઈ પકયા લાંકાની માંય;
 જોમાં ચોરાશી ચાટ્યાં ને, જોમાં બાવન બજારરે. સં ૩૧

- જોઈ રાવણની રાણીઓ ને જોયા રાવણના મેદલ;
જોઈ રાવણની મેદીયોરે, પછી આગા તો વાડી માંબરે. સં ૩૨
- વાડીમાં જઈ વનફળ લાવતા ને, લેતો કરતા આકાર;
લીલી વાડી સુકી કરીરે, પછી દીકાં છે સીતા માતરે. સં ૩૩
- ક્યાંથી તમે અહીં આવીયા ને, શું છે તમારું નામ;
કેણે તમને મોકલ્યા રે અહીં શું છે તમારે કામરે. સં ૩૪
- રામે અમને મોકલ્યા ને, હનુમાન તારું નામ;
પંચવટીથી અમે આવીઆરે, મારે શેષ લેવાનું કામરે. સં ૩૫
- આગળ દરીયો જળ બરીઓ ને, ત્યાં રાક્ષસની ભોમ;
શી રીતે તમે આવીયારે, શાથી પહોંચી તમારી હામરે. સં ૩૬
- સાત સમુદ્ર સુઠા કઈ ને, રાક્ષસનો વાળું કેર;
આગા હોય તો ઉડીએરે, લઈ જાઉં માતાજી ઘેરે. સં ૩૭
- વાડી સઘળી ઉજડ કરી ને, લગાડી લંકામાં લહાય;
અણ આદિ કુંવર મરીયારે, વરતાવ્યો લંકામાં ત્રાસરે. સં ૩૮
- ત્યાંથી હનુમાન ઉડીયા ને, આગા રામજી પાસ;
રામને સમાચાર આપીયારે, કુશળ છે સીતા માતરે. સં ૩૯
- ત્યાંથી રામ ચાલીયા ને, આગા લંકાની માંબર;
પથ્થર ફરી ચાર બાંધીનેરે, સેન ઉતાર્યું પેલી પારરે. સં ૪૦
- લંકાગઢ રામ પહોંચીયા ને, સવલુને મધ છે બાણ;
ઉદ્ધત મુખે ચઢ્યોરે, ત્યારે લક્ષ્મણને મુરજી મામરે. સં ૪૧
- કડવા હોળે લીંબડા ને, સીતળ લેતી છાંમ;
બંધવ લેખ અગોચકા, જણ અતે પોતાની જાંબરે. સં ૪૨
- સુખમાં સાંભરે સુદસી ને, દુઃખમાં સાંભરે રાક્ષ;
વંદ્યા સાંભરે બંધવોરે, આવી લાગી જમણા હામની જાંબરે. સં ૪૩

નવ મહીના ઉદરમાં સખીઆ મે, નવ જાણી માની વાત;
 બાળપણમાં જેની આ મરેરે, તેને એકદશા વાપરા વાપરે. સં ૪૪
 દુઃખના બેલી બંધવા ને, માડી જાયા વીર;
 તેની તોણે ઘેઈ ન હોમરે, એ તો સુખ દુઃખમાં સંભાવરે. સં ૪૫

લાવણી.

અજોધા નગરથી ચાલવું તેની ચાલ હો જન લાઇરે;
 એક તો મારી જોડ ખંડીત થાય, એ દીન દોહસા કેમ જાય;
 લક્ષમણ જાગને હોણરે બંધવ બોલ દો એકવાર. લં ૪૬
 માય વિના સુની એટડી ને, લાઇ વિના સુની બેનરે;
 એવો ગોળ વિના મોજો કંસાર, તેનો સુનો થયો સસાર. લં ૪૭
 આવ્યાતા તણુ જણાને, જઈશું એકા એકરે;
 માતા તે મારી પુછશે, ત્યારે શો ઉતર ઇશ. લં ૪૮
 ચૌદ વરસ વન વિષે રહ્યા, નવ જાણી સુખની વાતરે;
 અંતે મને દગો કરીને, તમે ચાલ્યા ગયા મુજ બ્રાત. લં ૪૯
 બલ્લભ્યર્થ વ્રત તમે પાળીયું ને, તજ્યાં નિંદા ને આહારરે;
 રાત દિવસ ચોકી કરી, અમનણી રહી વ્રત આહાર. લં ૫૦
 પુત્ર વિના પરિવાર સુનો, સ્ત્રી વિના સુનાં ધરખારરે;
 બંધુ વિના બેલ નહી કાઇની, મિત્ર વિના સો વીચાર. લં ૫૧
 ભરત શત્રુધન મને પુછશે ક્યાં ગયો લક્ષમણ લાઇરે;
 આવી વાત તમારી સાંભળીને શેશે સુમિત્રા મધરે. લં ૫૨
 ઉઠો બંધવ વાર થાય છે, મારવો રાવણુ રાયરે;
 પંડી જઈએ અવધપુર વિષે, સાથે લઇ સીતાય. લં ૫૩
 રામના વિશ્વાસ જોઇને રૂને સેના તમામ;
 ધનંતરી વછેડે ઉપાય શોધીને રે, કીંસી હનુમાનને આહારે. સં ૫૪

હનુમંત મન હિમત ધરીને, દ્રોણાચળ લેવા જાય;
 પલક એકમાં પાછા આવીયારે, વળી લક્ષ્મણની મુરખાયરે. સં ૫૫
 કુંભકરણુ ઇંદ્રજીતને માર્યા, બહુ બળીયા કુમાર;
 જમાઇ મરાયા સહગા રાવણુનારે, પછી રાય કરે વિચારે. સં ૫૬
 અહી મહી મિત્ર પોતાતણાને, તેડાવ્યા રાવણે સાર;
 રામ લક્ષ્મણુને ચોરી મયારે, મહીકાવતી નિરધારે. સં ૫૭
 પ્રભાતે શોધ કીધી સેનમાં ને, નવ દીઠા લક્ષ્મણુ રામ;
 સેન્યા રોવા લાગી બધી રામનીરે, રોવા લાગ્યા અષ્ટ પ્રધાનરે. સં ૫૮
 હનુમાને પગલાં કહાડીયાં ને, આઝ્યાં સમુદર તીર;
 સમુદરને ત્યાં બાંધીએરે, પછી મયા છે પેલી પારરે. સં ૫
 દેવી ડેરામાં પેસીને, ત્યાં દેવી થયા તતખેવ;
 રામ લક્ષ્મણુ ત્યાં આવીયારે, એમણે કીધી છે હનુમંત સેવરે. સં ૬૦
 મહી રાવણુનું મોત સાધીને તેને, પણ માર્યો ઠાર;
 તેની રાણીને વરદાન આપીયારે, પછી આવ્યા તે લંકા મોઝારરે. સં ૬૧
 લંકામાં યુદ્ધ કરીને છેલાં, રાવણુનાં દશ શીશ્વ;
 અસુરનો અંત આણીયોરે, પછી હરણુ પામ્યા જુગદીશ્વરે. સં ૬૨
 રાણી કીધી મદોદરીને, આપ્યું વિભીષણુને રાજ;
 સીતા લઈ રામ સંચર્યારે, આવ્યા અન્નેધ્યા મોઝારરે. સં ૬૩
 માતાએ મોતીડે વધાવીઆ ને, હાથડે હરખ ન માય;
 મોતી ફેરા ચોક પુરીયારે, લીલા નકેતમ ત્યાં થાયરે. સં ૬૪
 છોડાવી અધરમ નગર તણા ને, ટાળ્યાં પ્રજાનાં દુખ;
 લાઠ પાળ્યાં માતા તણારે, લવલેશ રાખી નવ જૂલરે. સં ૬૫
 રૂડે ગરબો બજરંગી તણો ને વાંચો નિત્ય નરનાર;
 હનુમંત ફેરા પ્રતાપશીરે, છોટા કહે ઉતરો ભવપારરે. સં ૬૬

મહાવરાવનો રાસોડો.

૪૧

મેજર વોકર સાહેબે સંવત ૧૮૫૮ માં કડીમાંથી મહાવરાવને
કાઢ્યો તે બાબત.

પીતબ્બોટા જળે ભર્યા રે, દાતણુ કરતા જાઓ રે;
મહાવરાવ શહેરનો સુખો, ક્યારે આવશે રે.

દાતણુ કરશું વાડિયે રે, ફરતી ફિરંગીની ફોજ રે. મહાવ.

તાંબા તે કુંડિયો જળે ભરી રે, નહાવણુ કરતા જાઓ રે. મહાવ.

નહાવણુ કરશું વાડિયે રે, ફરતી ફિરંગીની ફોજ રે. મહાવ.

રાંધી રસોડાઓ એમ રહી રે, ભોજન કરતા જાઓ રે. મહાવ.

ભોજન કરશું વાડિયે રે, ફરતી ફિરંગીની ફોજ રે. મહાવ.

• પાન સોપારી ને એલચી રે, મુખવાસ કરતા જાઓ રે. મહાવ.

મુખવાસ કરશું વાડિયે રે, ફરતી ફિરંગીની ફોજ રે. મહાવ.

સોના તે કેરાં સોગઠાં રે, રમત રમતા જાઓ રે. મહાવ.

રમત રમશું વાડિયે રે, ફરતી ફિરંગીની ફોજ રે. મહાવ.

• ઠીંચણુ સામે દોલિયો રે, પોઢણુ કરતા જાઓ રે. મહાવ.

પોઢણુ કરશું વાડિયે રે, ફરતી ફિરંગીની ફોજ રે. મહાવ.

રાણી રૂએ રંગમહેલમાં રે, દાસીયો રૂવે દરબાર રે. મહાવ.

હાટે રૂએ હાટવાણિયા રે, ચોરે રૂએ ચારણુ ભાટ રે. મહાવ.

શહેર છોડી સુખો નીસર્યો રે, લીંચી નડિયાદની વાટ રે. મહાવ.

ઓધવજીનો સદેશો.

૪૨

ઓધવજી સદેશો કહેજો સ્થામને,
મારા સમ જે મૂકી મનનો મેલ જે;
કાનુડા કપડી રે આવડો કેમ થયો,
છળ કરીને છેતરીયે વહી છેલ જે.

ઓધવજી.

આટલા દિવસ રે એનું નવ જાણતી,
ધુતારાના જ્યેષ્ઠા સધળા દંભ જે;
પાણીમાં પીને રે ધર કેમ પૂછીએ,
અણુસમજણમાં કીધો એનો સંગ જે.

ઓધવજી.

વેરી તો કાપાં રે વળનાં લોકને.
જાલા કીધા ગિરધર ગોકુળનાથ જે;
કુલડાંની પેઠે રે હું નવ ડૂમતી,
શ્વ આટે હરિ તજ્યો અમારો સાથ જે.

ઓધવજી.

દિવડીઓ કરવા રે દૂસ્થી આવતાં,
વડો કરી હું વળતી વારંવાર જે;
એણી તો મિથે રે મળતાં આવને,
જસોદા અમને કહેતાં નિર્લજ્જ નારજો.

ઓધવજી.

અણુતેડમાં જતાં રે નંદને આંગણે,
વણુ કરાવ્યાં કરતાં ધરનાં કામ જે;
મોહનના મુખનાં રે લેતાં મીઠાં,
પલકે પલકે કરતી હું પરણામ જે.

ઓધવજી.

માતાથી છાનાં રે મેરા ભાવતાં,
વાટકડીમાં દોતાં ગવરી અમ જે;

દુષે ને હહીએ રે હરિને સિંચતાં,
 હું જાણું જો જીવણુ મોટા આશ જો. ઓધવજી
 નિત્ય જમાડી જમતી જીવણુ પ્રાણને,
 પવન કરંતી પોઠાડી પલંગ જો:
 એવાં રે સુખડાં તે સ્વપ્ને વહી ગયાં,
 વેરી વિષાતાએ અવળા લાખીયા આંક જો. ઓધવજી
 આજીવણુ ધરતાં રે હરિને અતિ ધણું,
 શીર મુગટ ને આંગે વસ્ત્ર અનુપ જો;
 રાજહંસની ગતિએ પ્રભુજી ચાલતા,
 નખશિખ સુધી નિરખું નટવર રૂપ જો. ઓધવજી
 દુખડાંની વાતો રે ક્યાં જમ લાખવું?
 કહું તો ખરી પણ કહું ન માને કામ જો;
 ફૂવાતી છાયા રે ફૂવામાં શમી,
 ચોર તણી મા કોઠીએ પેસી રોષ જો. ઓધવજી
 અવગુણીયાં અમેરે, હરિના ગુણુ ધણા,
 કહો કીજે કેમ વડા સંગાથે વાદ જો;
 રૂગનાથના સ્વામીરે સત કરી માનજો,
 મળવા આવો મૂકીને મરગદ જો. ઓધવજી

ઓધવજી માધવ રે મહેલી કેમ ગયા,
 કહોને વીરા શો છે અમારો વાંક જો;
 નમેરા મયા રે નંદના લાલજી,
 રણુ વગડમાં રેતાં મેઘમાં રાંક જો. ઓધવજી

ધીરજની વાતો રે ધીરથી સાંભળો,
પહેલી પ્રીતે હર્ષા અમારા પ્રાણુ જો;
કાળજડાં છેલ્લાં રે બીતર બેઠીયાં,
મરમ કરીને માર્યાં મોહનાં આણુ જો.

ઓધવજી

ખાધાં ને પીધાં રે ખરચ્યાં વાવર્યાં,
અને અમારે અણુવેચ્યા મિરાત જો;
લજ્જા તો લોપી દુનિયાના લોકની,
મોહન માટે તબ્યાં કુટુંબ ને જાત જો.

ઓધવજી

વલોણું વલોવતી હું તો ત્યાં જઈ,
કહેતી હું તો જગો જસોદા માત જો;
મહીડાંને મિષે મળતી મહારાજને,
તેને મિષે કરતી વળી હું વાત જો.

ઓધવજી

પ્રભાતે પાણી તે જમુનાં હું જતી,
શેરડીયોમાં સામા મળતા સ્યામ જો;
અલબેલો કરનોરે અમશુ અતિ ધણી,
મોટા ઝમઝા જોતું આખું ગામ જો.

ઓધવજી

હાડો રમતો રે મહારા આંગણે,
છાકરડામાં માગી પીતો છાશ જો;
માખણુને મિષે રે મચકે નાચતો,
અલબેલાની મોટી અમને આશ જો.

ઓધવજી

મેળાવો કરતો રે ઝાઝાં માંકડાં,
સુના ધરમાં જઈને કરતો નાશ જો;
ખાળકડાં બીજાં એ અવસરે આવતાં,
હી ગોરસડાં પીતો સહિનાં કાન જો.

ઓધવજી

મોભારે ચડતો રે માખણ ચોરતો,
 રાડ લેછને કરતો રમતની રોળ જો;
 લાખેણી લીલા રે એવી લાલની,
 ખાંતે કરીને ખેલે નવલા ખેલ જો.
 વિસ્તારી વાતો રે કીજો કેટલી,
 સાંભળતામાં થાય ધણો સંતાપ જો;
 રૂનાથના સ્વામીને સરવે સાંભરે,
 તમે તમારૂં જીવો વિચારી આપ જો.

ઓધવજી.

ઓધવજી.

૪૪

ઓધવજી અમ સાથે રસિયો રૂપણે,
 રસિયા કેમ કહોને દિલની વાત જો;
 આંટી ને ધુંટી તો અમે નવ જાણીએ,
 મોહનજીના મનમાં મોટી ધાત જો.
 લક્ષણ સૌ જાણ્યારે લોભી લાલનાં,
 ગુણવંત છે પણ ગાયોનો ગોવાળ જો;
 આહીરડો થું જાણે રસની રીતડી,
 કાનુડો કાંઈ કુડાં ચઢાવે આળ જો.
 જીવન સંજે રમવા જોખન જાળવ્યાં,
 બાળપણમાં ખાંતે કરતાં ખેલ જો;
 મનડાની વાતો રે સહુ મનમાં રહી,
 મેલી ગયા કાંઈ દુખડાં ફેરી હેલ જો.
 વચને અમને વાહરિ એ વિકુલે,
 વાટે જતાં જુઠા દીધા કાલ જો;

ઓધવજી.

ઓધવજી.

ઓધવજી.

ઠોઠરડે સરખે રે અમને ઠેલમાં,	
તણ ગયા એ તરકરનો સૌ તોલનો.	ઓધવળ૦
મહીયરીયે જાઉં તે મુખને ખીજવે,	
સત્સરિયામાં સાસુનો સંતાપ ને;	
નહાની તે નથુદલરે ખાળે બોલડે,	
પુરણ લાગ્યાં પાડોશીનું પાપને.	ઓધવળ૦
દુઃખડાંની વેળા એ મુખડાં સાંભરે,	
અંત સમે તો કાઈ ન આવે કામ ને;	
સમપણુ તો સોનું રે પીતળ પ્રીતડી,	
બાલપણમાં વેર કરી મયા ક્યામને.	ઓધવળ૦
દયા નવ આવી રે દિલથી ઉતર્યાં,	
દાસીનો તો દોષ ન જાણ્યો ક્યાં ને;	
પરમેશ્વર જાણીને પ્રીતે પૂજતાં,	
હકિવરને અમે હાથે કરતાં છાંયને.	ઓધવળ૦
બાણકારા વાગે એ બોજન પીરસતાં,	
જમણુ કરીને જોઈએ હરિની વાટ ને;	
સાસુજી પૂછે રે વહુઅર સાંભળો,	
આનંદ કરતાં આવડો શૌ ઉઘાટને.	ઓધવળ૦
અવગુણુ ને ગુણુ શારે અખળા રાંકના,	
વાંક ધણા પણુ વિનતા સંગ શું વેરને;	
રૂમનાથના સ્વામીને કહેજો એટલું,	
ધણી થઇ હવે પ્રભુ પધારો ઘેર ને.	ઓધવળ૦

ગુજરી.

૪૫

કે કાણુલસેં આદશાહ ચડે ને સારી દિલીઝ દીવાનરે,
 કે આદશાહ ઉતરે આગમેં મેં કયા મસ દેખન જાઉરે.
 કે હાથમેં લઉં લાલ માટલી કંદોયણ હોકે જાઉરે,
 કે આદશાહ ઉતરે આગમેં મેં કયા મસ દેખન જાઉરે.
 કે હાથમેં લઉં લાલ ખેડુ પનીહારણ હોકે જાઉરે,
 કે આદશાહ ઉતરે આગમાં મેં કયા મસ દેખન જાઉરે.
 કે હાથમેં લઉં લાલ લાકડી ગોવાણણ હોકે જાઉરે,
 કે આદશાહ ઉતરે આગમેં મેં કયા મસ દેખન જાઉરે.
 કે હાથમેં લઉં કુલ જાળડી માણણ હોકે જાઉરે,
 કે પુલકગરનો બાચરો સાળુડે કસખી કારરે.
 કે કલાં કાંખી અણુવટ વિંછવા ઝાંઝરનો અમકારરે,
 કે હાથે આણુમંધ ખેરખા અને દશે આંગળાએ વેદરે.
 કે કાને કલાકુલ શોભતાં ને વળી ઝળુકે આલરે,
 કે કાટે તે પાટીઆં શોભતાં અને કંઠે એકાવળ હારરે.
 કે લીલી તે ગજનું કાપડું ને મજમોતીનો હારરે,
 કે કાને તે વાળાઓ શોભતી ને ટીલડી તપે લેલાટરે.
 કે બાલે બાલે મોતી પરોખ્યાં જાણે ઉગ્યાં મુરજ જાણુરે,
 કે છોટી મટકીમાં દહી જમાયો દુધ લીચો મણુ ચારરે.
 કે ચલી ગુજરીઆં દહી ખેળનકું આદશાહકે ફરમારરે,
 કે અધધર લ્યો કાઠ મહીધર લ્યો કાઠ લ્યો ને મીઠાં દુધરે.
 કે સસ કે પુમ સુણો, બરરીઆં બરકરમેં મત જાવરે,
 કે દીલી જાઉરકા આદશાહ પુજે રખેએ બલ માલરે.

કે સાસુનાં વાર્યાં ના વળે વહુ મહી વેચવાને જાયરે,
 કે હાટે મોઢા હાટ વાણીઆ ને ચોરે મોઢા ચોપદારરે.
 કે જે દેખે તે મોહી રચાને બાદશાહ સરખા મોહરે,
 કે ચલી ગુજરીઆ મહી ખેચનકું બેઠી લાલ બખરરે.
 કે સિપાઇ બચ્ચાને ચાડી લગાઇ જીવજન હુવા હોરાનરે,
 કે અપને લશ્કરમેં એસી મહીઆરી ને એસા ન ઢાઇકા દુધરે.
 કે બાદશાહકું તે બખર હુઇને ગુજરી દેખન આવરે,
 કે અલીઆં મલીઆં કયા શીરના ગોરી પેઠા પડા માંહરે.
 કે પડેમેં બેઠી મોજ કરો ગોરી ચાવો નામરપાનરે,
 કે અલીમારે મલીયાં બહોત બલી તેરે પડેકું લગા દહિં આગરે.
 કે હીંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે.
 કે કાથ કથીરમેં કયા પહેરના ગોરી તમે પેરા સોના શરરે,
 કે કાથ કથીર મેરે બહોત બલી તેરે સોનેકું લગા દહિં આગરે.
 કે હીંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે.
 કે કાળી કંબલમેં કયા ઓઢના ગોરી પહેરો દલ્હણી ચીરરે,
 કે કાળી કંબલ મેરે બહોત બલી તેરે ચીરકું લગા દહિં આગરે.
 કે હીંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે.
 કે ઘેંચ અજમેં કયા ખાના ગોરી ખાઓ મિકાઇ માંહરે;
 કે ઘેંચ અજ મેરે બહોત બલી મેરા હિંદુકા અવતારરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે,
 કે મકના હાથી અજબ બન્યા ગોરી હાથી દેખન આવરે,

કે તેરે હાથીમેં કયા દેખના મેરે ઘેર સુરી ભેંસરે,
 કે ટંકે સવામણુ દૂધ કરે તારા હાથીથી બનેરી મારી ભેંસરે.
 કે હઠી દુધકી નદી ચક્ષુમાં ખંખનકી બાંધું પાળરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામગદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી બાતરે,
 કે મેરા કુંવર ગોરી અજમ બન્યા ને કુંવર દેખન આવરે.
 કે તેરા કુંવર મેં કયા દેખના મેરી ગાયોકા ગોવાલરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામગદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી બાતરે,
 કે મેરી સોગસેં રાણી ખુમ બની તે રાણી દેખન આવરે,
 કે તેરી રાણીમેં કયા દેખના મેરે પાણીભરે પતીઆરરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામગદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી બાતરે,
 કે મેરા ઘોડા અજમ બન્યા ગોરી ઘોડા દેખન આવરે.
 કે તેરે ઘોડે મેં કયા દેખના મેરે ઘેર ગવરી ગાયરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામગદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી બાતરે,
 કે મેરી મુછો અજમ બની ગોરી મુછો પર મોહી આવરે,
 કે તેરી મુછોમાં કયા દેખના મેરા બકરા જેસા પૂંછરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામગદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી બાતરે,
 કે કીયું તમારે સાસરે ને કીયા પુરૂષ ઘેર નારરે ?
 કે ગઢગોકુળ માંરે સાસરે ને ચાંપા પુરૂષ ઘેર નારરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામગદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.
 કે બાદશાહ કે સુણુ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી બાતરે,

કે મોણ દેવની ચોખવાણી જે કં જે લખાર તામરે,
 કે મહામંડવની ચોખવાણીને મેના ગુજરી માઈ નામરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામખદી બાદશાહકું દેવે જવાખરે,
 કે બાદશાહ કે સુણ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે,
 કે બોટી મટકીકા મુલ કરે ગોરી હસકા કયા હોય મૂલરે ?
 કે બોટી મટકીકા મુલ કરે તો તેરી શુદ્ધુલ જાવે બૂલરે,
 કે હીંદવાણી તું હરામખદી બાદશાહકું દેવે જવાખરે,
 કે બાદશાહ કે સુણ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે,
 કે દુસરી મટકીકા મુલ કરે ને ગોરી હસકા કયા હોય મૂલરે
 કે દુસરી મટકીકા મુલ કરે તેરી સોલસેં રાણીઓરે ફૂલરે,
 કે સોલસેં રાણીઓ સર કરે તેરા કાઈ ના લેવે નામરે.
 કે હીંદવાણી તું હરામખદી બાદશાહકું દેવે જવાખરે,
 કે બાદશાહ કે સુણ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે,
 કે ત્રીસરી મટકીકા મુલ કરે ને ગોરી હસકા કયા હોય મૂલરે
 કે ત્રીસરી મટકીકા મુલ કરે તેના મકના દાથી ફૂલરે;
 કે હીંદવાણી તું હરામખદી બાદશાહકું દેવે જવાખરે,
 કે બાદશાહ કે સુણ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે,
 કે ચોથી મટકીકા મુલ કરે ને હસકા કયા હોય મૂલરે ?
 કે ચોથી મટકીકા મુલ કરે તારી સારી દીલી ફૂલરે.
 કે હીંદવાણી તું હરામખદી બાદશાહકું દેવે જવાખરે,
 કે બાદશાહ કે સુણ ગુજરી તુમ સુણો અમેરી ખાતરે,
 કે તેરા રૂપ તો કીને દીયા જાણુ સાનું બડે સોનારરે,
 કે અજ્ઞામીઆને મુજે રૂપ દીયા ને કરમ દીયા કીરતારરે.
 કે હીંદવાણી તું હરામખદી બાદશાહકું દેવે જવાખરે.

કે મરખા મરખા મરખા મેલવી મેલવી મેલવી મેલવી જાતરે,
 કે મરખા મરખા મરખા મેલવી મેલવી મેલવી મેલવી જાતરે,
 કે તું નવ જાણીશ મેલવી મારા મુજર નકે નવ લાખરે,
 કે હિંદમાણી તું કરામળની પાદચાકું દેવે જવાપરે.
 કે ગુજરી કે મુજ પાદચાક હુમ મુજે જાણેલી જાતરે,
 કે આઈ તમાચા ને હિંદ જમ પમડી મુખડા હો જમ લાખરે.
 કે દીક દીક તેરા દહું બેચાઉં દમડીન દમ હિંદરે,
 કે દીક દીક તેરી લાલ બેચાઉં ને દોકડેલી તલવારે.
 કે પાદચાકું તો ગુસ્સા લગા ને ડાલી બેડી ચાંપરે,
 કે હાથમાં ઢાલી હાથ કડીઓ ને હિંદકું હાથી પર બેડ લાખરે.
 કે હાથી કે કોદે પર બેડી હિંદકા કાચ ન લેવે નામરે,
 કે બાલજી વીરા વીનવું તને આપું હૈયાનો હારરે.
 કે કાગળ જઈને આપજે મારા હીરા દીયેરને હાથરે,
 કે હીરાએ કાગળ વાંચીઓ ને બાલ ગુજરી પડી બેડી માંહરે.
 કે ચાંપે કાગળ વાંચીઓ ને બાલ ગુજરી પડી બેડી માંહરે,
 કે હો પડી બાઈ પડવા દો કાંઈ એવી લાતીયું બેચારરે.
 કે તાણી બાંધો બાલ લાલ તરવાર ને તાણી બાંધો હથીઆરે,
 કે શુરા હોય સો સાથ ચલો ને નહી કાપરકા કામરે.
 કે કેસરીઓ બાલ વાધા પહેરો ને હો જઓ લાલ ગુલાસરે,
 કે ત્યાંથી હીરીઓ દોડીઓ ને ગયો ઘોડારની માંહરે.
 કે તાણી બાંધો તંગડો બાલ હીલી મેલો ને લગામરે,
 કે દીલી જીતીને ઘેર આવું તો રેવંત માઈ નામરે.
 કે હીરીઓ ઘોડો એકજ ચઢ્યો ને ગુજર ચઢ્યા નવલાખરે,
 કે હીરીઓ ઘોડો બેડીઓ ને ઘોમી માર્યા પચાસરે.
 કે લેજે ભવાની મોગ આતો ગુજર કરો રોગરે,

- કે ચાપે ઘોડા બેઠીઓ ને નય દીક્ષીને મેદાનરે,
 કે હીરીઓ પેઠા શહેરમાં કેદોઈ નાહા જાયરે,
 કે તોપોડી ધુમરાણુ હુધ ને હુવા અધારા ધોરરે,
 કે બાદશાહકું તો ખખર નહી ને રમયત નાહી જાયરે,
 કે સુતો બાદશાહ જાગજો તારે નગર પડ્યો બેઠારે,
 કે સુતો બાદશાહ જાગીઓ બાપ કમા હોતા ધમરાજરે,
 કે સુતો બાદશાહ જાગીઓને મુગલ ચઢ્યા બાણુલાખરે,
 કે તાંબાની નેખન ચરગડે ને જોના હમદે વાગે ઢોલરે,
 કે ફાગણુ સુઢ ચૌદસના હ્હાડે મામલો મચ્યો જોરરે,
 કે ગુજરી રહીને બોલીયાં ને બોલ્યાં એકજ બોલરે,
 કે હીરીઓ પહેરે કાંચળા ને હથીઆર મુજને આપરે,
 કે બાદશાહ સાથે એસી લડું મેરા જુગમાં હો જય નામરે,
 કે તલાવરે તાળી પડે ને બરછી ચાવે પાનરે,
 કે અગાડી પીછાડી ડેરા તાણો ને ખીચમાં રાખો મેદાનરે,
 કે વચમાં રાખો ગુજરી બાપ જે જીતે તે લેછ જાયરે,
 કે હીરીઓ ને ચાપો બોલીયા રાજ સાંભળો અમારી વાતરે,
 કે પહેલો ધાવ તમે કરો ને અમે તમારી રૈયતરે,
 કે પહેલો ધાવ બાદશાહે કીધો ગુજર લશ્કર માંચરે,
 કે હીરીઓને ચાપો ગુસ્સે થયા જોવો બકરામાં પડ્યો વાધરે,
 કે તલવારની તાલી પડે ને લોહીનો વરસ્યો મેધરે,
 કે તમારી ગુજરી તમને મુખારક ગુજરી અમારી બહેનરે,
 કે ત્યાંથી ગુજરી ચાલીયાં ને ગયાં સાસુને ઘેરરે,
 કે સાસુ મેણાં બોલીયાં વહુ જાઓ બાદશાહને ઘેરરે,
 કે આ વહુઅરને જવા દો હું ખીજ પરણાવું કાલરે,
 કે ત્યાંથી ગુજરી ચાલીયાં ને ગયાં નણુદલને ઘેરરે.

કે નશ્વર મેઘાં બોલીયાં લાભી જાએ; બાદશાહને ત્યાંયરે,
 કે ત્યાંથી ગુજરી ચાલીયાં ને ગયાં તે પાવાગઢરે;
 કે પાવા તે ગઢમાં અલોપ થઇ ગઇ મહાકાળી કહેવાયરે.

— — — — —

બાળકીઓનાં નિત્યકર્મની મરખી.

૪૬

(મા પાવા તે ગઢથી ઉતર્યાં મહા કાળીરે.)

મુતાં છીડી શુભ રીતથી,	સાહેલી રે.
પરમેશ્વર ભજવા પ્રીતથી;	સાહેલી રે. ૧
પછી દાતણ પાણી ઘાય છે,	સાહેલી રે.
જેથી દુરગંધી જાય છે;	સાહેલી રે. ૨
નહાવું નિત્ય નિરમળ નીરથી,	સાહેલી રે.
સઘળો જાય મેલ સ્તરીરથી;	સાહેલી રે. ૩
સંતોષે જમીએ જે મળ્યું,	સાહેલી રે.
નહિ ખાઈએ નિત્ય ગળ્યું ગળ્યું;	સાહેલી રે. ૪
પટકુળ ઝીણું નહિ પહેરીએ,	સાહેલી રે.
ગાવા ન જવું પરશ્વરીએ;	સાહેલી રે. ૫
આભરણુ ઝાઝાં નહિ ધમ્મીએ,	સાહેલી રે.
સફશુણી સોભા પ્રીછીએ;	સાહેલી રે. ૬
નિરલજની સોખત છોડીએ,	સાહેલી રે.
વાહાલાંથી વૈર ન જોડીએ;	સાહેલી રે. ૭
સઘળું સરખું નહિ લેખીએ,	સાહેલી રે.
દિલમાં ડાંચાં થઇ દેખીએ;	સાહેલી રે. ૮

— — — — —

ઝોડીઓને લખવા વિશે.

૪૭

(બાપો પ્રભુ સિવદેવર મોળા—એ રામ.)

બેહેનો તમે બાપ સહિત જાણો,

કર્મ લેખ નિરે તે નવ મંજુનો;

બેહેનો. ૮૬.

બણે તે તો ભગવાનને બાવે,

એથી દીલ યાન આધિક આવે;

તજી અવશ્ય સદશ્ય લાવે.

બેહેનો. ૧

બણે તે તો અપજકથી ભાગે,

જેને ધણી લાજનો અપ જાગે;

મોટી સતિયોનું પદ આગે.

બેહેનો. ૨

દુરાચાર હોય ન બણે તેમાં,

જગા જુઓ કેદી રહે જેમાં;

અધિક તો હશે અલખ્યા એમાં.

બેહેનો. ૩

બણેલી હતી રૂકમણી રાણી,

મીરાંબાઇ મુલકમાં વખણાણી;

જેની કવિતા જગ સૌ જાણી.

બેહેનો. ૪

ઝોડીને પાપ બણે લાગે,

એવું કાઈ લખી ન ગયા આગે;

મોઢે મોલનારા જુતી માગે.

બેહેનો. ૫

લખ્યા વિના ક્યાંથી અલકલ આણે,

મીતિની રીતી તે કેમ જાણે;

લખ્યા વિના જન પાંચુ પરમાણે.

બેહેનો. ૬

લણી ધણી નાગરની મારી,

શી રીતે નહિ કહિયે સારી;

મતુર લેજો ચિતમાં વિચારી.

બેહેનો. ૭

ભલો તમે આગલ મન ઊઠી,
મરો તેથી સજ્જ નહિ શોધી;
કહે દશમને ખેડે કર નોડી.

બેહેનો. ૮

નિશાળે આવવા વિષે.

૪૬

(તમે હરી દેખાના હાર ઊ—એ રાગ.)

આવળે આવળે આવળે રે,

આજ વહેલાં નિશાળે આવળે;

બેહેની મને બોલાવળે રે,

આજ વહેલાં નિશાળે આવળે.

૨૬.

જો તમને અવકાશ ન આવે રે,

તો કાઠ સાથે કઢાવળે રે;

આજ. ૧

પાટી ને ખડીઓ લેખણુ સાથે રે,

લખવાનો સામાન લાવળે રે.

આજ. ૨

કકેડા બણાવી મને આંક ગણાવી રે,

બારાખડી શિખાવળે રે.

આજ. ૩

બૂલો પડે કદી બણતાં બણતાં રે,

તો મને તરત બતાવળે રે.

આજ. ૪

સારી શિખામણુ શિખીને સુખી રે,

બહુ હુશિયાર બનાવળે રે.

આજ. ૫

સમગ્રવતાં કદી જો નવ અમણુ તો,

શિળે સ્વભાવે સમગ્રવળે રે.

આજ. ૬

હતી બણેલી સતજીવની સતીઓ રે,
એવી મને આપરૂં અપાવજો રે. આજ. ૭
સારી સુધારી મારા મનની મનસારે,
દિલના દોષ દૂળાવજો રે. આજ. ૮

સંસારમાં સુખ માગવાની ઝરબી.

૪૯

(મા પાવાતે ગઢથી ઉતર્યાં મહાકાળીરે—એ તાગની.)

સંસાર વિષે બહુ સુખ, ઇશ્વર આપોને;	
દિલ્લડાનાં ટાળો દુઃખ, કુમતિ કાપોને.	૧
સહિ સંબંધીમાં સંધ, ઇશ્વર આપોને;	
વળી જીવમાં આપી જંપ, કુમતિ કાપોને.	૨
ભણવા ગણવાનું બાન, ઇશ્વર આપોને;	
ગુણવંતુ આપી જ્ઞાન, કુમતી કાપોને.	૩
કોડીલો રૂડો કંથ, ઇશ્વર આપોને;	
વળી પવિત્ર આપી પંથ, કુમતિ કાપોને.	૪
ધરડો સસરે: ધરમાંહી, ઇશ્વર આપોને;	
કંકાસ ન ઉપજે કાંહી, કુમતિ કાપોને.	૫
સાસુ ગંગાજળ શુદ્ધ, ઇશ્વર આપોને;	
વિચરૂં નહિ વચન વિરૂદ્ધ, કુમતિ કાપોને.	૬
જશવંતો રૂડો જોડ, ઇશ્વર આપોને;	
ઠરવા મઝીઆરો ઠેઠ, કુમાતે કાપોને.	૭
જોઠાણી કેરી જોડ, ઇશ્વર આપોને;	
ઠરવાને પુરા કોડ, કુમતિ કાપોને.	૮

- દિશર દીશનો દરીઆવ, ઇશ્વર આપોને; ૯
 દેરાણી રાણી રાવ, કુમતિ કાપોને.
 નાની નણ્ણદી નણ્ણદોષ, ઇશ્વર આપોને;
 જીવમાં હું હરખું જોષ, કુમતિ કાપોને. ૧૦
 પ્યારી પુત્રી ને પુત્ર, ઇશ્વર આપોને;
 સાઈ સાહે ધરસત્ર, કુમતિ કાપોને. ૧૧
 વળી વેવાઈ ને વેવાણ, ઇશ્વર આપોને;
 સદ્ગુણવાળાં સુગુણ, કુમતિ કાપોને. ૧૨
 સગજન ને શુદ્ધ જમાઈ, ઇશ્વર આપોને;
 હઈ કંથને ધણી કમાઈ, કુમતિ કાપોને. ૧૩
 ધાટડીઆળા ધેર વહુ, ઇશ્વર આપોને;
 દઈ બાળક બીજાં બહુ, કુમતિ કાપોને. ૧૪
 અધિકો નિત્યે ઉદ્યોગ, ઇશ્વર આપોને;
 રૂદિયાના ટાળી રોગ, કુમતિ કાપોને. ૧૫
 સારી સાહેલી સંગ, ઇશ્વર આપોને;
 આપી અધિકો ઉમંગ, કુમતિ કાપોને. ૧૬
 વળી નિર્ભય નગર નિવાસ, ઇશ્વર આપોને;
 આગણીએ દઈ ઉગ્રસ, કુમતિ કાપોને. ૧૭
 દિવાળી જેવા દિન, ઇશ્વર આપોને;
 હઈ ઉચ્છવ નીત્ય નવીન, કુમતિ કાપોને. ૧૮
 હૈડામાં હર્ષ હમેશ, ઇશ્વર આપોને;
 વધતો તે થામ વિશેષ, કુમતિ કાપોને. ૧૯
 પ્રભુ બક્તિમાં પણ આવ, ઇશ્વર આપોને;
 કદી બે ન જૂઠું બ તોવ, કુમતિ કાપોને. ૨૦

પરિશુરુ તમારો ખાર, ઇશ્વર આપોને;	
આપી અમને આશા, કુમલિ કાપોને.	૨૧
લોકોમાં ફરી લાજ, ઇશ્વર આપોને;	
વળા આપી અશુદ્ધ અનાજ, કુમલિ કાપોને.	૨૨
વળા સુલભમાં વિચાર, ઇશ્વર આપોને;	
કાપી સજ્જો કંઠસ, કુમલિ કાપોને.	૨૩
અંતરેથી જાગે આમ, ઇશ્વર આપોને;	
દીનતાથી કલપતસમ, કુમલિ કાપોને.	૨૪

મુંઠરઆઈને શિખામણની ગરબી.

૫૦

(અચકો મચકો કારેલી—એ રામ.)

દર બાઈ ચાલ્યાં સાસરીએ,	
આપ શિખામણ આપે બેહેન, લાજ વધારજો લાખેણી.	
તેચા કુળની નીરલજ નારી,	
ચામીનું વેણ ઉઘાપે બેહેન, લાજ વધારજો લાખેણી.	૧
સુજી કહે તે સાંભળજો,	
કથી વઢવાડ ન કરજો બેહેન, લાજ વધારજો લાખેણી.	
ખી રહેજો બોલ્યું સહનું,	
બિમાન ન અંતરે ધરજો. બેહેન લાજ.	૨
રમાં બેઠાં ધધો કરીએ,	
ધેર ધણું નવ જાણીએ; બેહેન લાજ.	
મે બધ્યાં મધ્યાં બહુ ઓ કાલી,	
ને ઝાઝું થું કહીએ. બેહેન લાજ.	૩

મેલાં ઘેલાં સો નવ રહીએ,		
ચટકો મટકો નવ કરીએ.	બેહેન લાજ.	
કાઠ વાત કરે ન વસે લોકો,		
એવું ન કહી આવરીએ.	બેહેન લાજ.	૪
ને સમૂત છે સંસી છોડી,		
માળાપની લાજ વધારે.	બેહેન લાજ.	
મણિ લોહતણું સોનું કરી,		
સોળતિને એમ સુધારે.	બેહેન લાજ.	૫
ને સંપ સર્ગથી તોડે છે,		
તે વખતે હાથ વસે છે;	બેહેન લાજ.	
ને સોનું સાઈ ધખે છે,		
તેના દિલમાં દેવ વસે છે.	બેહેન લાજ.	૬

ઘેલી મુસાફરીની ગરબી.

૫૧

(અમે ઇડરીઓ ગઢ જીત્યારે આનંદ બલા—એ રાગ.)	
એક હતી મુસાફર ઘેલીરે, સુણો સાહેલિયો;	
તેની આગળ એક તપેલીરે, સુણો સાહેલિયો.	૧
ગઢ રાતની રાખી એડીરે, સુણો સાહેલિયો;	
હી પરલાતે માંજલા બેડીરે, સુણો સાહેલિયો.	૨
ધણી રીતે ખસી બસી આડીરે, સુણો સાહેલિયો;	
બહુ ડાઘ રલા તોય બાડીરે, સુણો સાહેલિયો.	૩
પુરી રીસે તપેલી ઉપાડીરે, સુણો સાહેલિયો;	
સામી બીંતની સાથે પછાડીરે, સુણો સાહેલિયો.	૪

લખ પથરો તપેલીને ફરીરે, સુણો સાહેલિયો;	
પડ્યાં બાકાં તપેલી તો ફરીરે, સુણો સાહેલિયો.	૫
થયા બપોર હુબ તો લાગીરે, સુણો સાહેલિયો;	
પછી વાસણ માગવા લાગીરે, સુણો સાહેલિયો.	૬
એને વાસણ આપે ન કોઈરે, સુણો સાહેલિયો;	
પછી રાગ તાણી બાણી રોધરે, સુણો સાહેલિયો.	૭
તોય થૈ ન તપેલી સાજરે, સુણો સાહેલિયો;	
હસે લોક ને તે મરે જાજરે, સુણો સાહેલિયો.	૮
જીથી સ્વારથ આપણો જરીયેરે, સુણો સાહેલિયો;	
તેના ઉપર ક્રોધ ન કરીયેરે, સુણો સાહેલિયો.	૯
ભાત દૂઝતી ગાયત્રી ખમીયેરે, સુણો સાહેલિયો;	
તેને તજીએ તો દૂધ ક્યાં જમીયેરે, સુણો સાહેલિયો.	૧૦
કોઈની સાથે ટુંકારે ત્રીયેરે, સુણો સાહેલિયો;	
એમાં આપણે હલકાં પડીએ, સુણો સાહેલિયો.	૧૧
સાંખી ચાલે તે માણસ મોટુરે, સુણો સાહેલિયો;	
દિલે સાચું માનો નથી ખોટુરે, સુણો સાહેલિયો.	૧૨

અભિમન્યુનો ચકાવો.

૫૨

૧૨સ્વતી માતને વીનવુંરે, મણપતિને લાગું પાપરે;
 પૂજેખ્યા નગરીમાં દૈતનો વાસો તેનાં તે મસ્તક ઉદારે.
 તે કાળે કૂળે કળએરે માંડયો.
 તોમાંથી દૈતાણી નાહા, ગયાં ગયાં વનમાં ગયાંરે;
 નમાં જઈ અહિલોચન જન્મ્યા.

સોના કામઠડીને રૂપાના બાક્ષા, અહિલોચન રમવા નીસરારે;
જઈ રહ્યા જઈ રહ્યા વગડારે વચ્ચે.

વનરે વગડામાં એક પંખી જનાવર,
તેરે જનાવર અહિલોચને મારું, ડોસી તે મેણાં ખોલીરે;
અહુ છે બળીમો અહુ બળવંતો,
એવો છે તો તારા બાપનું વેર લેને,
ત્યાંથી અહિલોચનને ઝાંઝો લાગી, આડી રહ્યા ઘર આંગણેરે.

કે મારી મા મારો બાપ કેણે માર્યો?
બાર બાર વખે દીકરા બાપ કેમ સંભાર્યો;

ડોસી તે મેણાં ખોલીરે.
તારો તે બાપ કાળા કૃષ્ણે માર્યો,
ખમે કોડો લઈ અહિલોચન ચાલ્યા, જઈ રહ્યા વન વચ્ચેરે.
વનરે વગડાનાં લીનાં વૃક્ષરે વઢ્યાં,
ડાળાં ડાળાં પડનારે મુક્યાં, થડીયાં ઉપાડ્યાંરે.

લાકડાની બાંધી બારીરે,
ત્યાંથી અહિલોચન સુતારી ઘેર આવ્યો,
બાઘરે સુતારી તું મારો વીરો, પેટી ઘડી મને આપરે.
ખોતેરખાનાને એકજ દાઠો.

ત્યાંથી અહિલોચન લવારી ઘેર આવ્યો,
બાઘરે લવારી તું મારો વીરો, પેટો ચિનરી બાપ સારીરે;
ત્યાંથી અહિલોચન દરજીઝા ઘેર આવ્યો.
બાઘરે દરજીઝા તું મારો વીરો, આની મને માદી સીવી આપરે.
પેટી ઉપાડી અહિલોચન ચાલ્યો,
જઈ રહ્યો જઈ રહ્યો વગડારે વચ્ચે, વડની જાંથે પેટી મુકારે;
બાકાણુને વેશે કાળા કૃષ્ણજી આવ્યા.

આં જાઓ જો મારારે જાજમાન, હાથનું વેગ વાળવા બાંધે.

કહો ગોરજ કાળા કૃષ્ણ કેવારે હશે,

તુજ સરખાને તારારે જેવા, દેહીનું પ્રમાણું આપેરે;

ત્યો મારા ગોરજ દેહીનું પ્રમાણું,

ત્યાંથી અહિલોચન પેટીમાં સમાણા, કાળા કૃષ્ણે તાજાં અડકાખારે.

ગોર મારા ગોર મને બહાર કાઢો,

કાણુ તારો ગોર ને તું કાલે જાજમાન, હું છું કાળો કૃષ્ણરે.

પેટી હતી તે આકાશે ઉડાડી.

આકાશના દેવતારે જમાડ્યા, આ જુદું કાણે માંડ્યારે;

અહિલોચન ને કાળા કૃષ્ણે માંડ્યાં.

પેટી હતી તે પાતાળે પછાડી, પાતાળના શેપનાગ ડાલ્યારે;

આવું તે જુદું કાણે માંડ્યું,

અહિલોચન ને કાળા કૃષ્ણે માંડ્યું તેનો યપો લડલડાટરે;

ત્યાંથીરે અહિલોચન મૃત્યુરે પામ્યા.

ખમે પેટીને કાળો કૃષ્ણજી ચાલ્યા, જઈ રહ્યા દ્વારકા ગામરે;

પેટી હતી તે સુમદ્રાને આપી.

જેજેરે બેની આ પેટી ઉઘાડનાં, સાચવી રાખજો પાસેરે;

નથુંદ ભોજન બે માથારે જુએ,

નજીવ તમારા બાપ શું લાગ્યા, તે સુગને દેખાડેરે;

પેટી હતી તે સુમદ્રાએ ઉઘાડી;

બાપનું કહું સુમદ્રાએ ન માન્યું, શ્વાસમાં વાસ સમાધ ગયેરે.

પેહેલોરે માસ એજેવેજે ગયો,

ખીજેને માસે સૈયરને સંભળાવ્યું, ત્રીજાનો મરમ ન જાણ્યેરે;

ચોથે માસે માતાને સંભળાવ્યું.

પાંચમે માસે જામિને રાખડી, હરે તે કડીયલ દુધરે;
 સાતમેને માસે ખોળો ભરાવો.
 ખોળો ભરાવીને મહીસર વણાવ્યાં, આઠમાને મરમ ન બદલ્યોરે;
 નવમેને માસે અભિમન્યુ જનમ્યા,
 સોનાની સળીએ નાળ વધેર્યો, પાણી સારે દુધરે નવરાવ્યારે.
 ચીર ફાડીને જાળોત્રિયાં ફીધાં,
 જરવનારે પારણાં બધાંયાં, ચોખા સાટે મેલીડે વધાવ્યારે;
 સાતે પાંચ વરસના અભિમન્યુ થયા.
 લેછ પાટીને લણુવારે ગયા, લણી ગણી નવચંદા થયારે;
 પોતાના કાકા સગાઇયોરે લાવ્યા,
 ઓતરા અભિમન્યુ તારીરે નારી, વૈરાટની કુમારીરે;
 લીલા તે પીળા વાંસ વઢાવો, નવરંગી ચોરી ચીતરાવોરે;
 ત્યાંથી અભિમન્યુ પરણુવાને ચાલ્યા, સારા તે શુકન થાયરે;
 ત્યાંથી અભિમન્યુ સરોવરીએ આવ્યા, સુકાં સરોવર લીલાં થયાં;
 ત્યાંથી અભિમન્યુ ભાગેળે આવ્યા, ભાગેળે ભેરો વગડાવોરે,
 ત્યાંથી અભિમન્યુ ચાટામાં આવ્યા, ચોટામાં ચમ્મર દેળાવોરે;
 ત્યાંથી અભિમન્યુ જનવીવાસે આવ્યા, સાસુજી પોંખવા આવોરે;
 ત્યાંથી અભિમન્યુ તોરણે આવ્યા, મામાજી કન્યા પધરાવોરે,
 ત્યાંથી અભિમન્યુ ચોરીમાં આવ્યા, મામાજી દો કન્યાદાનરે,
 પહેલુંતે મંગળ કરતું તે કરતું દાદાજી દો કન્યાદાનરે.
 દાદાએ આપ્યાં ઘોડીલાનાં દાન,
 ખીજુંતે મંગળ ચોરીમાં વરતું, માનાજી દો કન્યાદાનરે,
 માતાએ આપ્યાં ગાવડીઓનાં દાન.
 ત્રીજું તે મંગળ ચોરીમાં વરતું, વીરાજી દો કન્યાદાનરે,
 વીરાએ આપ્યાં વેલડીઓનાં દાન.

ચોથું તે મંગળ ચોરીમાં વરત્યું, બાબીજી દો કન્યાદાનરે,
 બાબીએ આપ્યાં ઝોટડીયાનાં દાન,
 ત્યાંથી અભિમન્યુ પરણીને ઉક્યા, માતાને પાએ લાગ્યારે,
 પોતાની માએ આશીશરે આપી.

ધણું જીવો દીકરા ધણો આવરદા, ઝોતરા તારી નારીરે,
 જોજો અભિમન્યુ તારીરે ગોરી, ગોરી છે ગુણવંતીરે,
 અમારા તે કુળમાં એવીરે રીતો, વર સાથે કન્યા ન હોયરે,
 પહેલેરા પોહોરનાં શમણુરે લાગ્યાં,
 આરે શમણુમાં કારાં કાંકણ નંદાં,
 એરે શમણુમાં દીકરી આળપંપાળ, તારાં શમણું પડો મુઠે લાફરેરે.
 બીજરે પોહોરનાં શમણુરે લાગ્યાં,
 આરે શમણુમાં કારાં ધરચોળાં પહેયાં.
 એરે શમણું દીકરી આળપંપાળ, શમણું પડો રાંક રેંટીએરે,
 ત્રીજેરા પોહોરનાં શમણુરે લાગ્યાં,
 આરે શમણુમાં રાયડો આણેરે આવે,
 એરે શમણું દીકરી આળપંપાળ, શમણું પડો સમુદ્ર એટમારે,
 ચોથેરા પહોરનાં શમણુરે લાગ્યાં.

આળુડો અભિમન્યુ જીખે ચઢે છે, ઝોતરાને આણું આળ્યારે,
 ઝોતરાના આપની ઉંચી હવેલી,
 સોના કચોલાં ને રૂપાના દોરા, ઝોતરા માંધણાં ગુથેરે;
 હીરડી વીરડી સાંઠે રતનો રતારી વેગે આવતો દીઠારે.
 મારીરે મા તમે પોઠેલાં જાગો મા મારે આણુલાં આળ્યારે;
 ધણુરે જીવો દીકરી એ શું બોલ્યાં;
 બારીએથી રહી ઝોતરાએ પૂછ્યું.

ક્યાંથી આવ્યા વીરા ક્યાં તમે જાશો,
ખાળુડો અભિમન્યુ બુધ્ધે ચઢે છે, ઝોતરાને આણે આવ્યોરે.

ઝોતરાના ખાપની ઉંચી હવેલી,
સોના ક્યોલાં ને રૂપાના દોરા, ઝોતરા ચોટસો ગુચેરે;
હીરડી વીરડી સાંઢે રતનો રખારી, વેગે આવતો દીકારે.

મારીરે મા તમે પોટેલાં જાગો, મા મારે આણુલાં આવ્યારે;
બ્રહ્મારે જીવો દીકરી એ શું બોલ્યાં,
ખારીએથી રહી ઝોતરાએ પુછ્યું.

ક્યાંથી આવ્યા વીરા ક્યાં તમે જાશો,

ખાળુડો અભિમન્યુ બુધ્ધે ચઢે છે, ઝોતરાને આણે આવ્યોરે;
ખારીએથી ઝોતરાએ પડતારે મુક્યાં ના રહી શુદ્ધ ને સાનરે,
ઝોતરાના દાદાએ ડોસીડા જગાડ્યા, ચુંદડી કાઢો આજ સારીરે;
સારી સારી કાઢે ને તુકશાન નીસરે,

દાદે ડોસીડાને મારવા લીધો,

ઓ મારા દાદા શીદને મારો છો, ઝોતરાના કરમનો વાંકરે;
ઝોતરાના દાદે મરૂડીયા જગાડ્યા, ચુંડોલો કાઢો બહુ સારોરે,
સારા સારા કાઢે નંદાયલા નીસરે,

દાદે મરૂડીયાને મારવા લીધો,

ઓ મારા દાદા શીદને મારો છો, ઝોતરાના કરમનો વાંકરે;
ઝોતરાના દાદે સોનીડા જગાડ્યા, વાળીએ કાઢો આજ સારીરે;
સારી સારી કાઢે ને નંદાએલી નીસરે,

દાદે સોનીડાને મારવા લીધો,

ઓ મારા દાદા શીદને મારો છો, ઝોતરાના કરમનો વાંકરે;
ઝોતરાના દાદે ચાળીડા જગાડ્યા,

મજરા કાઢોને મોંઘા મુલનારે;
 ખીલેલા કાઢે ને કરમાએલા નીકળે,
 દાદે માળીડાને મારવા લીધો,
 ઝો મારા દાદા શીદને મારો છો, ઝોતરાના કરમનો વાંકરે.
 ઝોતરાના દાદે મોચીડા જમાડ્યા,
 મોજડીઓ કાઢો મોંઘા મુલનીરે,
 રાતી રાતી કાઢે ને કાળી કાળી નીકળે,
 દાદે મોચીડાને મારવા લીધો;
 ઝો મારા દાદા શીદને મારો છો, ઝોતરાના કરમનો વાંકરે.
 ઝોતરાના દાદે સરૈયા જમાડ્યા, કંકુ સાઈં સાઈં કાઢોરે;
 કંકુ કાઢે ને કાજળ નીસરે.
 દાદે સરૈયાને મારવા લીધો,
 ઝો મારા દાદા શીદને મારો છો, ઝોતરાના કરમનો વાંકરે,
 ટાઢે સાસરયાસે ઝોતરા વળાવ્યાં, રાબઠા તેડીને જાયરે.

વળામણાં.

૫૬

કે મને મારીને રથડા ખેડરે,	ખાળા રાખરેં.
કે મને યુધ્ધે તે સાથે તંડરે,	ખાળા રાખરેં.
કે મને યુધ્ધ જોવાના રસ કાડરે,	ખાળા રાખરેં.
કે આપણુ સરખા સરખી જોડરે,	ખાળા રાખરેં.
કે લાવ હું ધાઈં હથીયારરે,	ખાળા રાખરેં.
કે કહું કોરવનો સંહારરે,	ખાળા રાખરેં.
કે છોડી યુધ્ધ વળોને ઘેરરે,	ખાળા રાખરેં.

•

[illegible]

કે મેં તેનાં જોતી નીકે દીધો પગરે,
કે મને તેનાં પ્રાયશ્ચિત્ત લાગ્યારે,

આજ્ઞા વાંસલડી
આજ્ઞા મુગ્ધારે

૫૪

ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ લાગીરે પ્રજની નારને;
શું શોર કરે, જાતલડી તારી તું મન વિચારને;
તુંતો જંગલ કાઢ તણો કટકો, રંગ રસીયે કીધો રંગ ચટકો;
અલી તે પર આવડો શો લટકો, ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ ૧
તને કાનકુંવર કરમાં રાખે, તું અધર તણો રસ નિત્ય ચાખે;
તુંતો અમને દુઃખડાં બહુ દાખે, ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ ૨
તુંતો મોહનના મુખ પર મહાલે, તુજ વિના નાચને નવ ચાલે;
તુંતો શોકય થઇ અમને સાલે, ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ ૩
તને હરિએ હાથ ગ્રહી લીધી, તને સૌમાં કિરોમણી કીધી;
ક્ષણું મુખથી નવ મુકે વીલી, ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ ૪
હું તુજને આવી નવ જાણુતી, નહીં તો તુજ પર મેહેર ન આણુતી;
નારાં ડાળ મુળ સાહીને તાણુતી, ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ ૫
દયાના પ્રીતમને પુરણુ પ્યારી, તને અળગી ન મુકે ન્યારી;
તારો ભેદ ગુણુ દીસે ભારી, ઓ વાંસલડી, વેરણુ થઇ ૬

૫૫

ઓ પ્રજનારી, શા માટે તું અમને આજ્ઞા ચઢાવે;
પુણ્ય પુર્વ તણાં, તેથી પાતળીઓ અમને લાડ લગાવે;
મેં પુરણુ તપ સાધ્યાં વનમાં, મેં લલ્લ તડકા વેડયા તનમાં;
ત્યારે મોહને મેહેર આણી મનમાં, ઓ પ્રજનારી ૧

હું ચોમાસે પાધર રહેતી, બણી મેથ ઝડીઓ શરીરે સેહેતી;
 મુખ દુઃખ કાંઈ દિલમાં નવ લેતી, ઓ વ્રજનારી૦ ૨
 મારે અંતે વાઢ વઢાવિયા, વળતી સંધાડે ચઢાવીયા;
 તે ઉપર છેડ પડવીયા, ઓ વ્રજનારી૦ ૩
 ત્યારે હરિએ હાથ કરી લીધી, સંકુકામાં શિરોમણી કાપી;
 દેહ અરપી અધર અંજે દીધી, ઓ વ્રજનારી૦ ૪
 માટે દમાના પ્રીતમને હું પ્યારી, નિત્ય મુખથી રમાડે મુરારી;
 મારો ભેદ બણો દીસે ભારી, ઓ વ્રજનારી૦ ૫

૫૬

આસો માસે શરદ પુનમની રાતને,
 ચાંદલીઓ ઉઝોરે સખી મારા ચોકમાં.
 સસરો મારો દેરાસરનો દેવ ને,
 સાસુડી દેરાસર ફેરી પુતળી.
 જેઠ મારો આપાડીલો મેહ ને,
 જેઠાણી ઝમુકે વાદળ વીજળી.
 દીપર મારો ચંપા ફેરો છોડ ને,
 દેરાણી જે ચંપા ફેરી પાંખડી.
 નણુદલ મારી મોગરાની વેલ ને,
 નણુદોષ તો છે વાડીમનિ વાંદરો.
 પરપ્પો મારો દીસે ચતુરસુગળ ને,
 તાણીને બાંધે છે નવરંગ પાલડી.
 બડી બડી જોઈ બહાલા ફેરું મુખ ને,
 બહાલા વીજુ મારે તા ચાલે પા બડી.

૫૭

અવળી ગંગા સવળાં નીર, વહુને ઘેર સામુ બેસવા જમ;
 વહુ બેઠાં સિંહાસન ચઢી, ને સામુ બેઠાં સાંગામાંથી ઢળી.
 વહુ રે વહુ મારાં સમરથ વહુ, લંકા લખીરે દેખાડો;
 કોને ન સુણ્યું બાહજી નજરે ના દીકું, કયમ લખાય લંકાનું મહું ?
 બાહજીને તો રીસ ચઢી ને હડવડ હડવડ પાછાં વળ્યાં,
 વળો રે વળો મારાં બાહજી રે લંકા લખીરે દેખાડું;
 બાહજીએ કાચો ચૂનો વાટીએરે નાની નણુંદે અડવાળ્યો,
 દાતણ કરતી ડોસી લખી, વાસીદું વાળતી છોડી લખી;
 પાણી ભરતી પાણીઆરી લખી, ચારે બેઠા ચોંવડીઆ લખ્યા,
 ભાતે જતી ભતવાળી લખી, હળ ખેડતો હળખેડુ લખ્યો;
 કોસ હાંકતો કોશીયો લખ્યો, પાણી વાળતો પાણીતીયો લખ્યો.
 ગાયો ચારતો ગોવાળ લખ્યો, છાણું વીણતી છોડી લખી.
 અતરીસ અતરીસ બહેનો લખી, છપ્પન કરોડ જમાઇડા લખ્યા,
 દશ માથાનો રાવણ લખ્યો, મહીં સીતાની વાડી લખી.
 ચાંદો સુરજ બે સાખીયા લખ્યા, રામ લક્ષ્મણ બે બંધવા લખ્યા.
 સોના ગેડી ને રૂપા દડુલો રે, રામ રમવાને આપતા;
 રમી રમાડી ઘેર આવીયા રે, માતા પાણીમાં દોને,
 હું નથી હમણાં નવરીરે, સામા ગોળથી ત્યાંને.
 સામા તે ગોળા જળ ભર્યારે, રામે પાણીમાં લીધાં,
 હાથ ધોયા ને પગ વીંછળ્યા રે રામ ઢોલોએ બેડા,
 હિંચી તે મેડી ઉજળીરે સામા વેરીડ દીડા.
 માતા તે મારી માવડી રે વેરી કાણેરે લખોયા ?
 હું રે શું બાણું બોળા રામજી રે, લક્ષ્મણ બંધવને પૂછો.
 લક્ષ્મણ લક્ષ્મણ બંધવારે, વેરી કાણે રે લખીયા ?
 હું રે શું બાણું બોળા રામજી રે, બેની આન્તાને પૂછો.

ઢીંગલીએ રમતાં બેનડીરે, વેરી કાણે રે લખીયા ?
 હું રે શું બાલું બોળા રામજીરે સીતા બાબીને પૂજો.
 સોજસે સૈયરમાં સીતા રમે રે, ત્યાં રામનાં તેકાં,
 નથી રે ફાલમાં, નથી ઢાળીયાં રે, બાબ્યાં રામનાં શાં તેડાં !
 પહેરણુ પટોળાં લકમડે રે, સીતા અણુમણુતાં આવે,
 સીતા રે મારાં સુલક્ષણાં રે, વેરી કાણે રે લખીયા ?
 સાસુએ લખાવ્યા ને મેં લખ્યા રે, મારા કરમનો વાંક.
 તારે જોઇએ તો લખમણુ તું પણુ રાખ, નહિ તો સીતાને વન બોળાવ;
 ઘેલા બંધવ તમે ઘેલું શું બોલો, મોટી બાબી તે મારે માને તોલે.
 કાળા બળદીઆ કાળી વેણ, સીતા ચાલ્યાં વનમાં વાસ,
 પહેલો તે રથ જોડીએરે, આજ સાપ ઉતરીઆ.
 લકમણુ મારા દિયેરીઆરે, આવા શુકને ના જઈએ,
 આવા શુકને વન જઈએરે, રૂડા રામના ના મળીએ.
 બીજો તે રથ જોડીએરે, સામી ઈધણુની બારી
 લકમણુ મારા દિયેરીઆરે, આવા શુકને ના જઈએ.
 આવા શુકને વન જઈએ રે, રૂડા રામ ના મળીએ.
 ત્રીજો તે રથ જોડીએરે, સામી છાશની દોણી
 લકમણુ મારા દિયેરીઆરે, આવા શુકને ના જઈએ,
 આવા શુકને વન જઈએ રે, રૂડા રામ ના મળીએ.
 ચોથો તે રથ જોડીએરે, જઈ વગડામાં છોડ્યો.
 લકમણુ મારા દિયેરીઆરે, વનમાં ખીંકા રે લાગશે,
 વનમાં તે ઝાઝાં વાંદરાંરે, બાબી ! ગોઠડી કરજો.
 લકમણુ મારા દિયેરીઆરે, વનમાં ભૂખો રે લાગશે,
 વનમાં તે ઝાઝાં વનફળરે, બાબી ખાજો ને રહેજો.
 લકમણુ મારા દિયેરીઆરે, વનમાં તરસ્યા રે લાગશે,
 વનમાં તે ઝાઝાં તળાવડરે, ખાણી પીજો ને રહેજો.

ધરતી તે મારી માવડીરે, મારો સમાસ કરજો
 ધરતી ફાટી ને ચીતાખીઆરે, સીતા ભોખ્યા સમાણાં.
 ઘોડે ચઢીને રામ આવીયા રે, સીતાનો ચોટલો ઝાલ્યો.
 મેલો મેલો રામજી ચોટલોરે, તમારે ધરનાં શાં કામ ?
 ચોટલાનો ઉગશે દાબડોરે, તેનાં શ્રાદ્ધ સરાવશે;
 નાનાં મોટાં ને અવગતીયારે, તેનાં શ્રાદ્ધ સરાવશે.

મીતામાહાત્મ્ય.

૫૮

(પૂનમ ચાંદની ખોલી પૂરી અહિરે—એ રાગ.)
 લડવા કુરુક્ષેત્રમાં ઉમા કૌરવ પાંડવોરે,
 ત્યારે અરજુનને મન ઉપજ્યો છે વધરાગ;
 મૂકી શસ્ત્ર નીચે ને બેઠો રથમાં શોચતોરે,
 “ જ્ઞાને કાળે રણમાં હણું સ્વજન મહારાજ ?
 આવા ધૃષ્ટિક ભોગને માટે પડવું પાપમાં રે. ” ૧
 એવાં પાથ તથાં હોન વચનો સુણીને તે સમે રે,
 દીવો દૃષ્ટ્ય પ્રભુએ ગીતાનો ઉપદેશ,
 ગૃંથી બ્રાહ્મણનિયે જ્ઞાનકુંચી માંભારતે રે.
 અદ્વૈત અમૃતને વરસાવે જો હંમેશ,
 બાખી અષ્ટદશ અધ્યાય વિષે નાગાયણે રે. ૨
 આજે બજાતાં જોને નિર્મળ વરનારી ચતાં રે,
 પીડે આ અવનિનાં દુઃખે નહિ લગશે;
 વિશ્વરે અહંભાવ, આર્ય તાર્ય આ વિશ્વમાં,

જન, મિત્ર સમાન બૂલે સહુ પ્રત્યે દેવ,
 એવી પાપહારિણી ગીતાનો મહિમા સુણોરે. ૩
 સધળાં હિપનિષદનો સાર લઈને કેશવે રે,
 કરાવ્યું પૃથ્વાતનુમે ગીતાનું પચપાન;
 વ્યાખ્યું ત્યાર પછી એ અમૃત આ પૃથ્વી પરેરે.
 ઇચ્છે જે ભવસાગર તરવા સ્હેજે પાર,
 ગીતા નાવ હિયર ખેસીને આનંદે પળે રે. ૪
 જન્મી જન્મમાં ગીતા લણી, સુચી નહિ કો થતીરે,
 તેનું પાશવ જીવન લેખાતું ભૂઆર;
 સધળાં જ્ઞાન, કર્મ, વ્રત આચારાદિ વ્યર્થ છે રે,
 જાણ્યો પુણ્યપ્રદાથી ગીતાનો નહિ કંઈ સાર;
 એવા જનને મુક્તિ માર્ગ કહો ક્યમ સાંપડે રે ? ૫
 બોલ્યા અકપાણિ, “ અરજીન ! વાણી સુણુ માહરીરે,
 ગીતા હૃદય માહરૂં, ઉત્તમ અક્ષય જ્ઞાન;
 મારૂં વસવાતું ઠેકાણું પણુ ગીતા ગણોરે, ”
 જેના પાઠ થકી એ મળતું અવિચળ સ્થાન,
 માટે શિખામણુ માતી નિશ્ચયેન ગીતા લણોરે. ૬
 મૃત્યુકાળે “ ગીતા ” શબ્દ મુખે હિચારતાંરે,
 મોટા પાપી નર પણુ પાવન તરતજ થાય;
 પામે વૈકુંઠે વાસો તાપો તનના ટળે રે,
 એવો પુણ્યપ્રદાથી ગીતાનો મહિમાય,
 સ્મરતાં આધિ હિપાધિ ને વ્યાધિ સરવે ટળેરે. ૭
 જે જન પાઠ કરીને અતે આ મહિમા લણે રે,
 પૂરે પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા સહુ કોડ,
 વાધે માન વિશ્વમાં જાપતાં બી જહુનાથને રે;

ત્રે જંધન બવનાં જીવન સફળ થઈ જાય,
નાનાલાલ મુખડાં પામી સ્વર્ગે સંચરે.

૮

દાણ્વીલા.

૫૯

- રાધા—પાલવડો મારો મેલો મોહનજી, મારમડે મને જાવા દે;
આવતાં આપીશ દાણ તમારું, મહી મારું વેચાવા દે. ૧
- શ્રીકૃષ્ણ—વેચતાં તને કાણુ ખાતે છે, સાંભળને રાધે પ્યારી;
મહી ગોરસનું દાણુજ દોની, વહેલી થાને વજનારી. ૨
- રાધા—નારીને તું ના બોલાવીશ, છાનો રહેને છોઆળા;
કઠણુ રાજ છે કંસરાયનું, ગહિ ચારી ખા ગોવાળા. ૩
- શ્રીકૃષ્ણ—હું ગોવાળીઓ તું ગોવાલણી, ફરી ગમે તો આવજે;
કંસ સરીખા સો હિમાયતી, સાથે તેડી લાવજે. ૪
- રાધા—તેડી લાતું દે મને જાવા, રોડી રહ્યા છો વજનારી;
રૂગનાથના સ્વામી શામળીઆ, ઘેલા દીસો છો ગિરધારી. ૫
- શ્રીકૃષ્ણ—મેલો છું પણ દાણુ નહોં મુકું, દોકલડો એકે ઓછો;
ગિરધારીએ ગોકુળ વાસ્યું, ઇંદ્ર કરતાં કૃષ્ણ મોટો. ૬
- રાધા—મોટો છું ત્યારે મથુરાં મેલી, અડધી રાતે શું આવ્યો;
પરધેર રહી તું પેટ ભરતો, તને દાણી કાણુ કહાવ્યો. ૭
- શ્રીકૃષ્ણ—વાંકામોલી વાર કરે છે, કહે તો હૈયાનો હાર તોડું;
દાણુ દધીનું દેને અળળા, નહીં તો માથાનું માટ ફેડું. ૮
- રાધા—હાર નહીં દુટે માટ ન પુટે, ન્યાય નગરમાં પૂજાશે;
રૂમનાથના સ્વામી શામળીઆ, કહો ગોકુળમાં કેમ રહેવાશે. ૯
- શ્રીકૃષ્ણ—ગોકુળ રહો કે જાઓ અત્યારે, દાણુ દધીનું નહીં મેલું;
ચીર હૃદયે તે ગયાં વિસરી, શામળીઓ કારણુ પેલું. ૧૦

- રાધા—નંદ તણે ઘેર નવલખ ગાળો, ન્હોતું તે ધન હાથું છે;
 માતા તારી મહી વેચતી, હમણાં રાજ આ આપ્યું છે. ૧૧
- શ્રીકૃષ્ણ—હમણાં હમણાં કરતી રહેજે, મેણાં દેતી મહીયારી;
 ધુર્ત પણામાં હું ધુતારી, હમણાંમાં હું ઠગારી. ૧૨
- રાધા—તું ઠગારો તારી માનો પાળેલો, તારી માને મેણાં દેવરાવે;
 રૂગનામના સ્વામી શ્યામળીયા, આજું તે શું કહેવસાવે. ૧૩
- શ્રીકૃષ્ણ—કહા પ્રમાણે લેતો નથી, પણ તું મોઢું નથી રાખતી;
 અમો છૈયે રાજ મહારાજ, અમને નથી તું ઓળખતી. ૧૪
- રાધા—ઓળખું હું તું આપ્યો નાસી, મહાવનમાં તું જાનો છું;
 જાદવકુળ મધ્યે જન્મ છે તારો, નંદ તણે ઘેર નાનો છું. ૧૫
- શ્રીકૃષ્ણ—માતા જસેદા મોઢાં બડમાગી, તેના અમો છીએ અધિકારી;
 મોઢા મુનિવર મર્મ ન જાણે, ગોકુળ વાસીએ મહિયારી. ૧૬
- રાધા—ગૌચારી ગોષી ઘેર બગલાં, અમને તમે રે ઓધાર્યા;
 રૂગનામના સ્વામી શ્યામળીયા, તમે જીત્યા અમે હાર્યા. ૧૭

- રાધા—તમે અજાણ્યા અમે જાણીએરે,
 મારો પાલવડો નવ તાણીએરે,
 તમે સમજી રહો મનમાંકરે,
 શ્યામળીયા વાઘ રહો વેમળારે. તમે વાચા૦ ૧
- શ્રીકૃષ્ણ—નારિક શું સમજાવે મુજનેરે,
 કુંતો નહીંને જાણા હજી તુજનેરે,
 તારી મરડીને રાખીશ બાંકરે,
 મહીયારી રાજ દો જાણુરે. તમે સ્વા૦ ૨

રાધા—અલ્યા ખાંણ શું મરડે વીઠણરે,
 મેતો તુજ સરીખા કાણી કીડણરે,
 કમરું છે કંસનું રાખરે,
 શામળીયા વાલા રહો વેગળારે.

તમે વાલા૦ ૩

શ્રીકૃષ્ણ—નારી કંસ થકી શું થાય છેરે,
 એવા કંઈ આવે ને કંઈ નય છેરે,
 તારા ઉરના ઉતારીશ હારે,
 મહીયારી રાધા હો દાણુશ્ચરે.

તમે રાધા૦ ૪

રાધા—અલ્યા હાર હૈયાનો તૂટશેરે,
 મારી મહીની મટુકી ફૂટશેરે,
 ઘેર સાસુડી દેશે ગાળરે,
 શામળીયા વાલા રહો વેગળારે.

તમે વાલા૦ ૫

શ્રીકૃષ્ણ—નારી ગાળને આળ તે નહીં અડેરે,
 જેનું લેણું હોયે તે તો મડેરે,
 એમાં દાણુ મેલ્યાં કમળ જામરે.

મહીયારી૦ ૬

રાધા—અલ્યા દાણી તે કંઈનો કાળીયોરે,
 મથુરાંથી ગોકુળમાં આવીયોરે,
 આરી નંદ તણે ઘેર ગાયરે.

શામળીયા૦ ૭

શ્રીકૃષ્ણ—નારી ગાય ચાર્યામાં થી લાજ છેરે,
 એતો પોત પોતાનું કાજ છેરે,
 તેનાં મેણલીમાં નવ હોયરે.

મહીયારી૦ ૮

રાધા—અલ્યા મેણાં માણસાં લાગે કાણુરે,
 સુણો વહતાં હોમે ન્યાં મેં જાણુરે,
 તને નિરલજને નહીં જાણરે.

શામળીયા૦ ૯

શ્રીકૃષ્ણ—નારી લાગે તે કાજ નવ સરેરે,
અહીંયાં બીક તે તું કાની ધરેરે,
આવ મળીયે આપણુ જણુ બેયરે.

મહીયારી૦ ૧૦

રાધા—એવું નિરસજ માં બોલો શામળારે,
તારા હિરના હિતારીશ આંખળારે,
મુકો મુકોને અમારો હાથરે.

શામળીયા૦ ૧૧

શ્રીકૃષ્ણ—નારી હાથ ન મેલું તાહરોરે,
અહીંયાં અમલ થાય છે માહરોરે,
માટે દાણુના દોકડા મેલરે.

મહીયારી૦ ૧૨

રાધા—અલ્યા નંદ બાવાનો હું છોકરોરે,
તારી પાસે નથી પૈસો રોકડોરે,
આવડો કેમ મત્સર હોયરે.

શામળીયા૦ ૧૩

શ્રીકૃષ્ણ—નારી બખુલાનની તું છોકરીરે,
તારી પાસે નથી પૈ રોકડોરે,
આવડું કેમ અભિમાન હોયરે.

મહીયારી૦ ૧૪

રાધા—હુંતો વિનતી કરું છું ક્યારનીરે,
સ્વામી રૂગનાથના હારી તમ ચક્રીરે,
મહીનું તે દાણુ નવ હોયરે.

શામળીયા૦ ૧૫

૬૨

ગોપી—અલ્યા કાનજી તું ક્યારનો ઘેલો થયો ને,
તુંતો શેનું માજે છે દાણુને.

મહીની મટુડી મારી કુટશેલે,

ગોરસની થાશે દાણુને, ઘેલું શું બોલે ગોવાળીયા ને. ૧

અલ્યા નવ જાણીશ કાઈ બાપહી ને,

કાષ્ઠ મળશે માથા ફેરી નારજો,

મારગ મુકીને રહે વેગજાજો,

મારા કંસને થાશે જાણજો.

ધેલું શું બોલે. ૨

કૃષ્ણ—તારો કંસ કયુદ્ધ નર શું કરેજો,

મારી સંગે છે સધળા સાથજો,

આવી દહાડી તે દાણ ચોરી જતીજો,

ધણે દહાડે આવી મારે હાથજો, ઓછી તું જાત.

આહીરની જો. ૩

ગોપી—અહ્યા હાથની તે હોંશ રખે રાખતોજો,

હાથે ચારી જાણે છે ગાયજો,

પાલવ મુકીને રહે વેગજાજો,

મારા વ્રજમાં થાશે જાણજો.

ધેલું શું બોલે. ૪

કૃષ્ણ—અહી વ્રજમાં વસીને વેર વાળશુંજો,

રખે રાખતી હૈયામાં હાથજો;

નંદજીના નામ પ્રતાપથીજો,

હુંતો છેદું તારા કંસનો કામજો.

ઓછી. ૫

ગોપી—અહ્યા કસે કર્યું તે કમ વીસરેજો,

ભાષ હણ્યા પોતાના ત્યાંયજો;

નાસીને છુટયો ત્રાડકાજો,

આવી ઉછર્પા છે વ્રજ માંયજો.

ધેલું શું બોલે. ૬

કૃષ્ણ—નારી વ્રજમાં વસાને વેર વાળશુંજો,

તુંતો જોજો અમાગં કામજો;

અવતીનો ભાર ઉતારવા જો,

ધર્યું નંદકુંવર ઘેર નામજો.

ઓછી. ૭

ગોપી—અહ્યા સાચું કહેવામાં દુઃખ લાગશેજો,

પેટ મારે ચારે છે ગામ બે;
તું આવડો મોટારે એમાં થયોને,
તુલે કાણએ ન આપી કન્યામળે.

થેલું શું બોલે. ૮

કૃષ્ણ—અહીં આહીરની કન્યા અમો શું વડેને,
અમો સદા કહેવાયા અહાર્યારને;
રખે પડછાયો પાડતીને,
તુતો ધામળીની ઓઢનારને.

ઓહી. ૯

જોપી—અલ્યા લાખ દહની મારી રોમડીબે,
હીરા જડીત મારો છે હારબે;
આહી પટોળી મારે પેરણેને,
તુતો કામળીનો ઓઢનારને.

થેલું શું બોલે. ૧૦

કૃષ્ણ—જેનો અહાએ તાણો તાણીયોને,
એનો શંકર સરીખો વણનારને;
તેરે ઓઢણુ મારે કામલોને,
તેનો શેષ ન પામે પારને.

ઓહી, ૧૧

જોપી—અલ્યા શેષ સંરણું તન તાહડેને,
અમો ચંપક વરણી નારને,
અલ્યા કાચા કનકને વેર વણુંને,
તુતો પશુ તણો પિંદારને.

થેલું શું બોલે. ૧૨

કૃષ્ણ—તું જાને નિમરી મહી લેયલાને,
બલી બેસી રહેજો ધર માંમળે,
દોલત ધણી છે તારા બાધનેએ,
તું જાને અમો અહીં પામળે.

ઓહી. ૧૩

ગોપી—આ વાટે સદા મહી વેચતાંને,

જમ પુછો જસોદા માયને,

ભાંધી મુડી સવા લાખનીને,

ઉત્તારીએ તો પત જાય ને.

ધેણું શું બોલે. ૧૪

કૃષ્ણ—અલી ધણી ઈચ્છા છે મહી આખરાને,

મીઠી મેળવણીનો સ્વાદને,

શીકું પડશે તો પાછું આપશુંને,

તું શાને કરે વિવાદને.

ઓછી ૧૫

ગોપી—અલ્યા ગોરસ તણું કાણુ ગળુંને,

જેટલું પીએ એટલું પાતને,

વચને વેર વાળ્યું ધણુંને,

કદી મન મેળાવો થાતને.

ધેણું શું બોલે. ૧૬

કૃષ્ણ—અમે દાણને મશે શું દુભીએને,

• તુંનો ધણી દીસે છે રીસાળને;

હસીન તાબી લે હાથમાં ને,

તું પ્રીત ધરીને રસ આપને.

ઓછી ૧૭

ગોપી—અલ્યા! માઆં મુક્તાકુળ પામીએને, •

હઠ કરે કંઈ નહીં એકને;

લાજ નહીં તુને શાડકાને,

મન આણને કંઈ વિવેકને.

ધેણું શું બોલે. ૧૮

કૃષ્ણ—અલી વિવેક ધણો છે મન માહરને,

જવા નહીં ફૂલ નીરધારને;

આપ્યા વિના કેમ છુટશેને;

તારા મનશું તું વિચારને.

ઓછી ૧૯

ગોપી—તારા મનનો વિચાર મેં જાણીયોને,

હાં જ્ઞાને કરો છો આંચ જો,

મનમાં મન મળી ગયું જો,

જેમ સાકર બળે દુધ માંચજો

ધેણું શું બોલે. ૨૦

કૃષ્ણ—મીઠાં વચન તારાં માનુની જો,

તારા સાકર સરખા બોલજો;

પ્રીતનો આંખો તુજ પાસ છું જો,

આ આપું તમેને કાલ જો.

ગોષ્ઠી ૦ ૨૧

ગોષ્ઠી—રાઠ ભાગીને રસ વાધીયો જો,

ગોવાલણી લાગી પાય જો;

નંદણના કુંવર કૃપાળને જો,

ઉલટ તો આંગે ન માયજો.

ધેણું શું બોલે. ૨૨

જે કાષ ગાય શીખે ને સાંભળે જો,

તે ફરી ન આવે ગર્ભવાસજો;

દાણુલીલા દીનાનાથની જો,

ગુણુ ગાય રતનીયો દાસજો.

ધેણું શું બોલે. ૨૩

૬૨

શ્રીકૃષ્ણ—ઉંચી ને અત્રમેઝડી, સાંભળને ઠહું વાત;

વૃંદાવનને મારગ ખતાં, કેણુ છે તારી સાથ,

ઉભીરે વ્રજની નારીરે, પુણું પરણી કે કુંવારીરે;

આંખ્યા વિના આંખડી કાળીરે, બાબુપદ બેરખાચાળીરે. ૧

રમ્યા—સાથવાળી તેને ઘેર બેઠી, તારે શી પડપુછ;

મારગ મૂકી રહે વેગજો, તારે મોઢે નથી મુછ,

આંખો જા પાંસરી વાટેરે, સાંખુ નંદરાયને માટેરે,

તુતો ક્યાંનો કાનુડો દાણીરે, પાઈ તને પાંદડે પાણીરે. ૨

- કૃષ્ણ—શી છે તારી જતડી, કીયું છે તારૂં ગામ;
કાણુ છે તારાં માત પીતા, શું છે તારૂં નામ. ઉબી. ૩
- રાધા—આહીરની અમો જતડી, ગોકુળ માંડે ગામ;
અખુજાનની હું બેટડી, રાધા છે માંડે નામ. આ. ૪
- કૃષ્ણ—બોલતી નોતી ને બોલવા શીખી, આવડું બોલી આજ;
વૃંદાવનમાં નિત્ય ફરે, તુજને તે જ્ઞાની લાજ. ઉબી. ૫
- રાધા—લાજવાળા છે તે હું જાણું, ઢાંકી રાખો આપ;
વૃંદાવનનો મારગ રોકી, નિત્ય તપાસો લાજ. આ. ૬
- કૃષ્ણ—ઝાઝાં રાખે મેઢકાં, ઝાઝી રાખે ગાય;
છાશ પીને મોટી થઇ, ભરવાડની જાત કહેવાય. ઉબી. ૭
- રાધા—ગોકુળથી આવી ગોવાલણી, મથુરાથી આવ્યો કાન;
મારગમાં એકઠાં થયાં, તુતો જ્ઞાનું માગે છે દાણુ. આ. ૮
- કૃષ્ણ—ગોકુળની ગોવાલણી, મથુરાને મારગ જાય;
આડો કાન ફરી વળ્યો, તારો પ્રીને પાલવ સાલ. ઉબી. ૯
- રાધા—અમો બેટી અખુજાનની, રાધા માંડે નામ;
દાણુ લેવાની ગરજ હોય તો, આવજો ગોકુળ ગામ. આ. ૧૦
- કૃષ્ણ—નંદાવાનો હું નાનડિયો, કાનજી નામ પ્રમાણુ;
દાણુ લીધા વિના જવા દેઉં તો, નંદાવા પી આણુ. ઉબી. ૧૧
- રાધા—આણુ તો માનું કંસની ખીજી ન માનું કાય;
નવ નંદ મારે નેસડે વપે, તાગે નંદ તે કાણુજ હોય. આ. ૧૨
- કૃષ્ણ—કંમ તારો તે કાણુ છે, મેં વચ કીધો સફુ ઠામ;
વિચારીને બોલજ તારી, શુદ્ધ ગઝ કે સાન. ઉબી. ૧૩
- રાધા—શુદ્ધ ગઝ નથી માહરી, તારી ગઝ જેમ હોય;
સંભળ હેમા નંદના, તારે મન વિચારીને બોલ. આ. ૧૪

- કૃષ્ણ—મનમાંહે તું શું વિચારે રાધા, દાણુ લેવાને! સહી;
તારી માને શું કહીયે, તને વેચવા મોકલી અહીં. ઉભી. ૧૫
- રાધા—આવોને ગોપીના વાજા, સાંભળ કહું તે વેણુ;
તારી માને શું કહીયે, તારી પામે ચરાવે ધેન. ચા. ૧૬
- કૃષ્ણ—મેણાં મેણાં કરતી રહેજે, મહિયારી મદમાતી;
જાણ પીને ફાડા કાઢે, તુંતો રંગે મધ છે રાતી. ઉભી. ૧૭
- રાધા—કાનજી કાળા ના કર આળા, મોરલીયોવાળા;
અડધી રાતે શું નાઠા, તમે ભરીને ઉઘાળા. ચા. ૧૮
- કૃષ્ણ—દાણના દોકડા લેજીશું રોકડા, ખીજ ના કર વાત;
તારે મારે અમરો મરો, ફોડીશ મહીનાં માટ. ઉભી. ૧૯
- રાધા—દાણના દોકડા આપીશ રોકડા, ખીજું ન થાયે આળ;
દાણુ લીધામાં શું સમજે, તું નાનું સરખું બાળ. ચા. ૨૦
- કૃષ્ણ—મહિયારી તું મદની માતી, હું નાનું સરખું બાળ;
બાળપણું તુજને દેખાડું, થાવા દે સંખ્યાકાળ. ઉભી. ૨૧
- રાધા—સંખ્યાકાળે તું શું બતાવે, સાંભળ કાળા કાન;
મહી વેચીને આવતાં, હું આપીશ તાહાઈ દાણુ. ચા. ૨૨
- કૃષ્ણ—તું રંગીલી રૂપની રૂડી, હું જખીલો કહાન;
મહી ખપે કે ન ખપે, તું આપની મારાં દાણુ. ઉભી. ૨૩
- રાધા—મહીનાં દાણુ ના હોય મોહન, મનમાં સમજે પેર;
મહી પીવાનો ખપ હોય તો, હરિ આવજો મારે ઘેર. ચા. ૨૪
- કૃષ્ણ—કપારની મેણાં દધ રહી છે, કાપાં અદકાં વેર;
હેત કરી તું આપવા આવે, હવે લાગે તે કડવાં ઝેર. ઉભી. ૨૫
- રાધા—કહે તો હરિ ઘેરથી લાવું, કહે તો પાઉં આંધ;
હિમાના સ્વામી શામળા, તમે મનમાં ન લાવશે કાંધ.

આવો આવો નંદના હૈયારે, તમે ગોકુળના મહીમારે;
વાતતો વિચારીને કહીયેરે, મારગથી અળમા રહીયેરે. ૨૧

સીતાજીની કાંચળી.

૬૩

પંચવટીમાં સરોવર પાસે, રમતાં સીતા શ્રીરામ રે,
કનકતણા કુરંગ રાવણનો, આવ્યો તેણે કામ;

હો રમતાં રહ લાગી રાણીને. ૧

સોનાનો મૃગ ને ત્વચા કનકની, નાભી કરતૂરી બેહુક રે;

ડમરો ચરતાં દીકો જનકિયે, નાચે નૌતમ લેહુક. હો રમતાં. ૨

સીતા—તે દેખી સીતાને રહ લાગી, રામ એ મૃગ મારી લાવો રે;

આપણે જ્યારે અયોધ્યા જામશું, કાંચલડી સીચડાવો. હો રમતાં. ૩

રામ—સરોવર તીરે મૃગલો ઉભો, દીસતો ધણો રૂંડો રે;

ધેલી સીતા ધેલું શું બોલો, મૃગ છે હંયાનો ફૂડો. હો રમતાં. ૪

બહાએ જ્યારે સૃષ્ટિ રચી ત્યારે, સોનાનો નથી ઉપજાવ્યો રે;

નથી દીકો નથી શ્રવણે સાંજાળ્યો, કાષ્ઠક કારમો આવ્યો. હો રમતાં. ૫

સીતા—પ્રત્યક્ષ પારખું મારા પિયુજી, સાચો હશે તો સહાશે રે;

ફૂડ કપટથી આવ્યો હશે તો, હમણાં શીટી જશે. હો રમતાં. ૬

રામ—સચ્ચા હોય તેને કયમ હજિયે, કયાં ગયું તમારું જ્ઞાન રે;

પોતાના સ્વારથને માટે, દ્યોતો છા પશુના પ્રાણ. હો રમતાં. ૭

સીતા—સીતા કહે સાંજાળો રધુનંદન, વિદ્યા તમારી કમી રે;

ઉજ્જતો મારી લાવો મૃગલો, તો જાણું વિદ્યા સાચી. હો રમતાં. ૮

રામ—બીજાં વિદ્યાનાં કામ બધાં છે, સાચા પત્ર ફળ ફૂલ રે;

પાતાનો સ્વારથ સરતો હોય તો, પાપ ન કરિયે મૃગ. હો રમતાં. ૯

સીતા—સીતા કહે એક મૃગને હણતી, શાનું બેસે કર્મ રે;

મહારાજને મૃગયા રમવું, ખરો છત્રીનો ધર્મ. હો રમતાં. ૧૦

રામ—મૃગયા માટે અમે નથી આવ્યા, અમને શાની આશ રે;

ન્યાં જેવે આશ્રમે રહેવું, ત્યાં તેવો અભ્યાસ. હો રમતાં. ૧૧

સીતા—સાધુપણાં ન્યારે એવાં આદર્શો, ધનુષ પાણુ શાને ઝાલો રે;

સાધુ ચઢને રહો એકાંતે, ધર્મ પોતાનો પાળો. હો રમતાં. ૧૨

રામ—રામ કહે એ રાજપુત્રને, લખિયાં છે એંધાણુ રે;

કદાપિ કોઈ બળિયો દુઃખ દે તો, તેના લેવા પ્રાણુ. હો રમતાં. ૧૩

સીતા—શર્પનખા ભગની રાવણની, તેનો શો હતો વાંક રે;

વણુ અપરાધે તે અખળાનાં, છેલ્લાં કર્યું ને નાક. હો રમતાં. ૧૪

રામ—શર્પનખા કહે મુગ્ધને પરણો, તે મારે મન નવ લાવે રે;

એક થકી અમે વાજ આવ્યા, તો ખીજને કાણુ લાવે. હો રમતાં. ૧૫

સીતા—સંસારમાં ન્યારે રહેવું કંથજી, કાયર થયે કેમ ચાલે રે;

સંસારનો લાવો મારા કંથજી, નારી માગે તે ચાલે. હો રમતાં. ૧૬

રામ—ધૈર બેઠાં માગો તે આપું, કાયર થાઈ કયમ રે;

વનમાં આવીને લેવાં રૂપણાં, નહિ સતીનો ધર્મ. હો રમતાં. ૧૭

સીતા—એવો કમખો મેં નથી પહેર્યો, કાટિ ઉપાયે કંથ રે,

ગત ભલી ને ભાત અનુપમ, કિન્નવળ અંગ અનંત. હો રમતાં. ૧૮

રામ—એથી રૂંદો કમખો સીવડાવું, સોનાના તાર નંખાવું રે;

વારૂ ફૂલ ઉપર વેણ ફરતી, વચ્ચે મોતી ટંકાવું. હો રમતાં. ૧૯

સીતા—નીપજની જે વસ્તુ નીપજે, તેમાં તે શી વડાઈ રે;

અણનીપજ ને અમૂલ્ય જેની, જગમાં દીસે જુગતાઈ. હો રમતાં. ૨૦

રામ—એવા સ્વાદ હતા ન્યારે તમને, શીઘ્ર આવ્યાં હતાં સાથે રે;

ધૈર બેસી નવ રહી રે ઘેલી, ઓઢન પહેરત ખાતે. હો રમતાં. ૨૧

સીતા—પતિવ્રતા મારું વત પાળવું, પિયુ વિના કેમ રહેવાય રે;

એક ઘડી જે નવ દેખું તો, બ્રહ્માંડ વહીને જાય. હો રમતાં. ૨૨

રામ—પતિવ્રતા જે હોય પ્રેમદા, પિયુનું માને વચન રે;

મુખે ન માગે હૈયામાં દાઝે, ધીરજ રાખે મન. હો રમતાં. ૨૩

સીતા—સીતા કહે સાંભળો મારા પિયુજી, ઝાંઝું કહે થું ચાપ રે;

જે સીને માન નહિ પિયુનું તે, વાયે લીધી જાય. હો રમતાં. ૨૪

દેખ્યા પાખે શાનું દાઝે, નજર પડે મોહ લાગ્યો રે;

થોડું કામ ને આજસ કરવી, હજી નથી ગયો આધો. હો રમતાં. ૨૫

રામ—એ અણસરજયું દુઃખ કાણુ ભોગવે, થોડા સુખને વાસ્તે રે;

આજ વધારતાં જાય મૂળગા, ત્યારે રહિયે હાથ ધસતે. હો રમતાં. ૨૬

સીતા—વસ્તુ રાખીને દામ આપિયે, ત્યારે જાયે કથમ રે;

રળિયે તો મળિયે માહનજી, નિષ્ફળ ન હોય ઉલ્લમ. હો રમતાં. ૨૭

રામ—ઓહું હોય તે ઉલ્લમ માંડે, આપણું મરવે સુખ રે;

જળ કાંઈ રહીને જે ફૂવો, ખોદે તે મૂરખ. હો રમતાં. ૨૮

સીતા—મરિતાનાં જળ હોય ભાર ને, ફૂપનાં ઉત્તમકારી રે;

મદા જોગિયે મૃગત્વયા ગ્રહી, જે દીડી કાંઈ સારી. હો રમતાં. ૨૯

રામ—તેને તે વસ્તુ વાડે પિનતા, જેને જે આવે ભોગ્ય રે;

ગૃહસ્થને રાજ રિદ્ધિ રૂડી ને, જોગીને રૂડો જોગ. હો રમતાં. ૩૦

સીતા—અડી લુડી અમારે લાગ્યે તે, જેવી ચારીરે સોહિયે રે;

એવી કંચુકી આજ ન મળે, તે માટે મન મોહિયે. હો રમતાં. ૩૧

રામ—એવડો મોહ ન ધરિયે માનની, મનમાં સંતોષ સાહિયે રે;

જ્યારે જેવું મળે તે અનુભવિયે, ઝાઝાને નવ ચાહીએ. હો રમતાં. ૩૨

સીતા—સીતા કહે શા માટે ન કરિયે, સ્વાદ નવો નવો લેવો રે;

જેબનનો લાવો જીગજીવન, દિવસ ચારનો છે મેવો. હો રમતાં. ૩૩

રામ—અવસર કાંઈ ઓળખતી નથી, જેવો વેષ તેવું રમવું રે;

આપણે રાજ્યની રિદ્ધિ તજીને, આજ આ વનમાં ભમવું. હો રમતાં. ૩૪

સીતા—હુખના દિવસ કાલે વહી જશે, વહાણે પામશે રાજ્ય રે;

સવેળાનું સંચયું હોય તો, અવસરે આવે કાળ. હો રમતાં. ૭૫

રામ—રાજ્ય બેસીશું ત્યારે મળશે, જેવી જોઈએ તેવી જાત રે;

ચૌદ વરસ વનમાં બસવું તો, રાત આડીની શી વાત. હો રમતાં. ૭૬

સીતા—સીતા કહે જા બાટે ન માગું, તમ સંરખો પિયુ જ્યારે રે;

લક્ષ્મણ સરખો દિવસ મારે, લાડ કરે પછી ક્યારે. હો રમતાં. ૭૭

રામ—રામ કહે તને એ શી લલુપતા, અજાનો અવતાર રે;

વનમાં રહીને લોભ કરવો, ન હોય એ ધર્મ લમાર. હો રમતાં. ૭૮

સીતા—સીતા કહે સાંભળો મારા પિયુજી, બાળું કહે શું કાચ રે;

જે સ્ત્રીને નહિ માન પિયુનું, તે વાએ લીધી જાય; હો રમતાં. ૭૯

રામ—રામ કહે તું વાલી ન હોય તો, શિવનું ધનુષ શાને બાળું રે;

ફરશુરામ સાથે શુદ્ધ કરીને, અયોધ્યામાં ગાળું. હો રમતાં. ૮૦

સીતા—મનસા વાઘાએ વાલી હઉં, તો કહું કરો મુજ કંથ રે;

ધડિ અધધડિ જે વિશંખ કરશે, તો પ્રાણનો આણીશ અંત. હો રમતાં.

રામ—રામ કહે હૈયે નવ હારો, આટલો દા રમી જમજ રે;

તમને જ્યારે તેડી લાવ્યો, જે કહેશે તે સહીશ. હો રમતાં. ૮૨

સીતા—એ સોમકાં હવે કાલે રમાશે, હું નહિ ઢાળું પાસા રે;

ધડિ અધધડિનો વિશંખ કરશે તો, કાંઈક જોશે તમાસા. હો રમતાં. ૮૩

પાસા પગાડી ધરણીધર બિડયા, બાંધને બજારી નારી રે;

લક્ષ્મણ બાપ તું અઢિયે રહેજે, મૃગને લાવું મારી. હો રમતાં. ૮૪

ધનુષ લોધને ધાયા ધરણીધર, કુરંગ ઉપર દાઢ પીસે રે;

જેમ જેમ જઈ હુકે જગજીવન, તેમ તેમ વેગળા દીસે. હો રમતાં. ૮૫

ચાપ ચઢાવી મૃગલો માર્યો, મેઠયું કસીને બાણ રે;

મરતે મૃગલે ચીસ નાંખી જે, લક્ષ્મણ જાએ પ્રાણ. હો રમતાં. ૮૬

જાળ સીતાએ સાંભળ્યો લક્ષ્મણ, રામ તેડે છે તમારા રે;

ફરશુને હણતું કદ પડ્યું છે, શીઘ્ર થઈને અધારો. હો રમતાં. ૮૭

સદ્મમણુ—મદ્મમણુ કહે એક હરણુને હણુવાં, કદ પડે તે ચાનું રે;

રઘુનાથ સરખા ચીમ નાંખે તે, વાત તો હું નવ માનું. હો રમતાં. ૪૮

સીતા—દક્ષિણ દિસે દિયરિયા મારા, આઠાં રાક્ષસ ફળ છે રે;

એકલડા જાણીને જાઓ, બેએ બાવીસનું બળ છે. હો રમતાં. ૪૯

સદ્મમણુ—એકળ બાણે ચૌદ સહસ્રને, મારે એવો મારો ખાત રે;

ચૌદ સહસ્ર ચઢીને આવે તો, નવ હારે રઘુનાથ. હો રમતાં. ૫૦

સીતા—દિયરિયા વેળા વેળાનાં ફળ છે, એવડો મર્વ ન ધરિયે રે;

ક્યારે હારિયે તે ક્યારે જીનિયે, તે માટે સાંચરિયે. હો રમતાં. ૫૧

સદ્મમણુ—મદ્મમણુ કહે બાબી લખ્યું હશે તો, બહાએ પાછું ન માય રે;

તમને વનમાં એકલાં મેલીને, ડગલું નહિ બરાય. હો રમતાં. ૫૨

સીતા—સીતા કહે તને ચાનું દાઝે, જૂજની માતા માટે રે;

સગો ખાત શત્રુષ્ઠન હોય તો, હમણાં દોડે ડિયાટે. હો રમતાં. ૫૩

સદ્મમણુ—મુજને રામજી વાલા ન હોય તો, શીઠ આવું હું સાધરે;

બોળે ભાવે ભક્તિ કંઈ કું, જાણીને જ્યેષ્ઠજ ખાત. હો રમતાં. ૫૪

સીતા—મક્તિ કરો તે મુજને ન આવે, મીઠું બોલે નહિ મીઠું રે;

તુજ દુષ્ટનો વિશ્વાસ ન કરિયે, આજ પારખું દીધું. હો રમતાં. ૫૫

સદ્મમણુ—મલી સીતાજી ભુદ્ધિ તમારી, મુજને એવો પ્રમાણ્યો રે;

રાત દિવસ મેં સેવા કરી, એક ગુણ નવ જાણ્યો. હો રમતાં. ૫૬

સીતા—સીતા કહે તારા ગુણનું સદ્ગુણ, પડી વેળા પરમાણ્યું રે;

સાદ સાંભળીને સાસો કરીયો, ત્યારે હેન જણાણું. હો રમતાં. ૫૭

સીતા કહે તને ચાનું દાઝે, વાલા નહિ શ્રીરામ રે;

બાંધવ હોય તો રણમાં દોડે, કરવાને સંત્રામ. હો રમતાં. ૫૮

સદ્મમણુ—તમને અહિંયાં કે સાઈ મેલું, સાંસો કંઈ છું તેણે રે;

તમને જો સાંજન લાગે તો, વળતા મરિયે મેહેણું. હો રમતાં. ૫૯

- સીતા—તેવાં બોળાં અમે નહિ દિયરિયા, મન વસિયા મહાસજ રે;
 અવર પુરુષ સાથે બોલું તો, લાગે કુળને લાજ. હો રમતાં. ૬૦
- લક્ષ્મણ—કેટલું બળ તમ અમળા કેરૂં, તનક તાલ ને હેલાં રે;
 રાંધ્યું ધાન્ય ને પ્રેમદા સરખી, વણસતાં નહિ વેળા. હો રમતાં. ૬૧
- સીતા—સીતા કહે તું શું સમજાવે, સામુતણા સુત કાલા રે;
 એકલો ઊજડમાં જાને જાએ, પ્રાણ તને તારા વાલા. હો રમતાં. ૬૨
- લક્ષ્મણ—મુજને પ્રાણ જે વાલા હોય તો, શીદ જાજી હું વન રે;
 વનદ્રગ મેવા વીણી લાવું છું, એકાં કરે ઇછો ભોજન. હો રમતાં. ૬૩
- સીતા—સીતા કહે તું શું દિયરિયા, મુજને રાખે વારી રે;
 તું જાણે છે રામ પડે તો, હું ભોગવું આ નારી. હો રમતાં. ૬૪
- લક્ષ્મણ—ભલી સીતાજી બુદ્ધિ તમારી, મુજને નવું ન કહિયે રે;
 એક દહાડો હર્યો હજી તો, સરવે સાચું લહિયે. હો રમતાં. ૬૫
- સીતા—કપટી હોય તે કામચું હસે નહિ, રાખે મનમા જાણી રે;
 જળ કાંઠે જમ ખ્યાન ધરે તે, મચ્છને લેવા તાણી. હો રમતાં. ૬૬
- કવિ—વચનજાણુ લાગ્યાં લક્ષ્મણને, તાપ જીવન્યો તનમાં રે;
 બહુએ પેર પડી લક્ષ્મણને, ઝુરણુ લાગી મનમાં. હો રમતાં. ૬૭
- શિલિમુખ રેખા કોંધી લક્ષ્મણે દીધી રામની આણુ રે;
 કૂડે કપટે જે કામ આવે, તેના જાળે પ્રાણ. હો રમતાં. ૬૮
- એમ કહી લક્ષ્મણજી ગયા, તારણીને લાગ્યો તાપ રે;
 કંઠણ વચન કલાં દિયરને, તેનું લાગ્યું પાપ. હો રમતાં. ૬૯
- લાગ જોઈ લંકાપતિ આવ્યો, પાપિયે ચલાવ્યા ચરણુ રે;
 પરદારાને હરવા કારણુ, માથે લાગ્યો મરણુ. હો રમતાં. ૭૦
- ભગવાં વચ્ચ ને ભેખ સંન્યાસી, કરમાં કમંડળ ધરિયું રે;
 ક્રુષાર્તિને ભિક્ષા આપો, આવી એમ ઊચરિયું. હો રમતાં. ૭૧

આવો પ્રભુજી ખેસો રૂપિજી, અમૃત યોગ્યાં વાણી રે;

ઊડીને આસન ત્યાં આપ્યું, ધર્મ ગૃહસ્થનો જાણી. હો રમતાં. ૭૨
રાવણુ—કોણુ પિતા કોને ઘેર પરપયાં, કોણુ તમારો કંથ રે;

જિજ્ઞાસા એકલડાં મેલીને, ક્યાંહાં ગયા ખળવંત. હો રમતાં. ૭૩

સીતા—જનક પિતા ને દશરથ સસરો, કૌશલ્યાજી સાસુ રે;

તાતતણ્યાં વચન પાળવાને, અમે ત્રણે વન વાસ્યું. હો રમતાં. ૭૪

સોનાના શૃંગનો મૃગ આવ્યો તો, કંચુકીની ચર્ધ અભલાખા રે;

મૃગસો મારવા પિયુજી ગયા છે, કરીને શિલિમુખ રેખા. હો રમતાં. ૭૫

કવિ—શિલિમુખ રેખા ઉપર મેલી પાવડી, પાપી બોલે મર્મ રે;

એ પર પગ મેલી બીખ આપો, રહેશે તમારો ધર્મ હો. રમતાં. ૭૬

પાપીનો પરપંચ ન પ્રીછ્યો, ભામિની ચમ્ર હૈયે બોળી રે;

પોતાની વાત જે પરને કહેશે, તે રહેશે આંખો ચોળી. હો રમતાં. ૭૭

સીતાએ સીતાફળ આપ્યાં, પગ પાવડિયે ધરિયો રે;

જીપાડી લીધી અપખાને, હરણ કરી સાંચરિયો. હો રમતાં. ૭૮

ત્યારે તરૂંછીને ત્રાસજ પડિયો, ધાગે લક્ષ્મણુ રામ રે;

આ પાપી કાષ્ઠ હરો જાય છે, કરીને દુષ્ટનું કામ. હો રમતાં. ૭૯

ત જીવંદ સાંભળી પંખા આવ્યો, દશરથનો તે મિત્ર રે;

સીતાને મૂકવા કારણુ, માંડયું યુદ્ધ ત્રિચિત્ર. હો રમતાં. ૮૦

રાવણુ એક કપટજ કીધું, પર્વત પાછળ રહીને રે;

રૂઢિરાળા પાપાણુ ગીરાવ્યા, ભારે પડિયો ચઢને. હો રમતાં. ૮૧

ત્યાંથી રાવણુ લેછને ગયો, લંકાના ગદપાંચ રે;

મૃગ મારીને રામજી વળિયા, જે જે રાધવરાય. હો રમતાં. ૮૨

નથી રે સીતા નથી રે સીતા, નથી રે મહુલી માંચ રે;

કાગારોળ ત્યાં ચમ્ર રહ્યો છે, ચક્રડોળ વાતે ત્યાંય. હો રમતાં. ૮૩

પગલે પગલે શોધતા તેને, ગયા તે બેઉએ ભાષ રે;

રૂપિયુખ પર્વત માર્ગે પહોંચ્યા, સખાં છે વાંદરનો રાગ હો રમતાં. ૮૪
 સુગ્રીવ સાથે કરી મૈત્રી, વાલીને નાંખ્યો મારી રે;
 વાલિનું રાજ્ય સુગ્રીવને આપ્યું, ઉપર આપી નારી. હો રમતાં. ૮૫
 નર વાંદર એકઠા કરીને, સાગર ખાંધી ખજ રે;
 રાવણને મારી કરીને, વિભીષણને આપ્યું રાજ. હો રમતાં. ૮૬
 યુદ્ધ કરી સીતાને લાખ્યા, ઢોલ નિશાન વજ્રહવી રે;
 સીતાજીવાં લાડ પાળ્યાં તે, કાંચલડી સીવદ્રવી. હો રમતાં. ૮૭
 જે કે બાએ જણે સાંભળે, તેહતણાં દુઃખ વામે રે;
 ધર્મ અર્થ ને કામ સુ કૃત ફળ, ચાર પદારથ પામે. હો રમતાં. ૮૮

૬૪

કાન—ધુતારી ધુમટાવાળીરે, આંખ્યા વિના આંખડી કાળીરે;
 ઉચીને અલખેલડીરે, પાતળાં પરિધાન;
 જોખનીયાનું જોર ધણું, હું ઉતારું અભિમાન. ધુતારી૦ ૧
 ગોપી—નહાની વચમાં નામજ કાઢ્યું, લોક કરે વખાણ;
 મોં ખાયને આંખડી લાજે, શાનું માગે છે દાણ;
 ચાલ્યો જ પાધરી વાટેરે, સાંપું છું નંદના માટેરે. ચાલ્યો૦ ૨
 કાન—આ ગોકુળમાં ધણી વસે છે, મોટી જન આહીર;
 બેવાર વાને લજ્જા શાની, છે વહનજીની રીત. ધુતારી૦ ૩
 ગોપી—પાધરી વાટે તે લડેરે, જેને હોય બે આપ;
 એ દાણ શું લખાવી લાગ્યો, કંસરાયની છાપ. ચાલ્યો૦ ૪
 કાન—છાપ તો તારો આપ કરે છે, સેંકડો બ્રહ્માન;
 અમો કુંવર નંદગાયના, ગણું કંસને તૃણ સમાન. ધુતારી૦ ૫
 ગોપી—સમજી બોલો શામળારે, લોક સાથે શાં લાડ;
 બીખ માગી ખાંડીને જીવું, માનો પરમેશ્વરનો પાડ. ચાલ્યો૦ ૬

- કાન—ગોપી ગાળ દીયો અદકરી, છે જોરવરને બેરે;
 બીજા આબ્યાની પેર કહું, તું કાન ધરતી એરો. ધુતારી૦ ૭
- ગોપી—કાન ધર્યાનું કામ શું છે, સમજી મનની વાત;
 એવો કો દેખતી નથી, જે અડકાડી શકે હાથ. ચાલ્યો૦ ૮
- કાન—આવે નારી ઇંદ્રાણી તો, જય મુકી માન;
 તારું સર્વસ્વ લઉં સુંદરી તો, મારું નામ જીવીલો કાન. ધુતારી૦ ૯
- ગોપી—છ વરસનું છોકરડું ને, ચોરી પીતો છાશ;
 સર્વ આપું શામળા તું, આવ મારી પાસ. ચાલ્યો૦ ૧૦
- કાન—તું મદમાતી મહીયારી, હું નિકટ નહાતું બાળ;
 બાળપણું તમને દેખાડું, થાવા દે સંધ્યાકાળ. ધુતારી૦ ૧૧
- ગોપી—વિવાદ કરતાં દિવસ વીત્યો, અમળાં આકળી શય;
 પ્રેમાનંદ પ્રભુ જવા દીયો, ગોપી લાગી પાય. ચાલ્યો૦ ૧૨

૬૫

- આજની ધડીરે રળીયામણી,
 હારિ મારા વાલાજી આબ્યાની વધામણીજીરે. આજની૦ ૧૬૦
- હારિ પુર્યો પુર્યો સોહાગણુ સાધીયો,
 હારિ ઘેર મજાપતો આવે તે હારિ હાથીયોજીરે. આજની૦ ૧
- હારિ સખી આડેરા વાંસ અણાવાયે,
 હારિ મારા વાલાજીના મંડપ રચાવીએજીરે. આજની૦ ૨
- હારિ સોહાગણુ ચાર તેડાવીએ,
 હારિ મારા વાલાજીને મેલીડે વધાવીએજીરે. આજની૦ ૩
- હારિ સોહાગણુ મળજો જે ધડી,
 હારિ મારા પ્રભુજી પંજારે તે ધડીએજીરે. આજની૦ ૪

હરિ રસ મીઠાધી અતિ મીઠડો,
મેહેતા નરસૈઆનો સ્વામી કાષએ દીઠડો હોજરે.

આજની ૫

૬૬

હરિ દાણુ માગેરે દાણુ માગે,	
હરિ તારી મીઠડીના બોલ આણુ વાગેરે.	દાણુ માગે.
હરિ કાન કીયા મુલકનો સુખો,	
હરે મારા મારગ વચ્ચે ઉભોરે.	દાણુ માગે. ૧
હરે કાન કીયા મુલકનો રસીયો,	
હરે મારા મારગ વચ્ચે વસીયોરે.	દાણુ માગે. ૨
હરે કાન કીયા મુલકનો દાણી,	
હરે મીરી નવરંગ સુંદડી તાણીરે.	દાણુ માગે ૩
હરે કાન કીયા મુલકનો મેહેતો,	
હરે મારા મારગ વચમાં રહેતોરે.	દાણુ માગે. ૪
હરે કાન જળ જીમનાંતે આરે,	
હરે એમાં કાણુ જીતે ને કાણુ હારેરે.	દાણુ માગે. ૫
હરે કાન નથી સાકર નથી મેવા;	
હરે ખાટી જાણમાં શું આગ્યો લેવારે.	દાણુ માગે. ૬
હરે મેહેતા નરસંપા સ્વામીને વારી,	
હરે મહિ ગોવાળીયામાં ચારીરે.	દાણુ માગે. ૭

ગોવાળીયાનાં હારિયાં.

૬૭

કુષ્મધીયો જાવા દો અમને, જાને રોજો છે વન;

એકલડી વન કેમ રહું, ધ્રુજે છે મારું તન.	કુષ્મં ૮૬.
કુમળી આંગળી મરડાશે, મુકાની મારો હાથ;	
હું આવી આગળ ચડી, પુઠે આવે સૈયર સાથ.	કુષ્મં ૧
દિવસે પરજયા પીયુ સાથે, ક્રિલા રહું નવ જાય;	
નંદજીના સમ અળગા રહો તો, પરશું કેમ ખોલાય.	કુષ્મં ૨
પીયુ મારો ચતુર નથી તે, શું જાણે મોગની રીત;	
તેણે હું પ્રીછું નહી, જે પુરૂષ કવી પ્રીત.	કુષ્મં ૩
જે રસ જેણે ચાખ્યો નહીરે, તે શું જાણે નેહ;	
નેન નચાવો છો ધણાં, હું પ્રીછું નહી કાંઈ તેહ.	કુષ્મં ૪
તમ સરખી હોય તેને વાહો, મુકાની મારો હાથ;	
ખાળપણે એવું કરો જે, આમળ વાધે કાજ.	કુષ્મં ૫
કાલ પિતા પરજ્યાવશેરે, ઉત્તમ સુંદીર નાર;	
પરની ઘર વસે નહી, એ વેદનો ગહેવાર.	કુષ્મં ૬
સખ દળે શરીરનું જો, કાષ્ઠશું લાગે મન;	
ચિંતન્યું તો નવ પામીએ, અતિ દોલલો દુરીજન.	કુષ્મં ૭
ચતુર દશે તે જાણશેરે, ચતુરામની પેર;	
મેં મન તારું ઝાળખ્યું, અવસરે આવજો ઘેર.	કુષ્મં ૮
મારગમાં ન ખોલાવીએ, આવતા દેખે લોક;	
જાણજી પ્રજા રમતાયજી, જુકાં આળ ચડાવે લોક.	કુષ્મં ૯

૬૮

જાણના નંદના ગોવાળીયા, તું શેનું માએ દાણ;	
જો તું આરીશ હુકડે તો, કંસરાયની આણ.	જાણના ૮૬.
ધેર જઈ પુછ માતનેરે, જાણ વેચતી કાલ;	
દારી ચઢ વનમાં રહો, કાં સોખ્યો તું આલ.	જાણના ૧

આથા હિપર પાથડી ને, અણીયાળાં લેખન;
 કરમાં કાળી કાંવળી, કાં વહે મીઠાં વચન. જાઓ ૦ ૨
 અંધ માં મોડીશ આપડું તું, રાખજે તારો ભાર;
 અંધળ ચાળા કહાનાં કાળા, કું તે તારી નહો નાર. જાઓ ૦ ૩
 મેં તને નિરમળ સાંભળ્યોરે, વસતો વૃંદાવન;
 ભરમે બોળી ના જાણતો, અતિ કહણુ છે મારું મન. જાઓ ૦ ૪
 પાંચરે મારગ ચાલીયેરે, જોવાળીયાની સાથ;
 છેલ્લપાણું નવ ફીટ્યો, ભાવણુ પ્રભુ રૂનાથ. જાઓ ૦ ૫

૬૯

ઉભી રહે આહરડી, તું બોલની વાંક બોલ;
 તારી આંખડી તે મેં ઝાળખારે, અવર નહી કોની તોલ. ઉભી ૦ ટેક.
 મારજે છોડી અંબોડલોરે, હીંડતી મોડામોડ;
 શેરી જોઈને ચાલીએ, ધેર કંઈ સારો હોય. ઉભી ૦ ૧
 સતી સામું ન જાળોએરે, નીચું જોઈને ચાલ;
 પરપુરૂષથી વેગળી રહે, તેની આંખમડી ઝાળખાલ. ઉભી ૦ ૨
 ઠાણુ લાગે આ ઠાસનુંરે, અહીં નથી કંસતો ભાગ;
 વણુ પ્રીછે આવે નહો, આવે તો મારો ભાગ. ઉભી ૦ ૩
 આપતાં આવી કાચની, કું જે માયું તે આપ;
 ભાલણુ પ્રભુ રૂનાથજી, અંતર આણી માપ. ઉભી ૦ ૪

૭૦

ઓરો આવરે આહીરકા, મેં જાત વારી જાણી. ટેક.
 ભુલમ કરો છે જોરાવસારે, કંસરાયને કહીશું;
 નિત્ય ઉઠીને દુઃખ દેહો, તારું જોડુજ છુટીને જાણું. ઓરો ૦ ૧

અમે દાણી નંદરાખનારે, મન માને તે લાંબું;	
કહેજો તારા કંસરામનેરે, અમે હિતર લાંબું.	ઓરો ૨
તું સરખા મારે ઘેર લજારે, અમને ખાચે પાણી;	
તાંઈ ખોલ્યું સાંખું હતો, નંદનો કુંવર જાણી.	ઓરો ૩
પાંધરે મારમ ચાલીએરે, ગોવાળીમાની સાથ;	
હેલપણું નવ કીજીએ, લાલણ્ય પ્રભુ રૂગનાથ.	ઓરો ૪

૭૨

છાંબીલા નંદનારે, તારી ચાલનો ચટકાળે;	
છોરા આહીરનારે, તારા મુખનો મટકાળે.	ટેક.
ચટકા તારી ચાલનો, પાવડીએ કંગરકાર;	
ધુમક ધુમક ધુવરી બાજે, નેનમાં નાચે મોર.	છાંબીલા ૧
તાણીને બાંધે પાંધડીરે, ઢગકતો મુકે તોગ;	
શેરીએ લડચડતો હીડે, મુખ મેઝલી ધનધોર.	છાંબીલા ૨
મુખ ખતાવીને ઘેલાં કીધાં, જણે હરાપાં ઢોર;	
લાલણ્ય પ્રભુ રૂગનાથજી મારા, ચિતલડાના ચોર.	છાંબીલા ૩

૭૩

અખુબાન કેરી ખેડી, રાણી રાધા છે મારું નામ;	
દધી તણો જે ખપ કરો તો, આવજો ગોકુળગામ.	અખુ ૨૬.
લંપટ સંપટ નાથજીરે, કપડી કાળા કાન;	
દધી તણું જે દાણુ લેશે તો, કંસને ઘેરે જાણુ.	અખુ ૧
વૃંદાવનની વાટમાં તમે, ચાને રોકો છો પાટ;	
તારી માતા તો અપવૃં મોહું, લેતી મહીનું આટ.	અખુ ૨

રાધા તો દાણુ નહીં આપેરે, તમારું શું જોર;
પિતા મારો જો જાણશે તો, કરશે પાધરા દોર.
સીધે મારગ આવીએરે, જોવાળીયાની સાથ;
છેલપણું નવ કીછએ, ભાલણુ પ્રભુ રૂમનાથ.

અખુ ૩

અખુ ૪

ગર્વ વિષે.

૭૩

મેનીરે તમે ગર્વે ન છલકાસો, પુલ્લણુજી મર્ધ નહીં પુલ્લાસો. એ ૦ ૮૬
ગર્વથી સર્વે જનો માડા, ઉડ્યા ગર્વે બહુ જનના આટા. એ ૦ ૧
મયાં રાજ કુળી ધણું ગર્વે, સુના મોતની સોડમાં સર્વે. એ ૦ ૨
અભિમાની કરી પડ્યો કેવો, ગયો મરી રાવણના જેવો. એ ૦ ૩
દીધું દુઃખ દ્રૌપદીને જ્યારે, મુઝો દુષ્ટ દુર્યોધન ત્યારે. એ ૦ ૪
ગરવ દીધ રાખે તે બેઠી, કરો મન મોટું કુંપદ મેઠી. એ ૦ ૫
કુતરું કોઠ માડા લગે ચાલે, બધો બાર પોતા શિરે ભાળે. એ ૦ ૬
ભણી મણી મર્વ નહીં મારે, પડ્યું પાણીમાં બચુનર ત્યારે. એ ૦ ૭
હું છું ઘઠો સૌ થકી રૂપાળી, બક એવું હોય કુંપદનાળી. એ ૦ ૮
પુરું હોય પોત ન પ્રકારો, અધુરો બડો ઝડ છલકારો. એ ૦ ૯
બીજને તુચ્છપણે ઓલે, ઠરે તેહ તરણને તોલે. એ ૦ ૧૦

હિતશિક્ષા.

૭૪

(સાંભળને તું સજની મોરી-એ દેહી.)
સાંભળજે સજન નરનારી, હિત શિખામણુ સારીછરે;

રીસ કરે દેતાં શિખામણ, ભાગ્ય દશા પરવારી, મુણુને સન્નનો રે૦ ૧

મુરખ બાળક ભયક બસની, કાર ને વળી નારુછરે;

જે સંસારે સદા સુખ વાંછો, ચોરની સંમત વાર. મુણુને૦ ૨

વેશ્યા સાથે વણુજ ન કરીએ, નીચથું નેહ ન ધરીએછરે;

ખાંપણ આવે ધર ધન ભવે, જીવિતને પરહરીએ. મુણુને૦ ૩

કામ વિના પર ઘેર ન જમ્યે, આળે ગાળ ન દીજેછરે;

ખળીઆ સાથે બાથ ન ભરીએ, કુટુંબ કસેજ ન કીજે. મુણુને૦ ૪

દુસ્મનથું પરનારી સાથે, તજીએ વાત એકાંતેછરે;

માત બેનથું મારગ જતાં, વાત ન કરીએ રાતે. મુણુને૦ ૫

રાજા રાણી ધરનો મોની, વિશ્વાસે નવ રહીએછરે;

માત પિતા ગુરૂ વિષુ ખીજને, ગુંજની વાત ન કહીએ. મુણુને૦ ૬

અજાણ્યા મારગે નવ જમ્યે, ઝાડ તળે નવ વસીએછરે;

હાથી ઘોડા ગાડી જનાં, દુરજનથી દૂર ખસીએ. મુણુને૦ ૭

રમત રમતાં રીસ ન કરીએ, ભય મારગ નવ જમ્યેછરે;

જે જશુ વાત કરે જ્યાં જાની, ત્યાં ઉમા નવ રહિયે. મુણુને૦ ૮

હુકારા વિષુ વાત ન કરીએ, ધન્ય વિષુ નવ જમીએછરે;

ધન વિદ્યાનો મદ નવ ધરીએ, નમતા સાથે નમીએ. મુણુને૦ ૯

ગુરૂ જોગી રાજા પાંડિતને, હાંસી કરી નવ હસીએછરે;

હાથી વાઘ સરપ નર વહતાં, દેખીને દૂર ખસીએ. મુણુને૦ ૧૦

કુવા કઠિ હાંસી ન કરીએ, કેદ કરી નવ ભમીએછરે;

વરો ન કરીએ ધર વેચીને, જુગટડે નવ રમીએ. મુણુને૦ ૧૧

ભણુતાં અણુતાં આળસ તજીએ, ભખતાં વાત ન કરીએછરે;

પ્રહસ્તે પ્રહસે દુઝને, આપણું નામ ન ધરીએ. મુણુને૦ ૧૨

નામું મડિ આળસ છાંટી, દેવાદાર ન જમ્યેછરે;

કેદ બગાડિક રથાનક વરજ, દેસાવર જમ રહીએ. મુણુને૦ ૧૩

ધનવંતેને વેષ ઝલીનતા, પમણુ પમ ધસી કુવેજરે;
 નાપીક ઘેર જમ જીર મુડારે, પાણીમાં મુખ જુવે. મુણ્ણમે ૧૪
 નાવજી હાથજી મુંદર ન કરે, બેઠાં તરણાં તોડેજરે;
 ભોય ચિત્રામણુ નમ મુવે તો, તેને લક્ષ્મી છોડે. મુણ્ણમે ૧૫
 સાત્ર ચરણે શીલ નમાવી, ખાપને કરો સલામોજરે;
 દેવ ગુરનાં દરજન કરીને, કરો સંસારનાં કામો. મુણ્ણમે ૧૬
 સે હાથે આયુ નવ ખણ્ણીએ, કાન નહિ ખોતરીએજરે;
 હિમા કેડે હાથ ન હમએ, સામે પુર ન તરીએ. મુણ્ણમે ૧૭
 તેલ તમાકુ દૂર તજ દે, અણુમળ જળ ન પીએજરે;
 કુળવંતી સતીને શિખામણુ, આના ભેગી દીને. મુણ્ણમે ૧૮
 સાસુ સસરો જેઠ જેઠાણી, નજીદી વિનય નવ મુકોજરે;
 જાણુપણે શેરી સંચરતાં, ચતુરા ચાલ ન મુકો. મુણ્ણમે ૧૯
 નીચ સાહેલી સંગ ન કીને, પરમદિર નજ બમીએજરે;
 શત પડે ધરખંદાર ન જમએ, સહિને જમડી જમીએ. મુણ્ણમે ૨૦
 ઘોખણુ માલણુ ને કુંભારણુ, જોગણુ સંગ ન કરીએજરે;
 સેજે કંઈક આળ ચઢાવે, એવું શોદ આહરીયે. મુણ્ણમે ૨૧
 નિજ બરખંદાર મથો દેશાવર, તવ જણુગાર ન ધરીએજરે;
 જમવા નાત મહિં નવ જમએ, દુરિજન દેખી ડરીએ. મુણ્ણમે ૨૨
 પરજેરી ગરબો માવાને, મેલેમેલે નવ જમએજરે;
 નાવજી ધોવજી નદી કિનારે, જાતાં નિર્બંજ ન થમએ. મુણ્ણમે ૨૩
 હિપડતે પમ ચાલ આલીએ, હુન્નર સહુ શીખી લીએજરે;
 સ્નાન સુખજો રસોષ કરીને, ઘન સુધારે દીને. મુણ્ણમે ૨૪
 શોક્ય તાણું ચાનું ખાળક દેખી, ખેદ ન ધરજો હૈએજરે;
 તેની મુખ શોતળ આશિષે, પુત તણાં ફળ લહીએ. મુણ્ણમે ૨૫
 ખાર વરસ ખાળક મુરખડી આ, એ એ સરખાં કહીએજરે;
 જાણીને મુખ લીધા ગ્રામે, ખેડ જો દુષ્ટ લહીએ. મુણ્ણમે ૨૬

નરનારી ખેડેને શિખામણુ, મુખ ધવરી નવ હસીએછરે;
 નક્ત સર્ગાનાં ધર છોડીને, એકલ્યાં નવ વસીયે. સુણુજે૦ ૨૭
 વમન કરીને ચિંતા ઝાળે, નખળે આસન ન બેસીએછરે;
 વિદીશ દક્ષિણ દિશ અધારે, ખોટયું પથએ ન ખાઇએ. સુણુજે૦ ૨૮
 અંજણે તરૂવતી પાતરે, પેટ અછરણુ વેળાછરે,
 અગાસે ભોજન નવ કરીએ, બે જણુ બેસી બેળા. સુણુજે૦ ૨૯
 અતિશે ઉતું ખાટું ખાઈ, શાક ધણું નવ ખાવુંછરે;
 માનપણે અડીંગણુ વરણ, જમવા પહેલાં નાવું. સુણુજે૦ ૩૦
 અન્ન વખાણી વખોડી ન ખાવું, તડકે બેસી નવ જમવુંછરે;
 માંદા પાસે રાત તજીને, નરણુ પાણી ન પીવું. સુણુજે૦ ૩૧
 કંદમૂળ અલક્ષને બોળો, વાસી વીદળ વરનેછરે;
 જુઠું તજે પર નીંદા હિંસા, જે વળી નર ભવ સરજે. સુણુજે૦ ૩૨
 વ્રત નિયમ ધરીએ ગુરૂ હાથે, તિરથ જત્રા કરીએછરે;
 પુણ્ય ઉદ્ય જે મોટો પ્રગટે, તો સંઘવી પદ ધરીએ. સુણુજે ૩૩
 મારગમાં મન મોકળું રાખી, બહુ વિધી સંઘ જમાડોછરે;
 સુરલોકમાં સુખ મધળાં પામે, પણ નહીં એવો દહાડો. સુણુજે૦ ૩૪
 તિરથ તારણુ શિવ મુખકારણુ, સિદ્ધાચળ ગીરનારેછરે;
 પ્રભુ ભક્ત છે ગુરૂ શરણે, ભવજળ તારે એક ઐવતારે. સુણુજે૦ ૩૫
 ભૌતિક લોકોત્તર હિતશિક્ષા છત્રીસી એ બોલીછરે;
 પંડિત શ્રી શુભ વિરવિજય મુખ, વાણી મોહનવેલી. સુણુજે૦ ૩૬

૭૫

આવેને અલબેલા મારે આંગણે,
 નવ દીઠે મુને થાય ધણે સંતાપજે;

મોહનજી મેહેશ્વાર્મા નિશ્ચે આવળે, દેશ મધ્યે જીવો વિચારી આપળે.	આવોને૦ ૧
રાસ રમતાં બોલ્યા તે સૌ પાળળે, શીદને જીહું આપ્યું મુજને વચનળે; વચન વહેલું વેચી આવા કેમ થયા, પ્રથમ ગળ્યત સોંપત નહિ તન મનળે.	આવોને૦ ૨
પ્રીતલડી કીધી તે તો હવે પાળિયે, વચન બોલ્યા તે મિથ્યા કાંઈ નવ થાયળે; સમજાવી શિખામણ દેઉં જ્ઞાનળા, વાયદો હમને જ્ઞાને અમને વ્હાયળે.	આવોને૦ ૩
કામણગારા કહ્યું અમારૂં માનીયે, કલા વિના તો મુજથી નવ રહેવાયળે; મનમાં અકળાઉં પણ જાતે છું માનની, શ્રી વિદુશ્વર કરજો મ્હારી સ્થાયળે.	આવોને૦ ૪
આજ એકાંતે આપણું મળિયે આ સ્થળે, રસ્તે દુરીજન દેખી કરશે વાતળે; હમ પ્રિતમના સ્વામી શરણે રાખજે, તરછોડીને શીદ કરે છે પાતળે.	આવોને૦ ૫

૭૬

ઉદવજી માધવને કહેજો એટલું, જા માટે તમે પાડ્યો છે વિજેય જો; નિદારે દિવસ એક નથી આવતી, જોપી જનને પ્રગટ્યો છે કાંઈ રોગળે.	ઉદવજી ૧
---	---------

ઝોચિંતા ત્યાં આબ્યા સ્થામ સ્તરીરળે;
વઝ વેગળાં મુકી અમે નહાતાં હતાં,
જાનાંમાનાં ચોરી લીધાં ચીરળે.

ઉદવળ ૨

વલવલવા લાગીરે સહુ ઝોપાંગના,
કદમખંડીમાં સંતાપા શ્રી નાચળે;
જામળિયો શાધ્યેરે અમને જડ્યો નહોં,
રૂઢન કરી જોડાબ્યા એણે હાથળે.

ઉદવળ ૩

કહીયે ન્હાનપણના દિવસ ભુલ્યી મયા,
તરછોડો છો જાને શ્રી જદુરાયળે;
અમે અબજા આજ્ઞાએ વળગી રહ્યાં,
જેર અમારું જોળનીઆનું જાયળે.

ઉદવળ ૪

મારા સમ મોહનને તમે જઇને કહો,
એકવાર તો આવો ગોકુળ ગામળે;
કામામિ લાગ્યો આવીને હોલવો,
વહેલા વળળે દયા પ્રિતમના સ્થામળે.

ઉદવળ ૫

૬૭

ચાંદલિયા ચાલીશ માં અતિ ઉતાવળો,
બહાણું વાયાની કરજે ધડોમર વારળે;
ધણેરે દહાડે ગીરધારી ધેર આવિયા,
રથ ચણાવતાં કરજે ઝાઝી વારળે.

ચાંદલિયા ૧

ઝાઝારે દિવસની દાઝો મારે ભાગશે,
ધણે દિવસે મને મળ્યા જસોદાના કાનળે;
આજેરે આનંદ છે મારે અતિ ધણો,
થણું કહી મેં રાખ્યા દેખને આનળે.

ચાંદલિયા ૨

બહાદ્રિકને શોખ્યા તે તો નવ મળે,
તે પ્રભુ મારે મંદિર લોભા દ્હેરજો;
ઝોચિંતા ક્યાંથી રે આજે આવીયા,
પધાર્યા છે પ્રભુજી મારે ધેરજો.

ચાંદલિયા૦ ૩

ધણારે દિવસથી વામદા વહાય છે,
ધરમાં મારે સાસુડીનું સાલજો;
દીયર જોડ કરીરે લજ્જા આણતી,
પરણ્યો મારો વિખડા કેરું ઝાડજો.

ચાંદલિયા૦ ૪

નાનીરે નણદી મેણલીયાં મારતી,
જોડાણી પણ જુડાં ચઢાવે આળજો;
સાસુડી વળી નિત્યે મુજને સારતી,
પરણ્યો આવે ધરમાં દેતો માળજો.

ચાંદલિયા૦ ૫

એવારે દુઃખડારે મારે અતિ ધણાં,
પણુ માન્યું માંડે મોહન સાથે મંનજો;
આજેરે એકાંતે મુજને પ્રભુ મળ્યા,
હરિને દેખી શીતળ થયું માંડે તંનજો.

ચાંદલિયા૦ ૬

આજની રજનીરે મારે આંગણે,
પહોંચાડો મારા મનડાની હામજો;
માટે ચાંદલિયા રજે તું તો સુકતો,
હેત કરીને મારે દયારામ જો.

ચાંદલિયા૦ ૭

૭૮

શિખ સાસુજી દે છે રે, વહજી રહો દેજે,
આવડો શો આસજીરે, જામળીયા સંગે

વાટે ને ઘાંટે, વળજે છે વાટે;	
કહું કોઇનું ન માનું રે, દીકું મારી જાતે.	૨
વહવારે માણસરે, ડાઘાં બહુ થાશે માં;	
જળ ભરવા એકલારે, હવે પછી જાશે માં.	૩
અલખેલો આ શરીરે, આવે વહુ તમ માટે;	
તમે એહને કાજરે, જાઓ જમુના ઘાટે.	૪
ચતુરાઈઓ તમારીરે, સરવે હું સમજું છું.	
કો દહાડો નથી કહેતીરે, આજે મુખે આણું છું.	૫
સાસરીઆમાં રહેવું રે, ત્યારે એમ નવ કરીએ;	
તમે તો થયાં નિર્ભરે, અમે લાજ મરીએ.	૬
હુંતો મોટે કહું છું રે, લોકો પુકળ કહે છે;	
આડાશી પાડાશીરે, મસે મહેણાં દે છે.	૭
વિવેક વાત કરતાં રે, વહજ દુઃખ નવ ધરશે;	
દયાનાં પ્રભુ કેરીરે, સંગત હવે નવ કરશે.	૮

૭૯

એવાં વચન મુણીને રે, વણાં વળતાં વહજ;	
મંગાજળ સરખારે, હો સાંમળો સામુજ.	૧
જેના મનમાં જેવુંરે, તેવું તે તો દેખે;	
સારાં ને નરતાંરે, પોતા સરખાં પેખે.	૨
કહો છો તેવાં હોશીરે, ત્યારે એમ સૂઝે છે;	
દોષ પ્રભુમાં શો દીઠીરે, જેને જમ પૂજે છે.	૩
હવે વાંકે ન મારોરે, કહું છું કલા પુઠી;	
એમાં કાઠ નથી સાચુરે, એ ગત સરવે જુડી.	૪

જેમ પુંદી ખમું છું, નચાવી નાચું છું;
 તેમ પુંદ ન છૂટીરે, ત્યારે જાઓ સાચું છે. ૫
 કાવાં તો નિત્ય જામથું રે, જામળીઆની જાંઝ;
 જંદાવનના ખાટેરે, સદા રમીશું રંજે. ૬
 મન જાવે તો જોલજોરે, સહેવાએ તો રહેજો;
 આલે તેમ કરજોરે, ગમે તેવું વદજો. ૭
 તમારા કલા ઉપરરે, જાઓ નિશ્ચે કરવું;
 દયાનો પ્રભુ બજવોરે, કાષ્ઠથી નવ ડરવું. ૮

૮૦

ઉઝો ઉઝો સરદપુનમનો ચંદ જો,
 અજવાળાં આઝ્યાં રે સખિ ! મારા યોકમાં.
 દાદા મારા મોટરાં ધર જોજો જો,
 મોટરાં ધરમારે મહા મુખ પામીએ.
 દાદા મારા સસરા સવાદીઆ જોજો જો,
 સાસુજી જોજોરે બહુ જુખાળવાં.
 દાદા મારા જોડ જોગી જોજો જો,
 જોડાણી જોજોરે અમ સમ જોડલાં.
 દાદા મારા દિયર દીવડો જોજો જો,
 દેરાણી જોજોરે પાણીકાંતી હારમાં.
 દાદા મારા નણ્ણદલ કદી ના જોશો જો,
 નિત્યે રે ઉઠીને મેણ્ણલાં બોલશે.

નીચી પડીતે નમસ્કાર કરું છું, મારાં કુંમરવાળાં દેવીરે;
 આરામુરમાં પ્રણામ કહેજો, હે યોગાળાં અંબારે !
 પિતળ લોટા જળેરે બરાવું, દાતણની મિથે આવોરે. નીચી•
 તાંબા તે કુંડીઓ જળેરે બરાવું, નાવણની મિથે આવોરે. નીચી•
 ચિનાઇ તે પ્યાલા તેલેરે બરાવું, મરદનની મિથે આવોરે. નીચી•
 સેવ સુંવાળી લાવશીરે, બોજનની મિથે આવોરે. નીચી•
 લવિંગ સોપારી એલચીરે, મુખવાસની મિથે આવોરે. નીચી•
 સાવ સોનાનાં સોગઠારે, રમતની મિથે આવોરે. નીચી•
 સાગ સીસમનો ઢાલીઓરે, પોઢણની મિથે આવોરે. નીચી•

વનમાં હિંચોળા ગંધાવો, મારી અંબાજીરે.
 ત્યાંતો હરજી બેઠા હોયે, મારી અંબાજીરે.
 માતા જસોદા ધુમડી ધાલે, મારી અંબાજીરે.
 ધુમડી ધાત્રંતાં પૂછ્યું, મારી અંબાજીરે.
 તમારે કથી સહીયરનો સાથ ? મારી અંબાજીરે.
 અમારે અંબા સહીયરનો સાથ, મારી અંબાજીરે.
 અંબા વાલની અસ્વારી, મારી અંબાજીરે. વનમાં•

x

x

x

તમારે કથી સહીયરનો સાથ ? મારી અંબાજીરે.
 અમારે બહુચર સહીયરનો સાથ, મારી અંબાજીરે.
 બહુચર કુકડાની અસ્વારી, મારી અંબાજીરે. વનમાં•

*

*

*

*

તમારે કથી સહીયરનો સાથ ? મારી અંબાજીરે.

અમારે કાળકા સહીયરનો સાથ, મારી અંબાજીરે.

કાળકાં કાળે ઘોડે આવે, મારી અંબાજીરે.

વનમાં.

*

*

*

*

તમારે કથી સહીયરનો સાથ ? મારી અંબાજીરે.

અમારે વેરાઈ સહીયરનો સાથ, મારી અંબાજીરે.

વેરાઈ બહેલે બેસી આવે, મારી અંબાજીરે.

વનમાં.

એમ કરી ચાર બહેનો મળીયાં, મારી અંબાજીરે.

ચારે વાવલડી ખોદાવી, મારી અંબાજીરે.

વાવનાં પાણી અમૃત સરખાં, મારી અંબાજીરે.

માના હાથમાં છે લોટા, મારી અંબાજીરે.

માના સેરક થાય છે મોટા, મારી અંબાજીરે.

૮૩

સોના રૂપાની મારી દવાગકરે,

લખ આવે લખ જાય,

વાંકા વનમાળીરે.

વાંકી માથાની પાધડીરે,

વાંકી તમારી ચાલ,

વાંકા વનમાળીરે.

પ્રભુજી તે મારે ઘેર પરાણુહારે,

શાં શાં દાતણુ દહણ.

વાંકા વનમાળીરે.

આવળ બાવળ ને બોરડી રે,

દાડમ દાતણુ દહણ,

વાંકા વનમાળીરે.

પ્રભુજી તે મારે ઘેર પરાણુહારે,

શાં શાં નાવણુ દહણ,

વાંકા વનમાળીરે.

તાંબા તે કુંડીઓ જળે બરીરે,

હીરકારી પોતી દહણ,

વાંકા વનમાળીરે.

પ્રભુજી તે મારે ઘેર પરોણુઘારે,	વાંકા વનમાળીરે.
શાં શાં ભેજન દષ્ટ,	
સેવ સુંવાળી લાત્રીરે,	વાંકા વનમાળીરે.
મવરીનાં શ્રી પીરસીશ,	
પ્રભુજી તે મારે ઘેર પરોણુઘારે,	વાંકા વનમાળીરે.
શા શા મુખવાસ દષ્ટ,	
લવિંગ, સોપારી, એલચીરે,	વાંકા વનમાળીરે.
પાનનાં ખીડાં દષ્ટ,	
પ્રભુજી તે મારે ઘેર પરોણુઘારે,	વાંકા વનમાળીરે.
શી શી રમત દષ્ટ,	
માવ સોનાનાં સોગઠારે,	વાંકા વનમાળીરે.
રૂપાના પાસા દષ્ટ,	
પ્રભુજી તે મારે ઘેર પરોણુઘારે,	વાંકા વનમાળીરે.
શાં શાં પોઢણુ દષ્ટ,	
સાગ, સીસમનો ઢોલીઓરે,	વાંકા વનમાળીરે.
મશરૂની તળાણ દષ્ટ,	વાંકા વનમાળીરે.

મીસરી.

૮૪

આડ કુવા ને નવ ત્રાવડીજી, સોળ સોળ પાણીમારી હાર. હો મીસરી.
 સરખી સૈયર પાણી સાંચર્યાજી, વાયરે હિડી હિડી જામ. હો મીસરી.
 નીચી પડીને છડો મેં ભર્યોજી, તૂરી મારી કમખા કસ. હો મીસરી.
 મામના દરજીયા વીરા વિનવુંજી, ટાંક મારી કમખા કસ. હો મીસરી.
 ટાંકે ટાંકેને ધમર ધુધરાજી, હૈડે લખજો મોર. હો મીસરી.
 ધમધમ વાગે ધમર ધુધરાજી, ડમકે ટહુકે મોર. હો મીસરી.

પાંધરનાં ખેતર ખેડીઆંજી, વાવી મનેહર નર.	હો મીસરી.
દીંગણ સમો નર બાબરોજી, માથોડું મારો ધાય.	હો મીસરી.
નીચે દુવે રાણો રાજયોજી, ઉંચે દુવે રજપુત.	હો મીસરી.
નીચેથી પડયો, રાણો રાજયોજી, ઉંચેથી પડયો રજપુત.	હો મીસરી.
બલે પડયો રાણો રાજયોજી, ધણી ખમ્મા રજપુત.	હો મીસરી.
મદાને ઘેર સદાવરતજી, સાલખો બૂખ્યો જાય.	હો મીસરી.
બળ્યું દાદા તારૂં સદાવરતજી, સાલખો બૂખ્યો જાય.	હો મીસરી.
દાદાને ઘેર તળાવડીજી, સાલખો તરસ્યો જાય.	હો મીસરી.
ખમ્મા દાદા તારી તળાવડીજી, સાલખો તરસ્યો જાય.	હો મીસરી.
કામ્યા બાવળનો રેંડીયોજી, ખરા લોહાની તરાક.	હો મીસરી.
કાંતનારી છેલ પાતળીજી, પુણીયો લાલ યુવાન.	હો મીસરી.
ખેતર હોય તો ખેડીયેજી, પાંધર ખેડ્યાં કેમ જાય ?	હો મીસરી.
કામળ હોય તો વાંચીયેજી, કરમ વાંચ્યાં કેમ જાય ?	હો મીસરી.
કુવા હોય તો આળીયેજી, સમુદ્ર ગાળ્યા કેમ જાય ?	હો મીસરી.
પૈસો હોય તો પરખીયેજી, પિયુ પરખ્યો કેમ જાય ?	હો મીસરી.

૮૫

સામુએ ફોડી ઠાંકણીને કાઢ વહુ કાઢ્યાં વનવાસરે.
 વાટે જતા વટેમાર્ગ વીરા, સંદેશો લઇ જવરે.
 મારા બાપાને જઈ એટલું કહેજો, તારી દીકરી વનવાસ વેઠેરે.
 ખરા ખચોરે મારા બાપા બાબા, સવાસો ઘોડા બાબારે.
 લ્યો વેવાઇઓ, લ્યો વેવાણો, મારી દીકરીનાં મેજાં બાગેરે.

સામુએ.

* * *

મારી માતાને જઈ એટલું કહેજો, તારી દીકરી વનવાસ વેઠેરે.

- સખી કહેશે વારો ક્યાં લાગી આવડો,
 મોટી મોહન લોકડીઆની લાજનો. રસીયાજી ૧
- ધેરો છો મુજને જાણીને એકલી,
 પાછળ આવે સૈયરોનો સાથનો;
 મનમુખો મનને હુંતો જાણી ગમ.
 એમ કરે નટવર નહીં આવે હાથનો. રસીયાજી ૨
- દુરિજન કંઈ જમ કહેશે મારા કંથને,
 રસિયા તેને રીસ ધણી છે મનને;
 સાસુડી મુજનેરે બહુ સંતાપશે,
 નણુદી મુજને કહેશે કહણ વચનનો. રસીયાજી ૩
- એવી તે વિદ્યા કાણેરે શીખરી,
 નિત્ય હિંદીને આવડો શો ઉધમાતનો.
 મોટપણે મોટમ કંઈએ આવી નહીં,
 છેલ તમારી ના ગમ છોટરવાદનો. રસીયાજી ૪
- આધા રહો અડશે માં અલખેલડા,
 આળ કરો તે સાંખે બીજી નારનો;
 શાખી મળને વળજો છો શા કારણે,
 હું તહીં રાખું તમારો કાંઈ બારનો. રસીયાજી ૫
- ધેર જમ કહીશું તમારી માતને,
 મુજ સાથે ના બોલો વાંકુ વેણનો;
 પાતળીયા પ્રાણવર મુકો માહરો,
 ઉર ઉપર શા માટે નચવો નેણનો. રસીયાજી ૬
- આજ પછી તમ સાથે હું બોલું નહીં,
 ઢંગ તમારા જાણમા જાણવરાવનો;
 શું કરીએ શાખણીયા હું સાસુ કહું.

તમ માટે મુજ મનડું આતુર થાયજો. રસીયાજી ૭
 સ્વારથ તો સફળ થાશે મન રીઝવે,
 નવ જાણે કંઈ પ્રીત કર્યાની રીતજો;
 શું સમજો, ચાશી જાણે છો ગાવડી,
 ઘણી કંઠથી છે પરશુ કરવી પ્રીતજો. રસીયાજી ૮
 મન દીઠા વિણ કાઢને ના બોલાવીએ,
 માણસ માંહી જાય પોતાનો તોલજો;
 આગળથી ચરચારે જોઈએ તે તણી,
 ત્યાર પછી મન ગમતાં કહીએ વેણજો. રસીયાજી ૯
 આતુરતા તમ કરતાં અમને છે ઘણી,
 લાજ થકી તમ મુખડે ના કહેવાયજો;
 પ્રાણ ગયે પણ પ્રીત કરી ના મૂકીએ,
 મારગ વચ્ચે રોકીથી શું થાયજો. રસીયાજી ૧૦
 વાલાજી વાર્યું તે કરીએ માણસે,
 કયી વારની કહું છું જોડી હાથ જો;
 મારગડો મૂકીનેરે અળગા રહો,
 કર જોડીને વિનતી કરે રૂગનાથજો. રસીયાજી ૧૧

૮૭

કાન કાળારે, મારી ચુંદડીના ચોર,
 હૈયા નંદનારે, મારા કાળજીની કોર. કાન ૮૬
 ચુંદડી ચોરીરે પ્રભુ કદમ ચડયા,
 સાહેલીમાંથીરે, મારી નજરે પડયા. કાન ૧
 અજાણ તરેહની ચુંદડી ને માંહી ઝાઝો રંચ,
 વેગળા રહો વરણાગીયા માઈ સ્યામ આજે અંજ. કાન ૧૨

લાખ ટકાવી ચુંદડી ને હેડે ઝાઝા રંમ,
 શ્રીકૃષ્ણજી લાડ લડાવે તેમાં જ્ઞાનો પાડ.
 ચુંદડી આપો તો પ્રજા પાચે લાગુરે;
 નરસૈયાના સ્વામી પાસે માન માગુરે.

કાન૦ ૩

કાન૦ ૪

૮૮

કૃષ્ણ બોલ્યારે નિકળ જળથી તું બહાર,
 આપું ચુંદડી તે લેને ઓ રાધા નાર.
 ચીરનાં વખાણુ કરે માલ નથી એમાં,
 નમ્ર થઇ જળમાં નાહી દંડ લીધો તેમાં.
 ચુંદડી તારીનો ખપ નથી મારે,
 સહુ સખી બહાર આવો દ્યોને અત્યારે.
 સહુ સખીએ વિચાર કર્યો જીવું હવે ઘેર,
 કૃષ્ણ કેરું કહ્યું માની કરીયે એવી પેર.
 હારી સહુ બહાર આગ્યાં દેખને ખેલે હાથ,
 ચીર આપી આજ્ઞા પુરી નરસમયાને નાથ.

૮૬

કૃષ્ણ૦ ૧ •

કૃષ્ણ૦ ૨

કૃષ્ણ૦ ૩

કૃષ્ણ૦ ૪

નંદજીનો મરખો.

૮૯

તમેરે નંદજી ગોકુળ સંસ્કારે, ઉતરવો જીમનાંજીનો ધાદજો;
 મારી માને નહી હોય ગોકલ્પરે, જસોદા જોતાં હશે વાદજો. તમેરે૦ ૧
 ન કરે માત પિતા તે તમે કર્યુરે, અમને બહુ લડાવ્યાં લાડજો;
 અમને નાનેથી મોટાં કર્યારે, તેના શા જ્ઞા માનું પાડજો. તમે૦ ૨

મારી છે પચરંગી લાકડીરે, વાઘતી વનમાં વેણ રસાળને,
તેને તમે સંભારીને મૂકજોરે, રખે લેધ જતા જોવાળને. તમે ૩
મારી સહસ્ર ગોરી ગાવડીરે, તેને તમે હાથ ફેરવી જોજોને,
કહે જગનાથના સ્વામી નંદનેરે, અમપર કૃપાદ્રષ્ટે જોજોને. તમે ૪

૯૦

નયણે નીર ને નંદજી બોલીમારે, અમથી એકલકા ન જવાયજો;
વાટડી જોતાં ને રોતાં હશેરે, કાનજી ત્યાંય તમારી મામજો. નં ૧
હૂંતો રાખીશ મારા મનનેરે, તમારી માનાં મન ક્યમ રહેશેજો;
માટે ગોવિંદ ગોકુળ આવજોરે, દુરિજન મેણુડીયાં બહુ દેશેજો. નં ૨
કહો કાણુ વંદાવન ગઈ ચારશેરે, સાંજે કાણુ આવશે ઘેરજો;
હસતાં વાણુલીયે કાણુ ઉડશેરે, કહો કાણુ જાણે તમારી પેરજો. નં ૩
કુંવર કોને લાડ લડાવશુંરે, કોને વળગાડીશું દામીજો;
કોને જમાડીને જમશુંરે, કહોને જગનાથના સ્વામીજો. નં ૪

૯૧

જસોદા પુછે પિછિને પ્રેમશુંરે, નંદજી ઉતર ન આલેજો;
મુખથી બોલે પણુ બોલાય નહીરે, લાલના બોલડીયા બહુ સાલેજો.
કારણુ કોને મારા કંથજોરે, કુંવરને ક્યાં મેલી આવ્યાજો;
સર્વસ્વ સોંપ્યાં વસુદેવનેરે, દુઃખના મેરૂ ક્યાંથી લાવ્યાજો.
આપણે મિત્રાઈ વસુદેવનેરે, આપણે ક્યાંનું હતું વેરજો;
આવી આપણા સુતને મોળવ્યોરે, તેને રાખ્યો પોતાને ઘેરજો;
કહો કંથજી ત્યાં તમે નવ બોલીમારે, આપણે ખોયો આપણા છોરો જો.
એ જગનાથના સ્વામી જોવાળીઓરે, અમપર નજર નવ જોડીજો.

ચંદ્રાવળીની ઝરણી.

૯૪

માથે મટુકી ને મહીડાંની ગોળી, મહીડાં વેચે ચંદ્રાવળીરે;
 વેચંતી વેચંતી નગરમાં પેઠી, કાનુડો છેડલો સાહી રહ્યોરે;
 મેલો મેલો કાનજી જવા દો જાદવજી, અમ ધેર સસરા રીસાળવોરે;
 તમારા સસરાને ખીજી વહુવાર આણી આપું, તમથી ધુંધટ
 તાણે આધેરાંરે. માથે. ૧

વેચંતી વેચંતી નગરમાં પેઠી, કાનુડો છેડલો સાહી રહ્યોરે;
 મેલો મેલો કાનજી જવા દો જાદવજી, અમ ધેર સાસુ રીસાળવોરે;
 તમારી સાસુને ખીજી વહુવાર આણી આપું, તમથી પાયે
 પડે અદકેરાંરે. માથે. ૨

વેચંતી વેચંતી નગરમાં પેઠી, કાનુડો છેડલો સાહી રહ્યોરે;
 મેલો મેલો કાનજી જવા દો જાદવજી, અમ ધેર જેઠ રીસાળવોરે;
 તમારા જેઠને ખીજી ભોળામણ આણી આપું, તમથી ધુંધટ તાણે આધેરાંરે.
 માથે. ૩

વેચંતી વેચંતી નગરમાં પેઠી, કાનુડો છેડલો સાહી રહ્યોરે;
 મેલો મેલો કાનજી જવા દો જાદવજી, અમ ધેર દીયર રીસાળવોરે;
 તમારા દીયરને ખીજી ભોળામણ આણી આપું, તમથી હેળી
 ખેલે અદકેરાંરે. માથે. ૪

વેચંતી વેચંતી નગરમાં પેઠી, કાનુડો છેડલો સાહી રહ્યોરે;
 મેલો મેલો કાનજી જવા દો જાદવજી, અમ ધેર નણુદી રીસાળવોરે.
 તમારી નણુદીને ખીજી ભોળામણ આણી આપું, તમથી માથાં
 ગુથે અદકેરાંરે. માથે. ૫

કડવે વચને ગોપીઠાં એમ બોલે, મેલો મારો પાલવ નિરલજરે;
 દુરિજન દેખે તમે નહીં લાગે, છાતી ધડકે માહરીરે. માથે. ૬

તોય ન સમજે ઊગાળા જખીલો, પાલવ સાહી ઉભો રહોરે;
ચીર ફાડી ચંદ્રાવળી નાહી, કાનુડો હાથ ધસી રહોરે. માથે. ૭

ઉંદર વિષે.

૯૫

- ઉંદર ફર કરે છે રે, દુઃખડાં કોને કહેવા જમએ;
અમને નિત્ય નડે છેરે, ઘરમાં ક્યમ કરી રહીએ. ૭૬.
- ઘર મધ્યેથી દોડી આવે, બિછાના પર બેસે;
પૂંકી કુંકી માંચજ મારે, ના ખખર તેની રહે છે. ઉંદર. ૧
- ચાર પહોરની રજની માંહે, એક ઘડી નવ જપે;
નિંદ્રામાંથી જાગી અચકી, તવ મારી કાયા કંપે. ઉંદર. ૨
- પોથી પુસ્તક કાપી નાંખ્યાં, બાકી ન રાખ્યું એકે;
આલી આલી થાકી ગયો, પાર ન આવ્યો છેક. ઉંદર. ૩
- ધોતી પોતી કાપી ખાધી, દોરી કાપી આખી;
અબોટીયું અંગરખું કાપ્યું, તેના સુરજ સાખી. ઉંદર. ૪
- જળ પીવાનું બોટી ગયા ને, તેલ ઢોળા દીધું;
ખરણીમાં બાકી રહ્યું તે, સરવે મળીને પીધું. ઉંદર. ૫
- ચુંચું ચુંચું ચીસો પાડી, લીંડી ઝાઝી પાડે;
ઢંઢોળીને હાલે ત્યારે, ઢોટા ઝાઝી કાઢે. ઉંદર. ૬
- ગણપતિની ચોથ કદિયે, અમે કરતાં નથી ચુક્યા;
લસલસતા લાડુ કરીને, ઉંદર મામાને મુક્યા. ઉંદર. ૭
- દીવો જો બળતો રાખું તો, દીવેટ તાણી જાયે;
એમ કરીને ઉઘી ગયા તો, લાંકા જેવું થાયે. ઉંદર. ૮
- જે દિવસના ગામ ગયાતા, તે દિવસના ઘરમાં પડીયા;
કાઠ પેટી કાપી ખાધી, એ રીતે અમને નડીયા. ઉંદર. ૯

પાંજરાં મુકી મુકી આક્રમો, તોયે ગાલ્યા નવ ખુટે;
 ખાવાનું ઉઘાડી નાંખી, જાણે ગોળનું ગાકું લુટે. ઉંદર. ૧૦
 એ જીવને શું હવે કરીએ, મને રીસ મઠ છે બાપી;
 માળા મારી ફેરવવાની, ગૌમુખી સુદાં કાપી. ઉંદર. ૧૧
 નિત્ય નિત્ય દુઃખડાં અમને દે છે, ક્યાં જઈએ અમે નાસી;
 ભક્ત પીતાંબર એમ કહે, એને મળજે વાધની માસી. ઉંદર. ૧૨

૯૬

વાંસલડી વાળે, સાંજે આજ વાંસલડી વાળે;
 વાત મારી બુલી માં જાળે, સાંજે આજ વાંસલડી વાળે. ટેક.
 જે જેમ કરવું હોય જે રીતે, તેતો કાના વેણુ વિષે ગાળે. સાંજે ૧
 કાંઈને ના કહેશો કદી કાંઈ પુછે તો, સમ જીમતે ખાળે. સાંજે ૨
 નંદ જસોદાજી તો છે બોળાં, તેને વિવેકે વાહાળે. સાંજે ૩
 આપ તો સદા સુખી છો પણ, આજ સુખ માઈ થાળે. સાંજે ૪
 મારા દોષ ના વિચારશો વાલમ, દુઃખીના દીનમંધુ થાળે. સાંજે ૫
 દયાળા પ્રીતમ જાણી દાસી પોતાની, પ્રેમ પૂરણ પાળે. સાંજે ૬

૯૭

માણીગર આવો, મારે મોહોલે માણીગર આવો,
 બહાલા જાને લોચન લલચાવો, મારે મોહોલે માણીગર આવો. ટેક.
 બણા દિવસની ગવાઈ હું જીડી, તે આજ લઈએ લ્હાવો. મારે. ૧
 ના નવ કહેશો, ક્યાં કહો મળશે, ફરી અવસર આવો. મારે. ૨
 મનમાંની મોજે માણીશું, ફરી તો નહિં ફાવો. મારે. ૩
 જ્યારે ત્યારે પણ હું છું તમારી, શીદને તલસાવો. મારે. ૪
 અધર મુધારસ સુખનો સાગર, આજ પીધો ને પાવો. મારે. ૫
 રસિક રામ છો દયાળા પ્રીતમ, માટે મારો દાવો. મારે. ૬

વીંછી વિષે મરળી.

૯૮

અરરર માડીરે છાણું તે વીંછુવ' ગમતી,	માં વીં
અરરર માડીરે સોખત સહીની મમતી,	માં વીં
અરરર માડીરે છનોમાનો લપાયો,	માં વીં
અરરર માડીરે વાંકો વળી ડંખ માર્યો,	માં વીં
અરરર માડીરે નાસતાં તેને બાળ્યો,	માં વીં
અરરર માડીરે આ શી લેહેરે આવી,	માં વીં
અરરર માડીરે સહીયર તેડી લાવી,	માં વીં
અરરર માડીરે સસરાને તેડવો,	માં વીં
અરરર માડીરે પડદા તો ખંધાવો,	માં વીં
અરરર માડીરે સસરા અહીંયાં આવે,	માં વીં
અરરર માડીરે ગાડી બેસવા લાવે,	માં વીં
અરરર માડીરે મુજને લઇને ચાલો,	માં વીં
અરરર માડીરે વીંછુડો ઉતરાવો,	માં વીં
અરરર માડીરે વીંછુડે વેર વાળ્યાં,	માં વીં
અરરર માડીરે હરખ હૈયાના ટાળ્યા,	માં વીં
અરરર માડીરે ભોજનીયાં ના બાવે,	માં વીં
અરરર માડીરે સુતાં નિંદ્રા ન આવે,	માં વીં
અરરર માડીરે ઓરડામાં ઢોલીયા ઢળાવો,	માં વીં
અરરર માડીરે પરપમાને બોલાવો,	માં વીં
અરરર માડીરે શીરો ને કંસાર કરાવો,	માં વીં
અરરર માડીરે પરણ્યો કાળીયા ખવરાવે,	માં વીં
અરરર માડીરે વીંછીની વેઠના ભારી,	માં વીં
અરરર માડીરે ફુનીયાં રહી છે હારી,	માં વીં

અરરર માડીરે વીતે તે સહુ જાણે,	માં ૦ વીં ૦
અરરર માડીરે માંયું તેવે ટાણે,	માં ૦ વીં ૦
અરરર માડીરે ચક્રએ ચિત્ત ચાહી,	માં ૦ વીં ૦
અરરર માડીરે ગરબી રસિક ગાઇ,	માં ૦ વીં ૦

માંકણની ગરબી.

૮૮

માંકણુ કરડે છે, માંકણુ માંડયો ઉતપાત માંકણુ કરડે છે;
હવે કેાને કહીયે વાત, માંકણુ કરડે છે.

હવે ક્યાં જઈ રહીયે રાત, માંકણુ કરડે છે.

ટક.

માંકણુ ચાંચણુ જૂ જતીને, માર્યાનું બહુ પાપરે;

અડંબી રાતે ભગવંત સમર્થા, માંકણુને પરતાપ.

માં ૦ ૧

નવી વહુને માંકણુ કરડ્યા, કરડ્યા સારી રાતરે;

ખાટલે પાસાં ધસી ધસીને, બરડે પાડી બાત.

માં ૦ ૨

મીયાંભાઇને માંકણુ કરડ્યા, ચટકે ચડી રીસરે;

ખાટલો ખંખેરવા કાઢ્યો, ભાગી નાંખી ઈસ.

માં ૦ ૩

માંકણુ મુવા મસ્તીખોરા, આવે હારો હારરે;

દીવાનું દીવેલજ ખુટયું, તોય ન આવ્યો પાર.

માં ૦ ૪

એકને મુકા ખીજો ઝાઢ્યો, ત્રીજો નાસી ગયોરે;

ઉતાવળથી ઝાલવા ગઇ તો, દીવો રાણો થયો.

માં ૦ ૫

આખી રાત વીણી મુવા પણ, તોય ન ઝોછા ચાંચરે;

કાંઈ ખાટલાના પછયામાં ને કંઈ ભીંતમાં જાય.

માં ૦ ૬

વીણા વીના વધી જાય, પછી ન આવે પારરે;

એક જાતે શ્રવતો હોય તો, તેનો આલે વિસ્તાર.

માં ૦ ૭

ખાટલાને ખંખેરીને, જોઈક તડકે નાખોરે;
જીતિ જો મોકલ્ય જતા હોય તો, તે નજરમાં રાખો.

માં. ૮

પુવડની ફજેતી.

૧૦૦

- પાથે પ્રજુને નમી કહું, પુવેડના ફેલ સર્વ લોક સાંભળો;
કામની કાઠી મેલ, જુવો ફજેતી કુવેડ નારની. ટેક. ૧
- છે ધોયાની આખડીને, છે નાજીનું નેમ;
આ કુંભારજી કરમે બાગી, ધર ચાલે તે કેમ. જુવો. ૨
- સાસુ દે શિખામણ ત્યારે, સામી વઢવા લાગે;
સમી સાંજે સુવે ત્યારે, પ્હોર દિવસે જાગે. જુવો. ૩
- પ્હોર દહાડે પડી ન ઉઠે, ઉફરી ન કરે ખાટ;
માળીઓ એની ઠીકરા જેવી, લોટે વળ્યો કાટ. જુવો. ૪
- જોળીએ ખેડે છરીઓ વળી, ખામણિએ સેવાળ;
ધરમાં ન વાસીદું વાળે, ગંદાં એનાં ખાળરે. જુવો. ૫
- ચોખ્ખું દાંતણુ ના કરે, દાંત મેલા ધાણુ;
લોક સર્વે સાંભળો, જાં કયાં કરે વખાણુ ? જુવો. ૬
- ખાર હૈયાંની મા કહેવાણી, ગળતે ન આવડે પાણી;
જેવું હોય તો જોઈ લેજો, જુડણુ એ વિચાણી. જુવો. ૭
- કાચો કરે રોટલો ને, શાક જાણે ખાણુ;
ખાંચડીમાં ન મીડું નાખે, દાળ મોળી છાણુ. જુવો. ૮
- રસોઈ કરીને ચોકા ન કરે, ન કરે અખોટ;
ઉધે માથે ધંટી તાણે, કુતશં ચાટે લોટ. જુવો. ૯
- સાસુની ફજેતી કુવડ, ઘેર ઘેર ફરીને કરતી;
સાસુ મારી શોકલડી, આ માટે નથી મરતી. જુવો. ૧૦

- હાથે પડે મેલ વળ્યો, અંત મેલું એનું;
મુખે ભમે માંખીઓ, તો કામ ચોખ્ખું શેનું. જુવો. ૧૧
- મેલ ભર્યો બાધરા ને, સાદ્યો કાળો મેંઘ;
ચેણમાં તો જુઓ પડી, જાણે કચરાળી મેંઘ. જુવો. ૧૨
- ચીડ બાઝ્યું ચોટલામાં, પડી જુવો લીખ;
જે નરે આ નાર વરી, તેનું જીવતર ધીક. જુવો. ૧૩
- દુભે સાસુને નણદી ને, ધણીને દુભે દાહાડી;
ઝાળખો નહીં તો ઝાળખી લેજો, આ કુંભારજી લાડી. જુવો. ૧૪
- પુણ્ય કરે જ્યાં પાડોશી, ત્યાં આડી જીમ વાય;
અભ્યાગત આંગણે દેખી, ધરમાં નાસી જાય. જુવો. ૧૫
- દે શિખામણ સ્વામી ત્યારે, કુવે પડવા જાય;
લોક કેરા થોકમાં ફજેલીઓ લુંટાય. જુવો. ૧૬
- ઘોઠે ઘોઠે ધણી મારે, ત્યારે દે છે શાપ;
જે તને હું જીવ ન આપું તો, નજ મારો આપ. જુવો. ૧૭
- આવી ધ્રુવડ દેખી ધણી, બળતો બોલે આપ;
શા માટે આડો ન ઉતર્યો, પરણ્યા જતાં સાપ. જુવો. ૧૮
- આમ કુવડ નાર તણા, અવગુણ ધણા અદેખ;
દેનારને દોષ ન દષ્ટએ, કરમે લખીયા લેખ. જુવો. ૧૯
- આવી જોને નાર મળી, તેને તો સંતાપ;
તે પુરૂષને માથે આવી, પાંચે મળીયાં પાપ. જુવો. ૨૦
- નરનારી સૌ સાંબળો, કાષ્ટએ માં ધરશે રોષ;
દીડી એવી દાખવી, દેશે માં મને દોષ. જુવો. ૨૧
- ચમનલાલ તો સાચું કહે, ડહાણી નમ્રર પુગે;
આ કુવડ નારીના માથે, શીંગડાં ન ઉગે. જુવો. ૨૨

સાખીઓ અને સમશ્યાઓ.

૧૦૧

ગોકુળાએ લેધ ચાલ વાલા, ગોકુળથી વૃંદાવન રૂઢું;
 તે મુજને દેખાડ વાલા, થેઈ થેઈ રાસ રમાડ વાલા;
 રાસ રમાના કોડ વાલા, જેજે શ્રી રણુછોડ વાલા;
 સરસ્વતી માતને વીનવું, ગણપત લાગું પાય;
 અલખેલી અંખા અશ્વ પુરનં, ગુણુ સેવક તમારા ગાય. વાલા.
 ગોકુળાએ લધ ચાલ વાલા. ૧

તંખા સુત રીપુ તોડોગર, તાખરખ અસ્વાર;
 તા માના પીતા છુપણુ, તા વેરી સામ જુહાર. વાલા;
 ગોકુળાએ લધ ચાલ વાલા. ભગવાન. ૨

ચંદન ભરી તલાવડી, મોતીડે ખાંધી પાળ;
 સરોવર પાણી સાંચ્યાં, રાધા રાણી પાણીડાંની હાર. વાલા.
 ગોકુળાએ લધ ચાલ વાલા. ૩

પથ્થર મટી થઇ પ્રેમદા, ભોજન કરતાં ગાય;
 અડધું અંગ ફરે કુંદડી, તેનું એકું સહિડો ખાય. વાલા.
 ગોકુળાએ લેધ ચાલ વાલા. ધંટી. ૪

કુંગર છપર દેવડી ને, સોનું ખડે સોનાર,
 કાનજી ધડાવે વેળાયાં, રાણી રાધા ધડાવે હાર વાલા.
 ગોકુળાએ લધ ચાલ વાલા. ૫

પાંચ વેંતની પુતળાને, મુખે લોહાના હંત;
 નારી સંગે નિત્ય રમે, તમે ચતુર ત્રિચારો ચિત્ત વાલા.
 ગોકુળાએ લધ ચાલ વાલા. સાંખેલું. ૬

કુવા હાંકણુ હાંકણું ને, ખેતર હાંકણુ વાડ;

ખાપનું ઢાંકણુ બેટકે, ધરનું ઢાંકણુ નાર વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

૭

લંકે લપેટણુ સીત હરણુ, નહી લંકાપતી રાય;

જસ કારણુ કૌરવ હણ્યા, મોકલાવો મારા નાય વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

ચીર. ૮

મગ મગ જેવડાં મોતીડાં ને, આડા અવગાજ વેઢ;

જીવા માખાપનાં છોડવાં, તમને આવડે શો રનેહ વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

૯

સોપારી જેવડું સારંગડું ને, તલનો ત્રીજો ભાગ;

એ સારંગડે એ રત્ન ગળ્યાં, એક ધરતી ને ખીજું આલ વાલા.

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

આંખની કીડી. ૧૦

ડુંગર ઉપર દેવડી ને ઉપર કળાયલ મોર,

રાજ તારા મેહેલમાં મેંતો દીકું અંધાઈ ધીર વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

૧૧

વેંત જેવડી વરખડી ને ઢાલ જેવડું ફુલ,

કાયાં કમળ ઉતરે, તેનું પકિ થાયે મુલ વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

ડુંભારનો ચાક. ૧૨

ખંભાતી ગાડાં જોતર્યાં ને, મહીં ભર્યું છે હીર;

પિઉજ હોય તો મુલવે, મારાં ફાટી મયાં છે ચીર વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

૧૩

નગરમાં નાગી ફરે ને, વનમાં પહેરે ચીર;

તે તો તમે લાવજો, મારી સગી નજીંદતા વીર વાલા;

ગોકુળીએ લેછ ચાલ વાલા.

સોપારી. ૧૪

ખંભાતી ગાડાં જોતર્યાં ને, મહીં ભર્યું છે હાંત;

પિહી હોય તો બુલવે, અને રાતા મુઘની ખાંત વાલા;

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

૧૫

ગાય વીચાણી માંદરે ને, વાછરડું વાઝ માંહી;

દેનારી બુલે પારણે, તેનાં છોડાં લશ્કર માંહી વાલા.

ગોમુળીએ લેઈ ચાલ વાલા.

બંદુક. ૧૬

આંખલી ચઢ ચીકણી ને, ટુંકાં ટુંકાં પાન;

પિહી બેઠા સભામાં, તેને કેમ કરી કડે સાન વાલા;

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

૧૭

નારી શીટી નર ચયો, ને શુરા પહેલો ધાય;

આઠ માસ રણુ ભોગવી, પછી નારી ચપ ધીર જાય વાલા;

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

ગોદાણુનો ગોળો. ૧૮

પાટણ દીવો પ્રગટયો ને, મેંજ પડી મેવાડ;

આંજનારી આણુગઢ વસે, એનો છેલ વસે ગુજરાત વાલા;

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

૧૯

પડી પડી પણુ ભાગી નહી, કડકા થયા બે ચાર;

વગર પાંખે હિડી ગઇ, તેનો ચતુર કરોને વિચાર વાલા;

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

રાત. ૨૦

આંખો વાળ્યો કશ્વિણુ દેશમાં, ને હિંગ્યો અમદાવાદ;

ફાલ્યો પુલ્ક્યો માળવે, વેડ્યો ઝાલાવાડ વાલા;

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

૨૧

આઠ કડકે નર નીપળ્યો, ને બે નારી નર ચાર;

તેમાં બે નંપુંસક વસે, તે મેં તળ્યો ભરથાર વાલા

ગોમુળીએ લઈ ચાલ વાલા.

પલંગ. ૨૨

તનનાં કડે ત્રાજવાં, ને મનનું કડે બજાર;

હૈયાની ઠરું હાટડી, હું તો વણજ ઠરું વેપાર વાલા;
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. ૨૩

નારીને તો નર ધણા, ઝાઝા સાથે છે પ્રીત;
નારી પહેલો નર મરે, તેતો કાના ઝુળની રીત વાલા.
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. ૨૪

જળમાં પેસી ધર કરે, ઝાઝા જળમાં નાલા;
માથું વાઢે મરે નહીં, એનો ખાલ જેએ જીવ જમ વાલા.
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. કાંમર. ૨૫

આંખો ટેંબે મોરીઓ, કાણુ સોંપું રખવાળ;
પેલો પાડોશી પાતળો, મારો પરણ્યો નાનેરું ખાળ વાલા.
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. ૨૬

ખાપે જન્મી બેટડી, બેટડીએ જનમ્યો ખાપ;
ચતુર નર સમસ્યા કહો, એતો બેટી બલી કે ખાપ વાલા.
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. આંખલી. ૨૭

હંચી ગોરી ઉજળી, જળ ભરવાને જમ્ય;
કાંટો વાગ્યો ગ્રેમનો, એતો ઉભી ઝોલાં ખાય વાલા.
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. ૨૮

હસ્તી ચઢણુ ગઢ રંગણુ, વેશ્યા વસ્ત્રજા જેઠ;
પિઠ પધારો તેને હાટડે, મોકલાવો તેવું તેઠ વાલા;
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. સિંદૂર. ૨૯

આંગણે વાવું એલચી, વેંચાવું નાગરવેલ;
પરણ્યો હોય તો પાળજે, નીકર મહીયર વળાવી મેલ વાલા.
ગોઝુળીએ લઇ ચાલ વાલા. ૩૦

તણુ મુખ ને તેર પગ, સાંભળ ચતુરસુગણ,

નર ઉપર નારી ઝડે, પક્ષી-લઘ છે તાણાતાણ વાલા;

ગોમુળીએ લઘ ચાલ વાલા.

કુઝણું. ૩૧

હરીએ મોતી નીપજે, નહી મોતીનું મુલ,

ભાગ્યે દાણે નહી મળે, એક મોતી ને બોલું મન વાલા;

ગોમુળીએ લઘ ચાલ વાલા.

૩૨

૧૦૨

મોહોલે પધારો મારા રાજ, માણીગર મોહોલે પધારો;

નારી જીવે છે વાટ, માણી૦ મારો શો છે અપરાધ; માણી૦

એમ ફક્ત કરે રાધા નાર.

માણીગર૦ ટેક.

શીશો ભાગ્યે સાંધતાં, મન ભાગ્યું કુવેણ;

મોતી ભાગ્યું વીધતાં, તેને નહી સાંધો નહી ગેણ.

મા૦ ૧

સોનું કરીને સાટ્યું, કરમે નીકળ્યું કથીર;

ચિંતામાં ચતુરાઈ ધટે, મારા શોષે સુકાણાં સરીર.

મા૦ ૨

અંદા તુજને પુજતી, કરતીતી સોમવાર;

ધડી એક મોડો ઉમજે, મારા પિયુ મીલાવણ હાર.

મા૦ ૩

સાહેલી સાગર ઉલટયો, રત્ન તણાયાં જાય;

કરમકુટ ભરે મુઠકા, તંના શંખલે હાથે ભરાય.

મા૦ ૪

જેખન જતાં જાણતી, કરતીજ મોંધાં મુલ;

થોડું થોડું રાખતી, જેમ માલણ રાખે પુલ.

મા૦ ૫

પ્રીત એસી કાજીએ, જેસો ટંકણખાર;

આપ જલે પર રીઝવે, ભાગ્યાં સધિ હાડ.

મા૦ ૬

મિત્ર મિત્ર અપકું કહત, તાલી મિત્ર અનેક,

પ્રશ્નર પડે તો ધડ લહે, એવો જગમાં જગલે એક.

મા૦ ૭

રાસલીલાની સાખીઓ.

૧૦૪

- ફડી શરદપૂનમની રાતરે, સુંદીર વેણુ વાગે વેણુ, વાગે.
 મારો બહાલોજી રમીયા રાસરે, સુંદીર વેણુ વાગે, વેણુ વાગે. ૧
 બહાલે નટવર ધરીયો વેણરે, સુંદીર.
 એના ધુધરીઆળા કેણરે, સુંદીર. ૨
 ગોપી અતિ ઉતાવળાં આવેરે, સુંદીર.
 મોતી મુક્તાફળેથી વધાવેરે, સુંદીર. ૩
 તનની શુદ્ધબુદ્ધ સધળી વિસારીરે, સુંદીર.
 નયણે નીરખ્યા તે શ્રીવનમાળીરે, સુંદીર. ૪
 ગોપી આવ્યાં તે પૂર્વની પ્રીતરે, સુંદીર.
 જમ મળીયાં તે રંગની રીતરે, સુંદીર. ૫

સાખી.

- કેમ આવ્યાં તમે કામની, એમ બોલ્યા બુઝલકિશોર;
 અડધી નિશાએ વન વિષે, આ વેળાએ ચાલે ચોરરે;
 કામની કેમ આવ્યાં ? કેમ આવ્યાં ?

- આ વનમાં તે શું છે કામરે ? કામની.
 તમે જાઓ તમારે ધામરે. કામની. ૧
 સહુ લોકમાં તો કલંક થાશેરે, કામની.
 પતિધર્મ તમારો જાશેરે. કામની. ૨
 તમે ધરનાં તજી સહુ કામરે, કામની.
 સ્વામી મુક્તા મૂકીને ધામરે. કામની. ૩
 શ્રી વક્ત્રવ પ્રસુજી એમ કહે છેરે, કામની.
 પછી ગોપી તે ઉતરે છેરે. કામની. ૪

૬૬૪

સાખી.

પ્રભુ તમે તે ભોવન તળવીયાં, પ્રભુ તમે તળબો સંસાર;
પ્રભુ તમેએ વનમાં તેડીયાં, પ્રભુ તમે કરો છો તુચ્છકારે,
શ્રીનંદના નંદલાલા, નંદલાલા.

તારી છેલાઇ જોઇને હુંતો છાકીરે,	શ્રી નંદના૦
મને વહાલું નથી તમ પાખીરે.	શ્રી નંદના૦ ૧
અમે લોપી તે કુળ ફેરી લાજરે,	શ્રી નંદના૦
પ્રભુ આબ્યાં તમારે કાજરે.	શ્રી નંદના૦ ૨
અમને આપો આનંદ રસ દાનરે,	શ્રી નંદના૦
અમને લાગ્યું તમારું ધ્યાનરે.	શ્રી નંદના૦ ૩
અમે ચારણે આબ્યાં તમારીરે,	શ્રી નંદના૦
મીઠી મોરલી સુણીને ગિહારીરે.	શ્રી નંદના૦ ૪

સાખી.

વચન સુણી વ્રજ નારનાં, શ્રેષ્ઠેષ્ઠ રમીયા રાસ;
રૂમજુમ વાગે હુધરી, વ્રજસુંદરીની પૂરી વહાલે આશરે;
શ્રી ગીરિવર ગીરધારી, ગીરધારી.

વ્રજસુંદરીની સંગે વાલો ડોલેરે,	શ્રી ગીરિ૦
મુખે જોજો તે શબ્દ બોલેરે.	શ્રી ગીરિ૦
મુખે ગાય ને લે છે તાળીરે,	શ્રી ગીરિ૦
એક એકની વચ્ચે હાથ ઝાલીરે.	શ્રી ગીરિ૦
કાઇ સખી તે વેણી ગુંથેરે,	શ્રી ગીરિ૦
કાઇ સખી અધર રસ છુટીરે.	શ્રી ગીરિ૦
ત્યાં ભુમતાંજ વહે છે ગંભીરે,	શ્રી ગીરિ૦
જુવે લેલું મન માયે સ્થીરે.	શ્રી ગીરિ૦

સહુ દેવતા ત્યાં જોવાને આવેરે,
 તેતો પુણ્ય થકી વધાવેરે.
 ત્યાં ચંદ્ર રહ્યો છે કર જોડીરે,
 શું વરણ્યું શુદ્ધિ થોડીરે.
 મજા મુખે તે મોરલી ધરી છેરે,
 ખટ મહિનાની રજની કરી છેરે.
 સહુ રાસ રમીને આવ્યાં ધેરે,
 તેની કામ્યો ન સમજી પેરે.
 ધન્ય ધન્ય આ વ્રજની ભૂમિરે,
 જુએ તેનું તો મન રહેલોભીરે.
 ધન્ય ધન્ય આ વ્રજનો નારીરે,
 રાસકીડા કરે શ્રી મોરારી.
 જે ગાય શીખે આ રાસરે,
 તેની શી કૃષ્ણ પૂરે આશ્વરે.

શ્રી ગીરિં
 શ્રી ગીરિં ૫
 શ્રી ગીરિં
 શ્રી ગીરિં ૬
 શ્રી ગીરિં
 શ્રી ગીરિં ૭
 શ્રી ગીરિં ૮
 શ્રી ગીરિં
 શ્રી ગીરિં ૯
 શ્રી ગીરિં
 શ્રી ગીરિં ૧૦
 શ્રી ગીરિં
 શ્રી ગીરિં ૧૧

વૈવાહિક મંગળ ગીત.

૧

છરે આજ મેં તો અડદા પર્વણ નોતર્યાં રે,

અડદા ! તમે મારે પાપડ વણવા નેગ;

મારે સાજન મેળાવો ને મળેરે.

૧

છરે આજ મેં તો ચોળા પર્વણ નોતર્યાં રે,

ચોળા ! તમે મારે વડીઓ મૂકવા નેગ. મારે સાજન ૦ ૨

છરે આજ મેં તો ધઉલા પર્વણ આદર્યાં રે,

ધઉલા ! તમે મારે સેવી વણવા નેગ. મારે સાજન ૦ ૨

છરે આજ મેં તો ભતુળા બેની નોતર્યાં રે,

બેની ! તમે મારે આંગણ શોભા નેગ. મારે સાજન ૦ ૪

૨

સુરજ હિચેરે કેવડિયાની ફણસે કે વહાણેલાં બલે વાચારે,

સુતા જગેરે વસુદેવના પુત્ર કે, વહાણેલાં બલે વાચારે.

તમ જગેરે જમશે સહિ દેવ કે,

વા ૭

લેલો લેલેરે સોનાના કળક કે,

વા ૦

દાતણ કરનેરે તુળસીને ક્યારે કે,

વા ૦

મુખ હોળેરે પામરીઓને છોડે કે,

વા ૦

છબે લેલેરે આત્મારામનાં નામ કે,

વા ૦

કરને કરનેરે રૂડાં મંગળ કામ કે,

વા ૦

(વડી, પાપડ, મંડપ, તે ગણેશ સ્થાપન વગેરેનાં ગીત.)

ભમરા ! પહેલો વધાવો મારે આવિયો,
મેં તો મોકલ્યો મારા દાદાને દરબારે;
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની.

મારી માતાએ દરખે વધાવીઓ,
મારા દાદાએ ઝાલ્યા પાલવ છેડા રે;
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની. ૬

ભમરા ! બીજો વધાવો મારે આવિયો,
મેં તો મોકલ્યો મારા વીરાને દરબારે,
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની.

મારી ભાભીએ દરખે વધાવિયો,
મારા વીરાએ ઝાલ્યા પાલવ છેડા રે;
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની. ૨

ભમરા ! ત્રીજો વધાવો મારે આવિયો,
મેં તો મોકલ્યો મારા મામાને દરબાર રે;
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની.

મારી મામીએ દરખે વધાવિયો,
મારા મામાએ ઝાલ્યા પાલવ છેડા રે;
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની. ૩

ભમરા ! ચોથો વધાવો મારે આવિયો,
મેં તો મોકલ્યો મારા સસરાને દરબાર રે;
વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની.

મારી સાસુએ હરખે વધાવિયે,
 મારા સસરાએ આત્મા પાલવ છેડા રે;
 વાડીના ભમરા ! દ્રાક્ષ મીઠીરે આપાનેરની. ૪

૪

આળા લીલુડા વાંસ વઢાવો,
 તેની સરસ ટોપલીઓ શું થાવો.
 ટોપલી.....ના હાથમાં આપો,
ધાંચો થઇ ધેર આવે,
 મારાં.....બહેનને નવ બાવે,
 સ્વામી ક્યાં લાગી આવડી વારો ?
 ગોરિ ! તારે મૈયર પગરજી માંડ્યાં,
 પાછલી રાતનાં દળણ્યાં દળાવ્યાં,
 મોઢે પડેડે પાણીડાં બરાવ્યાં,
 વઢાણું વાતાં વાસીદાં વળાવ્યાં,
 ખરે બપોરે બજાગાં કુંકાવ્યાં.

૫

હવે હવે મેડી મારાં ધરે વિવાતાં,
 તે પાડોસે નણુદી વસેરે. ૧
 વીરાની મેડીએ રૂડા કાચ દળાવું,
 ત્યારે દળાવું અમ્મર ઢોલિયોરે. ૨
 ત્યાં ચઢી પોઢે મારી માડીનો જલો,
 ત્યારે વાંચે ઢોલે બાબી કુટારે. ૩

ક્રિડા

વાએ ઠાળતાં જાણી જાહડીએ જાહ્યાં, નજીદીને પાડોસે ન રાખીએરે.	૪
દીકું અણ્ણદીકું નજીદી સર્વસ્વ માએ, ત્યારે નિત્ય હિંદીને ક્યાંથી આપીએરે.	૫
ધરની ધણીઆણી તમે એવું શું બોલો; બહેન વિના વિવાહ કાણ મહાભરેરે.	૬
સાત સોપારી મારી પાડોસણને આપું, તે તો મારે તે મંડપ મહાભરેરે.	૭
ધરની ધણીઆણી તમે એવું શું બોલો, બહેન વિના ગણેશ કાણ પૂજશેરે.	૮
ચોખા ને જાડુ મારી જોરાણીને આપું, તો તે મારારે ગણેશ પૂજશેરે.	૯
ધરની વડુઆર તમે રાંધો ને સીધો, જમવાને બેસે મારી બેનહીરે.	૧૦
ધરની વડુઆર તમે પાણીડાં જાઓ, મારીએરે બેસે મારી બેનહીરે.	૧૧
ધરની વડુઆર કરો હેરા ને ફેરા, પકવાનને જોરડે મારી બેનહીરે.	૧૩
ખાસકું ખંખેર જોરી ધણીએક આવે; રૂપિયા ઉછાળે બેવી ના મળેરે.	૧૪
માતાના જ્યા તુને દેઉરે આશિષ; સાતે ને દીકરે હીડળે મલપતારે.	૧૪
બહેવણીની જાણ તુને દેઉરે આશિષ; એરે ને એરે આસુ ઢાળજેરે.	૧૫

૬

મધ પીઓ મધ પીઓ તેજસડીરે,
 તારેરે જાવું છે દૂરે. મધ પીઓ.
 બોધ મોખાધને લાવતારે,
 જોજો કરતી ના અસર. મધ પીઓ.

૭

રાણી ગજરાવહુ લખી કામળ મોહલે,	હિનાળોરે આવિયો.
ધેર આવો વસંતયાના વીર,	
તમ આવ્યો તાળા કુંચી ખુલશે,	હિનાળોરે આવિયો.
તમ આવ્યો પડશે પકવાન.	
તમ આવ્યો જોશીડા બોલાવશું,	હિનાળોરે આવિયો.
ત્યારે મુરત થશે નિરધાર.	
સાચુ સસરા જુએ તમ વાટડી,	હિનાળોરે આવિયો.
નણુદી વરણી ગણે વારંવાર.	

(વગેરે.)

૮

(ભમરો હોડે રંમમોલમાં રે—એ રાગ.)

હિમંગી ધર રાણી હહેરે, સાહેબા ! સાંભળો વાત,
 વિવાહ આવ્યો દુંહડોરે.
 મહેતાઓ પરદેશ મોકલોરે, લાવવા ચીજ ભલી વાત, વિવાહ.
 સિંહલદીપના શોભિતારે, ગુણીમેલ હાથી ગણાય, વિવાહ.

એમજ આરબસ્તાનનારે, ઘોડા બહુ વખણાય, વિવાહ.
 બગદ વડા વહીઆરનારે, મંગાવો સૈકાં જે ચાર, વિવાહ.
 લંકાથી સોનું મંગાવીએરે, મોતી મનારથી સાર, વિવાહ.
 ઝરણાપરણાના પ્રાંતમાંરે, ખોદાવો હીરાની ખાણ, વિવાહ.
 પટણી પટોળાં મંગાવીએરે, અમદાવાદી કીનખાખ, વિવાહ.
 લાવો પીતાંબર કાશીનારે, ચીનથી ચિનાઇ માલ, વિવાહ.
 હાલ મંગાવો માળવીરે, મોળિયાં સરસ મેવાડી, વિવાહ.
 ઘોતીળેડા નાગપુરનારે, પુના નાશિક પાણીપાત્ર, વિવાહ.
 વિસનગરના વાડકારે, કહે દલપતરામ બહી જાત, વિવાહ.

૯

કાણે મારાં આંગણાં સમારિયાં ને કાણે પૂર્વા મોતીડે ચોક,
 મારાં આંગણાં રળિયામણારે.
 કાણે મારા સામા ટોડા ધોળિયારે, કાણે લખિયા હંસ ને મોર,
 મારાં આંગણાં રળિયામણારે.
 મારા ડાહ્યાબાઇએ આંગણાં સમારિયારે, મારાં મોતીજેને પૂરિયા ચોક,
 મારાં આંગણાં રળિયામણારે.
 મારા કાન્તિબાઇએ સામા ટોડા ધોળિયારે, શાન્તાબાએ લખિયા હંસ ને
 મોર. મારાં આંગણાં રળિયામણારે.

૧૦

પહેલો કાગળ, પહેલો કાગળ, કાશીએ મોકલોરે,
 કાશી મધ્યે કાશી મધ્યે, વિશ્વનાથને નોંતારે.
 આપણે ઘેર, આપણે ઘેર, બટુને જનેાઇ પ્રસંગ,
 તે વરધોમાં પહેલા પધારજોરે.

બીજો કાગળ, બીજો કાગળ, દારિકાં મોકલોરે,
 દારિકાં મધ્યે, દારિકાં મધ્યે, નિકમરામને નોંતરાંરે;
 આપણે ઘેર, આપણે ઘેર, બટુને જનોઇ પ્રસંગ,
 એ વરધામાં વહેલા આવજોરે.
 ત્રીજો કાગળ, ત્રીજો કાગળ, ઉજ્જવિની મોકલોરે,
 ઉજ્જવન મધ્યે, ઉજ્જવન મધ્યે, મહાકાલેશ્વરને નોંતરાંરે,
 મારે ઘેર, મારે ઘેર, બટુને ઉપવીત પ્રસંગ,
 એ વરધામાં વહેલા આવજોરે.
 (વજેરે પામ ને દેવોનાં નામ દધને ગાનું.)

૧૨

સ્વસ્તિશ્રી સ્થાન સોરઠપુર સાર, રાજ કરે જ્યાં મારા પ્રિય પ્રાણાધાર,
 જાઓ તહાં દિજરાજ !
 આપણે પત્રને કહેજ્યો આ વાત, જેરે જુઓ છો તમે નયણે સાક્ષીત,
 ઝાઝું લખીએ શે કાજ, ધરના ગુરુ મહારાજ !
 નવ ગાંઠયા તાત ને નવ ગાંઠમાં માત, એનુંરે કરે છે ધાર્યું અહિં મારો
 ખાત, દારામતીના હો રાજ
 ત્રણ દીની વરધે લગન લીધાં આજ, શિશુપાળ આવે છે લઈ એનો
 સાજ, બહેલા વળજે હો રાજ !
 તન મારું અહિંયાં ને મન તમ પાસ, લખતાં લખું છું એક ખરેરે
 વિશ્વાસ, દારામતીના હો રાજ !
 અંગિકા પૂજવા નિકળું ધર બહાર, ત્યાંથી હરજી મારું કરવા એશર, બહેલા.
 કાગળ લિંબય ન દેઆય ન લખાય, સાંભરો તમે ને મારી આંખડી
 લિંબય, દારામતીના હો રાજ !

દિશ ધરી દાઝ દીનદાસીને કાજ,
મારી રાખવાને લાજ, જહુરાય આણું વાજ, બહેલા વળજે હો રાજ !

૧૨

(ઉંચી ઉંચી મેડી મારાં ધરે વિવાતા—એ રાગ.)

વિવાતી ધર રાણી મેડીએ આવી,
ત્યારે ધર ધણીએ હેતથી પૂછીયું,
વિવાતી વરધો વચમાં રહી હવે થોડી,
બેની અછાપિ કેમ ન આવિયારે.
બેની વિના મને કશુંએ ન સૂઝે,
કુટુંબની રીત કોણુ બતાવશેરે,
રાત દિવસ હુતો જીવમારે ઝંખું,
માડીની બધ કમારે આવશેરે.
ભાણેજાં આવે ત્યારે આંગણું આપે,
માડવો શોભે બેની આવતારે.
મારી બેનીને બહુ બહુ આવડે છે,
ગીત રૂકાં મંગળ ગવરાવતારે.
સાઈ ટાણું ધમ્મર ધેર આપે,
ત્યારે બેનીને તેડવીએરે.
આજે નહિ આવે તો હું તેડવા કાજે,
ચોપિથી જમણ થોડે મહયોરે.

૧૩

(ધરધણીઆણીનો ઉત્તર—વાજતું માજતું. રાગ.)

ગૃહિણી કહે બહાલા વાત ખરી છે,

નણુદી વિના નહિ શોભશેરે,
 રનેહીજનો સૌ અવળું વિચારે,
 ક્યમ ન તેડ્યાં નણુદી શું હશેરે.
 નણુદીની આશિષે નવનિધ લપ્પએ,
 નણુદી દુભાય તે નહિ બહુરે.
 રનેહ સહિત નણુદીને બોલાવિએ,
 હું તો સમળું સારું એટલુરે.
 વાત કરે આમ ભાષ બોળખ, -
 આં વે સમાચાર આવિયારે,
 ભાણેજાં સાથે બેની પધાર્યાં,
 બનેલી સહુને તેડી લાવિયારે.
 હળીમળી હરખ્યાં અન્યોન્ય અતિશે,
 મામીએ લીધાં ભાણેજ મીઠકારે.
 બોળખ નણુદીને પગે પડિયાં,
 કહે નણુદી સુખ પામજોરે.

(શુકન જોષને સાંચરજોરે.)

સાતસેં સાંઢણિયો જણુગારોરે,
 ન્હીરો તેમને નામર વેલનો ચારોરે;
 કાગળ કંકોતરીના લખાવોરે,
 સોનેરી વરખથી તે શોભાવોરે.
 પહેલી તે સાંઢણી પાટણુ જાયરે,
 બેની ગંગાપાને તેડવા કાળેરે;

ખીજી તો મોકલો સુરત શહેરરે,
 ફાઇયા જમનાંયાને તેડવા કાજરે.
 ત્રીજી સાંઢણી જાયે સોનમઢમારે,
 મામા મામીને તેડવા કાજરે;
 ચોથીને મોકલો જુનાગઢ બાણીરે,
 માસી મોંઘીયાને તેડવા કાજરે.
 રનેહી સગાં ન જૂલશે કોઇનેરે,
 મોટે માને તેડવો સૌને આજરે;

૧૫

(હું તો લીલી પીળી પાંખના પોપટારે.)

જરે કંકુ ઝાંટીને લખી કંકોતરીરે, ■
 જરે શણુગારવા માંડ્યું સુંદર શહેરરે;
 વિવાહની સુણી વધામણીરે.

જરે મોટેરો રચાવા માંડ્યો માંડવોરે,
 જરે વસ્તુ બહોરી વિવિધ પ્રકારરે. વિવાની○
 જરે કારીગર તેડાવ્યા દેશો દેશનારે,
 જરે સોની ખેસાડયા ધડવા શણુગારરે. વિવાની○
 સગાં મિત્રોએ કહાવ્યું ડાહ્યા દોસ્તનેરે,
 ઊરમાં આનંદ ઉપજ્યો છે અમને આજરે. વિવાની○
 જે જે જોઈએ તે વસ્તુઓ મંગાવજોરે,
 મુખે કે'ને અમ સરિખડાં કાજરે. વિવાની○
 તમે જીવમાં જુદાઈ જરી ન જાણુશોરે,
 બહો આપણો છે જીનેરો આ રોહરે. વિવાની○

૨૮૬

મનથી મોટે હરખે મોટા વિવાહ માંડીયો,
મોટી આજ તમારે ઇશ્વરની છે મહેર. વિવાની.

૧૬

હિંચા પહોળા મંડપ રચાવો,
મેં તો કાંડે પગરણ માંડિયારિ.
માંડવા માહિ જળમો પથરાવો. મેં તો.
જળમ ઉપર મોંઘા ગાલીઆ ઘિછાવો. મેં તો.
તેની જોડે રૂડી બેઠકા મંડાવો, મેં તો.
સાથે નોખતખાનાં બધાવો, મેં તો.
મંડપ વચ્ચે બાજુઓ ઢળાવો, મેં તો.
આથે પરવાળીના પાસા કાવો. મેં તો.
રમશે રમશે ક્રિયાભાષ દેશાષ, મેં તો.
સરસ થાશે જોવા જોવી સરસાષ. મેં તો.

૧૭

મારો માંડવો મોઝરે બયો ને વેલડીએ બોહાડિયોરે,
મારે મંડપે છે જોનાના થંભ કે મોતીની મુલે શોભતોરે.
મારે માંડવે કોણુ કોણુ બાવળું ને કોણુ કોણુ આવશેરે,
હું તો જોઈં મારા ક્રિયાભાષની વાટ, એમને બાવળે મારો રંગ રે'શેરે.
મારે માંડવે બોળાભાષ આવ્યા કે નટવરભાષ કાલે આવશેરે;
હું તો જોઈં મારા ચીનુભાષની વાટ, એમને બાવળે મારો રંગ રે'શેરે.
મારે માંડવે કયી કયી બાવળાં ને કયાં વહુવર આવશેરે ?

હું તો જોઈ મારાં ગુણીયલ વહુની વાટ, જેના ગુણે સદૃ શોભશે.
મારે માંડવે સતોઠવહુ આખ્યાં ને ગુલામવહુ આવશે,
હું તો લળી જોઈ લલિતાવહુની વાટ, જેને લીધે લીલા લે'રશે.

૧૮

આવો માલથુ ! જેસો જેસણે, કહો તમારી વાડીઓનાં મૂલ,
પનોતાં રાણી એમ ભણે. ટક.
લાખે બે લાખે મારો મોગરો, અધ લાખે ચંપલિયાનો છાડ,
પનોતાં રાણી શું પૂછારે.
લાખ ખરચીને અમો રાખશુરે, અવસરે લલા પૂરશું કાડ,
પનોતાં રાણી એમ ભણે.

૧૯

ઉકરડી નોતરતાં, વનમાળીરે,
જડીઓ છે સોનાનો ખૂટો કે, ગુજરમાળીરે.
તેની ધડાવીશ ટોટડી વન.
સોવરાવીશ જમણે કાન—ગુજરે.
ઉકરડી નોતરતાં વન.
જડીઓ છે સોનાનો તોડો કે, ગુજરે.
તેનો ધડાવીશ દીવડો, વન.
રામણ લેવાને હાથ કે, ગુજરે.

૨૦

છરે સરસ્વતી માતને વીનવુંરે, છરે ગણપતિને લાગું પાપ,
માફે તોશ્ચિત્તું હીરે જડ્યુંરે.

મારા ચંપકલાષને ગુલાબરાયનાં જોડાંરે,
 પેલા વેવાષને ન મળે કોની જોડ, માફ તોરણિયું હીરે જડ્યુંરે.
 મારાં ચંપાવડુ ને ગુલાબવડુનાં જોડાંરે,
 પેલી વેવાણુને ન મળે કોની જોડ, માફ તોરણિયું હીરે જડ્યુંરે.

૨૨

ગુજરાતની માલણુ આવીરે, સવા લાખની વાડી કરી લાવીરે;
 લાવો લાવો માલણુ ! અમો લઈશુંરે, લાડકડાના ખુંપ ભરીશુંરે;
 બટુના ખુંપના તોરા છે તાજરે, મોહી રહ્યા બટુકલાષના દાદારે;
 બટુના દાદાને સૌ કાંઈ જાણેરે, શેઠ સાહુકાર સર્વે વખાણેરે.
 રાજ રાયમલે આપિયો ઘોડેરે, જેનો જરિયલ કુમતાનો ઓડેરે.

૨૨

માલણુ ગુંથી લાવ ગુણિયેલ મજરો,
 તારા ગજરાનો આપીશું મજરો, માલણુ ગુંથી લાવ
 તારા ગજરાનું આપીશું મૂલ,
 માંહિં ગુંથજે ગુલાબનાં ફૂલ,
 તું જે કહીશ તે કરશું કબૂલ. માલણુ
 જેવી હોય તારી ચતુરાઈ,
 તેવી કરજે તેની સરસાઈ,
 કશું બાકી ન રાખીશ બાક. માલણુ
 વર લાડકડાનેરે કાજે,
 એવો ગુંથજે મજરો તું બાજે,
 જેવી કમપતિનેરે કાજે. માલણુ

તને આપીશ હીરાનો હાર,
બીજા સોજા સારા સહુચાર,
ઉપર હેમની મો'ર હમ્પર.
રૂડી કરજે કારીગરી એમાં,
જુક્તિ હોય જોવા જેવી જેમાં,
જોતાં મોહી પડે કન્યા એમાં.

માલશ્યું

માલશ્યું

૨૩

(જનકરાયરે માંડવે—એ રામ.)

મોતીડે ઊયોરે માંડવો, જોવા ઉલટ્યું સૌ સહેર, (૨)
લક્ષ્મીની લીલા દહેર, મોતીડે ઊયોરે માંડવો.
ચંદરવા બાંધ્યા ચળકતા, ફરતાં તોરણ મોફેર, (૨)
ધમકે ધુધરીનો ઘેર, મોતીડે.
મનોહર માણેક મંજા છે, રાખ્યા બારણુ બહાર, (૨)
મોટા મહેરાબદાર, મોતીડે.
માણુમય ભીંતા શોભે બહી, કીધી કનકની ગાર, (૨)
અફલુત ઝોપે અપાર, મોતીડે.
વિધવિધ રંગના વાવટા, મંડપ ઉપર માંડેલ, (૨)
કંચન કળશ કરેલ, મોતીડે.
તોરણ હીરા ને મોતી તથા, રૂડી રીતે રચેલ, (૨)
ચારે કાર બરેલ, મોતીડે.
આવે મંડપે મળી માનની, ગીત મંજળ ગાય, (૨)
આનંદ ઝોલજીવ ગાય, મોતીડે.

નિરખી મંડપની માંડણી, કિરથી આશિષ તે હામ, (૨)
દે છે દલપતરામ, મોતીકે બયોરે માંડવો.

૨૪

શુડલો કાચલડીને વીનવેરે, કા' કા' કાણે ઉત્તમ આજ;
અને કાને કાજ, મંડપ મોટા માંડિયોરે.
કાચલ કહે શુડ સાંભળોરે, ચન્દ્રવદનભાષ સરદાર;
તેમને દરબાર, મંડપ મોટા માંડિયોરે.
પરણે સાહેબજીવી તેમનીરે, તે માટ અમરા આકાર;
શોભિત બહુ સાર, મંડપ મોટા માંડિયોરે.
સાજન જન સૌ ખુશી મયારે, રચના આ જોષ રૂપાળી;
નયનથી નીકાળી, મંડપ મોટા માંડિયોરે.
જોવાને જુગતી મંડપતચીરે, ધરડાં ને બાળ તમામ;
મળ્યું આખું ગામ, મંડપ મોટા માંડિયોરે.
જોષ જોષ બલિહારી જાપ છે રે, દિલ મળી દલપતરામ;
કરવું એવું કામ, મંડપ મોટા માંડિયોરે.

૨૫

મણેશ પાટ બેસાડિયા, રૂડા જમીએ કંસાર;
સમાં સંબંધી તેડીએ, જો પૂજ્યા હોય મોરાર.
જોને આંગણ પંપળો, તેનો તે ધન્ય અવતાર;
સાંજે સવારે પૂજીએ, જો પૂજ્યા હોય મોરાર.
જોને તે પેટ ચાર દીકરા, તેનો તે ધન્ય અવતાર;
ચાર ચાર વહુ પાચે પડે, જો પૂજ્યા હોય મોરાર.

જેને તે પેટ એક ઘીસરી, તેને તે પૂન્ય અવતાર;
 સીંચ્યાં સીંચ્યાં ધન વાવરે, જે પૂન્યા હોમ મોરાર.
 ધોળા તે ધઉની રાટલી ને, ગળમળિયો કંસાર;
 રનેહી સર્ગ આરોગિયે, જે પૂન્યા હોમ મોરાર.

૨૬

વીરા ચાંદલીઓ ઉગ્યો ને હરણ્યો આથમી રે,
 વીરા ક્યાં સુધી જોઈ તમારી વાટ કે,
 અહશાંતિ વેળા વહી જશે રે.
 બેની માળીડાને હાટે ધોડો હો બર્યો રે,
 ગજરા વસાવતાં લાગી વાટ કે,
 બેની અહશાંતિ વેળા હવે થશે રે.

૨૭

અહશાંતિ વેળાએ ગારી રીસાઈ બેઠાં,
 સસરાજી મનાવે તો માનું, હો લાડણી !
 આછા ધુંધટ વહુને બહાલેરા લાગે.
 કહો તો વહુવાર તમને તુસીઓ ધડાવું, તનમનીએ રત્નો જડાવું,
 હો લાડણી ! આછા ધુંધટ વહુને બહાલેરા લાગે.

૨૮

આજ માઈ વાજાંત્ર કરેરે ઝમકાર,
 તે જેમ વાગે તેમ માઈ સાબન મળેરે.
 વાગતું વાગતું શેરીએ આવ્યું—
 તો બાહરે કાન્તિબાધનાં પૂરે કિયાર.

ઉચેરા મહેલો ને મહેરાબી દરવાજા,
 મોતીડાનાં તોરણુ બુઝે ખારણેર.
 ચોકમાં અંધા પરસાણે નાગરવેલ,
 ત્યાં ગોરીએ દીપક અજવાળિયારે.
 સાત દીકરડે છે એક દીકરડી તો,
 સાજન સતકારૂં બલી બાતથીરે.
 ચીરના ચંદરવા ને જાદરના ઉલેચો,
 તો મજલીખંદરના સુંદર ચોરસારે.
 બરાનપુરી સાડી વિજપુરી ઝારી,
 તો નવા રે નગરના વાડકારે.
 જરીના ગાલીચા ને તાસના તકિયા,
 ફરીઆવર કાડથી કીજીએરે.
 એટલું લઇને બેની સાસરે જાશે,
 તો સાજ વધારશે આપણીરે.

૨૯

તાંબાકુંડી તે નગર સોહામણી,
 મહિં બરિયાંરે મંગાનાં નીર;
 સાહેલીરે આંખો મોરિયો.
 મારા ચીતુભાઇનાં વાજાંત્ર વાગિયાં,
 પેલા બહેવાઇનારે પડિયાં નિશાન.
 મારા દશરથભાઇની મેડીએ દીવા બજે,
 પેલા બહેવાઇને ઘેર અધારાં.
 મારી રતિ વધુ તે રાણી રૂડી,
 પેલી બહેવાણુ દિસે બહુ કુખડી.

સાહેલી૦

સાહેલી૦

સાહેલી૦

૩૦

હારે માણુકથંબ રોપિયારે, ખાર સાખે બેઠા ગણેશ, વાજાંતર વાગિયા.
 ખચુલાધએ ગોરીને મોકલ્યારે, નવગોરિ । ગણેશ વધાવા. વાજાં૦
 હું ન જાણું તમારા ઓરડારે, ના જાણું તમારા ગણેશ. વાજાં૦
 તમે ને ઉજળો અમ ઓરડારે, મંગળ કરશે ગણેશ. વાજાં૦

૩૧

મારે આજનો દિવસ અતિ ઉજળો,
 હું તો ગણેશ વધાવાને જોશ-મારે સોના સમો તે સૂરજ ઉગિયો.
 મોટે હરખે મેં પગરખુ માંડિયું,
 હું તો લાખેણો લ્હાવો લેશ, મારે સોના સમો તે૦
 આજ સુખનો રત્નાગર રેલિયોરે,
 દિસે લક્ષ્મીની મારે લીલા લહેર, મારે સોના સમો તે૦
 જાજો દશે દિશાઓ દીસે ઉજળી,
 આજે શોભી રહ્યું સાઈ શહેર, મારે સોના સમો તે૦
 હું તો તરિયા તોરણ બધાવું ટાડલે,
 મોંઘાં મોતિડે પૂરાવું મારા ચોક, મારે સોના સમો તે૦
 હું તો વાળં વગડાવું હેતે હરખનારે,
 લીલા જોવા મળે લાખો લોક, મારે સોના સમો તે૦
 કહાવું બહાણં સગનિ વધામણીરે,
 કઈ આનંદ આનંદ મારે ધેર, મારે સોના સમો તે૦

૩૨

હવન કર્યો ધણા હેતથીરે, શુભ રીતે કરી મહાશાંતિ, વાજાંતરજ
 વેદ લાણે વિપ્રવેદિયારે, ભાગી છે સર્વેની ભાંતિ, વાજાંતર૦

મંડપમાં મળી માનનીરે, પ્રેમે પીડી યોગાય, વાળંતરં
તેલ સંચારી નહાવેલુ ક્યું રે, હૈડે હરખ ન માય. વાળંતરં

૩૩

સરખી સમણી સાહેલીઓરે, જાય ગોરી મણેશ વધાવા;
વાળંતર વાગિયાં
મસ્તકે મોડ મોતી તણારે, હાથએ છે નવસેરા હાર, વાળંતરં
ગુણનિધિ ગણપતિ પૂજાએ, પૂજાએ ગોત્રજદેવ, વાળંતરં
ભાષભોભાષ સંગેડલેરે, તતપર થયાં તતખેવ, વાળંતરં

૩૪

(નગારાં વાગે ધીનાં ધીનારિ—એ રાગ.)

આળે આનંદ આચ્છવ મારે આગણેરે,
આળે લક્ષ્મીની દિસે છે લીલા હરેરે, નગારાં
આળે મુજન બહેવાઇ બલે આવિયારે,
મારા લાડકાડાનું લાખ્યા બહેવિશાળરે, નગારાં
કપુરી પાને પહેલાં પોસ ભરાવિયોરે,
ઉપર ફોફળ શીફળ મૂક્યાં સોના મહોરરે, નગારાં
વાળાં વાગે ને સરજાઇના સૂરો સરસરેરે,
ઉપરા ઉપરી થાયે બંદુકોના અવાજરે, નગારાં
વરની માડીએ બહેવાઇના સાચીને પૂછીહરે,
કોણ કેઇ વહુ જોવું છે કન્યાખાઇનું રૂપરે, નગારાં
વરનાં ફાઇખા તે વળી વળી તેને પૂછતારે,
કોણ કેઇ વહુ જોવી કન્યા છે ગુણવંતરે, નગારાં

ઝેનું સાંભળીને હૈયાં સૈનાં હરખિયારે,
પ્રજ્ઞએ જુગતે જુગતી મેળવી આ નોકરે, નમારાં

૩૫

એક લીલી પીળી પાંખનો પોપટારે,
એ તો ભમ્યો ભમ્યો દેશ વિદેશ કે, ખીજે કંઈ મનકું માન્યું નહિરે.
ભ્યારે દોઢો જથો દાડમ ને દ્રાખનોરે,
ત્યારે હરખ્યો હરખ્યો હૈમમાં વિશેષ રે, ખીજે કંઈ.
એક કાચલડી કાશ્મીર દેશ તણીરે,
એતો ભમી ભમી ભૂગોળ ખગોળરે, ખીજે કંઈ.
એને ખુશીમાં ખામી ન રહી લેજનીરે,
ભ્યારે આંખે દીડી આંખા ફળની ઝોળરે, ખીજે કંઈ.
એક ચક્રાર ચારે દિશાએ આથડયોરે,
હીપમાળાઓના ભેલા જળેળાટરે, ખીજે કંઈ.
ભ્યારે ચળકતો ચંદરમા આકાશે ચઢયોરે,
ત્યારે ચોટયું ઝેનું ચંદરમામાં ચિતરે. ખીજે કંઈ.

૩૬

છરે પીઠીમાં કેસર કરતુરી, છરે પીઠીમાં કહીએ કપૂર, લાડકડાને પીઠી ચઢે.
છરે પીઠીમાં અતર અરગળે, છરે પીઠીમાં ચંદનચૂર. લાડકડા.
છરે દહરે દિશા આખા દેશમાં, છરે પીઠીની પ્રસરે સુવાસ. લાડકડા.
પીઠી વાળે છે વાન ચરીરનું, શાય પીઠીથી રૂપ પ્રકાશ. લાડકડા.
પીઠી મોંઘી મળે મુલતાનમાં, સાત સોનૈયાની સવાશેર. લાડકડા.
ચઢે પીઠી તો ક્રિમદા અમીરને, જેને લક્ષ્મીની હોય લીલાસદેર. લાડકડા.

પીઠી ચંદ્રકળા જેવી ચળકતી, પીઠી શીતળ ચંદ્ર સમાન. લાડકડા.
 પીઠી અમરવેલી જેવી ઓપધી, પીઠી દે છે આનંદ નિદાન. લાડકડા.
 મળી એવે સુવાસણી સુંદરી, પીઠી એળે ને મંગળ ગાય. લાડકડા.
 પીઠી એળી અંધાળ કરાવિયું, કહે કવિવર સરસ દેખાય. લાડકડા.

૩૭

રૂઢિમણી હરણુ.

શ્રી ભાગવત દશમ સ્કંધ મધ્યે, ત્રેપનમા અધ્યાય વિષેર,
 શુકલ કહે સુણો રામ રૂઢિમણીજનું. હરણુ કર્યું દારીકાંધિગેરે. ૧
 દમધાવનો સુત શિશુપાળ રાજા, કુળવંત છે જગનામનારે;
 તેની સંજે મારી બેની પરણાવું, સમરથ કો સમે કામનારે. ૨
 એમ કહીને તુર્ત ઉઠ્યો રૂકમૈયો, બેગે કહાવ્યું શિશુપાળનેરે,
 લગન ઉપર જન લાઇ વહેલા આવો, લાવો સંજે બહુ ભૂપાળનેરે. ૩
 સુણી એમ સનમન થઇ સહિ ઉઠ્યા, ઉઘમ માંડ્યા બ્હીવા તણુરે,
 સુણી રૂઢિમણીજને ઝેર લાવ્યું, ઉર પરિતાપ થયો લણુરે. ૪
 નારદે કહ્યું પણુ સહિ ગુણુ પુરણુ, એક શ્રીકૃષ્ણ નિશ્ચે કરીરે,
 એમ સુણીને દેહ આત્મા પોતાનો, મન થકી આપ્યો શ્રીહરિરે. ૫
 અમ ન લાવે નિદ્રા ન આવે, કહેવાય ના દુઃખ કોઇને રે,
 નાથ સંભારે ને નિશ્વાસ મુકે, રાત દિવસ કાઢે રોઇનેરે. ૬
 દુષ્ટ આવ્યો સુણીને કુંવરીજને, તાલાવેલી લાગી તનમારે,
 કમલ કઈ કાગી સંજે રે કહાવું, ધારે વિચારે છે મનમારે. ૭
 એવામાં એક અશ્રિત દિગ્ધ ધરનો, આવ્યો દેખી ધાર્યું ચિત્તમારે,
 સાન કરીને તેહમાં સુકુમારી, આવો મુરુજ એકાંતમારે. ૮
 તેહી બેસાડીને કયો મનસુણો, પત્ર લખીને એક આપીઓરે;
 દાસમતી પત્ર જઈને આપ્યો, કહેને ને દુઃખ અહિં આપીકુરે. ૯

તથુ દિવસમાં છે લમ તે કહેજો, વહેલા વળજો પેપું પંથનેરે,
 અંગિકા પૂજા પાછી વળું ત્યાંથી, મુજને હરે કહેજો કંથનેરે. ૧૦
 વાંચે છે વિપ્ર ને શ્યામ ધરે શ્રવણે, પ્રથમ લખ્યું એમ પ્રેમદારે,
 “સ્વસ્તિ શ્રી દ્વારિકાં નગરીના નાયક, રાજરાજેશ્વર છે સદારે. ૧૧
 ત્રિભોવન નાથ અનાથ બંધુ, સમરથ ચતુર ચિંતામણીરે,
 કુંદનપુરથી લખિતંત્ર તમપદ, પંકજ કિંકરી રૂકિમણીરે. ૧૨
 પ્રાણુપતિ અભિવંદન તેના, અમણિત સેવામાં લાવજોરે;
 જત અત્ર રાખી છે તેમ રહી છું, કુશળ સહિત વહેલા આવજોરે. ૧૩
 અપરંચ એજ લખ્યા કારણ છે, સૌ ગુણુનિધિ સુણ્યા હરિરે,
 તે થકી ચિત્ત માઈ તમમાં લોભાણું, મન થકી હું તમને વરીરે. ૧૪
 આપ કહેશો કુળવંત કન્યાને, ના ઘટે કહેવું સામું કંથનેરે,
 તે પણુ સત્ય લૌકિકની રીતે, પણુ ના હોય તમ પંથનેરે. ૧૫
 હું તો તમારી સદા છું વિચારે, તે માટે મન તેમાં ઠરે રે,
 મણુ કાર્તિ સુણી વિશ્વમાં વનિતા, કોણુ એવી જો તમને વરેરે. ૧૬
 માટે સૌ વાતની એકજ કહું છું, આવે સમે રખે ચુકતારે,
 તથુ દિવસમાં છે લમ પારવતીજી, પૂજું લાંથી રખે મૂકતારે. ૧૭
 તેડયો રૂકમૈયાનો શિશુપાળ આવ્યો, ખીન્ન સૌને તમે લાવતારે,
 સિંહનો ભાગ શિયાળ ના પામે, જો જો આળસ ઊરલાવતારે. ૧૮
 આળસ કરશે જો જીવન મહારા, તો મહારા પ્રાણુ નિશ્ચે જશેરે;
 જન્મેજન્મ તમને નહીં જૂલું, જ્યારે મળશે સુખ ત્યાં મશેરે ૧૯

લીલી ઘોડી ને પીળા ચાગખો, ઘોડી ગણે ગાજે,
 લીલુડાં જડિત પલાણુ, વહેવાણુ ચાસી હરે નાચે.

ઘોડી ચઢી જીવાવર સંઘર્ષા, ઘોડી મણે માળે,
 મોઢી રણે ચઢીટાના લોક, બેઠવાણુ મારી જઈ નાચે.
 (વગેરે.)

૩૯

કુંવર હેલો દમ ઘોડે ચઢિયા, એમના વેરીને ધ્રાસકા પડિયા.
 કુંવર દહિનાં ગોરસડારે ખાટાં, એમના વેરીનાં હેડારે ફાટયાં.
 કુંવર ખુપે છે અસરો ને મસરો, જોવા આવ્યાં સાસુ ને સસરો.
 વરને ખુપે છે જડિત્ર ખાપ, સાજનમાં શોભે એનો બાપ.
 વરને ખુપે તે જડિયા છે હીરા, સાજન સોહીએ જીવાવરના વીરા.
 વરના ઘોડા આગળ પુલવાડી, કરવડી ઝાલે જીવાવરની માડી.
 ખરચ ખુંટણે છે કામધેન, લૂણુ હિતારે જીવાવરની એન.

૪૦

એક લીલી તે લીલી લીલડી,
 એને લીલુડાં જડિત્ર પલાણુ રે, જગ લીલડી.
 મારા સોએ ઘોડા ને ધણુ હાથિયા,
 મારા સાજનનો નહિં પાર રે જગ લીલડી.
 મારા હાથી દેખીને બેઠવાજ બહી મયો,
 મારી કેમ કરી રહેશે લાજ રે જગ લીલડી.
 મારા નંદુભાઈએ સાનમાં સમજાવિયા,
 તમારી બહેરી રાખીશું લાજ રે જગ લીલડી.

૪૧

વર તો બહુરે હોંસીલો, વર તો બહુરે ખંતીલો,
 કન્યા મુગનેણી જુએ એની વાટરે, નગારાં વાગે ધીનાં ધીનાંરે.

વર તો સોનીઝની શેરી વચ્ચે સાંચયોરે,	
વરને ઉતરીઓ વસાવતાં લાગી વારરે,	નમારાં વાગે.
વર તો માળીઝની શેરી વચ્ચે સાંચયોરે,	
વરને હામીઓ વસાવતાં લાગી વારરે,	નમારાં વાગે.
વર તો માંખીઝની શેરી વચ્ચે સાંચયોરે,	
એને શીઘ્ર વસાવતાં લાગી વારરે,	નમારાં વાગે.
વર તો ડોસીઝની શેરી વચ્ચે સાંચયોરે,	
એને શિરબંધ વસાવતાં લાગી વારરે,	નમારાં વાગે.
વર તો ઝવેરીની શેરી વચ્ચે સાંચયોરે,	
હીરા કંકણ વસાવતાં લાગી વારરે.	નમારાં વાગે.

૪૨

શેરી શેરી ધૂધરડા વાગે છે, ઝાઝ ઉમરાવજાહે આવે છે,
 કાઠ જાણુ કરેા ને પિઠાણુ કરેા, પેલા નવસા બહેવાળને જાણુ કરેા.
 તારી શેરી છે મુંવાળીરે, તારી ધર ધણીઆણી કાળીરે,
 મારી જનમાં આવ્યા મોટારે, બહેવાણુ જળ જરી કાવો ભોટારે
 બહેવાણુ લેજેરે તું કંકાવટી, તારે બારણે આવ્યો નાણાવટી.
 બહેવાણુ લેજેરે તું મોપારી, તારે બારણે આવ્યો વેપારી.
 (વગેરે.)

૪૩

હળવે હળવે પુંખરે મોટા ત્રાપા, બાળાવરને વાગે છે સાડી ચોખા.
 રવૈએ ના પુંખીશ મારી બહેવાણુ, રવૈઓ તારે વલોવવાને જોઇશે.
 મુસળે ના પુંખીશ મારી બહેવાણુ, મુસળ તારે ખાંડવાને જોઇશે.
 તરાકે ના પુંખીશ મારી બહેવાણુ, તરાક તારે કાંતવાને જોઇશે.
 સંપુટે ના પુંખીશ મારી બહેવાણુ, સંપુટ દીવો કરવા જોઇશે.

૪૪

સુરત શહેર વસે એક સોનીરે, સોની ધડળે લાડકડાની પોંચીરે,
 એની પોંચીએ ઝાઝા હીરાંરે, પોંચી લાવે લાડકડાના વીરાંરે.
 મુંબઈ શહેર વસે એક જડીઓરે, જડીઆ જડેળે લાડકડાની પોંચીરે,
 અમદાવાદ વસે એક ઝવેરીરે, ઝવેરી પરખ લાડકડાની પોંચીરે.
 એની પોંચીએ ઝાઝાં મોતીરે, પોંચી લાવે મામી પનોતીરે.
 બાબુ બંધ સરીખડી પોંચીરે, પોંચી૦ (વગેરે.)

૪૫

લાડકડી ચઢીરે કમાડ, બાળાવરને નિરખનારે
 દીકરી ! એ વર તેં ક્યાં જોયો, ને શેને તારાં દિલ વસ્યારે.
 નિશાળે બહુતેલો જોયો, અક્ષરે મારાં મન વસ્યારે !
 દાદાજી એ વર જોજો, એ વરે મારાં દિલ વસ્યારે.
 એવો એ શો છે રૂપાળો, વત્સા ! તારે દિલ વસ્યોરે,
 કંદરપ જોવો કોડામણો, વર જોઈ મારે મન વસ્યોરે.

૪૬

(મામેરું મોંઘા મુલતું.)

આજ આનંદે ઓઝીવ આદર્યો,
 આજે મંગળ અવસર ધેર, સન્નેડે સાજન મળ્યાં.
 દેવ દેવીઓ સાથે પધારીયા,
 મણુપતિએ કરી વળા મહેર, સન્નેડે સાજન મળ્યાં.
 આવ્યાં ગોર ગોરાણી સન્નેડે,
 દેખી હૃદયે થઈએ રણિયાત, સન્નેડે સાજન મળ્યાં.
 બલે બાઈ ને બોબાઈ પધારીયાં,
 બલે આવ્યાં દેરાણી ને દેર, સન્નેડે સાજન મળ્યાં.

જેમ યુધ્ધની સાથે મુવાસના,
 જેમ વીજ સાથે વરસાદ, સળેડે સાજન મળ્યાં.
 જેમ ચંદ્ર સાથે હોય રોહિણી,
 જેમ મિઠાણ સાથે મુરચાદ, સળેડે સાજન મળ્યાં.
 જેમ જ્ઞાનની સાથે ગુણાવળી,
 જેમ વિયતની સાથે વિવેક, સળેડે સાજન મળ્યાં.
 જેમ ધર્મની સાથે દયા દીસે,
 એવાં એવાં છે ગણુતાં અનેક, સળેડે સાજન મળ્યાં.
 આજે શોભે છે આગણુ આપણું,
 આજે ધન્ય છે આપણું ધામ, સળેડે સાજન મળ્યાં.
 ઈશ્વર રાખે અખંડ સૌ જોડલાં,
 દે છે આશિષ દલપતરામ, સળેડે સાજન મળ્યાં.

૪૭

(ભમરો ઉડે એ રાગ.)

માળે છે જાણે મેહુલોરે, વાગે છે વાળાં વિજ્ઞાણ, જીવાવરની જાનમારે,
 ચમકે છે બળદો ચાલતરિ, ધમકે છે ધુધરમાળ, જીયા.
 જાણ્યા ધણી સરદાર છે રે, રાણા અને બળી રામ, જીયા.
 નેક નરેશની નારીઓરે, એક એકથી ઉત્તમ એક, જીયા.
 ખંજન સરખાં નેણુ છેરે, અંજન છે આખે આંજેલ, જીયા.
 ચરણે શોભે સોના સાંકળારે, કરણે શોભે કળાપુલ, જીયા.
 જ્યોતિ તો જગમગે જાલનીરે, મોતીનું ન કરાય મૂલ, જીયા.
 વાણી મધુરી મુખથી વહેરે, જાણીએ જાલકુમારી, જીયા.
 પરમ પવિત્ર પતિપતારે, ધર્મ ફૂડે ધરનારી, જીયા.

૨૬૩.

નરની સુરત દિસે શોભતીરે, વરની સામે કસ ગ્રીસ, છબા.
મલપતી દેખી મંડળીરે, કલપત દેશે આશીષ છબા.

૪૮

વર કન્યા કંસાર જમે, જનૈયાની દાઢ ગળે.
લાડને કંસાર ન ભાવેરે, લાડી તો કુચે કુચે ખાચરે.
લાડો તો સુકાળમાંથી આવ્યોરે, લાડી તો ફુકાળમાંથી આવીરે.
(વગેરે.)

૪૯

વર કન્યા કંસાર જમે, જનૈયાની દાઢ ગળે,
કોળિયો કંસાર આપે તો ખાઇએ, નહિ તો આજ્ઞા મૂકી જઇએરે.
એક ઝરા ઉપર ઝરીરે, આ તો કન્યા મર્ધ અમારીરે,
એ તો અમારાં કલાં કરશેરે, સાસરિએ મળને ફરશેરે.

૫૦

તળીઆં લીમાંનાં લેખર મુજને મીઠીરે લાગે,
સામા જોરડામાં અધમણ મીઠું,
છયાવર પરણે તે મેં અચરત દીઠું-તળિયાં.
સામા જોરડામાં અધમણ અડઢી,
છયાવર પરણે હું તો ભોળને કરતી-તળિયાં.
સામા જોરડામાં અધમણ છર્ડ,
પરણી વહુવાર હું તો કોળિયે ન ધીરું-તળિયાં.

શિવવિવાહ.

- પ્રથમ સમર્થ સરસ્વતી માય, જેથી કામ સકળ શુભ માય;
સિદ્ધિના સ્વામીજી ભુદિ આપજો રે. ૧
- પ્રથમ કહું છું કરજોડી, મારામાં ભુદિ છે થોડી;
પ્રીતે કરીને પૂજીએ શ્રી મહાદેવને રે. ૨
- એ સર્વેન્દ્રી કૃપા માય, તારે તો દુઃખ મારાં જાય;
સકળ મનોરથ સેજે પુરા માય રે. ૩
- એક સમાની કહું છું વાત, દેહ મુકયો ઉમિયા માત;
મેનાને મંદિર પારવતી પ્રમટીયાં રે. ૪
- પાર્વતી શિવ વરવા કાજ, મેનાને કહું મુકી લાજ;
તપ કરી પરણું પ્રીતે શિવ મહાદેવને રે. ૫
- પાંચ વરસનાં થયાં જ્યારે, મહા વનમાં ગયાં ત્યારે;
તપ કરી પરણું શ્રી મહાદેવને રે. ૬
- એમ કરી મહા વનમાં ગયાં, જપ વિજયા બે સાથે રહ્યાં;
આસન વાળી ધ્યાન ધર્યું પરિબ્રહ્મનું રે. ૭
- શિવનું ધ્યાન રૂઢેમાં ધરતાં, નિદ્રા જળ મોજન નથી કરતાં;
પંચામિ સાખ્યા છે શિવને કારણે રે, ૮
- પાંચ અક્ષર જપ મુખથી બોલે, તેથી તો ત્રિલોક જ ડાલે;
પુરણ તપ જોઇ શિવ પધારીયા રે, ૯
- નવતમ રૂપ ધર્યું બ્રહ્મચારી, મંચા તટ આવ્યા ત્રિપુરારી;
પારવતીની પાસે શિવ પધારીયા રે. ૧૦
- સાચું જોઇ શંકર એમ કહે છે, આ વનમાં કાલ અખળા રહે છે;
આ કારણ તું કાયા કષ્ટે કામની રે. ૧૧
- પારવતી કહે શંકર સંગે, પરણીને રહેવું અરધાંગિ;
તે કારણ કહું છું મારા દેહને રે. ૧૨

- એમ કહી પારવતી જાય, મહાદેવને મન ચિંતા થાય;
મુજ માટે પાડે છે એની દેહને રે. ૧૩
- કપટ કર્યું છે બોળાનાથે બોલે છે પારવતી સાથે;
જે માગે તે હેતે કરીને આપીએ રે. ૧૪
- માઝ માઝ તું મારી પાસ, જે માગે તે પુરું આશ;
મારું મન મોહ્યું તુજ પર માતુની રે. ૧૫
- ધન્ય ધન્ય કહે છે યજ્ઞપાણી, અસ્તુ કહી શિવ બોલ્યા વાણી;
તેં માગ્યો તે વર તુજને આપશું રે. ૧૬
- એમ કહી શિવ કૈલાસે જાય, ગીરજાએ પુજ્યા શિવરાય;
માતાને મંદિર પારવતી પ્રગટીયાં રે. ૧૭
- શિવજીએ વિચારી ઘેર, સપ્તર્ષિ તેડાવ્યા ઘેર;
અનિરૂદ્ધની સંગાથે મુનિવર આવીયા રે. ૧૮
- મેનાને કહી માંડી વાત, સમજાવે હિમાચળ તાત,
શિવ સાથે સંપુરણુ વિવાહ ડાળીએ રે. ૧૯
- મુનિવર કે શિવ વરવા કાજ, વિવાહ ક્રિયા કરવા કાજ;
એમ મેનાને સમજાવી વિવાહ આશ્ચર્યો રે. ૨૦
- સમ લીધાં છે કુમકુમ ઘોળી, પારવતીને પીડી ચોળી;
વિવાહ વચ્ચે ત્રણ દિવસના આંતરા રે. ૨૧
- સતી પ્રત્યે મુનિવર આવ્યા, હરખે નારદને બોલાવ્યા;
ખ્યાન કરતાં નારદજી ત્યાં આવીયા રે. ૨૨
- નારદજી ત્યાં આવ્યા ચાલી, સાથે ધક્કાને બોલાવી;
ધંદાદિક કૃષ્ણાદિક સર્વે આવીયા રે. ૨૩
- એ સરવેને લાવ્યા તેડી, નમારે વાગી છે ગેડો;
શિવશંકર બોળાનાથ ચાલ્યા પરણવા રે. ૨૪
- ઝાસપિ પ્રરથે જન પધારી. જેવા મળી નમસ્તી નારી;
શિવજીને જેવા ત્યાં મેના આવીયાં રે. ૨૫

અદ્ભુત રૂપ ધર્યું અવિનાશી, ભેતાં મેના મર્ધા નાસી;
 મુર્છા આવી બોલાવ્યા બોલે નહીં રે. ૨૬
 મુર્છા વળી ધડી બે જ્યારે, મેના તો ત્યાં બોલ્યાં ત્યારે;
 પંડ પડે પશુ એ વરને પોષું નહીં રે. ૨૭
 પારવતી ત્યાં મુખથી બોલે, કૈલાસમાં નથી શિવજી તોલે;
 પુત્રી કહે એવો વર બીજો કેા નથી રે. ૨૮
 હીમાચળ તો બધું સમજે છે, મેના તો મનમાં નથી લેતાં;
 કપટ કરી કૃષ્ણ સમજાવ્યાં સુંદરી રે. ૨૯
 માસે તો મેનાએ માન્યાં, ઘોળ મંગળ નારીએ માર્યા;
 પ્રીતે પોષ્યા છે પરિવ્રજાને રે. ૩૦
 મંડપમાં પધરાવ્યાં પ્રીતે, કન્યાદાન દીધાં એ રીતે;
 પ્લહાએ ત્યાં ફેરા ફેરવ્યા રે. ૩૧
 પારવતી ને સોળ શણગાર, જે જોઇએ તેવા તૈયાર;
 રથ ઘોડા પાલખી શિવને આપીયાં રે. ૩૨
 મેલા તો કહે છે શ્રીશ નામી, મેં નવ જોળખ્યા અંતરયામી;
 શીવદાસના સ્વામીજી વહેલા આવજો રે. ૩૩

પર

હમયંતી સ્વયંવર.

બીમકુમારી જે છે હમયંતી,
 ખંતી સ્વયંવરવંતી રે, રાયે મંડપ રચીયો.
 તાતની પાસે જઇને વિચાર્યું,
 મિત્ત સ્વયંવર ધાર્યું રે. રાયે
 તાત વિદેશના શૂચ તેડાયો,
 નમરપડો વજ્રાયો રે. રાયે

પુત્રીએ પ્રીતે વિનતી હિયારી,	
વાત તે મનમાં ધારી રે.	રાયે૦
આવ્યા વિદેશથી ભૂપ ધણેરા,	
આવીને દીધા છે ડેરા રે.	રાયે૦
અંદ્ર તે અંદ્ર કુબેર જ આવ્યા	
બીમકને મન લાવ્યા રે.	રાયે૦
અગ્નિ તે યમ નિજ પુરથી આવ્યા,	
વૈમાનના રથ લાવ્યા રે.	રાયે૦
નૈપથ દેશથી નળરાય આવ્યા,	
સુવણું પુષ્પે વધાવ્યા રે.	રાયે૦
ઋતુપણું રાગ રથે ચડી આવ્યો,	
સૈન્યા સકળ શુભ લાવ્યો રે.	રાયે૦
રાજ ગુરુએ મુહુર્ત નીરધારી,	
કાંધી સકળ તૈયારી રે.	રાયે૦
રાજસભા શણુગાર સગવી,	
કુળ દીપકથી દિવાળી રે.	રાયે૦
કુળ વિધિ ચક્રી આસન આપ્યાં,	
તે પર સૌનાં નામ છપાવ્યાં રે.	રાયે૦
પ્રતિહાર ઈંડી ધરી કહેતો,	
સૌ નૃપનાં નામ બેતો રે.	રાયે૦
બીમક કુમારીએ સભ્યા શણુગાર.	
હાથે અહીં સરમાળ રે.	રાયે૦
ઉમઝુમ પાયમાં નેપુર વાગે,	
રૂપ ચક્રી રાક્ષી લાગે રે.	રાયે૦
ધીમે ધીમે સૌ ભુપ નીરખતી,	
હર બાણ હરખાતી રે.	રાયે૦

આવી ઉભી નળરામ જ્યાં નિરખ્યા,	
પ્રેમે પરસ્પર પરખ્યાં રે.	રાયે૦
એવે દીઠું એક અચરજ એવું,	
આગળ જોયા ના જોવું રે.	રાયે૦
નજર થકી નળ પાંચ જણાયા,	
વરમાળ વરવાને ધાયા રે.	રાયે૦
બીમક કુમારી પડી અંખવાણી,	
નેત્રે ભરાયું છે પાણી રે.	રાયે૦
દ.છે કરે પ્રિયા દાસની સામે,	
પૂછ્યાં ભુપનાં નામ રે.	રાયે૦
પાંચ નળ થઇ નામ સૌ દેતા,	
હું નળ હું નળ કહેતા રે.	રાયે૦
બીમક સુતા ત્યાંથી પાછી ફરી,	
તાત બીમકને મળી રે.	રાયે૦
સકળ વૃત્તાંત કહ્યું તાતની પાસે,	
કુંવરી બરી છે ઉદાસે રે.	રાયે૦
કહે કુંવરી કાઠ ભુપને ભાળી,	
પછી નૃપે તેને ખાળી રે.	રાયે૦
પૂજ્ય પિતાજી કહું શીશ્વ નામી,	
આવી પડી એક ખામી રે.	રાયે૦
નૈષધ ભૂપતિ પાંચ જણાયા,	
વરમાળ વરવાને ધાયા રે.	રાયે૦
વરવાને ખટપટ ખુબ મચાવી,	
મુજ મનમાં નહીં ફાવી રે.	રાયે૦
પૂજ્ય પિતા તમે ચાલોને સાથે,	
દેખાડોને નૈષધ નાથ રે.	રાયે૦

આવી ઉભા નંજ પોંચે હતાં જ્યાં,	રાયે૦
જોયાં વળી રૂપ બીજાં રે.	
વાંદરા રીંછ ને જોઈ બિલાડી,	રાયે૦
શ્વાન મુખે છે અગાડી રે.	
અગિયે ધંદને રીંછ બનાવ્યો,	રાયે૦
ધંદે અગિયને આપ્યારે.	
ધંદે હુતાશન વાંદર કીધો,	રાયે૦
યમને વરૂણે શાપ દીધારે.	
વરૂણ આવીને ઉભા અગાડી.	રાયે૦
યમરાયે કીધી બિલાડી રે.	
એ સહિ રૂપ જીએ હમયંતી,	રાયે૦
વિચાર મનમાં ભમયંતીરે.	
પિતા પુત્રી બંને પ્રભુને સ્તવે છે,	રાયે૦
દષ્ટિએ ઉચું જીવે છે રે.	
ખુબ હસી હસી તાતને પૂછે,	રાયે૦
કૌતક તાત આ શું છે રે ?	
રાય બીમકજી હસી હસી જોડ્યા,	રાયે૦
શું દિગપાળ જ ડોડ્યારે.	
આકાશે વૈભાન ચાર જણાયાં,	રાયે૦
તાતે પુત્રીને ગણાવ્યાં રે.	
ચારે દેવો તણી દેવીઓ આવી,	રાયે૦
નારદે યુક્તિ લગવી રે.	
દેવી કહે મુનિ આ શું કરે છે,	રાયે૦
દેવ શું બીજી વરે છે રે.	
દેવ દેવીની નજરેં બંધ એક,	રાયે૦
જુટયા છે દેવના ટેક રે.	

આપ પરસ્પર ફેક જ કીધા,	
રૂપ ધરી મૂળ લીધાં રે.	રાયે૦
નૈવધ જુપ રહ્યા તવ એક,	
ધરી પ્રભુજીની ટેક રે.	રાયે૦
ભેરી મરદાંમને વાગે છે તાલ,	
આરોપી ત્યાં વરમાળ રે.	રાયે૦
માળા પુષ્પની અશ્વનો મંત્ર,	
ઈંદ્રે આપ્યો છે સ્વતાંત્ર રે.	રાયે૦
અમિ દેવે કહ્યું તું નહીં દાઝે,	
પ્રગટ થાઉં જ્યાં તું માગે રે.	રાયે૦
જે ચિન્તવન તુજ નામનું કરશે,	
વૈકુંઠમાં જઈ ઠરશે રે.	રાયે૦
વરુણ કહે સાંભળો નળરાય,	
જ્યાં સ્મરણ કરાય રે.	રાયે૦
ત્યાં પ્રગટું ને ખીન્ને વર મુકું,	
કાંઈ મુકું થાય લીધું રે.	રાયે૦
ભીમક સુતાને દીધો કર માથે,	
અમૃત આવે જો હાથે રે.	રાયે૦
ભીમક સુતાનો સ્વયંવર જો ગાશે,	
વાસો વૈકુંઠમાં થાશે રે.	રાયે૦
દમયંતીનું સુખ સંપૂર્ણ મળશે,	
શુદ્ધ જુદા આશા ફળશે રે.	રાયે૦

સીતાસ્વયંવર.

સીતા સ્વયંવર રચીયો રે રાયે મંડપ રચીયો.	
મોટી મનોહર મંડપશાળા,	
હીમના સ્તંભ નીરાળારે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૧
કંચન મંડપ અનુપમ હાળ્યા,	
પદરાવી ભૂપતી બાળા રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨
બનક પાસે ઉભાં બનકી આવી,	
ધનુષ્યને પુષ્પે વધાવી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩
ધનુષ્ય પુબન કીધું રે ભૂપાળે,	
ચંદન પુષ્પ ને હારે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૪
ઢેલ શરણાઈ ને દુંડુભી વાગે,	
ઘોર મગન લગી ગાજે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૫
રઘુપતી આગળ ભૂપતિ બળીયા,	
ચંદ્ર આગળ જોમ તારા રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૬
જો કોઈ શીવજીનું ધનુષ્ય ચડાવે,	
બનકીકંથ કહેવાય રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૭
તેડાળ્યા ભૂપ સકળ દેશ કેરા,	
આવીને દીધા છે ડેરા રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૮
વાસુકી આળ્યા અનુપમ વેષે,	
ન ચઢ્યું ધનુષ્ય જોને શેષે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૯
ધન્વ આળ્યા નળ ધન્વને રૂપે,	
ન ચઢ્યું ધનુષ્ય સુર ભૂપે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૧૦
દશ દિગપાળનો લાગ ન લાગ્યો,	
સર્વ તણો મર્વ લાગ્યો રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૧૧

- લાંકા ચાકી રાગ રાવણ આબ્યો,
 મનમાં ધણો હરખાયો રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૨
 કહે રે જનક ત્યારે શું પડ્યું કામ,
 તેનું તે રે મુજને નામ રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૩
 જે કાષ્ઠ શીવજીનું ધનુષ્ય ચઢાવે,
 જનકીકંથ કઢાવે રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૪
 વાળી અરવટી ને બાંધી પરવટી,
 મુગટ ને જોયા તપાસી રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૫
 જાંતે રાયે પેલું ધનુષ્ય છિપાડ્યું,
 છિપડ્યું કદિ નહિ કેમ રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૬
 લથડ્યું ધનુષ્ય ને મહીપતિ હસીયા,
 મુગટ મુસ્તકથી ખસીયા રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૭
 ધનુષ્ય તણે વીસ જુજ ભરાયા,
 કાઢતાં કર કચરાયા રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૮
 ત્યારે જનકરાગ કહે છે વાણી,
 ફરશુરામે પૃથ્વી નક્ષત્રિ કીધી,
 વીર કળા હરી લીધી રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૧૯
 ત્યારે લક્ષ્મણજી બોલ્યા છે રે વાણી,
 લોચન કોધે ભરાણ્યાં રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૨૦
 કહો તો બ્રહ્માંડને પાટુએ પાડું,
 સાત સાગર કહો તો સામટા બેળું,
 આજના તારા હું છેહું રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૨૧
 ત્યારે લક્ષ્મણને વાળ્યા રધુનાથે,
 આપણે આબ્યા ગુરુની સાથે રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૨૨
 કલા વિના કશું કામ ન થાયે,
 સેવા તણું ફળ જાય રે, રાયે મંડપ રચીયો. ૨૩

ત્યારે ગુરુ જોત્યા છે રે મુખથી,	
ધનુષ્ય ચઢવેને મુખથી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨૪
તમે ન આવે ધનુષ ન જાગે,	
રવિકુળમાં લાંછન લાગે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨૫
ત્યારે હિંદયા મુણી વચન કરશે,	
ગુરુને લાગ્યા છે ચરણે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨૬
હાથે બાલુખંધ હીરાની વીંટી,	
ધનુષ સામી દષ્ટિ કીધી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨૭
ના વાળી અટપટી ના પાંધી ખરવટી,	
ના જોયા મુગઢ વપાસી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨૮
જપને ધનુષ હિપાડયું મોરારી,	
લાગ્યું કુસુમ સમું બારી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૨૯
ભાગ્યું ધનુષ્ય ને થયા તણુ કટકા,	
સમ પાતાળમાં ધુળ હિંદી,	
શીવની સમાધી તુટી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩૦
ભાગ્યું ધનુષ્ય ને થયો જ્યજ્યકાર,	
આરોપી વરમાળરે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩૧
ભાગ્યું ધનુષ્ય ને થયો જ્યજ્યકાર,	
આરોગ્યો કંસાર રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩૨
કોષ કહે આપણે એવું કરીએ,	
જનકી ઝડપીને વરીએ રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩૩
કોષ કહે આપણે એવું ન માયે,	
મારીને મહિ તળે ધાલે રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩૪
કોષએ શીખ માગી ના માગી,	
કોષએ જનકપુત્રી ત્યાગી રે,	રાયે મંડપ રચીયો. ૩૫

સીતા સ્વયંવર ને કાઠ યાશે,

મનવાંચિત ફળ યાશે રે.

રાયે મંડપ રચીયો.

૩૬

૫૪

હોલા હમક્યારે, વર વહુના હાથ મળ્યા,

હાથી ચમક્યારે, વર વહુના હાથ મળ્યા.

વાગ્ન વાગ્યારે, વર વહુના હાથ મળ્યા,

હૃડાં હરખ્યારે, વર વહુના હાથ મળ્યા.

પ્રેમે પરખ્યારે, વર વહુના હાથ મળ્યા.

જેમ દૂધમાં સાકર જામ જાળી,

એમ વર ને કન્યાની જોડ મળી.

જેમ કુંદનમાં જડી હીરાકણી,

એમ વર ને કન્યાની જોડ બની.

જેમ ઇંદ્ર ઇન્દ્રાણીની જોડ ખરી,

તેમ વર ને કન્યાની જોડ કરી.

વર કન્યાનું જોડું અખંડ રહો,

સુવાસણીઓ સૌકો એમ કહો.

૫૫

(ભામરા પહોલો વધાવો. એ રાગ.)

સજની સપ્તપદીનો સાર સાંભળો,

જેમાં વરકન્યા આપે લે વચનરે

સુહાગણ સજની ! સપ્તપદીનો સાર સાંભળો.

કર પકડી કન્યાને દરતાં ફેરલા,

પહેલે પગેલે વરરાજા કે' છે આમરે, સુહાગણ.

ઠરવા ધર્મોર્થ કામ મોક્ષ સાધવા,
 મારી સંજે જોડાઓ જુરતિ આજરે, સુહામણું
 વરને અનુસરતી કન્યા વળતી હિમરે,
 ભર્તા ભોગામતન આ તમને બેટરે,
 સુંદર વર ! સાક્ષી સૂર્ય અમિ ને સાબન આ બધું !
 છત્રીલા ! છાપાની પેરે હું આપની,
 પગલે તમ તણે પગલાં ભરીશ રે, સુંદર વર૦
 મને મનને તને તન તમ તણે,
 પ્રાણે પ્રાણે જોડાઉં પ્રાણાધારરે, સુંદર વર૦

૫૬

અમારે શું ને તમારી વસ્ત્રાણી, એ બેને પરણાવો
 બહેવાઇઓ ! સંપજ રાખો.
 એ બેને બોલે બનશે બહેવાઇઓ ! સંપજ રાખો,
 અમારા કાન્તિભાષ ને તમારાં કમળાવડુ,
 એ બેને પરણાવો, બહેવાઇઓ ! સંપજ રાખો.
 એ બેને બોલે બનશે બહેવાઇઓ ! સંપજ રાખો.
 એ બેનું જુગતું જોડું બંધાશે, જોડું બંધાશે ને જમમાં મચાશે,
 પાછળ ખાસડી ખાશે, બહેવાઇઓ ! સંપજ રાખો.

૫૭

મોજડી વિના શું આગ્યા રે સુંદર વર સાથા,
 મોચીડે શું ભડકાગ્યા રે, સુંદર વર સાથા.
 આવોને ઘોડિયો શું લાગ્યા રે, સુંદર વર સાથા,
 પૈસાથી શું લોભાયા રે, સુંદર વર સાથા.

નગારાં વિના શું આવ્યા રે, સુંદર વર રાખ.
 રૂપણના વેષ બગાડ્યા રે, સુંદર વર કાણા.

૫૮

નહિ પરણાતું, ઉમિયા શિવને,
 એની મંગાની તીરે ઝુંપડી, કાંઈવાર મંગાજી ઉલટે;
 મંગા ઉલટે ને મારી, પશુ રે પારવતી શ્રુડી મરે—નહિ.
 શિવની આંખેથી અમિ ઝરે, શિવ કાંઈ દિન વિદરે;
 શિવ વિદરે ને પછી મારી, પશુ રે પારવતી છળી મરે—નહિ.
 શિવને કોટે તે બોરિંગ કાળા, કાંઈ ફિવસ તે સળવળે;
 સાપ સળવળતાં મારી, પશુરે પારવતી છળી મરે—નહિ.

૫૯

જવામણ સોનાની દિવીરે, અધમણ રૂપાનું ચાકું રે,
 લાવી મેલો માંડવા હેઠં કે, થાય મારા સાજનને અજવાળાં રે.
 એની ત્રિવળે રે શારદા બેન રે, તમને દશરથભાઈ દેવા બહાણા રે,
 બાણે મારી આંખનાં અજવાળાં રે.

૬૦

આણી તેડે મંગા ને પેલી તેડે જમુનાં રે,
 વચમાં સરસ્વતી નદી વહે છે,
 સોનાનું બેડું ને રૂપલા ઉઢાંણી રે,
 સીતા બેન પાણીડાં સંચર્યા.
 રાસડી ન પહેંચે ને બડુલો ન શ્રુટે રે,
 કુવાને કાંઠે લેલાં રહ્યાં.

સોનાની ચેડી ને રૂપણા દુલો રે,
રામચંદ્ર રમવા નિસર્ખા.
કાણુ રાયનો બેટો ને કાણુ તારું નામ રે,
કીચારે નગરનો ગરાસિયો.
દશરથનો બેટો ને રામચંદ્ર મારું નામ રે,
અયોધ્યા નગરનો ગરાસિયો.
કાણુ રાયની બેટી ને કાણુ તારું નામ રે,
કેઈ રે નગરીની ગરાસણી.
જનક રાયની બેટી ને સીતા મુજ નામ રે,
હજીએ છું બાળ કુંવારડી.
પાનનાં બીડાં ને સાત સોપારી રે,
લગન નિરધારી બેલા આવળે.

(આજી હુંબટ વહુને.)

રૂં છે રાયજાદા રૂપ તમારું ને કામણુગારું,
મોહ પામે છે મન મારું જીવાવર રૂપ તમારું.
જોશી મુરખ જોણે લગન જોઈ આપ્યું,
વહેલું ન આપ્યું અને વેગળું આપ્યું,
વગર વિચાર્યું કેમ જાપ્યું રે, જીવાવર રૂપ તમારું.
જલદી પધારો મારી સાસુના જાયા,
મુજને લાગી છે તમ મુખડાની માયા,
અર્પણ કરી છે તમને આ મુજ કાયા, જીવાવર રૂપ તમારું.

અમે ઇંદરિયોગદ્ ગત્યાં રે, આનંદ ભલા,
 વિતકનાર વિતક તે વીત્યાં રે, આનંદ ભલા.
 અમે લંકાનો કિલ્લો લીધો રે, આનંદ ભલા,
 અમે દેશમાં ડંકા દીધો રે, આનંદ ભલા.
 આજ મોતીડે મેહુલા વરસ્યા રે, આનંદ ભલા,
 હાર્યા હાર્યા હરીફ નિજ વસ્યા રે, આનંદ ભલા.
 અમે મેરૂ કુંગરને માપ્યો રે, આનંદ ભલા,
 અમે કન્યાનો સંતાપ કાપ્યો રે, આનંદ ભલા.
 અમે દુર્જનનાં મુખ ફાટ્યાં રે, આનંદ ભલા,
 પેલા વેરીનાં હૈડાં ફાટ્યાં રે, આનંદ ભલા.
 અમે યયુક્તાઇ પરણાવીને આવ્યાં રે, આનંદ ભલા,
 અમે વરણાગીણી વહુ લાવ્યાં રે, આનંદ ભલા.

દાદાના જોળા જેને વિસારી મેલ્યા,
 અસરાના જોળા જેને ખાલેરા લાગ્યા.
 માતાના જોળા જેને વિસારી મેલ્યા,
 સાસુના જોળા જેને ખાલેરા લાગ્યા.
 જેની વિના મુજને કશું એ ન સુઝે,
 સાસુ દેખીને જેને વિસારી મુજને.
 ઘણું જીવજોરે જેની જોડું તમારું,
 દેખી દેખીને મન હરખે અમારું.

આજે ઇશ્વર અમને ગુઠ્યા રે, જેજેકાર થયો,
 અમે ચીનુજાઇ પરણાવીને ઉઠ્યા રે, જેજેકાર થયો.
 અમને બહેવાઇની મળા ખેટી રે, જેજેકાર થયો,
 એતો જવાહીરની પેટી રે, જેજેકાર થયો.
 આજે મનના મનોરથ ફળિયા રે, જેજેકાર થયો,
 અમને ઇશ્વર અઢળક ફળિયા રે, જેજેકાર થયો.
 અમે રાજગાદી જેવું રળિયાં રે, જેજેકાર થયો,
 વરના વેરીનાં કાળજાં બળિયાં રે, જેજેકાર થયો.
 અમે રાજનગરમાં મહાદ્યાં રે, જેજેકાર થયો,
 કન્યા રતન લઇ ઘેર ચાલ્યા રે, જેજેકાર થયો.
 આજે આનંદની યઇ હેલી રે, જેજેકાર થયો,
 સુખ સાગરની લહેર રેલી રે, જેજેકાર થયો.

તારે દોરડીએ દસ ગાંઠ, જખીલી દોરડો નવ કુટે.

તુતો નીવડી લક્ષણે લાંઠ જખીલી.

બાંધ્યું પ્રેમનું બંધન પુરું, જખીલી. નથી રતિએ રાખ્યું અધુરું. જખીલી.
 કાંઈ મોહિની મંત્ર છે એમાં, જખીલી. કાંઈ તંત્રની જુગતિ છે તેમાં. જખીલી.
 તારી ઉમ્મર છે હજી છોટી, જખીલી. આવી વિદ્યા તું ક્યાં શીખી મોટી, જ.
 પ્રેમ પાસલો છે તુજ પાસ, જખીલી. તારો દ્રણ કરશે વિશ્વાસ, જખીલી.
 કેવા સાધનથી કામ સાધ્યું જખીલી. કાચે તાંતણે બંધન બાંધ્યું. જ.
 મીઠી વિનય ભરી તારી વાણી, જખીલી. તને વિનયથી સૌએ વખાણી. જ.
 ધન ધન તારાં માત તાત, જખીલી. વાટે ઘાટે કરે લોક વાત. જખીલી.
 તેતો સામરિયું શોભાવ્યું, જખીલી. સાચું દલપતરોએ ખતાવ્યું. જખીલી.

૬૮

કંકુ છાંટી કંકાતરી મોકલી, કાંડે કાંવે સુભદ્રાબેન, બીરા બહેલા આવળે.
 દેવ દુંદાળાને સાથે લાવળે, એ છે વિધનો તણા હરનારે, વીરાં
 રાણી રૂકિમણીને વળી દેવતી, સતલામા ને જાંબવતીનાર, વીરાં
 બીડભંજક મારીએ બાલિયો, સોળ સહસ્ર ને એકસો આઠ, વીરાં
 પાંચ પાંડવ મિત્ર જે તમ તણા, હરનિશ જે રહે તમ પાસ, વીરાં
 સાથે જાહવ સધળાને લાવળે, વળી સેવા માટે દાસી દાસ, વીરાં
 વેદ જાણતા વિપ્રને લાવળે, બીજો સર્વ કુટુંબ પરિવાર, વીરાં
 થોડું લખ્યું થયું કરી માનળે, પ્રભુ નોંધારાના આધાર વીરાં

૬૯

મને આપોરે માતાજી ! કાદળી, હું તો મોગરો રોપવાને જાઉં,
 રનાદે વાડીમાં રેલ છેલ મોગરો.
 મને આપોરે માતાજી ! ધડુલો, હું તો મોગરો સિંચાવાને જાઉં-રનાદે.
 મને આપોરે માતાજી ! ટોપલી, હું તો મોગરો વેડાવાને જાઉં-રનાદે.

૭૦

પાને પુલે બરાવી છે છાંય ને, અમર ચંદન ભર્યા ઓરકરે;
 જગાડો રે વહુ ! તમ શિર છત્ર, રાણી રાંદલાને કરે આરતી રે
 આરતી અવસરે હોય રે, રનાદે ! પહેલડા પહોરની આરતી રે.
 (આ ડુંકો ફરી ફરીને ગાવી.)

૭૧

હંમર હિપર હિમિયા વાંસ, એરે વાંસનો વિંઝણો થકીઓ;
 માણેક મેતી ને હીરલે જહીઓં, એરે વિંઝણુ લે આદિત્ય ઠળીઓ.

રંગ

હરખ્યારે આદિત્ય પૂછેને વાત, કહોં રાણી રાંદલ ક્યાં ઝોઢયા ઘાટ ?
જગુભાઈને ઘેર જાગિયા જાગ, વહુરે રતિ વહુએ ઝોઢાડયા ઘાટ,
ઘાટ ઝોઢાડીને લાગ્યાં પાપ, ભલે રે પધાર્યાં રાણી રાંદલ માપ.

૭૨

મારે રે આંગણ કૂંઠ ખણાવો, ઘુંટણ સમાણાં પાણી રે, રન્નાદે !
ઘાટડીઆળાં નહાવારે ખેડાં, આદિત્યની ધરનાર રે, રન્નાદે !
સોષ રંગ તોષ રંગ લાલ કસુબો, મથુરાંમાં મોઢાં વેચાય રે, રન્નાદે !
ઘાટડીઆળાં નહાવારે ખેડાં, જગા તે લાઈની ધરનાર રે, રન્નાદે !
• સોષ રંગ તોષ રંગ લાલ કસુબો, મથુરાંમાં મોઢાં વેચાય રે, રન્નાદે !
જગાં કાતળિયાં ને આંખા પાતળિયાં, ખડખડાં છોલાય રે, રન્નાદે !

૭૩

• પહોંલા રે પોઠી કંકુએ ભરિયો, જમ રાણી રાંદલ આગળ ધરિયો
મારિયો ! ભાગોને મહેણુલાં રે, હું વણજારી દાસી તમારી.
નવ લાખ પોઠી શ્રીફળ ભરિયો, જમ રાણી રાંદલ આગળ ધરિયો.
માવડી ! હું વણજારી દાસી તમારી.
(ખારેક, ફેફળ વગેરેના પોઠીઓ લખ વધ ગાવું.)

૭૪

સમારે સાંજે નિસર્યા દેવી ! ક્યાં જમ કહો વસશો;
વસશ તે આંખા આંખલી, વસશું સરોવરતળી પાળે.
વસીશું જગુભાઈને ઝોરડે, જેની મીઠા બોલી નાર;
મીઠું બોલે ને મનહીસે, લાગે લગી લગી પાપ.

પાથે લાગીને માગીયાં, શિરછત્રનાં રાજ;
અખંડ દેવાતન ધાટી, માઝાં પુત્ર ને પરિવાર.

૭૫

હિમતાં સુરજની રજ ખરીરે, એરે રજેને કંઈ શ્રીકૃષ્ણ ધડિયા રે;
ઠાળા ઠાનડ પશુ ઘાટે રે ગમતા, પુટકા ને રંગ રાતા રે.
હું તમને પૂછું મારાં દેવકી વણુઝારાં રે, તમે કેમ કૃષ્ણજી જામ્યા રે;
ધડીએ બે ધડીએ ધડિયાળડાં વાગેરે, પ્હોરે બે પ્હોરે થાય આરતી રે.
આરતી કરીએ શ્રી દેવકીજીની કુખે રે, જેનીરે કુખેથી શ્રી કૃષ્ણ જામ્યા રે;
ઓરડીએ હિભાં ને પરસાળે અજવાળાં, કુળને અજવાળીયાં રે વસુદેવ તણારે.
(નામ દહને આગળ ઉપર પ્રમાણે માવું.)

૭૬

હિંડા કુવો ને જળે ભર્યો રે, છંટે વલેલ સેવાળ.
હાથણુલી ડગમગે રે—
હું તમને પૂછું મારાં રતિ વહુ રે, કેમરે મદનભાષ દુખળા રે,
રાતે રમે પોતે સોગટે રે, દહાડે દોસ્તદારોની સાથ,
હાથણુલી ડગમગે રે—

૭૭

પાંચવાનીનો લાડવો, વનમાળી રે, પીરસ્યો રતિ વહુને બાણે કે,
ગુજર માળી
જમતાં મદન ભાષ સાંભર્યા, વનમાળી રે, સંતાડ્યો કાંચળી માંચ કે, ગુ
ભરી સલામાં પડી ગયો, વનમાળી રે, જૂઠી પડીને થઈ દુજોત કે, ગુ.

૭૮

કાચી ફેરીનાં લીધાં રે ગોરીએ રૂપણાં,
 ભાઇબંધ ! શાચી ને ભગાવું રે ગોરીનાં રૂપણાં ?
 અભાવે અણમનિયાં તે ગોરીનાં રૂપણાં,
 ભાઇબંધ ! ખરશી પુરીએ ભગાવો ગોરીનાં રૂપણાં.
 કાચી ફેરીનાં લીધાં રે ગોરીએ રૂપણાં,
 બહેની ! શાચી ને ભગાવું રે ગોરીનાં રૂપણાં ?
 ભાઇલા ! આઝાને લાડનાં ગોરીનાં રૂપણાં,
 નેતર સોટીએ ભગાવો ગોરીનાં રૂપણાં.

૭૯

હું તમને પૂછું મારાં ગુણીચલ વહુ ગોરાં રે,
 તમારાં ને સાસુએ શી શી માદર પૂરી રે ?
 ઉની ઉની પોળી ઉતરતી જલેખી રે,
 તેરે જમીને ધન મેડીએ ચઢ્યાં રે.
 સાસુજીના જાયા ! ઉઘો છો કે જાગો રે.
 પાનનાં બીડલાં કરી કરી આપો રે.
 હું તમને પૂછું મારાં શાન્તા બેન ગોરાં રે,
 તમારને માતાએ શું શું જમાડ્યાં રે.
 તાંદળજાલી બાજી ને મહિં આજું મીડું રે,
 તેરે ખાઇને ખોડે ખાટલે પડિયાં રે,
 રાતની રાત હગી હગી યાડ્યાં રે.

૮૦

માફે મોસાળું મલપવું આવે, મેઘાડખરની પેર ગાળે
 મહીએરથી મોઢલું રે મોસાળું.

મારું મોસાળું આબુ રે શેરી, મેં તો પુલડિયાં નાખ્યાં વેરી-મહીં
 મારું મોસાળું આબુ રે ચોળે, મેં તો નાળિયેર વધેર્યા રે જોડે-મહીં
 મારું મોસાળું આબુ રે ખડકી, મારી દુઝણી જોસેરે જડકી-મહીં
 મારું મોસાળું આબુ રે ચોકે, વાહ વાહ કાંધી સૌ લોકે-મહીં
 મારાં આબ્યાં તે જાણ ને જોખમ, મેં તો હરખે સેવી ઓસાણ-મહીં
 મેં તો જોખલે ખાંડ પીરસાવી, મારી નજીવંતે જોખ રીસાવી-મહીં
 નજીવી આવડે કરીએ ન અડો, જાલે અવસર આવિયોરે રડો-મહીં
 નજીવી આવડું કરીએ ન ઝાંઝું, મારો વીરો દેખી હું તો માણું-મહીં
 નજીવી આવડો કરીએ ન આડો, નહિ દેખાડું પોણ કે પાડો-મહીં
 નજીવી આવડો ધરીએ ન જોડું, નહિ દેખાડું રૂપેઓ એક-મહીં
 જોડ્યાં નજીવંતે પછી હરખ આણી, ચુરસો કરીએ નહિ ધન રાણી-મહીં
 છોડો ઘોડા નાગરવેલ નીરો, જાલે જાળી આબ્યા તમ વીરો-મહીં
 મારા વીરને ત્યાં આવી અધરણી, જાલે આવી ત્યારે તમ ખેતી-મહીં
 જાલે આનંદ દિન આવ્યો, સગાં વહાલાં ને હોંસે જોવાનો-મહીં

૮૫

ધેણુને મહીએરથી મમ્મેરું મોઢલું, ધેણુની જાળીએ લીધી જાળ,
 મોસાળું આવે મલપતું.

ચરણા ચોળી ને ચીર છે ચળકતાં, હીરા હારનું અજ્ઞ છે ખાખ-મોસાળું.
 શોભે શોભે કુધરવટ બાજરો, નાડું રેશ્મનું છે નિદાન-મોસાળું.
 ધરચોળાં અને ધર સાડીઓ, એક એકથી ઉત્તમ નેક-મોસાળું.
 ઘાટ ઘાટનાં હેમના હાર છે, કાલ જુમણાં ને કાંઠરની જોડ-મોસાળું.
 બાબુખંધ, પોચીને છે ખેરખા, વચી જડિત છે મોતીના મોડ-મોસાળું.
 ધેણુની નજીવીને લાવ વીરચુંદડી, દિએરને પામરિયોની જોડ-મોસાળું.
 ધેણુના જોડને ડગલા ને દેડીઓ જોડાણીને સાડીઓની જોડ-મોસાળું.
 ધેણુની સાસુને લાવ વીરા સાંકળાં, ધેણુના સસરાને સાલ દુસાલ-મોસાળું.
 વગેરે.

(સાબરમતીએ આવ્યાં પૂર, લાગે રૂપણાં રે.)

લાવ્યાં નણદી બડાવીને ઘાટ, ઘેણુની રાખડી રે,
તેનો ઠીક બન્યો છે ઠાક, ઘેણુની રાખડી રે.
રાખડીયાં છે રૂડાં રતાંન, ઘેણુ. કરન્ને જીવની પેરે જતાંન, ઘેણુ.
રૂડું રાખડી સાથે ખેર, ઘેણુ. જોનારના ચિત્તનું ચોર, ઘેણુ.
માંહી નીલમણિ છે જડેલ, ઘેણુ. સોના સાંકળીએ મુથેલ, ઘેણુ.
બાંધી નણદીએ લાલીને હાથ, ઘેણુ. ઘણો સ્નેહ ધરી દીલ માથ, ઘેણુ.
રૂડો પુત્ર પ્રસવને પવિત્ર, ઘેણુ. જેનું ચરચાય જગમાં ચરિત્ર, ઘેણુ.
પંચ માસ પવિત્ર ગણાય, ઘેણુ. રક્ષાબંધન ત્યારે કરાય, ઘેણુ.
ઘેણુ રાણી કહે બધું ગામ, ઘેણુ. તેને કાંઈ ન શોધવું કામ, ઘેણુ.
એને જે હર ઇચ્છા થાય, ઘેણુ. તેવું ભોજન તેને અપાય, ઘેણુ.
કરીએ આનંદ ઉત્સવ રંગ, ઘેણુ. જેથી અંગમાં ઉપજે ઉમંગ, ઘેણુ.
ગવરાવીએ મંગળ ગીત, ઘેણુ. જેથી થાય પ્રકૃત્સ્થિત ચીત, ઘેણુ.
જેવું તન મન માનું જણાય, ઘેણુ. તેનું સંતાન તેવું થાય, ઘેણુ.
સૌ સમજી તો સમજે છે આમ, ઘેણુ. દાખે કવિવર દ્વપતરામ. ઘેણુ.

પીડી પીડી ચોળા રે પિતરાણી, બહુ જોખને રે હું તો હરખાણી.
બહુભાષને ચઢશે રે, પીડી પિત રંગ આણી.
" પાકાં તેલ ચઢશે રે, મારા હોંસી વીરાને,
મુંદર શરીરની શોભારે, ખીલશે ખૂબ હીરા.
કાશી નગર જશેરે, બહુભાષ ભણવાને.
કોની કન્યા રોકે રે, મોહી વર વરવાને.
પીડી પીડી ચોળા રે, પિતરાણી,
બહુ જોખને રે, હું તો હરખાણી—પીડી પીડી.

જનોઇ રામકૃષ્ણની.

પ્રથમ શ્રી મણપતિજી લાડું પામ, હરિની જનોઇ ગાતાં હરખ ન માય;
 તો જનોઇ માઇએ રામ કૃષ્ણની રે. (ધ્રુવ)
 મથુરામાં દેવકીએ શ્રી કૃષ્ણ જન્મ્યા, કંસ ત્રાસે ગોકુળ મેલી આઘ્યા. તો.
 અગીયાર વર્ષ ગોકુળ ગુપ્ત રહ્યા, બારમે વર્ષ મથુરાં પ્રગટ થયા. તો.
 કંસ કારજ કરી હરિજી પધાર્યા, વાસુદેવ દેવકીનાં બંધન છોડાવ્યાં. તો.
 શું કરીએ કુંવર મોટેરા થયા, વાસુદેવ દેવકીએ કર્યા રે વિચાર. તો.
 જનોઇ જેવા જેશીરે તેડાવ્યા, બ્રહ્માના પુત્ર સનકાદિક આઘ્યા. તો.
 જનોઇ આઘ્યાં સાતમ રવિવાર, જનોઇ આઘ્યા આઠમ સોમવાર. તો.
 સગાં સહોદર સૌ કોઇને તેડાવ્યાં, લાડકા લાડુ સર્વે જી લાવ્યાં. તો.
 મંગા ને જુમનાનાં નીર મંગાવો, રામ શ્રીકૃષ્ણને નાવણુ નવરાવો. તો.
 ગોર તો ગર્ગાચારી તેડાવ્યા, શ્રીકૃષ્ણ કૌકૃષ્ણ પાન આપ્યાં. તો.
 ગોર તે ગર્ગાચારી આઘ્યા, ચોરી પાસે ચતુર્ભુજ બોલાવ્યા. તો.
 ચાર બટુક જન્મવાને બેસાડ્યા, દુધ ભાત, ઘી ખાંડનાં બોજન કરાવ્યાં. તો.
 ચાર બટુક સોહીએ બ્રહ્મચારી, બ્રહ્માએ બ્રહ્મ ગાંઠજ વાળી. તો.
 જનોઇ પહેરી જગતની રીતે, સગાં સંબંધીની પુરણુ પ્રીતે. તો.
 દંડ સાહી પ્રભુ પાટજ બેઠા, ભિક્ષા પીરસે દેવકી માતા. તો.
 દંડ કમંડ લીધી તરભાણી, ભિક્ષા પીરસે રોહીણી રાણી. તો.
 રોહીણી રાણીએ રામ વધાવ્યા, ગાયત્રી સાવિત્રીએ સરવે વધાવ્યા. તો.
 જનોઇ પહેરે મારા શ્રી જુગદીશ, જનોઇ જેવા આઘ્યાં ઉમીયા ને ઇશ. તો.
 સોનાનાં જનોઇ શ્યામળીઆએ પહેર્યાં, હીરલે જડીયાં ને મોતીડે પરાવ્યાં. તો.
 જનોઇ પહેરો જેન વીજળીના વીરા, મોર મુગટમાં જડીયા છે હીરા. તો.
 મથુરાંના લોક મોસાળે રે આવે, મામા કહેવડાવી બકુવો દોડાવે. તો.
 મામાએ બાણેજને મનાવ્યા, સોનૈયે ફપૈયે પોશ્ન બરાવ્યા. તો.

(રાગ મોહાસાળાનો.)

કુંવર ! ચાલો ઘેર મામી મનાવે, કુંવર કઠણ છે પરદેશ ફરવાં,
 તેમાં બિલ્લા માગી પેટ ભરવાં, બાળુ ! તમને તે ચમસે શું કરવાં—કુંવર !
 શમી શીમળાનાં ઝાડ કંટાળી, તેનાં ફંડ સમિધ લેવાં મોળી,
 કાળે ઉનાળે વન વન ખોળી—કુંવર !
 બટુ રહો તો રતિથી રૂપાળી, મોટા ધરની હુલાવી કુસાવી,
 કહો તો વહુવાર આપું મેળાવી—કુંવર !
 કાશી કેરા પંડિતો તોડાવું, તમને ધરને આગણિયે બણાવું,
 કહો તો દેવના ગુરને બોલાવું—કુંવર !

જનોષ પે'રેનિ નંદના નાનડિયા, જનોષ પે'રેને કુંવર કોડીલા,
 જનોષ સાવ સોનાનું રે ધડિયું, જનોષ હીરામાણેકે રે મઢિયું.
 જનોષ મોસાળમાંથી રે આવે, જનોષ મામા ને માસી રે લાવે,
 જનોષ પહેરોને સુંદર અંગે, જનોષ શોભશે કાબેરે અંધે.
 જનોષ નેવા દાદાજી રે તેરે, માતા મઝંકાતાં તેડી લે કેડે.

લીલી ટોપી રે બલ્લચાર ભરત ભરી, લાવી મેલો માંડવા હેઠ,
 બલ્લચાર રાડો લપ રલા.
 ઝાઝી પહેરીને બટુ બલ્લચાર સાંચ્યાં,
 પૂછે છે નગરીના લોક, બલ્લચાર ! ટોપી ક્યાં ભરી ?

(તાંબાકુંડી તે નગર સોહામણી.)

રૂડો બાજઠ છે બહુ મૂલનો, ત્યાં બિરાજી રે, હરખ સહિત,
લાડકડો કોડીલો અંધોળ કરે.

તે સમયની શોભા શી વર્ણવું, ખુશી ઉપજે રે, જોતાં ખચીત, લાડકડો.
તાંબાકુંડી ઉડી રૂડી ઓપતી, માંહિં ભરિયાં રે, ગગાનાં નીર, લાડ.
શીર તેલ સંચારે સુવાસણો, નવરાવે રે, ચોળી શરીર, લાડ.
ચોળ્યાં કેસર કરતુરી અરમળ, તેથી પસરે, સરસ સુવાસ, લાડ.
મુખ કાન્તિ મનોહર ઝગમગે, જોયો પૂરણુ રે, ચંદ્ર પ્રકાશ, લાડ.
અલખેલા અંધોળો કિલા થયા, અંગ લોચું રે, લેને રૂમાલ, લાડ.
અંગે રાત્ર ધર્યાં રૂડાં રેશમી, કર્યો કંકુનો રે, ચાંદનો ભાલ, લાડ.
પૂરા પ્રેમથી માતાએ નિરખીઓ, લીલાં વારણું રે, વારમવાર, લાડ.
મળી માનની રનેહી સગાં તણી, ગોરી ગાય છે રે, મંગળ ગીત, લાડ.
મામે આવી તેડી લીલા તે સમે, પધરાવ્યા રે, ગણુપતિ પાસ, લાડ.
આશા પૂર્ણ થજો સર્વ એમની, દે છે આશીષ રે, દલપતરામ, લાડ.

(જનકરામને રે માંડવે. એ રાગ.)

મામી લાવે રે જાખડી, ભરીને પાન ને ફલ (૨)
સર્વે ધાતુ વડે સજી, મુખથી થાય ન મૂલ-રાય છખીલી રે જાખ છે.
સાળુ સેલાં ને સાડીઓ, સરસ દુશાલા સહીત,
વજ્રો વિધ વિધ વરણનાં, પેખી ઉપજે છે પ્રીત-રાય છખીલી રે જાખ છે.
ગુણમય ગુચ્છ ગુલાબના, ચંપા ચંખેલી જાય,
મનહર ડમરે ને મોગરે, ગળતાં ગણી ન શકાય-રાય છખીલી રે જાખ છે.

સમાપ્ત.

મફત.

સ્વદેશ ઝરણાં મંગાવનારને

મફત.

મહાત્મા ગાંધીજીની જીવનરેખા

આલેખતા અદ્ભુત રાસ.

યરોડાનો તપસ્વી.

આજેજ મંગાવો.

આજેજ મંગાવો.

અપૂર્વ દેશભાવનાથી છલકાતાં

સ્વદેશ ઝરણાં.

રાષ્ટ્રીય ગજલોનો ભંડાર.

મહાત્મા દેશભક્તોનાં સંદેશ ચિત્રો સહિત.

ફિઝમન કન્ટ-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

જનનાં હૃદયમાં આ જગતમાં નવ દેશની સેવા કરી,

"આ હિન્દુ મારો દેશ મારી માત" નવ મુખ ઉઘરી;

કેમો જનસભા નવ દેશબંધુનાં હૃદય પ્રેમે ભરી,

આ પ્રશ્નરે ! અમ આર્યનાં એવા જીવનને શું કરે ?

સ્વદેશ ઝરણાં.

સોલ એજન્ટ

હરગોવિનદાસ હરજીવનદાસ બુકસેલર

૩૦૩૫, પાંડેર નાકા—અમદાવાદ.

